

ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН НҮЦГЭН ҮНЭН

ЖЕНДЭРТ СУУРИЛСАН
ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН СУДАЛГААНЫ
ТАЙЛАН – 2017

УЛААНБААТАР ХОТ
2018 ОН

Судалгааны тайлан хянасан:

А.Ариунзаяа	ҮСХ–ны дарга, Зөвлөлдөх хорооны дарга
Наоми Китахара	Монгол дахь НҮБХАС–гийн суурин төлөөлөгч
Ч.Баянчимэг	ҮСХ–ны дэд дарга
А.Дэмбэрэл	ҮСХ–ны ҮТШСГ–ын дарга
А.Амарбал	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын дарга
Хенриттэ Янсэн	НҮБХАС–гийн АНДБ–ийн зөвлөх
Жессика Гарднер	НҮБХАС–гийн АНДБ–ийн зөвлөх
Кларе Хоениг	НҮБХАС–гийн АНДБ–ийн төслийн ажилтан

Судалгааны тайлан бичсэн:

Н.Должинсүрэн	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын ахлах статистикч
З.Хандармаа	Судалгааны үндэсний зохицуулагч
Ш.Ариунболд	ҮСХ–ны ҮТШСГ–ын ахлах статистикч
С.Дарьмаа	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын статистикч
С.Болормаа	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын статистикч
О.Норовсамбуу	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч
Т.Оюунсүрэн	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч

Тайлбар: Судалгааны үндсэн үр дүнгийн энэхүү тайлан нь англи хэлээр мөн хэвлэгдсэн бөгөөд тайланд гарч байгаа үнэлэлт, дүгнэлтүүд нь зөвхөн бичсэн хүмүүсийн санал болно.

Үндэсний Статистикийн Хороо нь 2017 онд Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааг НҮБ–ын Хүн амын сан болон Швейцарийн Хөгжлийн Агентлагийн техник, санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр анх удаа зохион байгуулж явуулсан.

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

Монгол Улс, Улаанбаатар хот
Сүхбаатар дүүрэг, Бага тойруу
Засгийн газрын III байр
Утас: (976–11–326414)
Факс: (976–11–324518)
Цахим хуудас: www.nso.mn
И–мэйл: international@nso.mn

Үндэсний Статистикийн Хорооноос эрхлэн гаргав.
Улаанбаатар хот, Монгол улс, 2018 он

ӨМНӨХ ҮГ

Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн аргачлалыг ашиглан, улс орон даяар анх удаа зохион байгуулсан жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны тайланг танилцуулж байгаадаа бид баяртай байна. Үндэсний статистикийн хороо энэхүү судалгааг хийсэн. Судалгааны сэдэв, агуулга нь хүний амьдралын эмзэг сэдвийг хөнддөг тул энэхүү судалгааг “Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд, амьдралын туршлагын судалгаа” (ЭЭМАТС) нэрээр зохион байгуулж явуулсан.

Судалгаагаар Монголд эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийллийн хэлбэр, тархалт, шалтгаан, үр дагаврыг тодорхойлж, Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд, ялангуяа жендэрийн тэгш байдлыг хангах 5 дугаар зорилтын шалгуур үзүүлэлт, үр дүнг тооцох, олон улсын түвшинд харьцуулагдахуйц чанарын болон тоон мэдээ, мэдээллийг цуглуулахыг хичээсэн болно. Энэхүү судалгааны дүн нь үндэсний бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нар, олон улсын байгууллага болон бусад хэрэглэгчдэд бодлого, хөтөлбөр тодорхойлоход ашиглах суурь мэдээлэл болохын зэрэгцээ эрдэмтэн, судлаачдад гүнзгийрүүлсэн судалгаа, шинжилгээний ажил хийхэд чухал эх үүсвэр болох юм.

Судалгаа, асуулгыг боловсруулахад үнэтэй санал, зөвлөгөө өгч, хамтран ажиллаж, дэмжсэн судалгааны Зөвлөлдөх хороо, Удирдах зөвлөлд гүнээ талархаж байгаагаа илэрхийлье. Мөн санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн Швейцарийн хөгжлийн агентлаг, Австралийн Засгийн газарт гүн талархлаа илэрхийлье.

Энэхүү томоохон хэмжээний судалгааг нарийвчлан төлөвлөж, гардан зохион байгуулсан судалгааны үндсэн багийн гишүүдийн нэр их хүчин зүтгэлийг зориуд тэмдэглэхийг хүсч байна. Өрх болон эмэгтэйчүүдээс мэдээлэл цуглуулах амаргүй ажлыг хийж гүйцэтгэсэн ярилцлага авагч судлаачдаас гадна Үндэсний статистикийн хорооны төв, орон нутгийн удирдлага, аймаг, сум, багийн удирдлага, хамт олон бодлого, техник арга зүйн болон бусад шаардлагатай дэмжлэгүүдийг үзүүлсэн бөгөөд тэдний сэтгэл зүтгэл, тууштай хөдөлмөр, манлайллыг онцлохгүй байх аргагүй юм.

Судалгаанд оролцож, өөрсдийн туулсан амьдралаасаа илэн далангүй хуваалцаж, үнэтэй мэдээлэл өгч хамтран ажилласан нийт эмэгтэйчүүддээ онцгойлон талархаж байгаагаа илэрхийлье. Бид бүгд хамтдаа Монголдоо охид эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийг таслан зогсоохын төлөө ажиллаж байгаа бөгөөд хүчирхийллийг устгахгүйгээр Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудад хүрэх боломжгүй юм. Монгол Улсын хүн амын эрх тэгш байдлыг хангаж, хүчирхийллээс ангид нийгмийг цогцлооход энэхүү судалгаа жинтэй хувь нэмрээ оруулна гэдэгт итгэлтэй байна.

ҮНДЭСНИЙ
СТАТИСТИКИЙН ХОРООНЫ ДАРГА

А.АРИУНЗАЯА

НҮБ–ЫН ХҮН АМЫН САНГИЙН
СУУРИН ТӨЛӨӨЛӨГЧ

НАОМИ КИТАХАРА

АГУУЛГА

Өмнөх үг	5
Талархал	6
Хүснэгтийн жагсаалт	7
Зургийн жагсаалт	7
Товчилсон үгийн жагсаалт	12
Судалгааны товч хураангуй	13
Бүлэг 1. ТАНИЛЦУУЛГА	19
1.1 Оршил	20
1.2 Монгол Улсын хүн ам, газар зүйн байршил	21
Бүлэг 2. СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛТ, АРГА ЗҮЙ	25
2.1 Судалгааны зорилго, зохион байгуулалт	26
2.2 Тоон судалгаа	28
2.3 Чанарын судалгаа	33
Бүлэг 3. СУДАЛГААНД ХАМРАГДАЛТ, ХАРИУЛТЫН ТҮВШИН	35
3.1 Хариултын түвшин	37
3.2 Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн шинж байдал	38
3.3 Түүврийн төлөөлөх чадвар	40
3.4 Хамрагдалтын түвшин	42
3.5 Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн сэтгэл ханамж	42
Бүлэг 4. ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭСРЭГ ҮЙЛДЭЖ БУЙ ХҮЧИРХИЙЛЭЛ	43
4.1 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэл	46
4.2 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл	51
4.3 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэл	53
4.4 Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	54
4.5 Хянах зан үйл	58
4.6 Эдийн засгийн хүчирхийлэл	61
4.7 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн байдал	66
4.8 Эмэгтэйчүүдийн зүгээс эрэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн хүчирхийлэл	67
Бүлэг 5. БУСДЫН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ	69
5.1 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэл	72
5.2 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл	75

5.3 Хүүхэд насанд буюу 15 хүртэлх насандаа хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	79
5.4 Анхны бэлгийн харьцаа	80
5.5 Хамтрагч болон бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн харьцуулалт	81
Бүлэг 6. ЖЕНДЭР БОЛОН ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ТАЛААРХ ХАНДЛАГА	85
6.1 Жендэр болон хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн талаарх эмэгтэйчүүдийн хандлага	86
6.2 Жендэр болон хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн талаарх эрэгтэйчүүдийн хандлага	91
Бүлэг 7. ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДЭД ХАМТРАГЧИЙН ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН НӨЛӨӨЛӨЛ	95
7.1 Биеийн ерөнхий эрүүл мэнд	96
7.2 Амиа хорлох тухай бодох, оролдлого хийх	97
7.3 Эрүүл мэндийн санаа зовоосон бусад асуудлууд	99
7.4 Эмийн хэрэглээ	100
7.5 Архи, тамхины хэрэглээ	101
7.6 Бэртэл, гэмтэл	102
7.7 Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд	105
Бүлэг 8. ХАМТРАГЧИЙН ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ХҮҮХДЭД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ	109
8.1 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлийн хүүхдийн зан байдал, эрүүл мэндэд үзүүлсэн нөлөө	110
8.2 Хүчирхийлэл үйлдэж буйг харж, сонссон хүүхдүүд	112
8.3 Үе дамжсан хүчирхийлэл	112
Бүлэг 9. ХҮЧИРХИЙЛЛИЙГ ДАВАН ТУУЛЖ БУЙ БАЙДАЛ	115
9.1 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн үедээ эмэгтэйчүүд хаана, хэнд ханддаг вэ?	116
9.2 Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хандсан байгууллага, үйлчилгээ	118
9.3 Хүчирхийллээс зугтаж гэрээсээ дайжиж байсан эсэх	121
9.4 Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй хариу үйлдэл үзүүлсэн эсэх	122
9.5 Гэр бүлийн хүчирхийллээс хамгаалах хүчин зүйлсийн талаарх эмэгтэйчүүдийн санаа бодол	123
Бүлэг 10. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ	125
10.1 Ерөнхий дүгнэлт	126
10.2 Олон улсын харьцуулалт	126
10.3 Бодлогын зөвлөмж	128
10.4 Цаашид хийх шинжилгээ, судалгааны зөвлөмж	128
Хавсралт 1. СУДАЛГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН НЭР	129
Хавсралт 2. АСУУЛГЫН ХУУДАС	132
Хавсралт 3. ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ	176
Хавсралт 4. ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТҮҮД	181
Хавсралт 5. ТҮҮВРИЙН БОЛОН ТҮҮВРИЙН БУС АЛДАА	204

ТАЛАРХАЛ

Маш нуугдмал шинжтэй хүчирхийллийн хэлбэрийн тухай үг нээн, өөрсдийн туршлагаа хуваалцахад цаг хугацаа зарцуулан хувь нэмрээ оруулсан эмэгтэйчүүдгүйгээр уг судалгааны ажлыг хэрэгжүүлэх боломжгүй байсан. Эдгээр эмэгтэйчүүдийн өгсөн мэдээлэл нь Монголчуудын хувьд, тухайлбал ирээдүйд жендэрт суурилсан хүчирхийлэлгүй нийгэмд амьдрахыг эрмэлзэж буй хэн бүхний хувьд маш үнэ цэнэтэй. Иймд мэдээлэл цуглуулалтын үйл ажиллагаанд идэвхийлэн оролцож 7300 гаруй эмэгтэйчүүдтэй ярилцлага зохион байгуулсан бүх эмэгтэй судлаачид, ахлагчид, мөн урт замыг туулсан жолооч нарт онцгойлон талархаж байна.

Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааг зохион байгуулах болон үр дүнгийн тайланг бичих ажлуудыг Монгол Улсын Үндэсний Статистикийн Хорооны (ҮСХ) судалгааны баг нь Монгол дахь төслийн үйл ажиллагааны зохицуулагчийн тусламжтайгаар хэрэгжүүлсэн. Эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүд, нийгмийн цөөнхийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх чанарын судалгааг “ММСГ” ХХК зохион байгуулсан ба үр дүнг энэхүү тайланд мөн тусгасан болно. Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хүн Амын Сангийн (НҮБХАС) олон улсын зөвлөхүүд, мөн Ази Номхон Далайн Бүсийн Байгууллага (АПРО), Авсртали Улсын Худалдаа Гадаад Хэргийн Яам (DFAT) зэрэг байгууллагууд нь “kNOwVAWdata” төслийг дэмжин ажиллаж, судалгааны ажлын үйл явцад өндөр ач холбогдолтой техникийн туслалцааг үзүүлсэн юм.

Судалгааг Монгол Улсад Жендэрт Суурилсан Хүчирхийлэлтэй Тэмцэх Төслийн удирдах зөвлөлийн удирдлаган дор зохион байгуулсан бөгөөд нийт үйл ажиллагааг уялдуулах зорилгоор оролцогч байгууллагуудын гишүүдээс бүрдсэн Зөвлөлдөх Хороог байгуулж ажилласан. Зөвлөлдөх Хорооны гишүүд нь судалгааны асуулгыг боловсруулах, турших, урьдчилсан үр дүн болон эцсийн тайланг хянах зэрэг үйл ажиллагаанд өөрсдийн үнэтэй хувь нэмрийг оруулав.

НҮБХАС нь ҮСХ-той хамтран Цвейцарийн Хамтын Ажиллагаа Хөгжлийн Агентлагийн санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр уг судалгааг хэрэгжүүлсэн бөгөөд энэхүү харамгүй тусламж нь өргөн уудам нутгийг хамарсан судалгааг зохион байгуулах боломжийг олгон, улмаар жендэрт суурилсан хүчирхийлэлд автсан гэр бүлүүдэд үзүүлэх үйлчилгээг сайжруулах, уг асуудалд арга хэмжээ авахыг сурталчлахад хэрэгцээтэй баримт, нотолгоог бүрдүүлэх үндсийг тавьсан билээ.

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1. Монгол Улсын хүн ам зүйн үндсэн үзүүлэлт	23
Хүснэгт 3.1. Хувь хүний асуулгад хариулсан түвшин	37
Хүснэгт 3.2. Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд, байршил, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт болон хамтрагчийн хамаарлын байдлаар	39
Хүснэгт 3.3. Түүвэрт багтсан судалгаанд оролцогчдын мэдээлэл (жинлэсэн, жинлээгүй) болон нийт хүн ам дахь 15–49 насны эмэгтэй хүн ам (2017 оны Хүн ам, өрхийн бүртгэлийн сан)	41
Хүснэгт 5.1 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, үйлдлээр, 2017 он (N=7319)	76
Хүснэгт 5.2 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл, үйлдсэн газар (байршлыг хувиар илэрхийлэв), хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он	77
Хүснэгт 5.3 Одоогийн болон өмнөх хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сарын хугацаанд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2017 он	83
Хүснэгт 5.4 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сарын хугацаанд өртсөн 15 болон түүнээс дээш насны охид эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2017 он	84
Хүснэгт 6.1. Тодорхой нөхцөлд бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзаж болно гэж үзсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он	90
Хүснэгт 7.1. Амиа хорлох бодол төрж байсан хамтрагчтай байсан/ эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, насны ангиллаар, хувиар, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	98

ЗҮРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1. Монгол Улсын газрын зураг	21
Зураг 1.2. Монгол Улсын хүн амын нас, хүйсийн суварга, 2017 он	22
Зураг 1.3. Монгол Улсын хүн амын нягтрал (1 км ² нутаг дэвсгэрт ногдох хүний тоо) 2017 он	23
Зураг 2.1. Монгол дахь жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны төлөвлөлт, зохион байгуулалт	27
Зураг 2.2. Судалгааны мэдээлэл цуглуулах багийн хуваарь, чиглэл	31
Зураг 2.3. Зорилтот бүлгийн ярилцлагын оролцогчид	36
Зураг 3.1. Судалгаанд оролцогчдын насны тархалт (жигнэсэн болон жигнээгүй), түүвэрт сонгогдсон өрхөд байсан судалгаанд хамрагдах боломжтой 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	40
Зураг 4.1. Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	44
Зураг 4.2. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	45
Зураг 4.3. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	46
Зураг 4.4. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	46
Зураг 4.5. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, хүчирхийллийн үйлдэл, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	47
Зураг 4.6. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, хүчирхийллийн зэрэг,	

	хугацаагаар, 2017 он (N=2109)	48
Зураг 4.7.	Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамж, хугацаагаар, 2017 он	48
Зураг 4.8.	Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшинээр, 2017 он (N=6914)	49
Зураг 4.9.	Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	49
Зураг 4.10.	Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	50
Зураг 4.11.	Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэх болсон шалтгаан, уг хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=2109)	50
Зураг 4.12.	Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	51
Зураг 4.13.	Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, бэлгийн хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	52
Зураг 4.14.	Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамж, хугацаагаар, 2017 он (N=498)	52
Зураг 4.15.	Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	53
Зураг 4.16.	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	54
Зураг 4.17.	Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	54
Зураг 4.18.	Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	55
Зураг 4.20.	Сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	56
Зураг 4.21.	Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	56
Зураг 4.22.	Сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дүнд эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	57
Зураг 4.23.	Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	58
Зураг 4.24.	Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	59
Зураг 4.25.	Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	59
Зураг 4.26.	Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	60
Зураг 4.27.	Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	60
Зураг 4.28.	Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	62
Зураг 4.29.	Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, хугацаагаар, 2017 он	62
Зураг 4.30.	Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дүнд эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	63
Зураг 4.31.	Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	64
Зураг 4.32.	Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	64
Зураг 4.33.	Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн аливаа хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс	

	нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	65
Зураг 4.34.	Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэлээр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	66
Зураг 4.35.	Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)	67
Зураг 4.36.	Өөрт нь гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүд, байршил, бүс нутгаар, 2017 он	67
Зураг 4.37.	Өөрт нь гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамжаар, 2017 он (N=609)	68
Зураг 5 а.	Бусдын зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 (N=7319)	70
Зураг 5 б.	Бусдын зүгээс бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 (N=7319)	71
Зураг 5.1	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, байршлаар, 2017 он (N=7319)	72
Зураг 5.2	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, насны бүлгээр, 2017 он (N=7319)	73
Зураг 5.3	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн мэдээлснээр, хүчирхийлэл үйлдэгчид болон хугацаагаар, 2017 он (N=7319)	73
Зураг 5.4	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, үйлдлээр, 2017 он (N=7319)	74
Зураг 5.5	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=7319)	75
Зураг 5.6.	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=7319)	75
Зураг 5.7	Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (5–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүд, насны бүлэг, хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он (N=7319)	76
Зураг 5.8	Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн давтамж, хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он (N1=723, N2=234)	77
Зураг 5.9	Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүд уг хүчирхийллийг цагдаад мэдээлсэн байдал, 2017 он (N=234)	78
Зураг 5.10	Хүүхэд (15 хүрэлх) насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхийг тэмдэглэх карт, 2017 он	79
Зураг 5.11	Хүүхэд насандаа (15 хүртэлх насандаа) бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хот, хөдөөгийн байршлаар, 2017 он (N=7319)	79
Зураг 5.12	Хүүхэд насандаа (15 хүртэлх насандаа) бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж судалгааны үед мэдэгдсэн эмэгтэйчүүд, үйлдэгчээр, 2017 он (N=265)	80
Зураг 5.13	Эмэгтэйчүүд анх бэлгийн харьцаанд орсон нас, байршлаар, 2017 он (N=7232)	80
Зураг 5.14	Анх бэлгийн харьцаанд орохдоо хүсэж байсан эсэх, анх бэлгийн харьцаанд орсон насны бүлгээр, 2017 он (N=6814)	81
Зураг 5.15	Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N1=7319), хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N2=6914), хугацаагаар, 2017 он	81
Зураг 5.16	Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийлэл үйлдэгч болон насны бүлгээр, 2017 он (N1=7319, N2=6914)	82
Зураг 5.17	Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N1=7319), хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N2=6914), хугацаагаар, 2017 он	82
Зураг 5.18	Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, үйлдэгч, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он	83
Зураг 6.1.	Тодорхой шалтгаанаар нөхөр нь эхнэрээ цохиж, зодох нь зөв гэж үзсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N1=5144, N2=2175)	86

Зураг 6.2.	“Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, боловсролын түвшнээр, 2017 он (N1=5144, N2=2175)	87
Зураг 6.3.	“Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, насны бүлгээр, 2017 он (N1=5144, N2=2175)	88
Зураг 6.4.	“Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар, 2017 он (N1=5144, N2=2175)	89
Зураг 6.5.	“Гэр бүлд нөхөр нь илүү эрх мэдэлтэй байх ёстой” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, суурьшлаар, 2017 он (N1=5144, N2=2175)	89
Зураг 7.1.	Эрүүл мэндийн ерөнхий байдлаа үнэлсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=7319)	96
Зураг 7.2.	Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байдал, хамтрагчийнхаа бэлгийн болон/эсвэл биеийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	97
Зураг 7.3.	Сүүлийн 4 долоо хоногт хүнд буюу маш хүнд өвдөлттэй байсан хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	97
Зураг 7.4.	Амиа хорлох бодол төрж байсан, амиа хорлох оролдлого хийсэн, амиа хорлох оролдлого хийснийхээ дараа эмнэлгийн тусламж авч байсан хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	98
Зураг 7.5.	Хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн биеийн байдалтай нь холбоотой сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудлын тархалт, бэлгийн болон биеийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	99
Зураг 7.6.	Сүүлийн 12 сард мэс засалд орсон болон эмнэлэгт хэвтсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, сүүлийн 12 сард бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	100
Зураг 7.7.	Сүүлийн сард эм хэрэглэсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, эмийн төрлөөр, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	100
Зураг 7.8.	Согтууруулах ундаа хэрэглэдэг хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хэрэглээний давтамжаар, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)	101
Зураг 7.9.	Тамхи хэрэглэдэг хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хэрэглээний давтамжаар, бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017	101
Зураг 7.10.	Хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөний улмаас бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=2174)	102
Зураг 7.11.	Хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн гэмтэл авсан давтамжийн хувь, 2017 (N=911)	102
Зураг 7.12.	Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, гэмтлийн төрлөөр, 2017 (N=911)	103
Зураг 7.13.	Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, гэмтлийн хүндрэлийн зэргээр, 2017 (N=911)	103
Зураг 7.14.	Хамтрагчийн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтсэн эмэгтэйчүүдийн эмнэлгийн тусламж авсан тохиолдол, 2017	104
Зураг 7.15.	Хамтрагчийнхаа хүчирхийллийн улмаас гэмтэл авч, эмнэлгийн тусламж авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, өөрийн бэртэл, гэмтлийн жинхэнэ шалтгаанаа эмнэлгийн ажилтанд хэлсэн эсэхээр, 2017 он (N=288)	105
Зураг 7.16.	Сүүлийн 5 жилд жирэмсэлсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамгийн сүүлийн	

	хүүхдээ төрүүлэхдээ хүсч байсан эсэхээр, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=1717)	105
Зураг 7.17.	Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд жирэмсэн байхдаа согтууруулах ундаа хэрэглэж байсан хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=1717)	106
Зураг 7.18.	Эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүйн асуудал, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=6621)	106
Зураг 7.19.	Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд хүүхэд төрүүлсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн хамгийн сүүлийн хүүхдийн хүйс, хамтрагчийн хүссэнээр, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=1717)	107
Зураг 7.20.	Жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгсэл хэрэглэдэг болон хамтрагч нь жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэхийг нь хориглодог хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он	107
Зураг 8.1.	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй 6–12 настай хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүдийнхээ зан байдалд хийсэн ажиглалт, 2017 он (N=1595), (N=985)	110
Зураг 8.2.	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй анги улирсан болон сургууль завсардсан нэг болон түүнээс дээш хүүхэдтэй (6–12 насны) эмэгтэйчүүдийн хувь, 2017 он (N=1595), (N=985)	111
Зураг 8.3	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй, хүүхдүүд нь (6–12 насны) гэрээсээ зугтсан эмэгтэйчүүдийн хувь 2017 он (N=1595), (N=985)	111
Зураг 8.4	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүд нь ээжийгээ хүчирхийлэлд өртөж буйг харсан, сонссон (хэдэн удаа) гэж мэдүүлсэн эмэгтэйчүүдийн хувь 2017 он	112
Зураг 8.5.	Өөрсдийн болон хамтрагчийн хүүхэд байхдаа өссөн гэр бүлийн орчинд хүчирхийлэлтэй байсан гэж мэдүүлсэн эмэгтэйчүүдийн хувь, амьдралдаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн болон өртөөгүй байдлаар, 2017 он (N=6914)	113
Зураг 9.1.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийнхаа зан авир, үйлдлийн талаар хэн нэгэнд хэлж, мэдэгдсэн хувь, 2017 он (N=2175)	116
Зураг 9.2.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдэд тусламж үзүүлсэн хүмүүс, хот, хөдөө, хувиар, 2017 он (N=2175)	117
Зураг 9.3.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн тусламж хүсэхээр хандсан байгууллага, үйлчилгээ, хувиар, 2017 он (N=2175)	118
Зураг 9.4.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандсан шалтгаан, хувиар, 2017 он	119
Зураг 9.5.	Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байгууллага, үйлчилгээнд сэтгэл хангалуун байдал, үйлчилгээгээр, 2017 он (N=647)	120
Зураг 9.6.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандаагүй шалтгаан, хувиар, 2017 он	120
Зураг 9.7.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн гэрээ орхиж явсан давтамж, 2017 он (N=2175)	121
Зураг 9.8.	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн гэрээ орхиж явах болсон шалтгаан, хувиар, 2017 он (N=1008)	121
Зураг 9.9.	Хамтрагчтай байсан/ байгаа эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийн улмаас гэрээсээ дайжсан эмэгтэйчүүдийн хувь, очсон газраар нь, 2017 он (N=1008)	122
Зураг 9.10.	Хамтрагчтай байсан/ байгаа, хамтрагчийн зүгээс үзүүлсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хариу эсэргүүцэл үзүүлснээр гарсан өөрчлөлт, 2017 он (N=1249)	123
Зураг 10.1	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, судалгаа хийгдсэн орноор, хугацаагаар	127
Зураг 10.2	Хамтрагчийн зүгээс үйлдэж буй сэтгэл санааны хүчирхийлэл, улс орнуудаар, хугацаагаар	128

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

ГБХ	Гэр бүлийн хүчирхийлэл
ГБХТХ	Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль
ДХХ	Дотны хамтрагчийн хүчирхийлэл
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ЗБЯ	Зорилтот бүлгийн ярилцлага
ГЯ	Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага
ЖСХ	Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл
ИНБ	Иргэний нийгмийн байгууллага
ЛГБТ	Лесбиян, гей, бисексуаль, трансжендэр
МХЗ	Мянганы хөгжлийн зорилт
НҮБ	Нэгдсэн үндэстний байгууллага
НҮБЕЭЗК	Нэгдсэн үндэстний байгууллагын Европын Эдийн засгийн комисс
НҮБСК	Нэгдсэн үндэстний байгууллагын Статистикийн комисс
НҮБХАС	Нэгдсэн үндэстний байгууллагын Хүн Амын сан
НҮБХС	Нэгдсэн үндэстний байгууллагын Хүүхдийн сан
ТАШН	Түүврийн анхан шатны нэгж
ТББ	Төрийн бус байгууллага
ТХЗ	Тогтвортой хөгжлийн зорилт
ТХШН	Түүврийн хоёр дахь шатны нэгж
УБ	Улаанбаатар
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ХАЗЭМС	Хүн ам зүй, эрүүл мэндийн судалгаа
ХЗДХЯ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
ХЭҮТ	Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төв
ШХА	Швейцарийн хөгжлийн агентлаг
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭЭМАТС	Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд, амьдралын туршлага судалгаа
ЭЭҮБХ	Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл
ДЕФФ	Дизайн эффект

СУДАЛГААНЫ ТОВЧ ХУРААНГУЙ

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэл нь газар зүйн байршил, соёл, шашин шүтлэг, нийгэм, эдийн засгийн байдлаас үл хамааран бүхий л хүрээг хамарсан дэлхий нийтийн тулгамдсан асуудал бөгөөд хүний эрхийн хамгийн түгээмэл зөрчлүүдийн нэг юм. Хүчирхийллийн улмаас эмэгтэйчүүд нийгэм, эдийн засгийн амьдралд оролцох эрхээ бүрэн эдэлж чадахгүй байна. Энэ нь бие махбод, сэтгэцийн эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж, зарим тохиолдолд амь насаа алдахад хүргэдэг байна. Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн цар хүрээ, шалтгаан, үр дагавар, чиг хандлага, онцлогийн талаарх ойлголт улс орнуудад хомс байгаа нь уг асуудлыг шийдэх хүчин чармайлтад саад бэрхшээлийг учруулсаар байна.

Өнөөг хүртэл Монгол дахь эмэгтэйчүүдийн эсрэг, гэр бүлийн хүчирхийллийн тархалт, хэв шинжийн талаар мэдээлэл хомс байсан нь хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох бодлогын чиглэлийг тодорхойлоход шаардлагатай мэдээлэл, нотолгоог гаргаж авах бодит хэрэгцээ шаардлага байсан юм. Тоо мэдээ, мэдээлэл хангалтгүй байгаатай холбоотойгоор Монгол Улс дахь Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хүн амын сангийн суурин төлөөлөгчийн газар жендэрт суурилсан хүчирхийлэл, ялангуяа гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх үндэсний чадавхийг бэхжүүлэх төслийг санаачилж, 2016 онд уг төслийг хэрэгжүүлэхээр Швейцарийн хөгжлийн агентлаг болон НҮБХАС-гийн техник, санхүүгийн дэмжлэгт үндэслэн эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэл, гэр бүлийн хүчирхийллийн талаарх үндэсний хэмжээний судалгааг зохион байгууллаа. Энэ судалгаа нь Монгол Улсад уг сэдвээр хийсэн тоон болон чанарын анхны томоохон хэмжээний судалгаа юм.

Судалгааны зорилго

“Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл” сэдэвт үндэсний хэмжээний судалгаа нь тоон болон чанарын гэсэн хоёр бүрэлдэхүүн хэсэгтэй бөгөөд тоон судалгаанд Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд ба эмэгтэйчүүдийн эсрэг гэр бүлийн хүчирхийллийн олон улсын судалгааны аргачлалыг, чанарын судалгаанд бусад орнуудын аргачлалыг авч ашиглав. Тоон болон чанарын судалгаа нь судалгааны үр дүнг харилцан нягтлах, баталгаажуулах зорилготой байлаа.

Үндсэн зорилт:

- Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн төрөл бүрийн хэлбэрүүд, тэдгээрийн тархалтын талаарх мэдээллийг ДЭМБ-ын аргачлалыг ашиглан дэлхий дахинд хийсэн бусад судалгаатай харьцуулахуйц байдлаар гарган авах (мөн НҮБ-аас гаргасан эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх шалгуур үзүүлэлтүүд болон Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын 5.2.1 болон 5.2.2 дахь үзүүлэлтийг тооцох),
- Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэл нь эмэгтэйн эрүүл мэндэд хэрхэн нөлөөлж буй байдал, түүнчлэн ямар үр дагавартайг үнэлж тооцох,¹
- Эмэгтэйчүүдийг хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллээс хамгаалах/эрсдэлд оруулж байгаа/болзошгүй хүчин зүйлсийг судлах,
- Эмэгтэйчүүдэд хамтрагчаас нь учруулж буй хүчирхийллийг даван туулахад ашиглаж буй арга стратеги, үйлчилгээнүүдийг тодорхойлж, харьцуулах.

Судалгаагаар эмэгтэйчүүдийн өнөөгийн болон өмнөх хамтрагчдын зүгээс үйлдсэн бие махбод, бэлгийн хүчирхийллийн мэдээллийг цуглуулахад голлон анхаарсан ч, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн сэтгэл зүйн хүчирхийлэл, хамтрагч бус бусад этгээдийн зүгээс үйлдсэн бие махбод, бэлгийн хүчирхийлэл түүний дотор 15 нас хүрэхээсээ өмнө бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдлыг судлав. Эдгээр мэдээллийг Монгол Улсад үндэсний болон бүс нутгийн түвшинд хот, хөдөөд насны бүлэг, боловсролын түвшин, нийгэм, эдийн засгийн статусаар ангилан цуглуулав.

¹ Энэ судалгаанд “хамтрагч” гэдэгт одоогийн болон өмнөх нөхөр, хамтран амьдрагч, найз залуу зэрэг дотно харилцаатай байсан болон байгаа эрэгтэйчүүдийг хамруулна.

Судалгааны зохион байгуулалт

Үндэсний статистикий хороо энэхүү судалгааг НҮБХАС–гийн Ази, номхон далайн бүсийн олон улсын зөвлөхүүдийн дэмжлэгтэйгээр удирдан, зохион байгууллаа. Олон улсын зөвлөхүүд судалгааны бүх үе шатанд буюу судалгааны бэлтгэлийг хангаж, төлөвлөхөөс эхлээд судлаачдыг сургах, тоон мэдээ, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, тайлан бичихэд туслаж ажиллав. Судалгааны үйл ажиллагааг хууль, эрх зүйн дагуу явуулахад дэмжлэг үзүүлж, нөлөөллийн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын яамдын удирдах албан тушаалтнууд, хүний эрхийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг Төрийн бус байгууллагуудын төлөөлөөс бүрдсэн Судалгааны зөвлөлдөх хороог байгууллаа. Төслийн удирдах зөвлөлийн удирдлага дор уг зөвлөлдөх хорооны гишүүд эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэх бодлого боловсруулахад чиглүүлэх, судалгааны дүнг тараахад тусламж, дэмжлэг үзүүлэх зэрэг үйл ажиллагаанд оролцов.

Тоон судалгааны хүрээнд хүн амд суурилсан өрхийн судалгаагаар Монгол Улсын бүх 21 аймагт мэдээлэл цуглууллаа. Ингэхдээ олон шатлалт түүврийн аргыг ашиглан 7860 өрхийг сонгосон бөгөөд өрхөөс судалгаанд хамрагдах шалгуурт нийцсэн 15–64 насны нэг эмэгтэйг санамсаргүйгээр сонгон нийт 7319 эмэгтэйтэй ярилцлага хийв (хамрагдалтын түвшин 98.0 хувь). Судалгааны мэдээллийг 2017 оны 5–6 дугаар сард цуглуулж, хувийн нууцлалыг бүрэн хангасан, ганцаарчилсан ярилцлагуудыг хийлээ. Ярилцлага авагч эмэгтэйчүүдийг нарийн шалгуураар сонгож, мэдээллийг аюулгүй, болгоомжтой цуглуулахад 21 хоногийн турш сургаж бэлтгэв.

Хамтрагчийн зүгээс эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн хүчирхийлэл

Өрхөд суурилсан судалгаагаар: бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны, эдийн засгийн хүчирхийлэл болон хянах зан үйл гэсэн хүчирхийллийн 5 хэлбэрийг судалсан бөгөөд эдгээр хүчирхийллийн хэлбэр тус бүрийн тодорхойлолтыг 2 дугаар бүлэгт танилцуулав. Монгол эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь (57.9) нь хүчирхийллийн энэхүү 5 хэлбэрээс аль нэгд эсвэл хэд хэдэн хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн байна.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийг олон улсад харьцуулж ашиглах хандлагатай байдаг бөгөөд хүчирхийллийн эдгээр төрлүүдийн тодорхойлолт нэлээд тодорхой, түгээмэл байдаг. Монголд эмэгтэйчүүдийн 31.2 хувь нь амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байгаа нь олон улсын дундаж түвшин болох 30.0 хувьтай² ойролцоо байна. Энэ үзүүлэлт нь аймаг, нийслэлээр ялгаатай байгаа бөгөөд амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл хамтрагчийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Дархан–Уул (41.0%), Өмнөговь (39.7%), Говьсүмбэр (39.1%), Булган (35.7%), Ховд (32.9%) аймагт хамгийн их байна. Улаанбаатар хотод өмнө нь хамтрагчтай байсан эсвэл одоо хамтрагчтай байгаа эмэгтэйчүүдийн 31.7 хувь нь амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Улаанбаатар хотын хувьд хүчирхийллийн тархалтын хувь улсын хэмжээнд хамгийн өндөр биш байгаа ч бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хохирогчдын тоогоор хамгийн их буюу 140,000 орчим эмэгтэйчүүд хүчирхийллийн хохирогч болсон байна.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэл

Судалгаанд хамрагдсан өмнө нь хамтрагчтай байсан болон одоо хамтрагчтай байгаа эмэгтэйчүүдийн 29.7 хувь нь амьдралдаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн бол 11.9 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна. Бие махбодын хүчирхийлэл нь хамтрагчийн хайр дурлалын харилцааны эхэн үед харьцангуй их үйлдэгддэг бөгөөд 20–34 насны залуу эмэгтэйчүүд бие махбодын хүчирхийлэлд илүүтэй өртөж байгааг судалгааны дүн харуулж байна. Хамтрагчийн статусаар авч үзвэл гэрлэж байгаад салсан, тусгааралсан арван эмэгтэй тутмын зургаа нь (64.0%) өмнөх хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртөж байсан бөгөөд таван эмэгтэй тутмын нэг нь буюу 21.0 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд хүчирхийлэлд өртсөн байна.

Бүс нутгийн болон боловсролын түвшнээр авч үзвэл ялгаа харагдаж байна. Боловсролын түвшин бага эмэгтэйчүүдийг боловсролын түвшин өндөр эмэгтэйчүүдтэй харьцуулбал бие махбодын хүчирхийллийн тохиолдлыг илүүтэй мэдээлэх хандлагатай байна. Хүчирхийллийн талаар олон дахин мэдээлсэн эмэгтэйчүүдийн хувьд хүчирхийллийн ноцтой хэлбэрт илүүтэй өртсөн байна.

Хүчирхийлэлд ихээр өртдөг гэж хариулсан эмэгтэйчүүд мөн хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн талаар түлхүү мэдээлсэн байна.

² ДЭМБ, Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд, судалгааны газар, Лондонгийн эрүүл ахуй, халуун орны анагаах ухааны сургууль, Өмнөд Африкийн анагаах ухааны судалгааны зөвлөл, 2013 он. Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх дэлхий дахины болон бүс нутгийн тооцоолол: Дотно хамтрагчийн хүчирхийлэл, хамтрагч бус этгээдийн бэлгийн хүчирхийллийн тархалт, эрүүл мэндэд үзүүлсэн нөлөө. ДЭМБ: Женев хот

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл

Бие махбодын хүчирхийлэлтэй харьцуулахад бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөнөө мэдээлэх нь эмэгтэйчүүдийн хувьд илүү хүнд байдаг. Ялангуяа гэрлэсэн хосуудын хүрээнд үйлдэгдсэн бэлгийн хүчирхийллийн талаар ярих нь Монголын нийгэмд тийм ч тохиромжтой биш гэж үздэг. Гэвч өмнө нь хамтрагчтай байсан эсвэл одоо хамтрагчтай байгаа эмэгтэйчүүдийн 8.0 хувь нь амьдралынхаа туршид, наад зах нь нэг удаа, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, 3.0 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа мэдээлжээ.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн сэтгэл санаа, эдийн засгийн хүчирхийлэл, хянах зан үйл

Сэтгэл санаа, эдийн засгийн хүчирхийлэл нь бие махбод, бэлгийн хүчирхийллээс дутуугүй ноцтой бөгөөд хүчирхийллийн бусад хэлбэрээс илүүтэйгээр эмэгтэйчүүдэд нөлөөлдөг. Гэвч эмэгтэйчүүдийн эсрэг энэ төрлийн хүчирхийллийн цөөн тооны үйлдлийг асуулгад тусгасан бөгөөд энэ хэлбэрийн хүчирхийллийг судалгааны мэдээллээр хэмжихэд хүндрэлтэй байдаг. Гэвч судалгааны дүнгээс үзэхэд сэтгэл санааны хүчирхийллийн түвшин маш өндөр буюу эмэгтэйчүүдийн 40.3 хувь нь амьдралдаа сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн гэж хариулсан бол 22.4 хувь нь сүүлийн 12 сард сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн гэж хариулсан байна.

Монгол Улсын хувьд хянах зан үйлийн тархалтыг насны бүлгээр авч үзэхэд эрс ялгаатай байна. Тухайлбал, өмнө нь хамтрагчтай байсан эсвэл одоо хамтрагчтай байгаа эмэгтэйчүүдийн 41.6 хувь нь амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс тэдний зан үйлийг хянахыг оролддог гэж хариулсан бол 15–19 насны охидын 54.7 хувь нь өмнөх болон одоогийн хамтрагчийн зүгээс хянах зан үйлд өртсөн гэж хариулжээ.

Өмнө нь хамтрагчтай байсан эсвэл одоо хамтрагчтай таван эмэгтэй тутмын нэг нь (19.9%) амьдралдаа эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртжээ. Энэ нь хөдөө, орон нутаг болон бусад бүстэй харьцуулахад Улаанбаатар хотод өндөр (22.9 хувь) байна. Улсын дунджаар сүүлийн 12 сарын байдлаар эмэгтэйчүүдийн 12.0 хувь нь эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн байхад энэ үзүүлэлт Улаанбаатар хотод хамгийн өндөр буюу 13.2 хувь байна.

Бусдын зүгээс эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн хүчирхийлэл

Энэхүү судалгаагаар хамтрагч бус бусад этгээдийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн гурван хэлбэрийг судалсан. Үүнд: 15 наснаас хойших хугацаанд бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байдал, 15 наснаас хойших хугацаанд бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдал, хүүхдийн эсрэг бэлгийн хүчирхийлэл (15 наснаас өмнө). Хүчирхийллийн эдгээр төрлүүдийн тодорхойлолтыг Бүлэг 2-т оруулсан болно.

15 наснаас хойш бусдын (хамтрагч бус) зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байдал

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн 17.3 хувь нь 15 нас хүрснээсээ хойш, 4.5 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна. Хүчирхийлэл үйлдэгчид нь ихэвчлэн эцэг эх, ах, дүү зэрэг гэр бүлийн гишүүд болон найз нөхөд, танилууд байна.

15 наснаас хойш бусдын (хамтрагч бус) зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдал

Судалгаанд хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүдийн долоон хүн тутмын нэг (14.0 хувь) нь 15 наснаасаа хойш бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн бөгөөд 2.6 хувь нь сүүлийн 12 сард бэлгийн хүчирхийлэлд өртжээ.

Бэлгийн хүчирхийллийг дунд болон хүнд гэсэн хоёр хэлбэрт ангилсан. Дунд хэлбэрийн хүчирхийлэлд хүсээгүй байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулахыг завдах, хүсээгүй байхад биед нь хүрэх, биеийн нууц хэсэгт хүчээр хүрэх зэрэг үйлдлүүдийг хамааруулсан. Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд хүчээр бэлгийн харьцаанд оруулах, архи, мансууруулах бодис хэрэглэсэн үед хүчээр бэлгийн харьцаанд оруулах, нэгээс дээш хүнтэй хүчээр бэлгийн харьцаанд нэг дор оруулах зэрэг үйлдлүүдийг хамааруулсан. Амьдралдаа дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд нийт эмэгтэйчүүдийн 12.5 хувь нь өртсөн байхад хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд 3.1 хувь нь өртсөн байна. Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ердөө 10-хан хувь нь тухайн хэргийг цагдаад мэдэгдсэн байна.

15 наснаас өмнө бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдал

Арван эмэгтэй тутмын нэг нь (10.7 хувь) 15 нас хүрэхээсээ өмнө бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж мэдээлжээ. Хүчирхийлэл үйлдэгч нь гэр бүлийн бусад гишүүд (29.5 хувь), найз нөхөд, танилууд (19.0 хувь), танихгүй хүн (18.7 хувь) байсан гэж ихэнх эмэгтэйчүүд хариулсан байна.

Хамтрагчийн болон бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийг харьцуулах нь

Хамтрагчийн болон бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийг харьцуулахад Монголд эмэгтэйчүүд бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлээс илүүтэйгээр хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөх явдал 2 дахин их байна.

Хүчирхийлэлд хандах хандлага

Хамтрагчтай байсан болон байгаа эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь нь (55.4 хувь) гэр бүлд нөхөр нь илүү шийдвэр гаргах эрх мэдэлтэй байх буюу “сайн эхнэр нөхөртэйгөө санал нийлэхгүй байсан ч үгийг нь дагадаг” байх гэсэн үзэлтэй байна. Харин боловсролын түвшин өндөр эмэгтэйчүүдийн хувьд дээрх үзэлтэй санал нийлэх нь бага байна.

Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг нь буюу 22.2 хувь нь хэрэв эхнэр нь үнэнч бус байвал нөхөр нь цохиж, зодож болно гэж үзсэн байхад хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн 35.5 хувь нь үзэж байна.

Үүнээс харахад Монгол орны хувьд жендэрийн дүр төрх, нийгмийн хэм хэмжээ өөрчлөгдөж байгаа нь харагдаж байна. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй 15–19 насны эмэгтэйчүүдийн дөрөвний нэг буюу 25.6 хувь нь, харин 60–64 насны эмэгтэйчүүдийн гуравны хоёр нь буюу 65.9 хувь “сайн эхнэр нөхөртэйгөө санал нийлэхгүй байсан ч үгийг нь дагадаг” гэсэн итгэл үнэмшилтэй байна.

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн үр дагавар**Хүчирхийллийн улмаас авсан бэртэл, гэмтэл**

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 42.8 хувь нь хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авчээ. Эмэгтэйчүүдийн бараг гуравны нэг (32.1 хувь) нь нэг удаа, таван хүн тутмын хоёр (41.6 хувь) нь 2–5 удаа, дөрөвний нэгээс илүү (26.3 хувь) нь 5–аас олон удаа хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан байна.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн ихэнх (71.6 хувь) нь хүнд буюу ноцтой бэртэж, таван эмэгтэй тутмын хоёр (21.0 хувь) нь хөнгөн гэмтэж, 5.0 хувь нь дунд зэрэг гэмтжээ. Гэмтэж, эмнэлгийн тусламж авсан эмэгтэйчүүдийн тал хүрэхгүй хувь (43.2 хувь) нь гэмтлийн бодит шалтгаанаа эмнэлгийн ажилтанд мэдээлсэн байна.

Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн эрүүл мэндэд үзүүлсэн нөлөө

Судалгаанд хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүд биеийн ерөнхий байдал, сэтгэцийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн хэд хэдэн асуултад хариулав. Судалгааны дүнг хамтрагчийн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн ба өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хувьд харьцуулж үзэхэд хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд илүүтэйгээр өөрийн эрүүл мэндийг муу, маш муу гэж дүгнэжээ. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдэд сэтгэцийн эрүүл мэндийн өөрчлөлтийн хэд хэдэн шинж тэмдэг илэрч, амиа хорлох бодол төрөх явдал түлхүү тохиолдсон байна.

Хүчирхийлэл нь бэлгийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндэд нөлөөлдөг болохыг судалгааны дүн харуулсан. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тал хувь нь (50.8 хувь) амьдралынхаа аль нэг мөчлөгт үр хөндүүлж байсан байхад хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй гэж мэдүүлсэн эмэгтэйчүүдийн хувьд энэ үзүүлэлт 29.5 хувь байна.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн хүүхдэд үзүүлсэн нөлөө

6–12 настай хүүхэдтэй, хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байсан болон өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүдийн зан байдлыг харьцуулж үзэхэд хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүд илүү аймхай, зожиг, түрэмгий ааштай, хар дарж зүүдэлдэг гэж мэдээлсэн байна.

Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдээс тэдний хүүхдүүд уг хүчирхийллийг харсан, сонссон эсэх, ийм явдал хэдэн удаа тохиолдсоныг асуухад судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн ихэнх (91.6 хувь) нь хүүхдүүд хүчирхийллийг харж, сонсож байгаагүй гэжээ.

Хүүхдүүдийн эсрэг хүчирхийлэл, үе дамжсан хүчирхийлэл

Хүүхэд насандаа хүчирхийлэлд өртөх нь ирээдүйд хүчирхийлэл үйлдэхэд нөлөөлөх хүчин зүйл болж байна. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн бараг гуравны нэг (32.4 хувь)–ийнх нь хамтрагч бага байхдаа цохиулж, зодуулж байсан бол хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийн 16.3 хувь нь бага байхдаа цохиулж, зодуулж байжээ.

Хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ээж нь нөхөртөө цохиулж, зодуулж байсан тохиолдол (22.2 хувь) хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй (12.6 хувь) харьцуулбал өндөр байна. Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 3.4 хувь нь өөрийн хамтрагчийн ээж нь нөхөртөө цохиулж, зодуулж байсан гэж хариулсан байхад хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ихээхэн хувь нь (17.3 хувь) ийнхүү хариулсан байна.

Хамтрагчийн хүчирхийллийг даван туулах арга, хүчирхийлэлд үзүүлсэн хариу үйлдэл

Дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг (26.5 хувь) нь хамтрагчийнхаа үйлдсэн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн талаар тухайн ярилцлагаас өмнө хэнд ч хэлж байгаагүй гэж хариулжээ. Хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа хэн нэгэнд хэлсэн хүмүүсийн хувьд ихэвчлэн гэр бүлийн гишүүддээ хэлдэг гэж хариулсан байна. Арван эмэгтэй тутмын нэг нь буюу 8.3 хувь нь хүчирхийллийн талаар цагдаад мэдэгддэг гэжээ.

Хүчирхийлэлд өртсөн үедээ тусламж эрэлхийлж, ямар байгууллагад хандсан эсэхийг асуухад бараг дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг нь (23.9 хувь) нь цагдаад хандсан гэжээ. Арван эмэгтэй тутмын нэг (13.2 хувь) нь эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагад, 12.5 хувь нь лам, шашны тэргүүнд хандсан гэж хариулсан бол хамгаалах байр болон бусад тусламж, үйлчилгээний байгууллагад маш бага буюу 1.5 хүрэхгүй хувь нь ханджээ.

Хүчирхийллийг тэвчих аргагүй болсон (эмэгтэйчүүдийн 68.6 хувь нь эрх мэдэл бүхий байгууллагаас тусламж хүсч), ноцтой бэртэл, гэмтэл авсан (42.7 хувь) нь бусдаас тусламж хүсэх гол шалтгаан болжээ. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь (51.2 хувь) нь ямар нэгэн байдлаар гэрээ орхин багадаа нэг хоног явж байжээ.

Гэвч тэдгээр эмэгтэйчүүдийн бараг дөрөвний гурав нь хамтрагчаа уучилсан, гэр бүлийнхээ төлөө гэх шалтгаанаар гэртээ эргэн очсон байна.

ДҮГНЭЛТ

Үндэсний хэмжээнд хийгдсэн энэхүү судалгаагаар хохирогчдод үзүүлэх үйлчилгээг сайжруулах, хууль эрх зүйн болон сэтгэлгээний өөрчлөлт хийх ухуулга нөлөөллийн үйл ажиллагаанд ашиглах Монгол Улсад жендэрт суурилсан хүчирхийлэлийн талаарх тоон болон чанарын мэдээллийг бий болгосон. Энэ судалгаа нь ихэнх тохиолдолд хаалттай хаалганы цаана үйлдэгдэн нууц хэвээр үлддэг эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн үйлдлүүдийг олж илрүүлснээрээ онцлог юм. Олон эмэгтэйн хувьд хамтрагчийнх нь зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл тэдний амссан цор ганц хүчирхийлэл биш байлаа. Тэд 15 наснаасаа хойш эцэг, эх, ах дүүс, гэр бүлийн бусад гишүүд эсвэл огт танихгүй этгээдийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна.

Судалгааны үндсэн үр дүн:

- Эмэгтэйчүүдийн 29.7 хувь нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байхад 17.3 хувь нь бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байгаагаас үзвэл хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөх нь илүүтэй байгааг харуулж байна.
- Урьд өмнө хамтрагчтай байсан болон одоо хамтрагчтай байгаа эмэгтэйчүүдийн 14.0 хувь нь бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байгаа нь Ази, номхон далайн бүсийн бусад орнуудтай харьцуулахад харьцангуй өндөр байна.
- Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэж буй хүчирхийлэл нь эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж байна. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 42.8 хувь хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан бөгөөд тэдгээр эмэгтэйчүүдийн 71.6 хувь нь хүнд буюу ноцтой бэртсэн байна. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд өөрсдийнхөө эрүүл мэндийн байдлыг ихэвчлэн муу хэмээн дүгнэж, сэтгэцийн өөрчлөлтийн хэд хэдэн шинж тэмдэг тэдэнд илэрсэн тухай мэдээлжээ.

- Гэр бүлийн хүчирхийлэл нь хүүхдүүд болон гэр бүлийн бусад гишүүдэд нөлөөлдөг. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүд нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүдээс илүү зан харьцааны доголдолтой байна. Хүүхэд насандаа гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн эсвэл хүчирхийллийг харж байсан хүүхдүүд насанд хүрэхээрээ хүчирхийлэгч хамтрагчтай дотно харьцаанд орох магадлал өсөж байгаа хандлага байна.
- Хүчирхийлэлд өртөж буй эмэгтэйчүүдийн хувьд нас, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, байршилын онцлог ялгаа ажиглагдахгүй байна.

БҮЛЭГ 1.

ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 ОРШИЛ

Өнөөдөр эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэл, ялангуяа жендэрт суурилсан хүчирхийлэл (ЖСХ), гэр бүлийн хүчирхийлэл (ГБХ) нь эрүүл мэнд, хүний эрх, үндэсний хөгжилд өргөн хүрээнд нөлөөлсөн нийгмийн хамгийн том тулгамдсан асуудлуудын нэг болоод байна. Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл нь эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн эрх мэдлийн тэнцвэртэй бус байдлаас үүдэлтэй бөгөөд энэ нь уг тэгш бус байдлыг улам даамжруулдаг. Эмэгтэйчүүд, тэдний гэр бүл, хамт олны эрүүл мэнд, аж байдалд сөргөөр нөлөөлж буй энэхүү эмзэг асуудлыг сөхөн гаргах нь асуудлын учир шалтгааныг тодорхойлж, хүчирхийллийг таслан зогсоох шийдлийг олоход чухал ач холбогдолтой.

Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл, гэр бүлийн хүчирхийлэл нь хамгийн түгээмэл тохиолддог боловч хамгийн цөөн мэдээлэгддэг хүний эрхийн зөрчил юм. Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн талаарх ойлголт мэдлэг хязгаарлагдмал, Монголын нийгэмд жендэрт суурилсан хүчирхийллийг өргөн хүрээнд хүлээн зөвшөөрдөгийн улмаас хүчирхийллийн талаарх баримт нотолгоо хангалтгүй байна. Хүчирхийлэлд өртөгсдийн ихэнх нь хүчирхийллийг мэдээлэхгүй байгаа нь тэдэнд үзүүлэх тусламж үйлчилгээний хувилбар, боломж хязгаарлагдмал, хүчирхийлэл үйлдэгчийг бус хүчирхийлэлд өртөгчийг буруутгах хандлага бүхий нийгэм, соёлын хэм хэмжээ давамгайлж байгаатай холбоотой³.

Хүчирхийлэл нь охид, эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүйн эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж байна. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ)-аас 2013 онд хийсэн судалгаагаар бие махбодын эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд нь хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад бэлгийн замын халдвар авах магадлал 1.5 дахин, үр хөндүүлэх магадлал 2 дахин их байна⁴. Жирэмсэн байх үед нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл нь үр зулбах, амьгүй хүүхэд төрүүлэх, дутуу төрөх эсвэл бага жинтэй хүүхэд төрүүлэх магадлалыг нэмэгдүүлдэг. Харамсалтай нь хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх тогтолцооны хүрээнд хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хэрэгцээнд нийцсэн үйлчилгээгээр өнөөг хүртэл хангаж чадахгүй байна⁵. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг бүрэн эмчлэхэд эрүүл мэндийн үйлчилгээний өнөөгийн хэлбэр, зохион байгуулалт хангалтгүй байна.

Бэлгийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн асуудлаас гадна ЖСХ нь хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, тэдний хүүхдүүдийн бие махбод, сэтгэцийн эрүүл мэндэд урт, богино хугацаанд ноцтой хохирол учруулдаг. Хүчирхийлэл нь мөн эдийн засгийн томоохон сөрөг үр дагавартай. Тухайлбал гэмтэл, бэртлийг эмчлэх эмчилгээний зардлаас эхлээд эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийн бүтээмж буурах, эсвэл хөдөлмөрийн чадвараа алдаж, ажил хийх боломжгүй болох гэх мэт. Мөн хүчирхийлэлтэй гэр бүлд өссөн хүүхдүүд эрсдэлтэй зан үйл гаргах, сэтгэл санааны гүн хямралд орохоос гадна насанд хүрсэн үедээ өөрсдөө хүчирхийлэл үйлдэх юмуу эсвэл хүчирхийлэлд өртдөг нийгмийн сөрөг үр дагавартай⁶.

Иймд дэлхийн улс орнууд түүний дотор Монголд эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн цар хүрээ, тархалтын талаарх мэдээлэл, нотолгоо бий болгох шаардлага тулгараад байна. Үүнийг НҮБ-ын төрөлжсөн байгууллагууд хөрөнгө нөөц дайчлах, стандарт боловсруулах, техник арга зүйн тусламж үзүүлэх замаар дэмжиж байна.

Монгол Улсад “Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх” тухай хуулийг анх 2004 онд баталсан бөгөөд 2016 оны 12 дугаар сард уг хуулийн шинэчилсэн найруулгыг баталж, 2017 оны 2 дугаар сарын 1-нээс мөрдөж байна. Энэ хууль нь Эрүүгийн хууль, Гэрч хохирогчийг хамгаалах тухай хууль, Гэмт хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Гэр бүлийн тухай хууль болон Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хуулиудтай уялдан хэрэгжих цогц хууль болсон. Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль 2004 онд батлагдсанаас хойш Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр⁷ 2007 онд батлагдан, хэрэгжив. Улсын Дээд шүүхээс уг хуулийн зарим зүйл заалтыг нэг мөр ойлгож, хэрэглэх тухай тайлбар⁸ гаргаж, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Эрүүл мэндийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой

³ Freedom House (2014). Freedom in the World: Mongolia. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2014/mongolia>

⁴ Violence against women: Intimate partner and sexual violence against women. (2014). World Health Organization. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>

⁵ Violence against women: Intimate partner and sexual violence against women. (2014). World Health Organization. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>

⁶ Violence against women: Intimate partner and sexual violence against women. (2014). World Health Organization. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>

⁷ Засгийн газрын 2007 оны 255 дугаар тогтоол.

⁸ Улсын дээд шүүхийн 2006 оны 47 дугаар тогтоол.

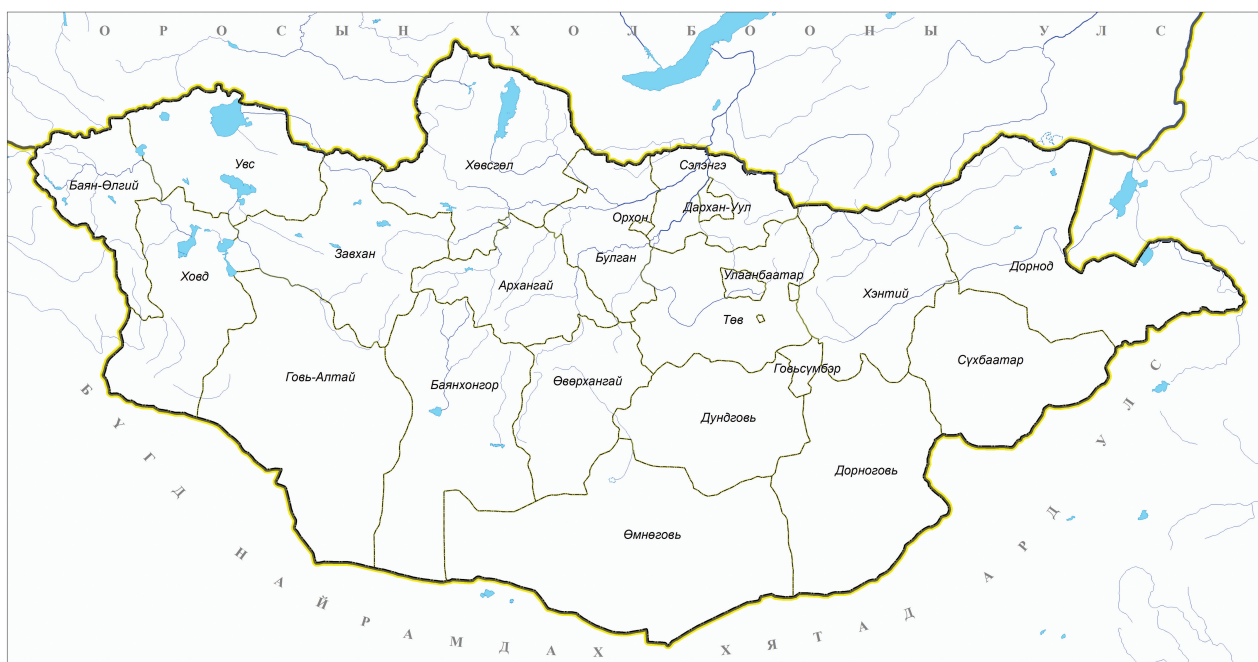
журмуудыг⁹ батлан гаргав.

Хүчирхийлэлд өртөгсдийг хамгаалах байруудыг байгуулж, хүчирхийлэлд өртөгсдөд зөвлөгөө өгөх тусламжийн утасны үйлчилгээг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн үйлчилгээ, сэтгэл зүйн зөвлөгөө, нийгмийн халамж, хамгаалал, хууль зүйн дэмжлэг үзүүлдэг нэг цэгийн үйлчилгээний 3 төвийг 2009 онд Улаанбаатар хотод байгуулав. Улмаар Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор аймгуудад 2013–2014 онд нэг цэгийн үйлчилгээний гурван төв нэмж байгуулав. Гэвч ЖСХ–д өртөгсдийн хэрэгцээг хангах, үйлчилгээг үр дүнтэй үзүүлэх байгууллагын тоо хангалтгүй хэвээр байна. Иймд энэхүү судалгааны урьдчилсан үр дүнд үндэслэн Монгол Улсын долоон аймаг, Улаанбаатар хотын гурван дүүрэгт нэг цэгийн үйлчилгээний 10 төвийг шинээр байгуулахаар төлөвлөж байна.

1.2 МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ, ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШИЛ

Монгол Улс зүүн Азийн зүүн хойд хэсэгт нийт 1564.1 мянган хавтгай дөрвөлжин километр газар нутгийг эзлэн оршдог бөгөөд хойд хэсгээрээ Оросын Холбооны Улс, өмнөд хэсгээрээ Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улстай хиллэдэг. Улсын хилийн нийт урт 8252.7 километр.

Зураг 1.1. Монгол Улсын газрын зураг

Монгол Улс нутаг дэвсгэрийн хэмжээгээрээ дэлхийд 19 дүгээр байранд ордог, далайн түвшнээс дээш дунджаар 1580 метр өндөрт өргөгдсөн, хамгийн өндөр цэг нь Хүйтэн уулын оргил 4374 метр, хамгийн нам цэг нь Хөх нуурын хотгор 532 метр, далайд гарцгүй орон юм. Нутгийн баруун болон хойд хэсэгт нь уулархаг, ойн бүс, зүүн хэсэгт тал хээрийн бүс, өмнөд хэсэгт говийн бүс зонхилдог.

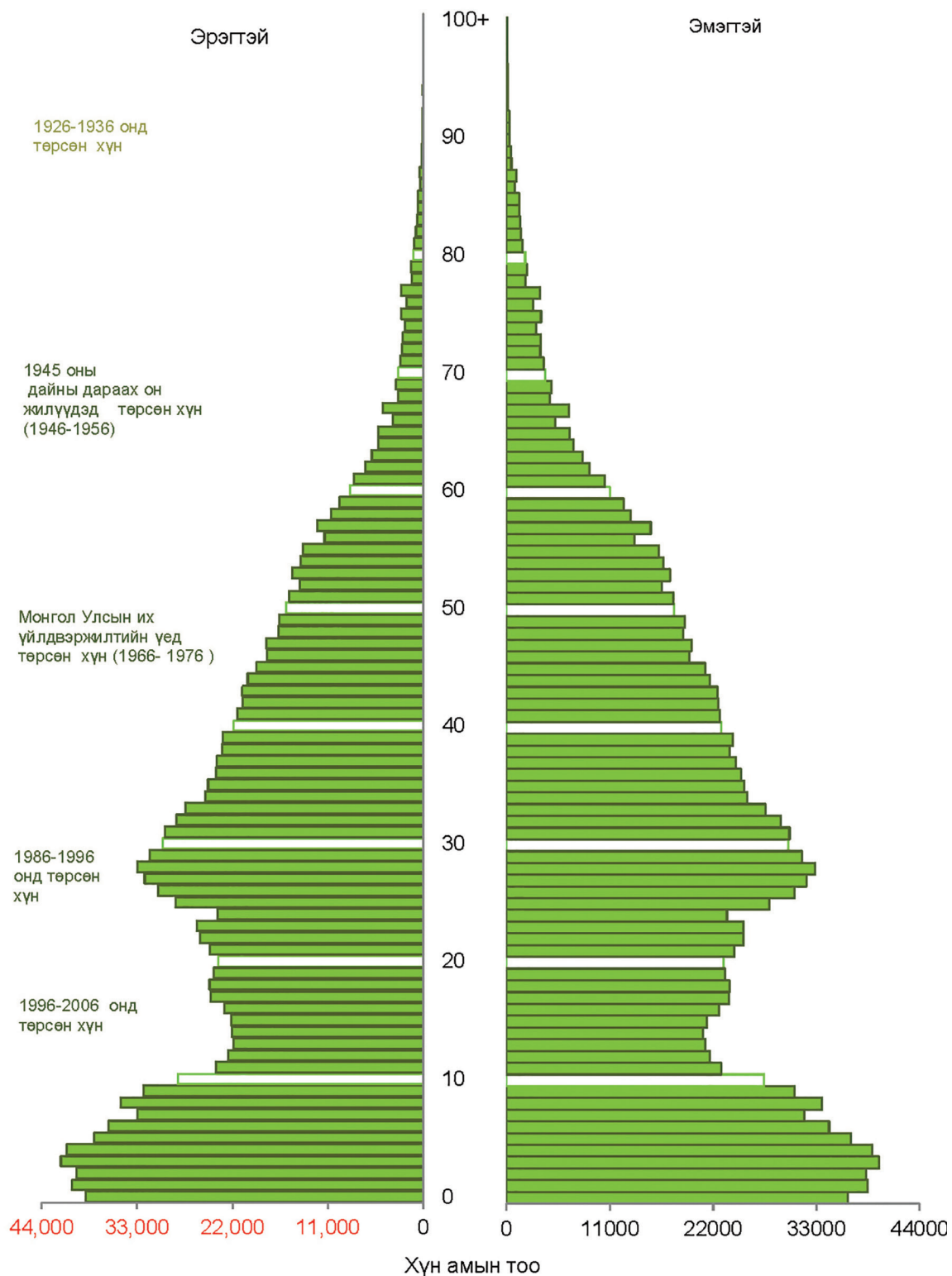
Хавар, зун, намар, өвөл гэсэн жилийн 4 улиралтай, эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Хамгийн их салхи шуургатай үе дөрөв, тавдугаар сард тохиодог. Нэгдүгээр сард хамгийн хүйтэн (-10° –аас -30°C), долоодугаар сард хамгийн халуун ($+10^{\circ}$ –аас $+27^{\circ}\text{C}$) байдаг.

Монгол Улс нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд 21 аймаг, нийслэлд, аймгууд нь 330 сумдад, сумдууд нь 1613 багт, нийслэл нь 9 дүүрэгт, дүүргүүд нь 152 хороодод хуваагддаг. Монгол Улсын албан ёсны хэл нь монгол хэл бөгөөд Монголчууд

⁹ “Хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалтын хөтөлбөр” ХЗДХ, НХХ–ийн сайдын хамтарсан тушаал. 2009 он. “Гэр бүлийн хүчирхийллийн эрсдлийн нөхцөл байдлыг тодорхойлох, нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх, аюулын түвшингийн зэргийг тодорхойлох” заавар 2009 он. “Цагдаагийн ажилтнаас хохирогчийг төлөөлөн эрх хязгаарлах арга хэмжээ авахуулах хүсэлт гаргах заавар. ХЗДХ, НХХ–ийн сайдын хамтарсан тушаал. 2009 он

үндэсний бичиг, үсэг, соёлын өв баялагаа хадгалж үлдсэн ард түмэн юм. Хүн амын олонх буюу 53.0 хувь нь буддын шашин шүтдэг. Монгол Улсын хүн ам 2017 оны байдлаар 3.2 сая болж жилийн дундаж өсөлт 1.9 хувь болсон байна.

Зураг 1.2. Монгол Улсын хүн амын нас, хүйсийн суварга, 2017 он

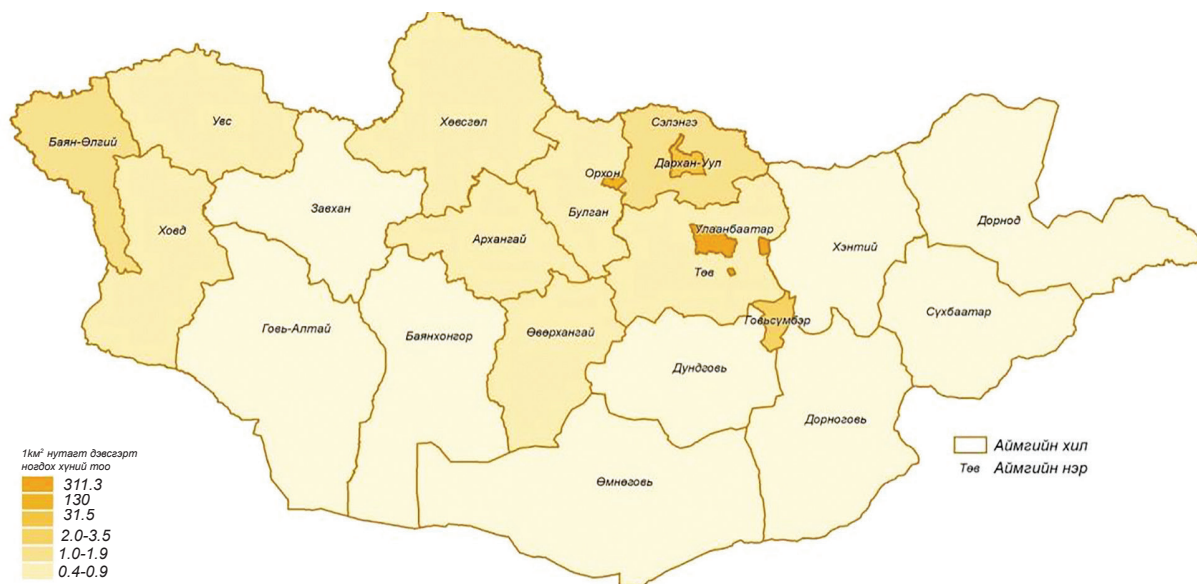

Эх сурвалж: Хүн ам, өрхийн мэдээллийн сан (2017)

Нийт хүн амын 49.2 хувийг эрэгтэйчүүд, 50.8 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна. (Зураг 1.2). Монгол Улсын хүн ам харьцангуй залуу бүтэцтэй бөгөөд хөдөлмөрийн насны (15–64 насны) хүн амын эзлэх хувь (65.7%) өндөр, хөдөлмөрийн насны 100 хүнд ноогдох хөдөлмөрийн бус насны хүн ам 52 байна.

Монгол Улс хүн амын хамгийн бага нягтралтай орны тоонд ордог бөгөөд 2017 оны байдлаар 1 км² нутаг дэвсгэрт 2.0 хүн ногдож байна. Зураг 1.3–т Монгол Улсын хүн амын нягтралыг газар зүйн байршлаар харуулав.

Зураг 1.3. Монгол Улсын хүн амын нягтрал (1 км² нутаг дэвсгэрт ногдох хүний тоо) 2017 он

Хүснэгт 1.1. Монгол Улсын хүн ам зүйн үндсэн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	1979	1989	2000	2010	2015	2017
Нийт хүн ам (мян.хүн)	1595.0	2044.0	2374.0	2761.0	3057.8	3177.9
Эрэгтэй (нийт хүн амд эзлэх %)	50.1	49.9	49.6	48.6	49.2	49.2
Эмэгтэй (нийт хүн амд эзлэх %)	49.9	50.1	50.4	51.4	50.8	50.8
0–14 нас (нийт хүн амд эзлэх %)	44.2	41.9	35.8	28	30.1	30.4
15–64 нас (нийт хүн амд эзлэх %)	50.8	54.1	60.8	68.2	66.1	65.7
65+ нас (нийт хүн амд эзлэх %)	5.0	4.0	3.5	3.8	3.8	3.9
15–49 насны эмэгтэйчүүд (%)	21.2	23.5	27.2	30.5	28.1	27.2
Хүйсийн харьцаа (100 эмэгтэй тутамд)	100.3	99.7	98.5	94.6	96.7	96.7
Хүн амын жилийн дундаж өсөлтийн хувь	2.9	2.5	1.4	1.6	2.1	1.9

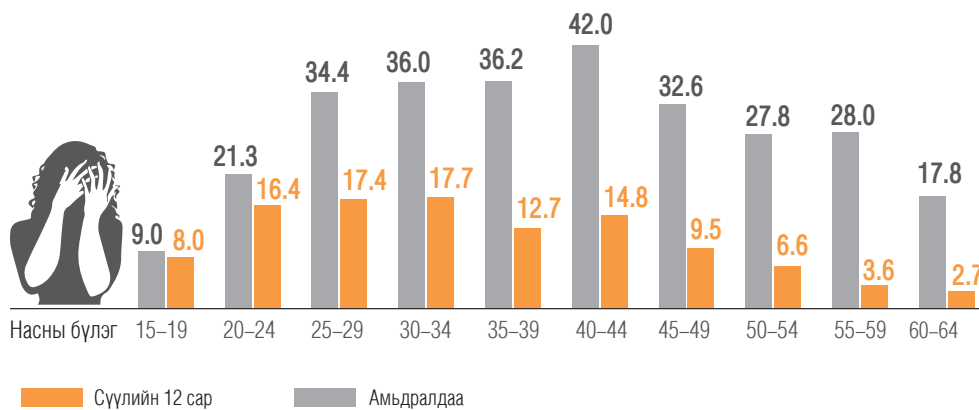
Эх сурвалж: Хүн ам, орон сууцны тооллого (1979, 1989, 2000, 2010, 2015), Хүн ам, өрхийн мэдээллийн сан (2017)

БҮЛЭГ 2.

СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО, АРГА ЗҮЙ

Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр

Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн бэртэл, гэмтэлийн түвшин, дүнд эзлэх хувиар

2.1 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлийн талаарх энэхүү үндэсний хэмжээний судалгаа нь НҮБ-ын Хүн амын сан, Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн дэмжлэгтэйгээр 2016 оны 6 дугаар сараас 2020 оны 5 дугаар сар хүртэл хэрэгжих Монгол дахь жендэрт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх төслийн нэг бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, НҮБ-ын Хүн амын сан хамтран ахалдаг төслийн удирдах хорооны удирдлага, хяналтын дор хэрэгждэг энэхүү төсөл нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн цар хүрээ, мөн чанар, ерөнхий нөхцөл, жендэрт суурилсан хүчирхийллийн талаарх тоо мэдээ, мэдээллийг цуглуулах чадавхийг дээшлүүлэх, хохирогчдыг үр дүнтэй хамгаалах орчныг дэмжих, олон нийтийн мэдлэг, ойлголтыг сайжруулах замаар жендэрт суурилсан хүчирхийлэл ялангуяа гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх үндэсний чадавхийг бэхжүүлэх зорилготой.¹⁰ Энэхүү төслийн хүрээнд Монгол Улсад анх удаа эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн судалгааг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын аргачлалыг ашиглан хийлээ. Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн талаарх тоон мэдээ, мэдээллийг үндэсний түвшинд цуглуулж, цаашид энэ төрлийн статистик мэдээллийг боловсруулах Үндэсний статистикийн хорооны чадавхийг хөгжүүлэхэд энэ судалгаа үнэтэй хувь нэмрээ оруулсан.

Судалгаа тоон болон чанарын судалгаа гэсэн хоёр хэсгээс бүрдсэн. Судалгаагаар эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн хэлбэр, тархалт, нөлөө, шалтгааныг нотлох баримт, мөн Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, Тогтвортой хөгжлийн зорилтын холбогдох шалгуур үзүүлэлтүүдийг тооцож, олон улсад тайлагнаж, харьцуулах тоон, мэдээ, мэдээллийг бий болгох зорилготой.

Судалгааны зорилго

Жендэрт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх бодлого, хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай үндэсний хэмжээний статистик тоо мэдээ, мэдээллийг энэхүү судалгаагаар бий болгох, мэдээллийн эх үүсвэртэй болох зорилготой.

Зорилтууд:

- Одоогийн болон/эсвэл өмнө нь байсан хамтрагч болон/эсвэл бусдын зүгээс эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн хүчирхийллийн олон хэлбэрийн тархалт, тохиолдлын талаарх бодит тоон мэдээ, мэдээллийг (Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагаас гаргасан эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх шалгуур үзүүлэлт, Тогтвортой хөгжлийн зорилт (ТХЗ)-ын 5.2.1 болон 5.2.2 үзүүлэлтүүдийг тооцох) ДЭМБ-ын аргачлалыг ашиглан дэлхийн бусад орнуудад хийгдсэн судалгааны үр дүнтэй харьцуулах боломжтой байдлаар гаргах;
- Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн улмаас эмэгтэйчүүдийн бие махбод, сэтгэцийн эрүүл мэнд, гэр бүл, хөдөлмөрийн чадварт учирсан нөлөө, үр дагавар, тэдгээрийн уялдаа холбоог илрүүлэх;
- Эмэгтэйчүүдийг хамтрагчийн зүгээс үйлдэх хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх эсвэл хүчирхийллийн эрсдэлд оруулж байгаа хүчин зүйлүүдийг тодорхойлох;
- Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийг даван туулж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор эмэгтэйчүүдийн ашиглаж байгаа буй арга, стратеги, үйлчилгээнүүдийг тодорхойлж, баримтжуулах, харьцуулах;

Энэхүү судалгаа нь

- Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагаас гаргасан эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх шалгуур үзүүлэлт, Тогтвортой хөгжлийн зорилт(ТХЗ)-ын 5.2.1 болон 5.2.2 үзүүлэлтүүдийг тооцож, тайлагнах зорилгоор эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаар олон улсад харьцуулахуйц статистик тоон мэдээ, мэдээллийг бий болгох чадавхийг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмрээ оруулах юм.

Судалгааны төлөвлөлт, зохион байгуулалт

Судалгааны бэлтгэл хангах ажлыг 2016 оны 6 дугаар сараас эхэлсэн. Төслийг бүхэлд нь стратеги удирдлага, зохицуулалтаар хангах Удирдах Хорооны дор Зөвлөлдөх хороог байгуулав. (1) Асуулга, түүврийн дизайн; (2) сургалт, чадавхи бэхжүүлэх;

¹⁰ Project Proposal Combatting Gender-based Violence in Mongolia, 2016–2019. Prepared by UNFPA for SDC, 17 May 2016

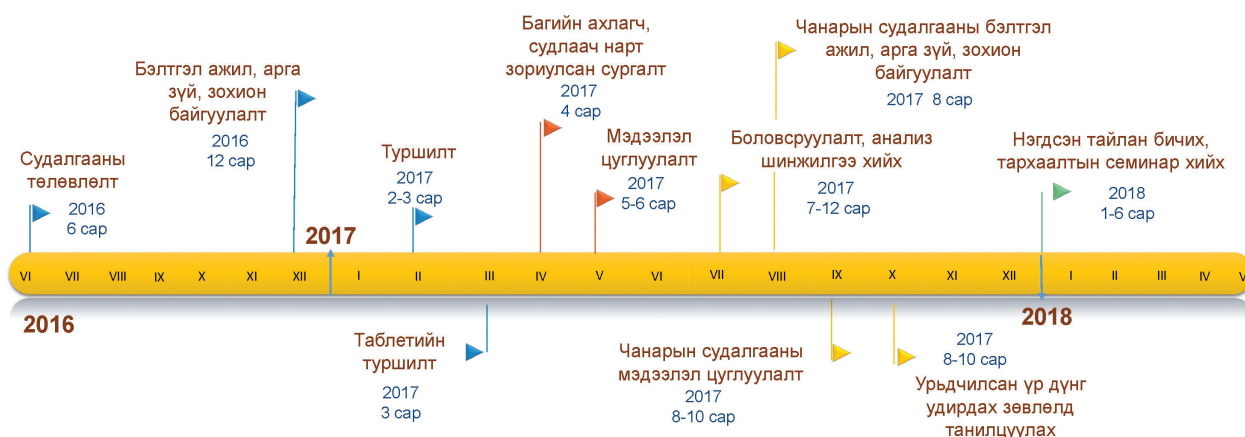

(3) орон нутагт томилолтоор ажиллах явдлыг зохицуулах; (4) чанарын судалгааны бүрэлдэхүүн хэсэг; (5) ухуулга нөлөөлөл, үйл ажиллагаа; (6) ёс зүй, аюулгүй байдал хариуцсан зургаан дэд хороогоор дамжуулан судалгааны ажлыг зохион байгууллаа. Зөвлөлдөх хорооны удирдамжид уг хорооны гүйцэтгэх үйл ажиллагаа, үүрэг, чиглэлийг тодорхойлов. Зөвлөлдөх хороо нь дараах байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн. Үүнд:

- Үндэсний статистикийн хороо
- Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хүн амын сан
- Швейцарийн хөгжлийн агентлаг
- Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
- Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
- Эрүүл мэндийн яам
- Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам
- Цагдаагийн ерөнхий газар
- Хүний эрхийн үндэсний комисс
- Монголын эмэгтэйчүүдийн сан
- Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар
- “Гал голомт” Үндэсний хөдөлгөөн
- Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төв
- Монголын хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн байгууллагуудын үндэсний холбоо
- Монголын эрэгтэйчүүдийн холбоо
- Нийгмийн бодлого, хөгжлийн судалгааны хүрээлэн
- ЛГБТ Төв

2016 оны 6 дугаар сараас 2018 оны 5 сар хүртэлх хугацаанд судалгааны ажлыг төлөвлөж, хэрэгжүүлэх бүх үе шат, үйл явцыг чиглүүлэхэд Зөвлөлдөх хороо идэвхитэй оролцлоо.

Зураг 2.1. Монгол дахь жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны төлөвлөлт, зохион байгуулалт

2.2 ТООН СУДАЛГАА

Түүврийн дизайн

Судалгааны түүврийн дизайныг Үндэсний статистикийн хорооны Шинжилгээ судалгаа, түүврийн алба боловсруулав. Судалгаанд олон шатлалт түүврийн стратегийг ашигласан бөгөөд эхлээд зорилтот түүврийн хэмжээг 7145 өрх байхаар тооцож байв. Гэвч судалгаа нь маш эмзэг асуудлыг хөндөж байгаа учраас судалгаанд оролцогч нэгж хариулахгүй байх түвшинг хамгийн бага буюу 10.0 хувь байхаар тооцож түүврийн хэмжээг 7860 болгож нэмэгдүүлэв.

Үндэсний түвшинд бодит тооцоо хийх зорилгоор түүврийн хэмжээг тогтоосон бөгөөд ингэхдээ харьцангуй алдааны түвшинг хот, хөдөөд 10.0 хувь, аймагт 20.0 хувийн хязгаараас хэтрэхгүй байхаар тооцоолов.

Судалгааны түүвэрт 21 аймаг, нийслэлийн 9 дүүргийг хамруулж, түүврийн анхан шатны нэгж /ТАШН/ буюу кластераар нийслэлд дүүргийн хорооны хэсгүүд, аймагт засаг захиргааны хамгийн бага нэгж болох багийг сонгов. Судалгаагаар Улаанбаатар хотын 104 хэсэг, аймгийн 420 баг, нийт 524 нэгжид мэдээлэл цуглуулж, нэг нэгжээс 15 өрхийг сонгож судалгаанд хамруулав.

Түүврийн дизайныг дараах үе шаттайгаар боловсрууллаа:

Түүврийн бүлэг

Хүн амыг нийт 29 бүлэгт хуваасан бөгөөд 21 аймаг, нийслэлийн 8 дүүрэг тус бүр нэг бүлэг, нийслэлийн алслагдсан Багануур, Багахангай дүүргүүдийг нэгтгэн нэг бүлэг болгов.

1 дүгээр үе шат – ТАШН-ийн сонголт

21 аймаг тус бүрээс 20 ТАШН (нийт 420) болон Улаанбаатар хотын дүүрэг бүрээс 13 ТАШН (нийт 104) сонгогдсон. Түүврийн бүлэг бүрээс сонгох ТАШН-ийн тоог тогтооходоо пропорциональ магадлалт түүврийн аргыг ашиглав.

2 дугаар үе шат – Өрхийн сонголт

ТАШН-ийг сонгосны дараа ТАШН тус бүр дэх өрхийн жагсаалтыг гаргаж, системчилсэн түүврийн аргыг ашиглан ТАШН тус бүрээс 15 өрхийг сонголоо.

3 дугаар үе шат – Өрх тус бүрээс зөвхөн нэг эмэгтэй ярилцлага өгөхөөрсонгогдов

Судалгаанд 15–64 настай, тухайн өрхөд амьдардаг (тухайн өрхөд 4 долоон хоногоос дээш хугацаагаар амьдарсан) эсвэл 7 хоногийн 5 шөнийг тухайн өрхөд өнгөрүүлсэн эмэгтэйчүүдийг хамруулна. Өрхөд судалгааны шалгуурыг хангасан 1–ээс олон эмэгтэй байгаа тохиолдолд Кишийн хүснэгтийн аргыг ашиглан судалгаанд хамрагдах эмэгтэйг сонгож авсан.

Судалгааны асуулга

Судалгааны асуулга, нөхөх заавар болон бусад удирдамж (Багийн ахлагчийн удирдамж, заавар, ярилцлага авагчийн заавар, сургагч багшийн заавар)-ийг ДЭМБ-ын стандарт, аргачлалд нийцүүлэн боловсруулав¹¹. Судалгааны асуулга, зааврыг орчуулж, өөрчилж, батлуулах ажлыг судалгааны Зөвлөлдөх хорооны гишүүд, Олон улсын зөвлөх болон ҮСХ-ны судалгааны багийн хамт олон хийж гүйцэтгэсэн.

Асуулгыг эцэслэхийн өмнө асуулга, зааврын боловсруулалт, программ хангамжийн ажиллагааг 2017 оны 2 дугаар сард Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан, Баянзүрх дүүргийн нийт 36 өрхөд, 2017 оны 3 дугаар сард Дундговь аймгийн Гурвансайхан, Сайнцагаан сум, Орхон аймгийн Баян-Өндөр, Жаргалант сумын нийт 60 өрхөд туршилтын судалгаа хийж шалгав.

Туршилтын судалгааны дүнд үндэслэн асуулт нэмж, асуулгын найруулга, асуултуудын хоорондын уялдааг сайжруулж, судалгааны үйл ажиллагааг дахин төлөвлөв. Өөрчилж, боловсронгуй болгосон асуулгыг холбогдох яамд, олон улсын байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагууд, судалгааны зөвлөлдөх хорооны гишүүдэд түгээж, тэдний саналыг авч тусган, асуулгыг эцэслэв. Туршилтын судалгаа, холбогдох байгууллагуудын санал зөвлөмжид үндэслэн асуулга авахад зарцуулах дундаж хугацаа, ярилцлага авагчийн өдрийн ачааллыг тодорхойлов.

Судалгааны асуулга (Хавсралт 2) нь дараах 5 хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд:

¹¹ Судалгааны асуулгын 12 дахь хувилбарыг (2015.06.20) ашигласан.

1. Ерөнхий асуулга
2. Өрхийн сонголтын маягт
3. Өрхийн асуулга
4. Эмэгтэйчүүдийн зөвшөөрлийн хуудас
5. Эмэгтэйчүүдийн асуулга

- Хэсэг 1. Хариулагчийн амьдарч буй орчин /Лавлах хуудас/
- Хэсэг 2. Эрүүл мэнд
- Хэсэг 3. Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд
- Хэсэг 4. Хүүхэд
- Хэсэг 5. Одоогийн эсвэл хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч
- Хэсэг 6. Хандлага
- Хэсэг 7. Хариулагч ба түүний нөхөр/хамтран амьдрагч
- Хэсэг 8. Бэртэл, гэмтэл
- Хэсэг 9. Үр дагавар ба даван туулах чадвар
- Хэсэг 10. Бусад тохиолдол
- Хэсэг 11. Санхүүгийн хараат бус байдал
- Хэсэг 12. Ярилцлагыг дуусгах

Хавсралт 2–т ДЭМБ–ын стандарт асуумжийн 12 дахь хувилбарт оруулсан өөрчлөлтүүдийг тусгасан хувилбарыг оруулав.

Хүчирхийллийн хэлбэрүүд, тэдгээрийн тодорхойлолт

Ярилцлагад “хүчирхийлэл” гэсэн үгийг ашиглаагүй бөгөөд доор дурдсан үйлдлүүдээс дор хаяж нэгд нь өртсөн бол хариулагчийг тухайн төрлийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж тооцлоо.

Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэл

- а) Алгадах, эсвэл өөрийг нь гэмтээж болохуйц зүйл шидэх
- б) Түлхэх, үснээс зулгаах
- в) Гараараа эсвэл гэмтээж болохуйц зүйлээр цохих
- г) Өшиглөх, чирэх, зодох
- д) Хоолой боох, юмаар түлэх
- е) Өөрийнх нь эсрэг хутга, мэс эсвэл бусад зэвсэг хэрэглэсэн эсвэл хэрэглэхээр заналхийлэх
- ё) Машин эсвэл мотоциклоор хөөх
- ж) Мориор хөөж, ташуур, уургаар ороолгох
- з) Сур, суран бүсээр ороолгох

Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл

- а) Хүсээгүй байхад хүчээр бэлгийн харилцаанд оруулах
- б) Хамтрагч бэлгийн харилцаанд орохдоо хийх зүйлээс эмээсэн үед нь хүчээр харилцаанд орох
- в) Бэлгийн харилцаанд орж байх үедээ эмэгтэйн хувьд гутамшигтай, зүй бус үйлдэл хийхийг шаардах

Хамтрагчийн хянах, хориглох үйлдэл

- а) Найзуудтайгаа уулзахыг хориглох
- б) Төрсөн ар гэрийнхэнтэйгээ харилцах, холбогдох боломжийг хаах
- в) Хаана байгааг нь байнга асуух, мэдэх гэж оролдох
- г) Өөр эрэгтэй хүнтэй ярилцахад уурлах
- д) Өөрт нь итгэхгүй, байнга сэжиглэх
- е) Эмнэлгийн тусламж авахаасаа өмнө өөрөөс нь зөвшөөрөл авахыг шаардах

Жирэмсэн үед өртсөн бие махбодын хүчирхийлэл

- а) Жирэмсэн үед нь түлхэх, алгадах, цохих, өшиглөх, зодох
- б) Жирэмсэн үед нь хэвлий рүү цохих, өшиглөх

15–аас дээш насныханд (хамтрагч бус) бусдын үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэл

Бусдын 15–аас дээш насны эмэгтэйн биед ямар нэг байдлаар халдсан, зодсон

Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэл

- а) Хэл амаар доромжлох
 б) Бусдын дэргэд дорд үзэх, гутаан доромжлох
 в) Хамтрагч нь эвгүй харах, орилох, юм цохиж хагалах гэх мэт үйлдлээр айлган сүрдүүлэх
 г) Хамтрагч нь тухайн эмэгтэйг эсвэл түүний асарч халамжилдаг хүнийг хохирооно гэж сүрдүүлэх

15-аас дээш насныханд (хамтрагч бус) Бусдын үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл

хамтрагч бус этгээд 15-аас дээш насны эмэгтэйг хүсээгүй байхад нь хүчээр ямар нэгэн бэлгийн үйлдэл хийлгүүлсэн

Хүүхдэд (15 хүртэлх насныханд) үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл

Хэн нэгэн этгээд 15 хүртэлх насны хүүхдэд ямар нэгэн бэлгийн чанартайгаар халдах эсвэл хүсээгүй байхад нь ямар нэг бэлгийн үйлдэл хийлгүүлсэн байх.

Судалгаанд ашигласан хугацаа

Хамтрагчийн хүчирхийллийн бүх үйлдлийг судалгаанд оролцогчоос тодруулахдаа тухайн үйлдэлд амьдралдаа өртөж байсан эсэх, эсвэл сүүлийн 12 сарын хугацаанд өртсөн эсэх, ямар давтамжтай өртсөнийг (нэг удаа, 2–5 удаа, 5–аас дээш удаа гэх зэргээр) асуув. Энэ хугацаануудыг “амьдралынхаа туршид” болон “сүүлийн 1 жилийн хугацаанд” хүчирхийлэлд өртсөн байдал гэсэн хоёр мэдээллийг тооцоход ашиглав.

Дээрх хоёр хугацаагаар ангилах нь асуудлын олон талыг илрүүлэхэд ач холбогдолтой. “Амьдралдаа” хүчирхийлэлд өртсөн байдал нь тухайн эмэгтэй амьдралынхаа туршид дор хаяж нэг удаа хүчирхийлэлд өртсөн эсэхийг илэрхийлдэг бөгөөд нас ахих тусам тохиолдол нэмэгдэж, хуримтлагдах магадлалтай. Үүгээр хэдэн эмэгтэй амьдралдаа хүчирхийлэлд өртсөнийг илрүүлнэ. Энэ үзүүлэлт нь олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх, ухуулга нөлөөлөлд чухал ач холбогдолтой.

Судалгаанаас өмнөх 12 сарын хугацаанд гарсан хүчирхийллийн тархалтаар өнгөрсөн 12 сард гарсан хүчирхийллийн хэлбэр (“одоогийн хүчирхийлэл”)–ийг илрүүлнэ. Ойрын хугацаанд гарсан хүчирхийллийн тохиолдлыг авч үздэг учраас энэ үзүүлэлт нь амьдралдаа хүчирхийлэлд өртсөн тохиолдлоос бага байдаг. Өнгөрсөн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тархалтыг олж тогтоох нь өнөөгийн нөхцөл байдлыг ойлгоход чухал төдийгүй арга хэмжээний хөтөлбөр (тухайлбал, өнөөгийн нөхцөлд хэдэн эмэгтэйд үйлчилгээ үзүүлэх шаардлагатай зэрэг)–ийг боловсруулахад чухал ач холбогдолтой. Мөн энэ үзүүлэлтээр хөтөлбөрүүдийн үр дүнг тодорхойлж, өөрчлөлтийг хянадаг.

Хамтрагчийн тодорхойлолт

Энэ судалгаанд “одоо хамтрагчтай байгаа/ урьд нь хамтрагчтай байсан эмэгтэйчүүд” гэдэгт эрэгтэй хүнтэй гэрлэсэн эсвэл гэрлээгүй ч хамтран амьдардаг, хамтран амьдарч байсан буюу салсан, тусгаарласан, бэлэвсэн эмэгтэйчүүдийг хамааруулна. Энэхүү судалгааны тайланд дурдагдах “хамтрагч” гэсэн нэр томъёо нь дотно харилцаатай эрэгтэй хамтрагч буюу нөхөр, салсан нөхрийг багтаана. Хавсралт 3 нь судалгаанд ашигласан ойлголт, тодорхойлолтуудыг багтаасан болно.

МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАГЧИЙН СОНГОН ШАЛГАРУУЛАЛТ, СУРГАЛТ

Олон улсын зөвлөмжийн дагуу мэдээлэл цуглуулалтын үйл ажиллагаанд эмэгтэйчүүдийг сонгож, мэдээлэл цуглуулагчаар ажиллуулсан. Мэдээлэл цуглуулагчийг сонгохдоо дараах шалгуурыг тавьсан. Тухайлбал, 28-аас дээш насны, архаг хууч өвчингүй, харилцааны чадвар сайтай, эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд, хүний эрхийн асуудлаар ажиллах сонирхолтой, судалгааны мэдээлэл цуглуулж байсан туршлагатай, дээд боловсролтой, компьютерийн хэрэглээний программын мэдлэгтэй, 3 хүртэлх сарын хугацаанд хөдөө орон нутагт ажиллах боломжтой эмэгтэйчүүдийг сонгов. Мэдээлэл цуглуулагчаар ажиллахаар нийт 150 эмэгтэй бүртгүүлснээс ерөнхий шаардлагад нийцэж, компьютерын хэрэглээний шалгалтад тэнцсэн 120 эмэгтэйг сургалтад хамруулав.

Сургалтыг ҮСХ–ны ажлын хэсэг, олон улсын зөвлөхүүдтэй хамтран Улаанбаатар хотод 2017 оны 4 дүгээр сарын 6–наас 5 дугаар сарын 1–ний хооронд 3 долоо хоногийн хугацаанд зохион байгуулсан. Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандартын дагуу багийн ахлагч, мэдээлэл цуглуулагч нарт зориулсан сургалтын хөтөлбөрт жендэр, жендэрт суурилсан

хүчирхийлэлтэй холбоотой ойлголт, тодорхойлолт, судалгааны асуулгын хэсгүүд, таблет ажиллуулах арга, программын ашиглалт, ярилцлага хийх арга зүй, мэдээлэл цуглуулагч нарын болон судалгаанд хамрагдагчдын ёс зүй, аюулгүй байдлын талаарх сэдвүүдийг тусгасан.

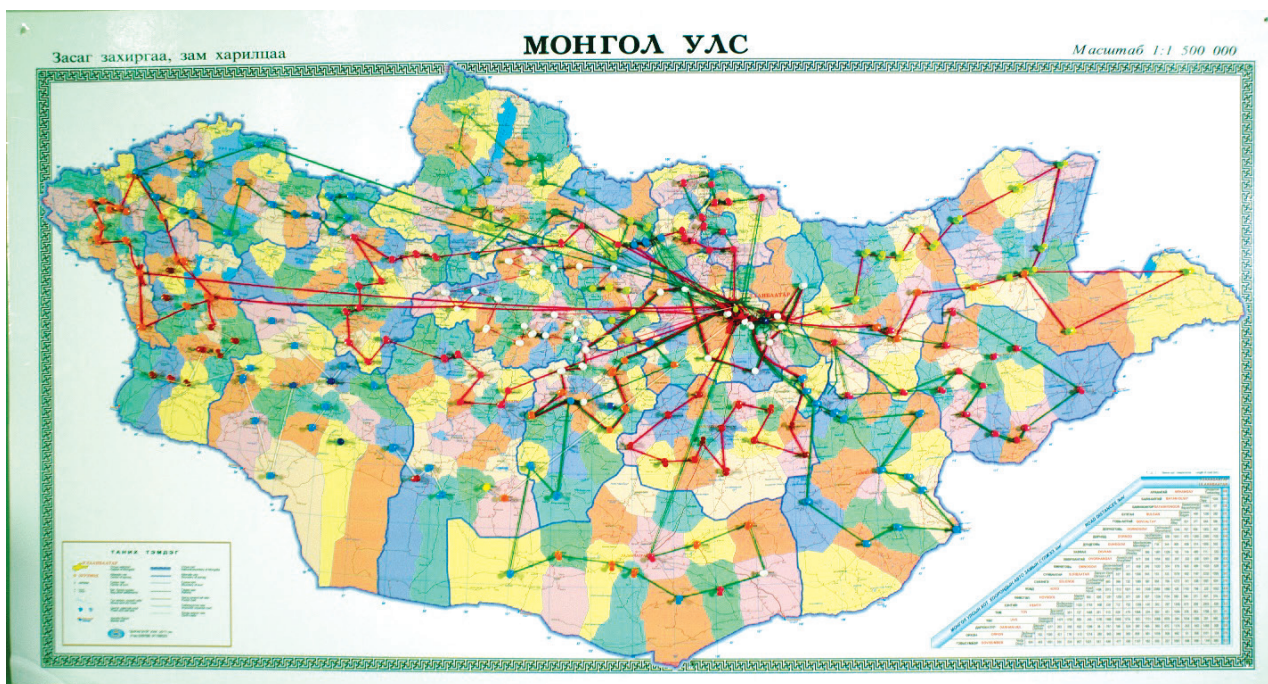
Сургалтын явцад цаасан асуулгыг туршиж дадлагажих, программыг туршиж, таблет дээр дадлагажих зорилгоор 2 удаа нийт 200 өрхөд туршилтын судалгаа хийв.

Сургалтын төгсгөлд бүх оролцогчдоос шалгалт авч, амжилттай дүн үзүүлсэн нийт 93 эмэгтэйг сонгож, мэдээлэл цуглуулагчаар ажиллуулав. Шалгалтад өндөр оноо авсан болон сургалтын явцад идэвхтэй, манлайлан оролцож байсан оролцогчдоос багийн ахлагч нарыг сонгож, багийн ахлагч нарт тусгайлан нэмэлт сургалт хийж, судалгааг хэрхэн зохион байгуулж явуулах талаар арга зүйн зөвлөгөө, заавар өгч, тусгай гарын авлагаар хангасан.

МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах ажлыг тус бүр таван гишүүн, нэг ахлагч, хоёр жолоочоос бүрдсэн нийт 15 баг хийсэн ба 21 аймаг, 9 дүүргийн статистикийн хэлтсийн ажилтан, баг, хороодын засаг дарга, хэсгийн ахлагч, хөдөө, орон нутгийн удирдлага, сумдын засаг даргын тамгын газрын ажилтнууд, хөтөч зэрэг олон хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр 60 хоногийн турш тасралтгүй зохион байгуулсан. Зураг 2.2-т мэдээлэл цуглуулалтын багийн хуваарь болон чиглэлийг харуулав.

Зураг 2.2. Судалгааны мэдээлэл цуглуулах багийн хуваарь, чиглэл

Мэдээлэл цуглуулалтад зөөврийн компьютер /таблет pc/ ашигласан бөгөөд энэ нь мэдээллийг оруулах үеэс эхлэн мэдээллийг баталгаажуулж, мэдээллийн чанарыг сайжруулав. Мэдээлэл цуглуулах явцдаа мэдээллийг тасралтгүй шууд дамжуулж байсан нь мэдээллийн чанарыг тогтмол хянах боломж олгож, мэдээллийг гараар шивж оруулахаас зайлсхийснээр мэдээлэл боловсруулах цагийг хэмнэв.

ЁС ЗҮЙ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Мэдээлэл цуглуулагч болон судалгаанд хариулагч эмэгтэйчүүдийн аюулгүй байдлыг хангах нь чухал бөгөөд судалгааны үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн судалгаанд зориулж ДЭМБ-аас гаргасан ёс зүй, аюулгүй ажиллагааны зөвлөмжүүдийг¹² дагаж мөрдлөө. Тухайлбал:

Бусдын анхааралд өртөхгүй нэр: Судалгааны сэдвийг нийтэд болон өрхийн гишүүдэд мэдэгдэхээс зайлсхийж “Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд, амьдралын туршлага” гэсэн бусдын анхааралд өртхөөргүй нэрийг ашиглав. Сонгогдсон эмэгтэйгээс нууцлал өндөртэйгээр зөвхөн ганцаарчилсан байдлаар ярилцлага авсан. Сургалтын үеэр мэдээлэл цуглуулагчдад хүнд нөхцөл байдлыг даван туулах чадвар, тухайлбал нөхөр эсвэл өөр хэн нэгэн орж ирж ярилцлагыг тасалдуулах үед хэрхэх талаар заасан.

Судалгаанд хариулагчийн зөвшөөрөл: Судалгаанд хариулах эмэгтэйг сонгож судалгааны зорилгыг тайлбарласны дараа судалгааг үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрсөн тохиолдолд хариулагчийн гарын үсгээр баталгаажуулж, мэдээллээ цуглуулсан. Мөн хариулагч судалгааг үргэлжлүүлэхээс татгалзах бүрэн эрхтэйг тайлбарлаж байв.

Нууцлалыг хангах гэрээ: Ярилцлага авч, мэдээлэл цуглуулах бүх хүн сургалтын үед мэдээллийн нууцлалыг хангах гэрээнд гарын үсэг зурав.

Ярилцлага авч, мэдээлэл цуглуулагчдад туслах: Өрхөд зочилж байх үед ярилцлага авагч нарт хүчирхийлэл, түрэмгийлэл үзүүлэх зэрэг аюултай нөхцөл байдал үүсэхээс сэргийлэн тухайн өрхийн харьяалагдах засаг захиргааны байгууллага, ажилтнууд хянаж байлаа. Ярилцлага авагч нар өдөр бүр хүчирхийллийн тухай сонсч, уг судалгаа нь тэдний сэтгэл зүйд хүндээр нөлөөлдөг онцлогтойг харгалзан үзэж, ахлагч нарыг ярилцлага авагчдын сэтгэл санааны байдлыг хянаж, сэтгэл зүйн дэмжлэг үзүүлэхэд сургав.

Судалгаанд хариулагчдад туслах: Ярилцлагын үеэр тусламж хүссэн эмэгтэйчүүдийг зохих тусламж үйлчилгээнд холбон зуучлах, шаардлагатай арга хэмжээ авах журмыг дагаж ажиллаа. Мөн тусламж, үйлчилгээ (цагдаа, эмнэлэг, дэмжих үйлчилгээ гэх мэт)-ний газруудтай холбоо барих утасны дугаар бүхий картыг ярилцлагын эцэст ярилцлагад оролцож, хариулсан бүх эмэгтэйд өгсөн.

МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОВСРУУЛАЛТ, ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

Судалгааны анхдагч мэдээллийг шалгах ажлыг 2017 оны 7 дугаар сараас эхлэн хийж, нэгж тус бүрээр шалгаж, хүлээн авах, нэгтгэх, нэгтгэсэн анхдагч мэдээлэлд логикийн болон шивэлтийн алдааг шалгах, түүврийн жинг тооцох ажлуудыг хийв. Тоон мэдээ, мэдээллийг таблет ашиглан компьютерт шивж оруулахад CSPro программыг ашигласан ба нэгтгэсэн тоон мэдээ, мэдээлэлд анализ, шинжилгээ хийхэд SPSS, STATA программыг ашиглав.

Судалгааны анхдагч мэдээллийг нэгтгэж, үндсэн үзүүлэлт болон хүснэгтүүдийг боловсруулж, үндсэн үр дүнг НҮБ-ын Хүн амын сангийн олон улсын зөвлөхөөр хянуулж, 2017 оны 8–10 сард урьдчилсан тооцоог үндэсний түвшинд хийж, оролцогч талуудад танилцуулж, хэлэлцүүлэн, баталгаажуулав.

¹² WHO. Putting women first: Ethical and safety recommendations for research on domestic violence against women. Geneva, World Health Organization (WHO/FCH/GWH/01.1), 2001. http://whqlibdoc.who.int/hq/2001/WHO_FCH_GWH_01.1.pdf

2.3 ЧАНАРЫН СУДАЛГАА

Чанарын судалгааны хүрээнд тоон судалгаанаас гарах боломжгүй байсан нэмэлт мэдээллийг цуглуулахын тулд 392 иргэнтэй 64 зорилтот бүлгийн ярилцлага (ЗБЯ), 87 гүнзгийрүүлсэн ярилцлага, 59 мэргэжилтнүүдийн ярилцлагыг зохион байгуулав.

Зохион байгуулалт, түүвэрлэлт

Чанарын судалгаагаар эрэгтэйчүүд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ЛГБТ буюу бэлгийн цөөнх иргэд, хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, тэдэнд үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллагуудын ажилтнуудтай ярилцлага хийв. Тоон судалгааны урьдчилсан үр дүнд үндэслэн чанарын судалгаанд хамрагдах аймаг, дүүргийг түүвэрлэн сонгов.¹³

Хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдтэй гүнзгийрүүлсэн ярилцлага хийсэн бөгөөд ярилцлагад хамрагдсан эмэгтэйчүүдийг шүүлтүүр асуулгаар сонгов. Ингэхдээ хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдэд үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллагууд, аймгийн статистикийн хэлтсийн ажилтнуудтай хамтран ажиллав. Эдгээр өгүүлэл, мэдээлэл нь тоон судалгааны үр дүнг дэмжих, асуудлыг бүрэн үнэлж, танилцуулахад ашиглагдахаас гадна дараагийн судалгааны асуулга, арга зүйг сайжруулахад чухал ач холбогдолтой.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, ЛГБТ бүлгийн 7 хүн, хүчирхийлэгч 6 эрэгтэй, хүчирхийлэлд өртсөн 3 эрэгтэйтэй тус тус гүнзгийрүүлсэн ярилцлага хийв.

¹³ Хэнтий аймгийн Хэрлэн, Бор-Өндөр; Дархан-Уул аймгийн Дархан; Хөвсгөл аймгийн Алаг-Эрдэнэ; Завхан аймгийн Улиастай, Тосонцэнгэл сум тус тус сонгогдсон. Мөн Улаанбаатар хотын төвийн 6 дүүрэг /Баянгол, Баянзүрх, Сүхбаатар, Чингэлтэй, Хан-Уул, Сонгинохайрхан/-ийг хамруулсан.

БҮЛЭГ 3.

СУДАЛГААНД ХАМРАГДАЛТ, ХАРИУЛТЫН ТҮВШИН

СУДАЛГААНЫ ХАМРАЛТ

Судалгааны түүврийн хэмжээ, хамрагдсан өрхийн тоо

- Судалгааны түүврийн хэмжээ – 7860
- Судалгааны асуулгад хариулсан өрх – 7810

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд

- Судалгаанд хамрагдах боломжтой эмэгтэйчүүдтэй өрх – 7467
- Судалгаанд хамрагдаж бүрэн хариулт өгсөн эмэгтэй – 7319

Судалгаанд хамрагдаж, бүрэн хариулт өгсөн эмэгтэйчүүд

- Эмэгтэйчүүдийн 49.5 хувь нь хот суурин газар амьдардаг
- Урьд нь хамтрагчтай байсан/одоо хамтрагчтай эмэгтэйчүүд – 6914

Урьд нь хамтрагчтай байсан/одоо хамтрагчтай эмэгтэйчүүдийн гэрлэлтийн байдал

- Гэрлэсэн – 70.5 хувь
- Хамтран амьдрагчтай – 2.5 хувь
- Бэлэвсэн – 2.1 хувь

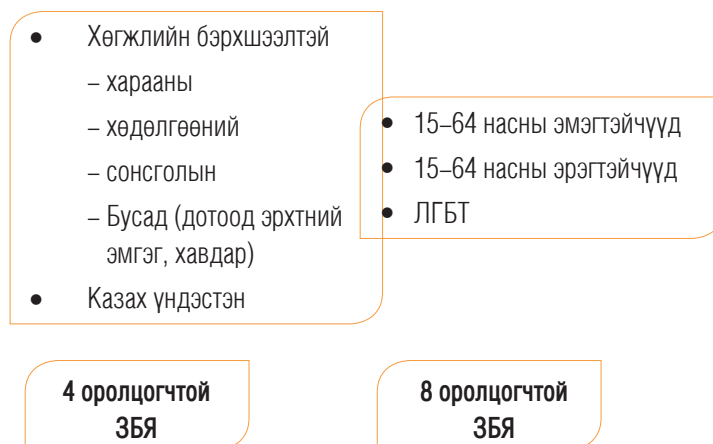
Нийт эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин

- Дээд боловсролтой – 26.8 хувь
- Бүрэн дунд боловсролтой – 27.4 хувь
- Бага болон боловсролгүй – 11.8 хувь

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагыг зохион байгуулахдаа ярилцлагын дараа оролцогчийг сэтгэл зүйн зөвлөгөөнд зуучлах, нууцлалыг хадгалах, ярилцлагыг өөдрөгөөр дуусгаж, эмэгтэйчүүдийн тэвчээр, зоригийг магтах, тайлан бичсэний дараа бичлэгийг устгах зэрэг ёс зүй, аюулгүй байдлын зарчмуудыг баримталж ажиллах нь нэн чухал байв.

Насны бүлэг болон нийгмийн ялгаатай бүлгийн хүмүүсийн гэр бүлийн хүчирхийллийн талаарх бодол, хандлагыг олж мэдэх зорилгоор зорилтот бүлгийн ярилцлагуудыг зохион байгуулав. Бүлэг тус бүр судалгаанд сайн дураараа хамрагдсан ижил хүйсийн 4–10 хүнээс бүрдэж байв. Нээлттэй ярилцлагад 2 судлаач удирдан чиглүүлэгч, ажиглагчийн үүрэг гүйцэтгэсэн. Судалгаанд нийгмийн бүлгийн бүхий л төлөөллийг оролцуулахын тулд 4 оролцогчтой ЗБЯ болон 8 оролцогчтой ЗБЯ гэсэн төрлүүдийг сонголоо. Зорилтот бүлэг тус бүрийн хэлбэрийг оролцогчдоор нь ангилж Зураг 2.3–т үзүүлэв.

Зураг 2.3. Зорилтот бүлгийн ярилцлагын оролцогчид

Орон нутгийн удирдлага, эмч, цагдаагийн хэлтсийн гэр бүлийн хүчирхийлэл хариуцсан мэргэжилтэн, хүчирхийллийн эсрэг үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагын мэргэжилтнүүдтэй ярилцлага зохион байгуулав. Энэ ярилцлагуудаар орон нутагт гардаг хүчирхийллийн хэлбэр, төрөл, түүний шалтгаан, хүчирхийлэлд өртөгчдөд үзүүлж буй үйлчилгээний талаарх мэдээллийг цуглуулав.

Мэдээлэл цуглуулалт, дүн шинжилгээ

Чанарын судалгааны мэдээлэл цуглуулах багийг бүрдүүлэхдээ тоон судалгаанд мэдээлэл цуглуулагчаар ажилласан сэтгэл зүйч, нийгмийн ажилтнуудаас сонгон шалгаруулсан. Тэдний ярилцлага хийх ур чадварыг хөгжүүлж, шалгах зорилгоор 2017 оны 8 дугаар сарын 7–14–ний өдрүүдэд 4 хоног сургалт зохион байгууллаа. Энэ үйл явцын эцэст ур чадвар, гүйцэтгэлийг нь харгалзан 28 судлаачаас 16 судлаачийг сонгон авсан. Судлаачид 2017 оны 8 дугаар сарын 20 хүртэлх хугацаанд туршилтын судалгааны мэдээлэл цуглуулалт, 10 дугаар сарын 4–ний өдрөөс эхлэн чанарын судалгааны ярилцлага, зорилтот бүлгийн ярилцлагуудыг хийж эхэллээ. Мэдээлэл цуглуулалтыг 4 багийн бүрэлдэхүүнтэй явуулсан ба баг тус бүрт нэг сэтгэл зүйч, нэг нийгмийн ажилтан бүхий 2 эмэгтэй, 2 эрэгтэй ажиллав.

Зорилтот бүлгийн ярилцлага, гүнзгийрүүлсэн ярилцлага, мэргэжилтнүүдийн ярилцлагын аудио бичлэгийг мэдээлэл цуглуулах багаас хүлээн авч, өгөгдлийн санд мэдээлэл оруулах багийн 8 операторт хуваарилж өгсөн. Ярилцлага/хэлэлцүүлгийн төрөл, оролцогчид, сэдэв, онцлогуудыг тодорхойлох зорилгоор коджуулж, дүн шинжилгээ хийсэн. Чанарын судалгаанаас олж авсан мэдээлэл нь тоон судалгааны мэдээллийг дэмжихэд ашигласан ба энэхүү тайланд тусгагдсан болно.

СУДАЛГААНЫ ХАРИУЛТЫН ТҮВШИН БОЛОН ТҮҮВРИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Энэ бүлэгт судалгааны хариултын түвшин, тоон судалгааны түүврийн зарим статистикийг танилцуулна. Мөн судалгааны түүвэр нь нийт эмэгтэй хүн амыг хэрхэн төлөөлж байгаа болон судалгаанд хамрагдагчид ярилцлагад хэр сэтгэл ханамжтай байсныг тайлбарлана. Энэ бүлэгт чанарын судалгааны түүвэртэй холбоотой мэдээллийг дурдахгүй болно.

3.1 ХАРИУЛТЫН ТҮВШИН

Энэ судалгаа нь эмэгтэйчүүдийн нарийн төвөгтэй асуудлыг хөндсөн түүвэр судалгаа боловч судалгааны агуулгын эмзэг байдлаас үл хамаарч хариултын түвшин өндөр байлаа. Судалгааны түүвэрт 7860 өрхийг сонгосон хэдий ч судалгааны мэдээлэл цуглуулах явцад нийт 7930 өрхийг хамарчээ. Энэ нь тухайн хугацаанд сонгогдсон өрх нь удаан хугацаагаар эзэнгүй байх (тухайн өрх түр болон урт хугацаагаар нүүсэн), тухайн байршил нь газарт орсон, тухайн өрхөд уй гашуу тохиолдсон байх, өрхийн бүх гишүүд гадаад хэлээр ярьдаг зэрэг шалтгааны улмаас түүвэрт сонгогдсон өрхийг хамруулахгүйгээр дахин өөр өрхийг сонгосонтой холбоотой. Зорилтот түүврийн 7860 өрхөөс 7810 нь судалгааны ярилцлагад бүрэн хамрагдаж, хариултын түвшин 99.4 хувь ($100 \times 7810 / 7860$) байж, 7467 нь судалгаанд хамрагдах боломжтой эмэгтэйчүүдтэй өрх байлаа.

Судалгааны түүвэрлэлтээр сонгосон нийт өрхөөс 15–64 насны эмэгтэйчүүдтэй 7467 (түүвэрт сонгогдсон нийт өрхийн 95.0 хувь) өрх байсан бөгөөд эдгээр эмэгтэйчүүдээс 7319 эмэгтэй судалгаанд оролцож, асуулгад бүрэн гүйцэд хариулсан байна. Эндээс тооцоход хувь хүний асуулгад хариулсан түвшин 98.0 хувь байна (Хүснэгт 3.1–ээс дэлгэрэнгүйг авч үзнэ үү).

Хүснэгт 3.1. Хувь хүний асуулгад хариулсан түвшин

	Үр дүн, шалтгаан	Давтамж	Хувь
Хувь хүний асуулгын үр дүн	Хувь хүний асуулгыг бүрэн нөхсөн	7319	93.7
	Хувь хүний асуулгад татгалзсан	23	0.3
	Судалгаанд сонгогдсон хүн эзгүй/хойшлуулсан/ ярилцлага өгөх чадваргүй	124	1.6
	Өрхөд судалгаанд хамрагдах боломжтой эмэгтэй хүн байхгүй	343	4.4
	Ярилцлагыг дундаас нь үргэлжлүүлэхээс татгалзсан	1	0
Сонгогдсон нийт өрхийн тоо		7810	100.0
Хувь хүний асуулгын хариултын түвшин	Судалгаанд сонгогдсон хүн татгалзсан/эзгүй/ бөглөгдөөгүй	148	2.0
	Хувь хүний асуулгын хариултын түвшин	7319	98.0
Түүвэрт сонгогдсон судалгаанд хамрагдах боломжтой эмэгтэйчүүдийн тоо		7467	100.0

Судалгааны мэдээлэл цуглуулж эхэлснээс хойш Улаанбаатар хотод судалгаанд оролцохоос цааргалах тохиолдлууд гарч, зарим эмэгтэй ярилцлагын цаг, товыг байнга хойшлуулах эсвэл ярилцлага өгөхөөс зайлсхийж байв. Эдгээр эмэгтэйчүүдийн араас нэхэж судалгаа авах оролдлогууд хийсэн боловч ихэнх нь бүтэлгүйтэв. Нэг эмэгтэй амьдралдаа хэзээ ч ярилцлага өгөхгүй гэж хэлж байв.

Улаанбаатар хотод нийт 46 эмэгтэй судалгаанаас татгалзсан, хойшлуулсан, эзгүй байсан, ярилцлага өгөх чадваргүй байсны ердөө найман эмэгтэй нь алслагдсан буюу Багануур, Багахангай, Налайх дүүргийн иргэд байв.

Хөдөө, орон нутагт нийт 148 эмэгтэй ярилцлага өгөөгүй бөгөөд тэдний 23 нь татгалзсан, 124 нь бусад шалтгаантай байлаа.

3.2 СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ШИНЖ БАЙДАЛ

Судалгаанд оролцож, асуулгад хариулсан эмэгтэйчүүдийн засаг захиргаа, газар зүйн байршил, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, хамтрагчийн хамаарлыг Хүснэгт 3.2–д үзүүлэв. Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийг дотор нь “одоо хамтрагчтай эмэгтэйчүүд”, “өмнө нь хамтрагчтай байсан эмэгтэйчүүд” гэж хоёр бүлэгт ангилав.

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн бараг тал (46.9 хувь) нь Улаанбаатар хотод харьяалагдаж, 53.1 хувь нь хөдөө, орон нутгийн иргэд байна. Түүнчлэн судалгаанд оролцогч арван хүн тутмын долоо нь аймгийн төв, нийслэлд, үлдсэн гурав нь хөдөө амьдардаг.

Судалгаанд оролцогчдын 9.8 хувь нь огт хамтрагчтай байгаагүй бол үлдсэн 90.1 хувь нь (6914 эмэгтэй) одоо ямар нэгэн хамтрагчтай эсвэл өмнө нь хамтрагчтай байсан байна. Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн 66.6 хувь нь гэрлэсэн, 2.9 хувь нь хамтран амьдрагчтай, 6.0 хувь нь өмнө нь гэрлэж байсан болон одоо бэлэвсэн, 6.0 хувь нь болздог, 2.8 хувь нь салсан/тусгаарласан байна. Судалгаанд оролцсон нийт эмэгтэйчүүдийн 66.7 хувь нь хотод, 33.3 хувь нь хөдөө амьдардаг.

Судалгаанд хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүдийг боловсролын түвшнээр нь авч үзвэл, 8.7 хувь нь бага боловсролтой эсвэл боловсролгүй, 17.0 хувь нь суурь боловсролтой, 29.7 хувь нь бүрэн дунд, 13.7 хувь нь техник мэргэжлийн, 30.8 хувь нь дээд боловсрол эзэмшсэн байна.

Хүснэгт 3.2. Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд, байршил, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт болон хамтрагчийн хамаарлын байдлаар

Үзүүлэлт	Эмэгтэйчүүдийн тоо					
	Нийт		Хамтрагчтай байсан/байгаа		Бусад	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	7319	100.0	6914	100.0	3	100.0
Байршил						
Нийслэл	1401	46.9	1318	46.8	1	82.6
Аймгийн төв	2262	20.4	2103	20.0	1	11.1
Сумын төв	1653	14.2	1580	14.4	1	6.3
Хөдөө	2003	18.5	1913	18.9	0	0.0
Насны бүлэг						
15–19	411	11.1	140	4.4	1	82.6
20–24	447	12.0	392	11.3	0	0.0
25–29	920	14.7	901	15.8	0	0.0
30–34	1043	13.0	1032	14.3	0	0.0
35–39	1030	11.3	1025	12.5	0	0.0
40–44	914	10.4	902	11.5	0	0.0
45–49	800	9.0	783	9.9	2	17.4
50–54	775	8.1	769	8.9	0	0.0
55–59	599	6.3	593	6.9	0	0.0
60–64	380	4.0	377	4.4	0	0.0
Боловсрол						
Боловсролгүй	374	3.9	357	4.1	1	6.3
Бага	489	4.8	467	5.0	0	0.0
Суурь	1361	17.0	1171	13.9	0	0.0
Бүрэн дунд	2008	29.7	1890	29.0	2	93.7
Техникийн, мэргэжлийн	1122	13.7	1103	14.9	0	0.0
Дээд	1965	30.8	1926	33.0	0	0.0
Хөдөлмөр эрхлэлт						
Цалинтай ажил	4227	49.0	4169	53.4	1	11.1
Ажилгүй	1074	15.8	1010	16.2	1	6.3
Гэрийн эзэгтэй	745	13.5	745	15.0	0	0.0
Оюутан	432	13.0	161	5.9	1	82.6
Тэтгэвэрт	841	8.7	829	9.5	0	0.0
Хамтрагчийн статус						
Хамтрагчгүй	402	9.8				
Хамтрагч байсан/байгаа	6914	90.1				
Бусад	3	0.1				

3.3 ТҮҮВРИЙН ТӨЛӨӨЛӨХ ЧАДВАР

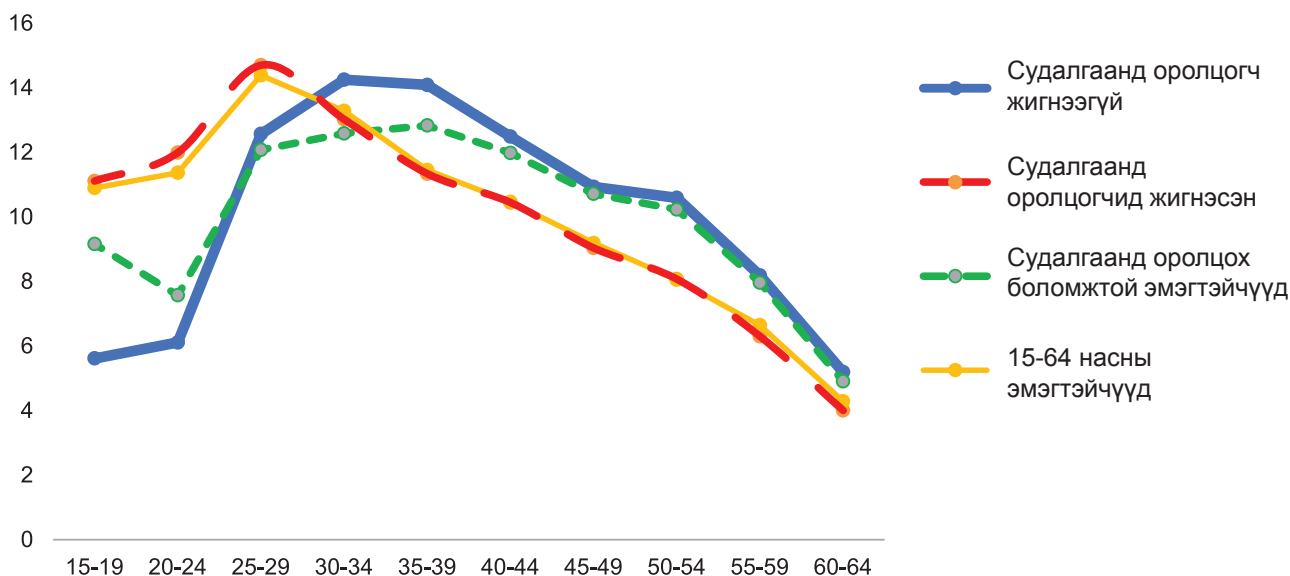
Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн нийт 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн эх олонлогийг төлөөлөх чадварыг хоёр аргаар үнэлсэн болно.

Нэгдүгээрт түүвэрт сонгогдсон эмэгтэйчүүдийг хот/хөдөө, бус, боловсролын түвшин, нас гэсэн үндсэн шинж чанаруудыг нийт 15–64 насны эмэгтэйчүүдтэй харьцуулсан. Харьцуулалтыг хийхэд Хүн ам, өрхийн мэдээллийн сангийн (ХАӨМС) 2017 оны байдлаарх мэдээллийг ашигласан. Хүснэгт 3.3–д харуулсанаар түүвэрт сонгогдсон эмэгтэйчүүдийн тоог (жинлэсэн болон жинлээгүй) дээр дурдсан шинж чанаруудаар ангилж нийт 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн эх олонлогийн мэдээлэлтэй харьцуулахад жинлэсэн болон жинлээгүй тоон мэдээлэл нь нийт эх олонлогоос маш бага зөрүүтэй байна.

Хоёрт, Зураг 3.1–т хариулагчдын болон болон нийт хүн ам дахь 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн (ХАӨМС–ийн мэдээлэлд суурилсан) насны бүлгийн тархалтыг харуулав. Мөн энд өрхүүдээс судалгаанд хамрагдах боломжтой бүх эмэгтэйчүүдийн насны бүлгийн тархалтыг үзүүлснээр түүвэрлэлтийн хазайлт, тухайлбал хамрагдалтын хазайлт үүссэн эсэхийг шалгах боломжтой юм

15–64 насны эмэгтэй хүн ам (шар болон улбар шар шугам) –д 15–39 насныхан зонхилж байгаа бөгөөд насны бүлэг нэмэгдэх тусам 39–64 насныхны хувийн жин нь буурч байна. Түүврийн төлөөлөх чадвар өндөр үед судалгаанд оролцох боломжтой бүх эмэгтэйчүүдийн хувийн жингийн тархалт (ногоон шугам) нь эх олонлогийн тархалттай (улбар шар шугам) ижил байх ёстой. Сонгогдсон өрхийн судалгаанд оролцох боломжтой эмэгтэйчүүдийн дотор залуу эмэгтэйчүүдийн төлөөлөл бага байсан бөгөөд харин нас ахисан эмэгтэйчүүдийн төлөөлөл илүү байсан. Судалгаанд оролцогчдын тархалт (цэнхэр шугам) нь түүврийн зохиомжоос шалтгаалан тухайн өрх дэх судалгаанд оролцох боломжтой эмэгтэйчүүдтэй (ногоон шугам) харьцуулахад судалгаанд залуу эмэгтэйчүүд (25 хүртэлх насны) дутуу хамралттай, 30–39 насны эмэгтэйчүүд илүү хамралттай байна.

Зураг 3.1. Судалгаанд оролцогчдын насны тархалт (жигнэсэн болон жигнээгүй), түүвэрт сонгогдсон өрхөд байсан судалгаанд хамрагдах боломжтой 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь

Энэ нь судалгаанд ашигласан түүврийн зохиомж буюу аюулгүй байдлыг хангах үүднээс өрх бүрийн зөвхөн нэг эмэгтэйгээс ярилцлага авсантай холбоотой. Тодорхойлбол судалгаанд хамрагдах боломжтой буюу шалгуурт нийцсэн цөөн эмэгтэй гишүүн бүхий өрхөөс ярилцлага авахад тухайн гишүүдийн сонгогдох магадлал өндөр учраас төлөөлөх чадвар хэтрэх хандлагатай байдаг. Дунд эргэм насны эмэгтэй гишүүн бүхий өрхөд судалгаанд хамрагдах боломжтой гишүүд дунджаар харьцангуй цөөн (охин нь бага насны, ээж нь өндөр настай) учир өөрөө сонгогдох магадлал өндөр, харин өсвөр насны эмэгтэй гишүүнтэй өрхүүдийн хувьд эгч, дүү, ээж нь судалгаанд хамрагдах боломжтой насны хүмүүс байх учир сонгогдох магадлал бага байна. Энэ зэрэг шалтгаанаар өрх тус бүрт сонгогдох магадлал ялгаатай байгаа нь хариулагчдын насны бүтэцэд нөлөөлөх юм. Дээрх зурагт жинлэсэн насны бүтэц нь нийт эх олонлогт илүү дөхсөн байгаагаас харвал Монгол Улсын хувьд уг нөлөө үүссэн гэж үзэж болно.

Хүснэгт 3.3. Түүвэрт багтсан судалгаанд оролцогчдын мэдээлэл (жинлэсэн, жинлээгүй) болон нийт хүн ам дахь 15–49 насны эмэгтэй хүн ам (2017 оны Хүн ам, өрхийн бүртгэлийн сан)

Үзүүлэлт	Жигнээгүй		Жигнэсэн*		Бүртгэлтэй өрх, хүн ам	
	Нийт эмэгтэйчүүд		Нийт эмэгтэйчүүд		Хүн ам	
	Тоо	%	Тоо	%	Тоо	%
БҮГД	7319	100.0	7319	100.0	1066259	100.0
Байршил						
Хот	3663	50.0	4926	67.3	749263	70.3
Хөдөө	3656	50.0	2393	32.7	316996	29.7
Бүс						
Улаанбаатар	1401	19.1	3429	46.9	501369	47.0
Зүүн	867	11.8	484	6.6	70429	6.6
Төв	2015	27.5	1140	15.6	166400	15.6
Хангай	1703	23.3	1376	18.8	198344	18.6
Баруун	1333	18.2	890	12.2	129717	12.2
Насны бүлэг						
15–19	411	5.6	813	11.1	113702	10.7
20–24	447	6.1	877	12.0	120721	11.3
25–29	920	12.6	1076	14.7	154072	14.4
30–34	1043	14.3	953	13.0	142328	13.3
35–39	1030	14.1	829	11.3	122330	11.5
40–44	914	12.5	764	10.4	112132	10.5
45–49	800	10.9	661	9.0	98070	9.2
50–54	775	10.6	591	8.1	86227	8.1
55–59	599	8.2	461	6.3	71068	6.7
60–64	380	5.2	293	4.0	45609	4.3
Боловсролын түвшин						
Сургуульд сурч байгаагүй	162	2.3	109	1.5	33250	3.1
Бага	489	6.9	355	5.0	86848	8.2
Суурь	1361	19.2	1245	17.4	187164	17.6
Бүрэн дунд	2008	28.3	2174	30.5	377602	35.6
Техникийн болон мэргэжлийн	526	7.4	458	6.4	28454	2.7
Тусгай мэргэжлийн дунд	596	8.4	546	7.6	55747	5.3
Дипломын болон бакалаврын дээд	1718	24.2	1957	27.4	284360	26.8
Магистр	230	3.2	272	3.8	7713	0.7
Доктор	17	0.2	23	0.3	620	0.1
Хамтрагчийн статус						
Гэрлэсэн, хамт амьдарч байгаа	4931	67.4	4136	56.5		
Гэрлэсэн, хамт амьдардаггүй	225	3.1	256	3.5		
Гэрлээгүй, эрэгтэй хамтран амьдрагчтай	558	7.6	686	9.4		
Хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	183	2.5	354	4.8		
Гэрлээгүй, найз залуугүй	1417	19.4	1882	25.7		
Эмэгтэй хамтран амьдрагчтай	5	0.1	5	0.1		

Тайлбар: * – Сонгогдсон өрхийн судалгаанд оролцох боломжтой эмэгтэйчүүдийг өрхийн хувьд сонгогдох магадлалын ялгаатай байдлыг засварлах зорилгоор жинлэх аргыг ашигласан. Гэрлэлтийн байдал нь Хүн ам, өрхийн бүртгэлийн мэдээллийн сан дахь ангиллаас ялгаатай байсан тул 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн гэрлэлтийн байдлын талаарх мэдээллийг хүснэгтэд оруулаагүй.

3.4 ХАМРАГДАЛТЫН ТҮВШИН

Судалгаанд сонгогдсон болон сонгогдоогүй байх түүврийн стратегиас хамааран боломжит хазайлт бий болдог. Түүнчлэн судалгаанд оролцохоос татгалзсан эмэгтэйчүүдийн хувийн жингээс үүдэн хазайлт үүснэ. Энэ нь жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгаанд тодорхой ач холбогдолтой бөгөөд хүчирхийлэлтэй нөхцөлд амьдарч байгаа эмэгтэйчүүд судалгаанд оролцох сонирхолгүй байдагтай холбоотой юм. Мөн хүчирхийлэгч хамтрагчтай эмэгтэйчүүд хялбар олдохгүй байх магадлалтай бөгөөд өөрөөр хэлбэл, тухайн эмэгтэй түр хугацаагаар гэрээсээ явсан байх тохиолдол гардаг. Эдгээр шалтгааны улмаас энэ төрлийн судалгаанд эмэгтэйчүүдийн хамралтыг ихэсгэх зорилгоор хамрагдах эмэгтэйчүүдийн шалгуурыг өргөтгөж авч үздэг. Тодорхойлолтоор судалгаанд хамрагдах боломжтой эмэгтэйд зөвхөн тухайн өрхийн гишүүнээс гадна судалгааны мэдээлэл цуглуулахаас өмнө хамгийн багадаа 4 долоо хоногийн хугацаанд тухайн өрхөд зочилж байгаа эмэгтэйчүүд, өрхөд хамгийн багадаа 7 хоногийн 5 өдөрт нь хонодог гэрийн ажилчдыг хамруулдаг. Цаашилбал, хэрэв сонгогдсон эмэгтэй гэртээ байхгүй тохиолдолд ярилцлага авагчид хэд хэдэн удаа тухайн өрхөд очих замаар судалгаанд хамрагдалтын түвшинг хамгийн их байлгах стратеги ашигласан байна. Хувь хүний буюу эмэгтэйчүүдийн асуулгын хариултын түвшин үндэсний хэмжээнд өндөр байгаа бөгөөд хамрагдалтын хазайлтын нөлөөг доогуур түвшинд байсан гэж үзэж болохоор байна.

3.5 СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН СЭТГЭЛ ХАНАМЖ

Ярилцлага авагч болон хариулагчийн аль алинд нь ярилцлагын үйл явц амаргүй байсан бөгөөд тоон мэдээллийн баримтуудаас харахад ярилцлага нь хүчирхийллийг илчлээгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад хүчирхийллийг илчилсэн эмэгтэйчүүдэд илүү тав тухтай, таатай байжээ. Тухайлбал, ярилцлага дунджаар 30–90 минут үргэлжилсэн бөгөөд судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдээс “Та энэ ярилцлагыг хэр удаан үргэлжилсэн гэж бодож байна вэ?” гэж асуухад ихэнх нь 30–40 минут үргэлжилсэн байх гэж хариулжээ.

Эмэгтэйчүүд хүчирхийлэлд өртсөнөө ярих дургүй гэж ихэнх хүмүүс боддог. Иймд ярилцлага авагч нар ярилцлагын төгсгөлд бүх эмэгтэйчүүдээс “Эдгээр зүйлийн талаар ярихад танд ямар мэдрэмж төрсөн бэ?” гэж асуун, Сайн/маш сайн, Муу/маш муу, Ижил/ялгаагүй гэсэн хариултуудаас сонгуулж, тодорхой хариултуудыг тэмдэглэж авч байв. Энэ асуултын хариулт маш чухал юм. Судалгаанд хариулсан нийт эмэгтэйчүүдийн 73.3 хувь нь ярилцлагыг “Сайн/маш сайн мэдрэмж төрсөн” гэсэн бол 23.0 хувь нь судалгаанаас өмнөх үетэй “Ижил/ялгаагүй, сэтгэл санааны хувьд өөрчлөлтгүй” гэж, 3.7 хувь нь “Муу/маш муу” гэсэн хариултыг сонгосон байна. Судалгаанд оролцогчдын ихэнх нь өөрсдийнх нь хүндрэл бэрхшээлийг хэн нэгэн сонсож, тэдний өгсөн хариулт судалгаанд хувь нэмэр оруулсанд баяртай байлаа.

БҮЛЭГ 4.

ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭСРЭГ ҮЙЛДЭЖ БУЙ ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийллийн хэлбэрээр, дүнд эзлэх хувиар

■ Амьдралдаа

■ Сүүлийн 12 сар

Энэ бүлэгт нөхөр эсвэл эрэгтэй хамтрагчийн зүгээс эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн төрөл бүрийн хүчирхийллийн тархалтын талаарх тоон мэдээ, мэдээг танилцуулна. Тухайлбал, бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны, эдийн засгийн хүчирхийлэл болон хянах зан үйлийн талаарх мэдээллийг энд танилцуулна.

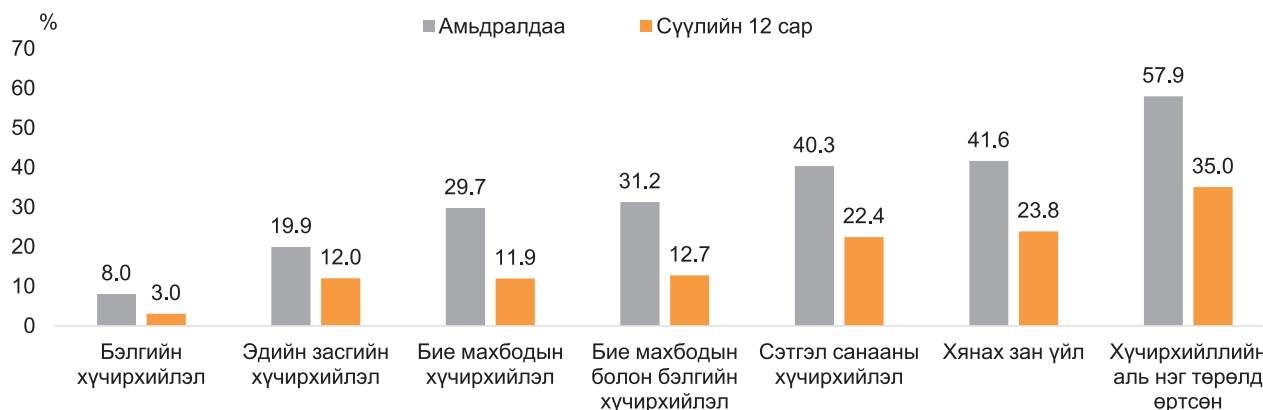
Судалгаагаар 15–64 настай эмэгтэйчүүдийг эрэгтэй хүнтэй ойр дотно харилцаатай байсан эсэх, хэрэв хамтрагчтай байсан бол хамтрагчийн ямар нэг хүчирхийллийн үйлдэлд өртөж байсан эсэхийг сайтар бодож боловсруулсан багц асуулт асууж тодрууллаа (Хүчирхийллийн хэлбэр тус бүрийн тодорхойлолт, дэлгэрэнгүй тайлбарыг Хавсралт 3-аас үзнэ үү). Эдгээр асуултуудыг гагцхүү эрэгтэй хамтрагчтай байсан/одоо хамтрагчтай байгаа 6914 эмэгтэйгээс асуув.

ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙЧҮҮД

Зураг 4.1–д харуулснаар хамтрагчтай байсан/байгаа нийт эмэгтэйчүүдийн 29.7 хувь нь амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн бол 11.9 хувь нь сүүлийн 12 сард хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна. Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь үүнээс бага буюу эмэгтэйчүүдийн 8.0 хувь нь амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн бол 3.0 хувь нь сүүлийн 12 сард өртжээ. Эмэгтэйчүүд хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт эсвэл хүчирхийллийн олон хэлбэрт давхар өртдөг байна. Тухайлбал, бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ихэнх нь бие махбодын хүчирхийлэлд давхар өртдөг (эмэгтэйчүүдийн 31.2 хувь нь амьдралдаа давхар хүчирхийлэлд өртсөн бол 12.7 хувь нь сүүлийн 12 сард өртжээ) болохыг Зураг 4.1–д харуулав.

Хүчирхийллийн хэлбэрүүд дотроос хянах зан үйл хамгийн түгээмэл бөгөөд хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн 41.6 хувь нь амьдралдаа энэ хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн бол сүүлийн 12 сард бараг дөрөвний нэг (23.8 хувь) нь өртсөн байна. Хүчирхийллийн хэлбэр тус бүрийн шалтгаан, үр дагаварыг дараах хэсэгт дэлгэрэнгүй тайлбарлав.

Зураг 4.1. Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

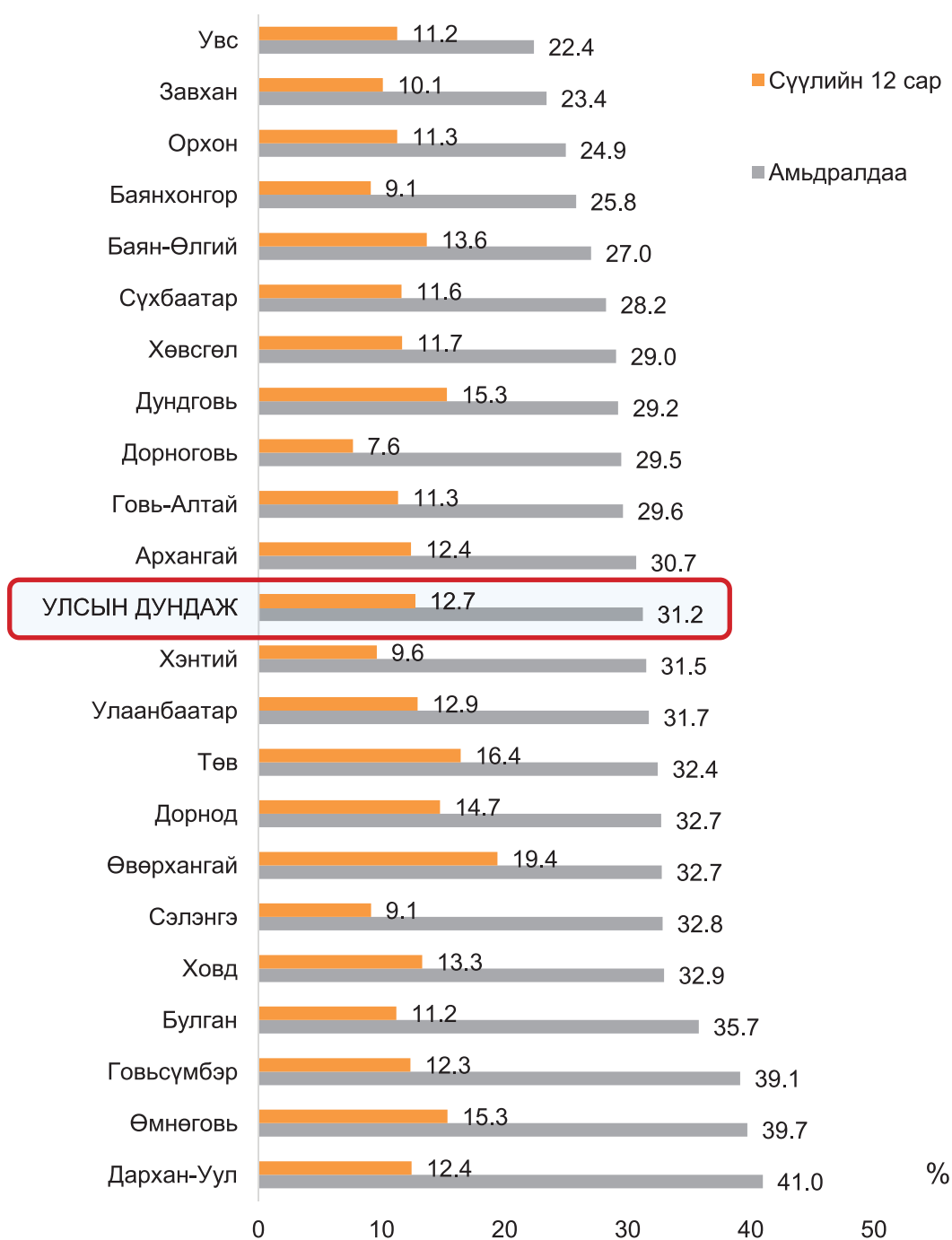

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн тархалт аймаг, нийслэлд харилцан адилгүй байна. Зураг 4.2–т үзүүлсэнээр хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Дархан–Уул (41.0%), Өмнөговь (39.7%), Говьсүмбэр (39.1%) аймагт хамгийн өндөр байна.

Харин сүүлийн 12 сарын байдлаар харахад хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь харилцан адилгүй байгаа бөгөөд энэ үзүүлэлт Өвөрхангай (19.4%), Дундговь (15.3%), Өмнөговь (15.3%) аймагт хамгийн өндөр байна. Хүчирхийллийн хэлбэр тус бүрийн тархалтын хувийг газар зүйн байршлаар дэлгэрэнгүй тооцсон мэдээллийг Хавсралт 4–өөс үзнэ үү.

Зураг 4.2. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

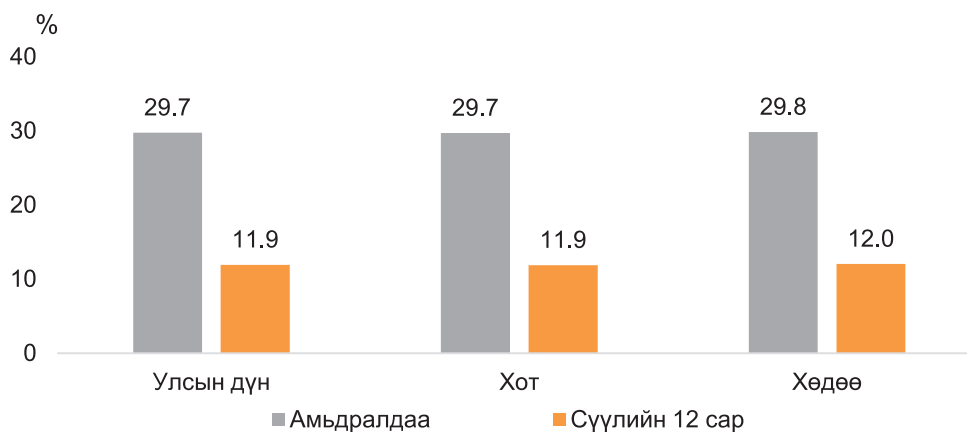

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

4.1 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН БИЕ МАХБОДЫН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийллийн тархалт 29.7 хувь байгаа нь бараг гурван эмэгтэй тутмын нэг нь амьдралдаа дор хаяж нэг удаа хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн гэсэн үг юм. Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн 12.0 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна. Хот, хөдөөгийн хувьд эдгээр үзүүлэлтүүд ойролцоо байна (Зураг 4.3).

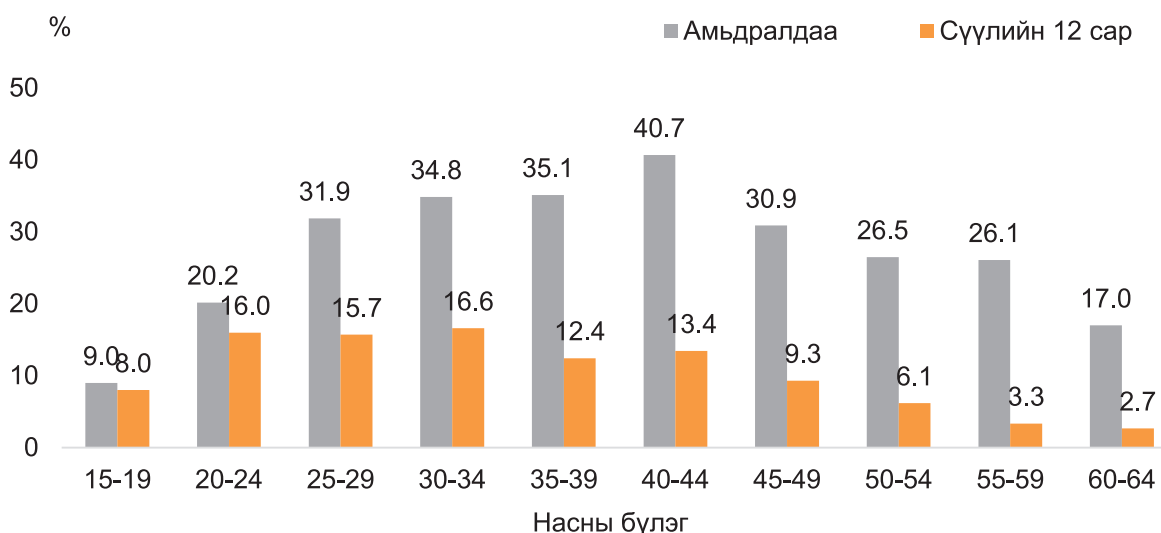
Зураг 4.3. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь насны бүлгээр харилцан адилгүй байна. Энэ үзүүлэлт 40–44 насны эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн өндөр буюу энэ насны таван эмэгтэй тутмын хоёр нь (40.7 хувь) амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд дор хаяж нэг удаа өртсөн байна. Харин хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сарын хугацаанд 30–34 насныхан хамгийн их өртсөн буюу 16.6 хувь байна. Хүүхэд төрүүлж, өсгөх 25–49 насны эмэгтэйчүүд сүүлийн 12 сард болон амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн байна (Зураг 4.4).

Зураг 4.4. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Ойр дотно хамтрагчийн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа ярихдаа 15–34 насны эмэгтэйчүүд зөөллөсөн үг болох “гар хүрэх” гэсэн үгийг хэрэглэж, нэрэлхэнгүй, ичиж, санаа нь зовонгуй өнгөөр хүчирхийллийн бодит төрхийг зөөллөн илэрхийлж байв. Харин 35–аас дээш насны эмэгтэйчүүд хүчирхийллийн нөхцөл байдал, бодит дүр

төрхийг илэн далангүй ярихад бэлэн байсан бөгөөд энэхүү хандлага ялангуяа хамтрагчаасаа салсан эмэгтэйчүүдэд түлхүү ажиглагдлаа.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Айхтар сүртэй биш ч хааяа нэг гар хүрч байсан. Эмэгтэй хүн нүд ам нь хөхөрсөн явахад наад зах нь гоо сайханд муухай. Сэтгэлийн шархтай болно. Архи уусан үед нь айж чичрээд яах вэ гэж боддог. Өөрчлөгдөх байх гэж бодож байна. Өдөр бүр архи уугаад зовоогоод байдаг биш.

20–24 настай эмэгтэйн ярианаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би 10 гаруй жил сүг болтлоо зодуулсан. Шүүх хурлын танхимд надаас дахиж би хэзээ ч ингэхгүй гээд сөгдөж, мөргөөд гуйгаад байсан. Гэвч гарч ирээд л хаалгаа түгжиж аваад “Чи намайг ялын өмнө зогсоодог хэн бэ?” гээд зодсон. Тэгэхээр тэр хүн хэзээ ч засрахгүй. Би хэнд ч хэлдэггүй, нуудаг байсан. Мөн унтахгүй гэвэл зоддог байсан. Би амьд гарья гээд зугтааж энд ирсэн.

35–64 насны эмэгтэйн ярианаас

Бие махбодын хүчирхийллийн үйлдлүүд

Судалгаагаар бие махбодын хүчирхийллийн үйлдлүүдийг судалж үзсэн бөгөөд хамгийн түгээмэл үйлдэлд алгадах, юм шидэх орж байна. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 23.6 хувь нь амьдралдаа дор хаяж нэг удаа энэ хэлбэрийн үйлдэлд өртөж (Зураг 4.5), бараг таван эмэгтэй тутмын нэг нь амьдралдаа (18.8%) зангидсан гараар/юмаар цохисон гараар эсвэл юмаар цохиулсан бол сүүлийн 12 сард энэ үзүүлэлт 7.0 хувь байна.

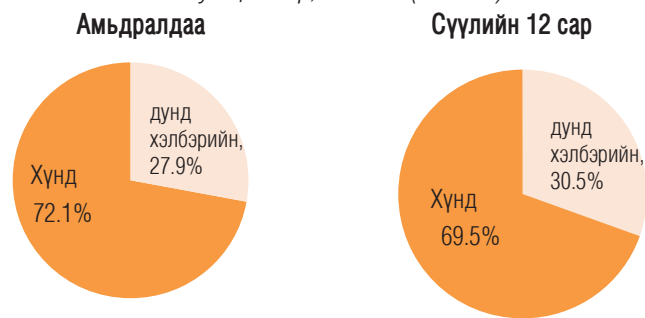
Зураг 4.5. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, хүчирхийллийн үйлдэл, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо.

Бие махбодын хүчирхийллийн үйлдлийг хүнд болон дунд зэрэг гэж ангилсан бөгөөд алгадах, түлхэх зэрэг үйлдлийг дунд зэрэгт оруулж, бусад үйлдлийг хүнд хэлбэрт оруулав. Бие махбодын хүчирхийллийн үйлдлийн хүнд болон дунд зэргээс үл хамааран эмэгтэйн авсан бэртэл, гэмтэл нь эдгэрэхгүй байгаа тохиолдолд хүнд хэлбэрийн үйлдэлд хамруулна. Судалгаагаар эмэгтэйчүүдийн 72.1 хувь нь амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн хүнд хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн бол сүүлийн 12 сард 69.5 хувь нь өртжээ (Зураг 4.6).

Зураг 4.6. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, хүчирхийллийн зэрэг, хугацаагаар, 2017 он (N=2109)

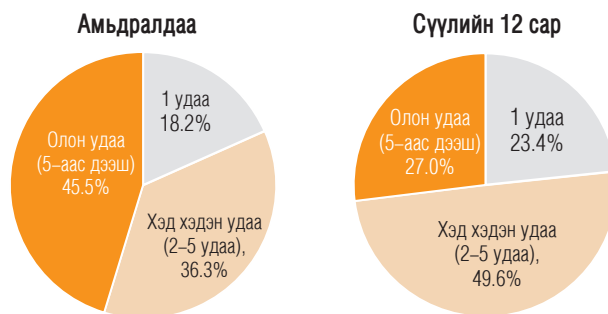
Тайлбар: N=2109 – Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон эмэгтэйчүүд салсан эсвэл хамт амьдарч буй ойр дотны хамтрагчийн зүгээс нэгэн зэрэг олон төрлийн үйлдлээр бие махбодод нь халддаг тухай өгүүлсэн. Дотны хамтрагчийн зүгээс үйлдэж буй бие махбодын хүчирхийлэл нь түлхэх, алгадах, чимхэх, цохихоос эхлээд нүүрэн дээр дэвсэх, өшиглөх, шалны мод, ганжин, плитканы залгуур зэрэг гарт тааралдсан зүйл ашиглан цохих, хутга, заазуур ашиглан гэмтээх, духаараа мөргөж унагах, ор, цонх, машин мөргүүлэх, үсдэж чирэх зэрэг харгис хэрцгий 40 гаруй төрлийн үйлдэл хийдэг байна.

Бие махбодын хүчирхийллийн давтамж

Бие махбодын хүчирхийллийг хүн ганц удаа үйлдээд зогсдоггүй. Судалгаанаас үзэхэд хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн бараг тал хувь нь (45.5 хувь) олон удаа (5–аас дээш) хүчирхийлэлд өртжээ. Харин тал (49.6 хувь) нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд хэд хэдэн удаа өртсөн байна (Зураг 4.7).

Зураг 4.7. Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамж, хугацаагаар, 2017 он (N=2109)

Тайлбар: N=2109 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

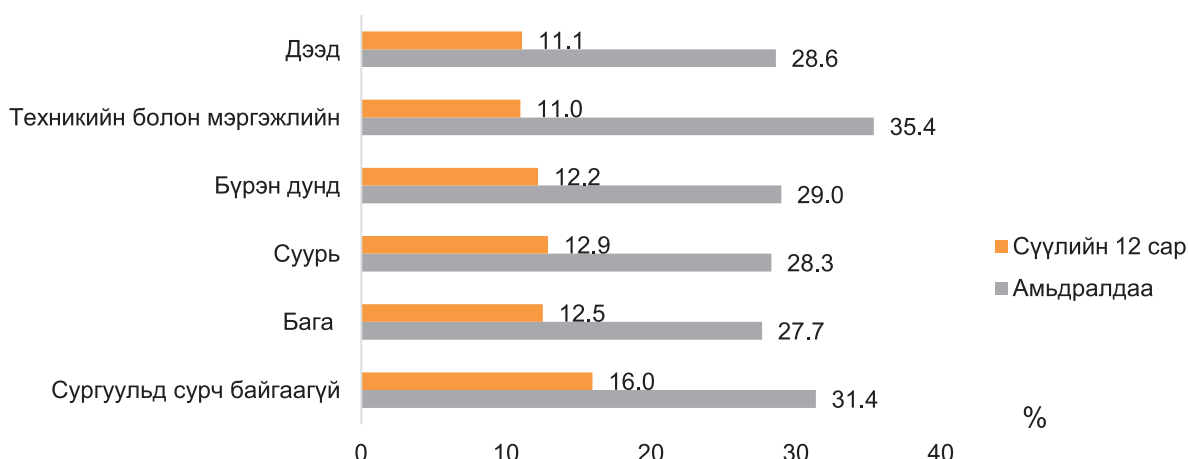
Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн онцлог

Ойр дотно хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн онцлогийг хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулах зорилгоор ярилцлага авсан эмэгтэй бүрийн нийгэм, хүн ам зүйн өргөн хүрээний мэдээллийг өрхийн асуулга ашиглан цуглуулав. Газар зүйн байршил, насны бүлгээр хийсэн харьцуулалтыг дээр танилцуулсан. Энэ хэсэгт тэдний боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, өнөөгийн хамтрагчийн харьцааны байдлыг авч үзнэ.

Боловсролын түвшнээс үл хамааран эмэгтэйчүүд хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж байна. Техник, мэргэжлийн боловсролтой эмэгтэйчүүдийн хувьд амьдралдаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн хувь хамгийн их буюу 35.4 хувь байна (Зураг 4.8). Мөн сургуульд сурч байгаагүй эмэгтэйчүүдийн хүчирхийлэлд өртсөн хувь (31.4 хувь) дундажаас өндөр байна. Энэ үзүүлэлтийг сүүлийн 12 сарын байдлаар авч үзэхэд хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн сургуульд сурч байгаагүй эмэгтэйчүүдийн хувь харьцангуй өндөр буюу 16.0% байгаа нь дундаж үзүүлэлт болох 11.9 хувиас их байна.

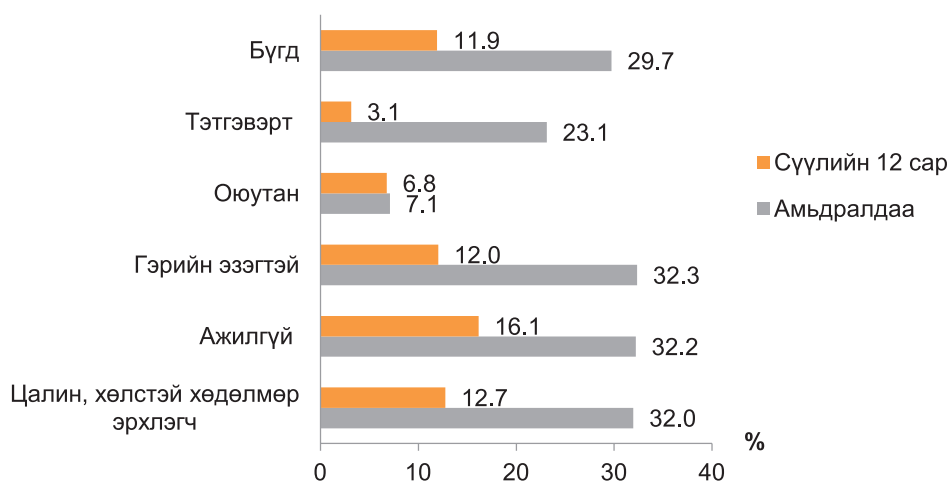
Зураг 4.8. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшинээр, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Зураг 4.9–д харуулснаар бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар ангилж үзэхэд, гэрийн эзэгтэй, ажилгүй болон цалин, хөлстэй хөдөлмөр эрхэлж буй эмэгтэйчүүдийн дунд хамтрагчийн зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртөх нь их буюу ойролцоогоор 32.0 хувь байна. Харин тэтгэвэрт гарсан эмэгтэйчүүд (23.1%) болон оюутнууд (7.1%) бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байдал нь дээрх эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад бага байна. Энэ нь хүчирхийлэлд өртсөн байдлыг насны бүлгээр ангилсан үзүүлэлттэй ойролцоо байна.

Зураг 4.9. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн статусаар нь авч үзэхэд урьд нь гэрлэж байгаад салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүд (64.6% нь хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд амьдралдаа дор хаяж нэг удаа өртсөн) хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн байна (Зураг 4.10). Хамтран амьдрагч байгаад салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүдийн хувьд энэ үзүүлэлт бас өндөр (48.0 хувь) байна. Харин одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай (12.2%), болздог найз залуутай байсан (15.3%) эмэгтэйчүүдийн хүчирхийлэлд өртсөн хувь хамгийн бага байна. Сүүлийн 12 сарын байдлаар харахад бэлэвсэн эмэгтэйчүүдийн хүчирхийлэлд өртсөн байдал хамгийн бага (1.1 хувь) байна.

Зураг 4.10. Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүдийн дунд хүчирхийлэлд өртсөн хувь хэмжээ өндөр байгаа нь тэд хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн улмаас салсан, тусгаарласан байж болзошгүйг илтгэж байна. Чанарын судалгаанд оролцсон олон эмэгтэй хамтрагчаасаа салах болсноо хүчирхийлэл, дарамт улам даамжирч, харгис хэрцгий, тэвчих аргагүй болсонтой холбон тайлбарлаж байв.

Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэхэд нөлөөлсөн хүчин зүйл

Судалгаагаар бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдээс хүчирхийллийн шалтгааныг асуусан бөгөөд энэ асуултын хариулт нь олон сонголтой байлаа. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн бараг гурван эмэгтэй тутмын хоёр нь (62.2%) тэдний хамтрагч архи ууж, согтуу байсан нь хүчирхийлэл үйлдэхэд нөлөөлсөн гэж хариулжээ (Зураг 4.11). Түүнчлэн эмэгтэйг хардсан үедээ хүчирхийлэл үйлддэг гэж гурван эмэгтэй тутмын нэг нь (36.2%) хариулсан байна.

Зураг 4.11. Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэх болсон шалтгаан, уг хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=2109)

Тайлбар: N=2109 – Амьдралдаа хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Эрэгтэйчүүд ихэвчлэн архидан согтуурсан үедээ эхнэр, найз охиныхоо эсрэг бие махбодын хүчирхийлэл үйлддэг байна. Ярилцлага өгсөн эмэгтэйчүүдийн ярианд “архинаас л болж байгаа юм, архи уухаараа хүнээ байдаг, архи уухаараа эхнэр, хүүхдээ алах шахдаг, архи ууж орж ирээд” гэх үгс олон удаа давтагдаж байлаа. Олон жил хүчирхийллийн орчинд амьдарч буй зарим эмэгтэйчүүд уурыг нь хүргэвэл “эрүүл үедээ ч зоддог болсон” гэж ярьж байв. Цөөн тооны залуу эмэгтэйчүүд нөхөр, найз залуу нь “оройтлоо, үгэнд ороогүй гэж санаатайгаар архи ууж ирээд” агсам тавьж, зоддог тухай өгүүлж байв.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: *Архи уухаараа зоддог өшиглөдөг, нуруу руу цохьдог. Эрүүл байсан ч сэтгэл санаагаар дарамталдаг. Би байраа өөрийнхөө нэр дээр авсан. Нөхөр өөрийнх нь нэр дээр болгоогүй гээд л дарамталдаг.*

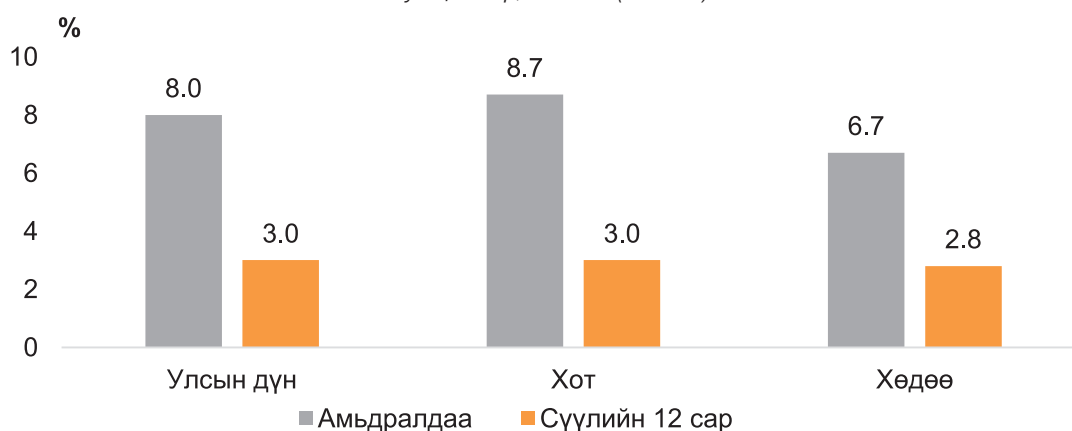
35–64 насны эмэгтэй бүлгийн ярилцлагаас

4.2 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН БЭЛГИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлтэй холбоотой мэдээллийг 3 төрлийн үйлдлээр (хүсээгүй байхад хүч хэрэглэн бэлгийн харьцаанд оруулсан, айсан учраас хүсээгүй үедээ бэлгийн харьцаанд орсон, эмэгтэйн хувьд гутамшигтай, зүй бус ямар нэг бэлгийн үйлдэл хүчээр хийлгэсэн) тодорхойлсон.

Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн 8.0 хувь нь бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа дор хаяж нэг удаа өртсөн байна. Амьдралдаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь хөдөө орон нутагтай (6.7 хувь) харьцуулахад хот суурин газар (8.7 хувь) өндөр байна. Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн 3 хувь нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртжээ (Зураг 4.12).

Зураг 4.12. Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн тухай мэдээллээ хуваалцсан эмэгтэйчүүд цөөхөн байсан бөгөөд тэдгээрийн дийлэнх нь 35–аас дээш насны эмэгтэйчүүд байв. Хөгжлийн бэрхшээлтэй эмэгтэйчүүдийн дунд ийм төрлийн хүчирхийлэлд өртөх тохиолдол бас илрэв. Хамтрагч бэлгийн хүчирхийллийг ямагт бие махбодын хүчирхийлэлтэй хамт үйлддэг байна. Хосуудын хоорондын бэлгийн хүчирхийллийг дараах хэв шинжид хувааж болно. Үүнд:

- Согтуу үедээ хүчээр бэлгийн харилцаанд орохыг шаардах;
- Хүүхдийн дэргэд (унтаагүй байхад) бэлгийн ажил хийхийг шаардах;
- Бие махбодод халдаж хүчирхийлсний дараа бэлгийн ажил хийх;
- Тамлаж, харгис хэрцгий байдлаар бэлгийн ажил хийх (бэлгийн ажил нь бие махбодын хүчирхийллийн шинжтэй) гэх мэт

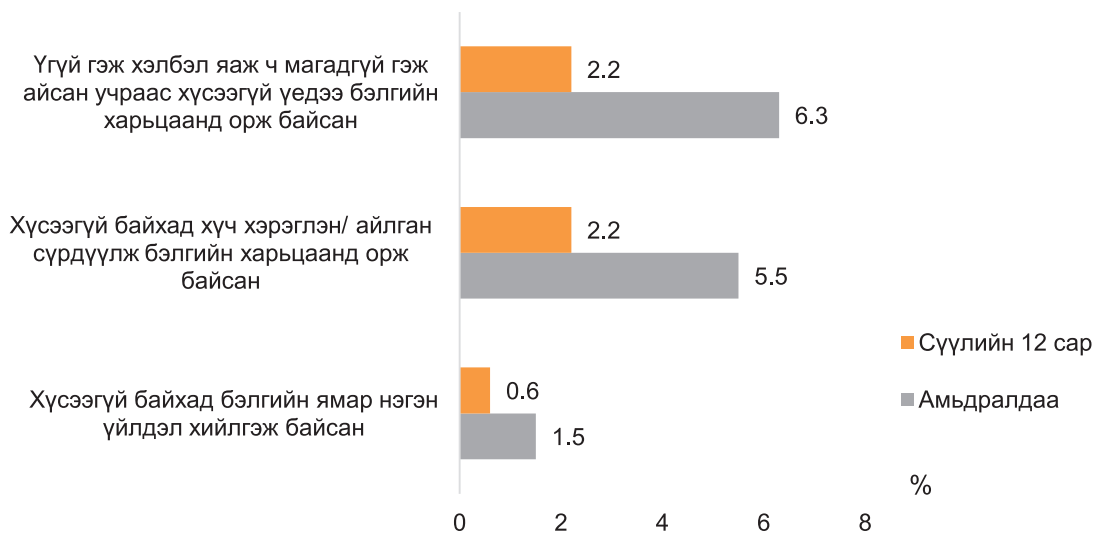
Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Бие өвдөөд маш хүнд байхад бэлгийн ажил хийнэ гээд зүтгэнэ. Би өвдсөн байна, ядарсан байна гэхийг сонсохгүй, миний хань юм байгаа биз дээ гэнэ. Унтахгүй гэвэл уурлана, зодно. Залуудаа хань юм чинь хийе дээ гэж боддог байсан.

35–64 насны эмэгтэй бүлгийн ярилцлагаас

Бэлгийн хүчирхийллийн үйлдэл, давтамж

Эмэгтэйчүүдийн хувьд хамгийн их өртсөн бэлгийн хүчирхийллийн үйлдэл нь “айсандаа бэлгийн харьцаанд орж байсан” явдал бөгөөд эмэгтэйчүүдийн 6.3 хувь нь амьдралдаа дор хаяж нэг удаа, 2.2 хувь нь сүүлийн 12 сард энэ төрлийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Эмэгтэйчүүдийн 5.5 хувь нь хамтрагчийн зүгээс хүч хэрэглэсэн бэлгийн харьцаанд орж байсан бол 2.2 хувь нь сүүлийн 12 сард ийм үйлдэлд өртжээ. Түүнчлэн эмэгтэйчүүдийн 1.5 хувь нь хамтрагчийн шахалтаар эмэгтэйн хувьд гутамшигтай, зүй бус бэлгийн үйлдэл амьдралдаа дор хаяж нэг удаа хийсэн бол 0.6 хувь нь сүүлийн 12 сард хүчирхийллийн энэ төрлийн үйлдэлд өртсөн байна.

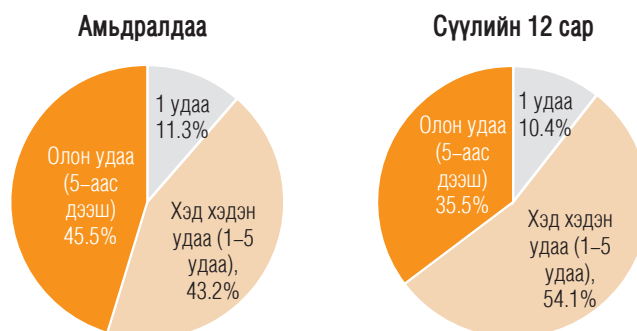
Зураг 4.13. Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, бэлгийн хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн тохиолдолд үүнийг нэг бус хэд хэдэн удаа үйлдэх хандлагатай байна. Зураг 4.14–аас харахад хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь нь (54.1 хувь) сүүлийн 12 сарын хугацаанд хэд хэдэн удаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байхад 45.5 хувь нь амьдралдаа хэд хэдэн (2–5) удаа хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртжээ.

Зураг 4.14. Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамж, хугацаагаар, 2017 он (N=498)

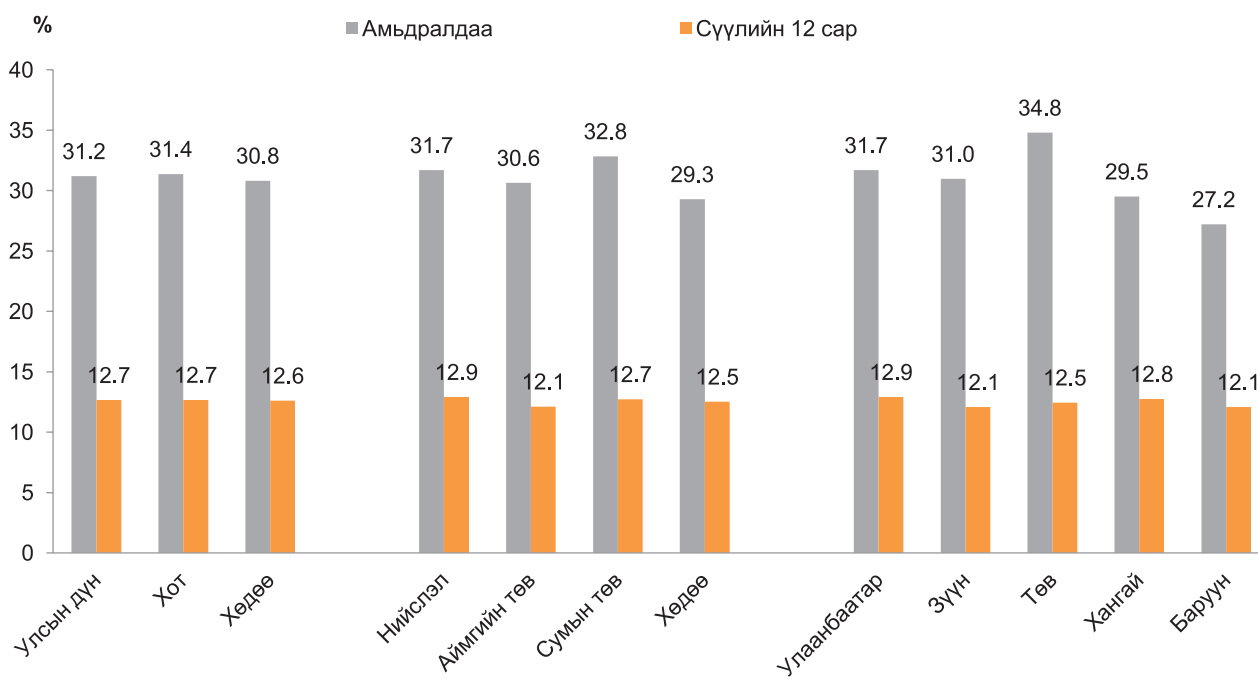
Тайлбар: N=498 – Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

4.3 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН БИЕ МАХБОДЫН БОЛОН/ЭСВЭЛ БЭЛГИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн тархалтыг олон улсын судалгаанд хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн стандарт харьцуулагдахуйц үзүүлэлт болгон ашигладаг. Хүчирхийлэгч бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийг ихэвчлэн зэрэг үйлддэг учраас хүчирхийллийн энэ хоёр үйлдлийг хамтад нь авч үзэх боломжтой.

Монголд хамтрагчтай байсан/байгаа нийт эмэгтэйчүүдийн бараг гурван эмэгтэй тутмын нэг нь буюу 31.2 хувь нь амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна (Зураг 4.15). Бараг 13.0 хувь нь бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сард өртсөн байна. Байршлаар харахад эзлэх хувь ойролцоо байгаа бөгөөд хот, хөдөө болон бүсийн хувьд төдийлөн ялгаа харагдсангүй. Сумын төв болон Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн хүчирхийлэлд өртсөн хувь аймгийн төв болон хөдөөгийн эмэгтэйчүүдээс бага зэрэг их байна. Түүнчлэн, бүс нутгаар харахад, энэ хоёр төрлийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд Төвийн бүсэд хамгийн их буюу 34.8 хувь, Баруун бүсэд хамгийн бага буюу 27.2 хувь байна.

Зураг 4.15. Хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

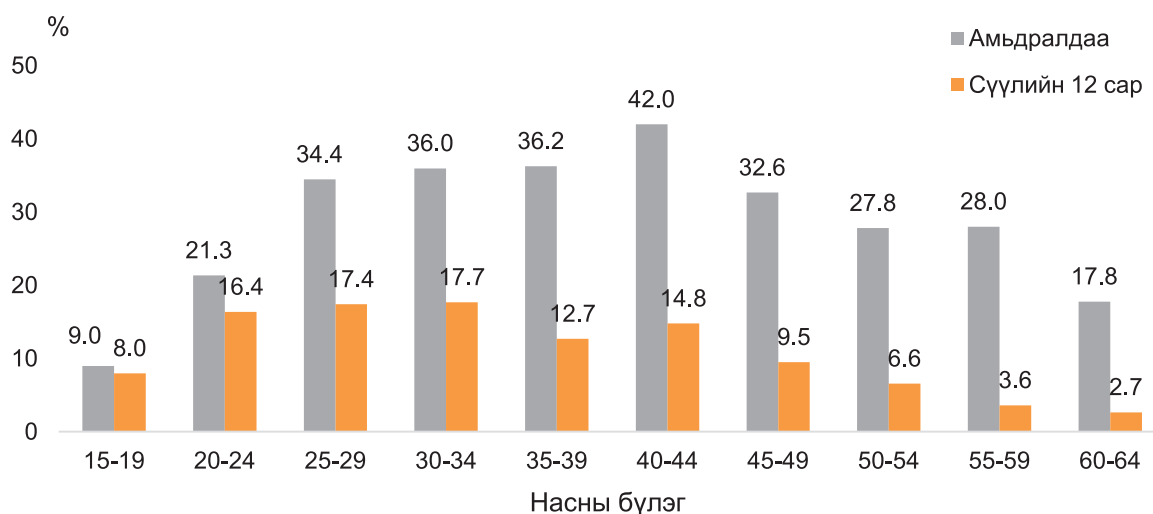

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр харахад энэ төрлийн хүчирхийлэлд 40–44 насныхан хамгийн их буюу 42.0 хувь нь өртсөн байхад 30–34, 35–39 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн 36.0 орчим хувь нь өртсөн байна. Энэ үзүүлэлт 15–19 насныхны хувьд хамгийн бага буюу 9.0 хувь байна (Зураг 4.16).

40–44 насны эмэгтэйчүүд амьдралдаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн хэдий ч сүүлийн 12 сарын байдлаар харахад 25–29 болон 30–34 насны эмэгтэйчүүд хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн байна. Эндээс харахад нас ахих тусам эмэгтэйчүүд хүчирхийллийг таслан зогсоох, эсвэл хүчирхийлэл бүхий харилцааг орхих чадвартай болдог байна.

Зураг 4.16. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

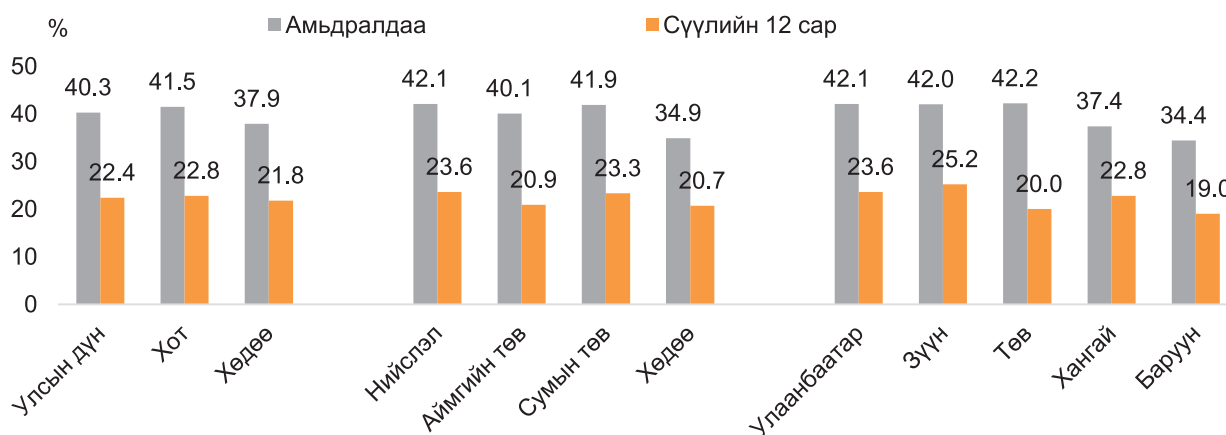

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

4.4 СЭТГЭЛ САНААНЫ ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Сэтгэл санааны хүчирхийлэл, зарим тохиолдолд сэтгэл зүйн гэж дурьдагдах хүчирхийллийг тодорхойлохын тулд тухайн эмэгтэйг хэл, амаар доромжилж байсан, бусдын өмнө доромжилж, эвгүй байдалд оруулж байсан, эмэгтэйг айлгахын тулд хашгирах, эд зүйлс эвдэх, үг хэлээр айлган сүрдүүлэх зэрэг үйлдлийг шалгуур болгон авч үзсэн. Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай байсан / байгаа таван эмэгтэй тутмын хоёр (40.3%) нь амьдралдаа дор хаяж нэг удаа сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн байна. Харин сүүлийн 12 сарын байдлаар таван эмэгтэй тутмын нэг (22.4 хувь) нь сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртжээ. Байршил болон бүс нутгаар харахад, хот, хөдөөгийн эмэгтэйчүүдийн хувьд онцын ялгаа ажиглагдахгүй байгаа боловч нийслэл (42.1 хувь) болон сумын төвийн (41.9 хувь) эмэгтэйчүүдийн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн хувь хамгийн өндөр байна (Зураг 4.17).

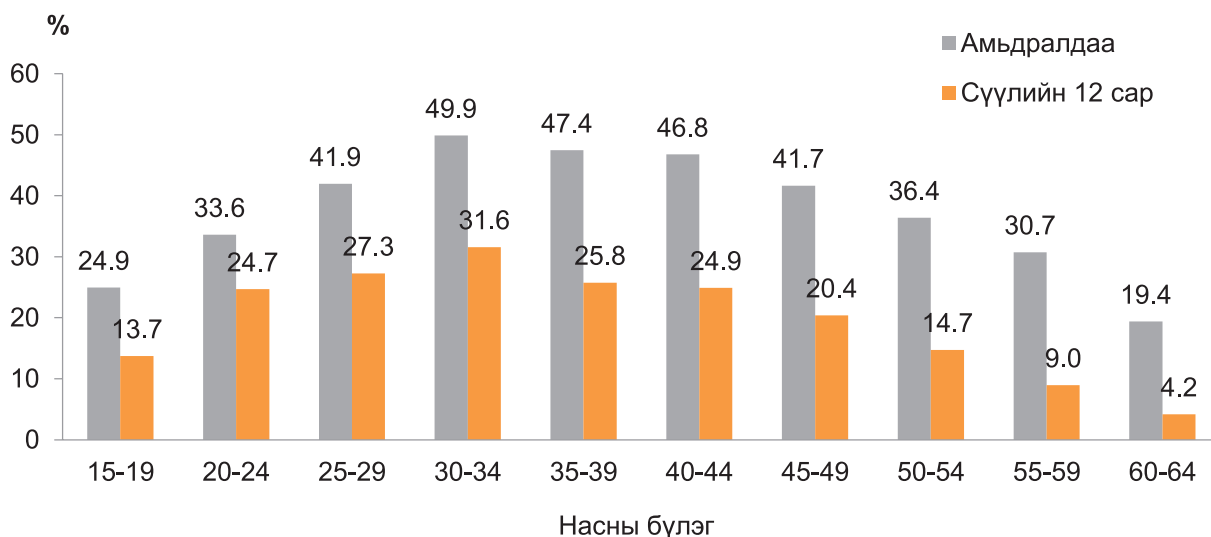
Зураг 4.17. Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр харахад, 30–34 (49.9%) болон 35–39 насныхан (47.4%) хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд хамгийн ихээр өртсөн байна (Зураг 4.18). Амьдралдаа болон сүүлийн 12 сарын хугацаанд хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 15–19 болон 60–64 насны бүлэгт хамгийн бага байна.

Зураг 4.18. Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

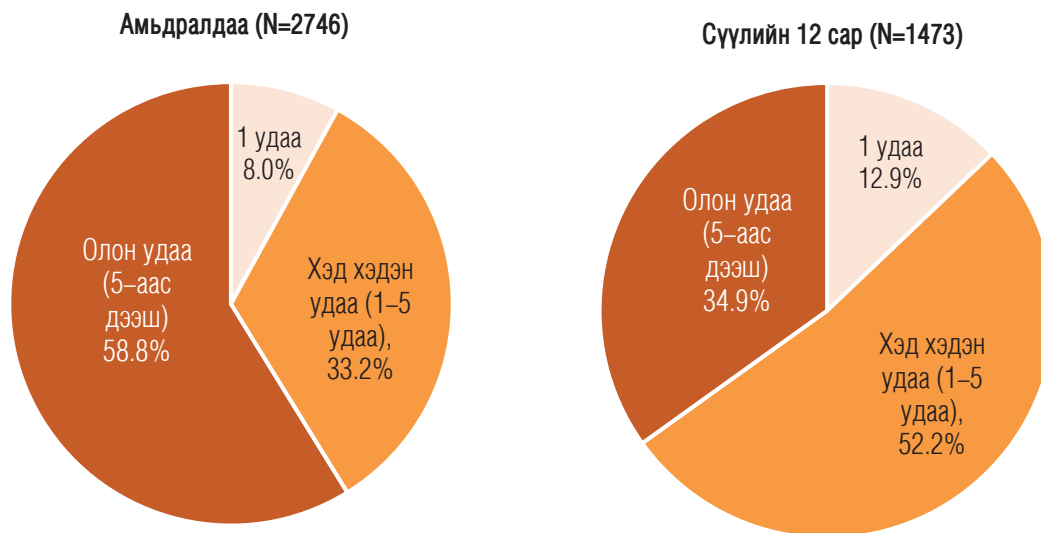

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Сэтгэл санааны хүчирхийллийн давтамж

Сэтгэл санааны хүчирхийлэл нь нэг үйлдэгдээд зогсдоггүй, дахин давтагддаг. Судалгаанаас харахад хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн 58.8 хувь нь уг хүчирхийлэлд олон удаа (5–аас дээш) өртсөн байна.

Зураг 4.19. Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамж, хугацаагаар, 2017 он (N¹=2746, N²=1473)

Тайлбар: N¹=2746 – Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо, N²=1473 – Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сард өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байдал

Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь боловсролын түвшингээр бага зэрэг ялгаатай байна (Зураг 4.20). Энэ үзүүлэлт техник, мэргэжлийн боловсролтой (44.3%) болон сургуульд сурч байгаагүй эмэгтэйчүүдийн (43.6%) хувьд хамгийн өндөр байгаа бөгөөд сүүлийн 12 сарын байдлаар бүрэн дунд боловсролтой (23.2 хувь), болон дээд боловсролтой эмэгтэйчүүд (23.9 хувь) хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд хамгийн их өртжээ.

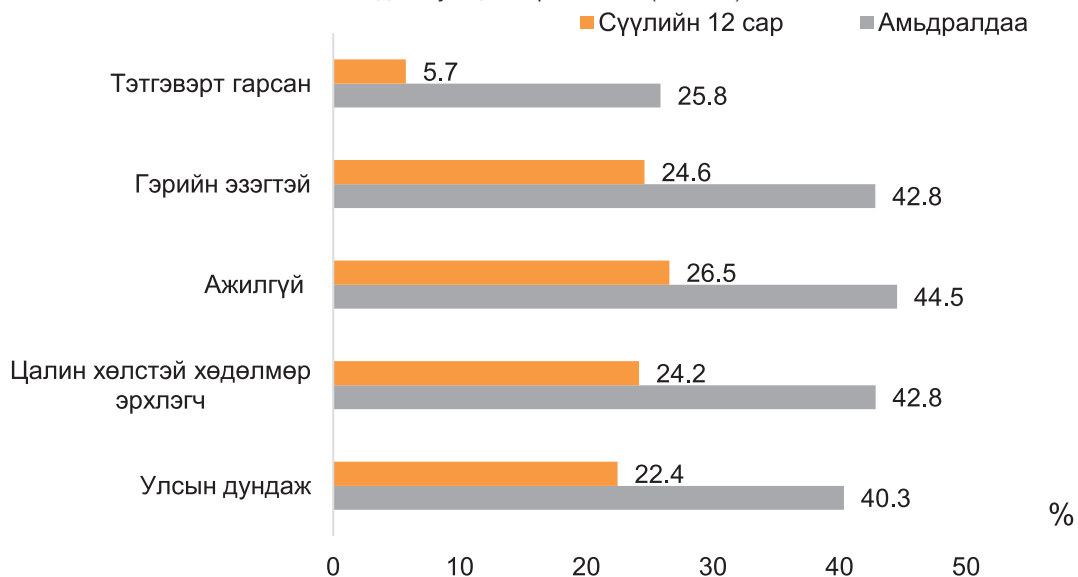
Зураг 4.20. Сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлыг харахад ажилгүй эмэгтэйчүүд (44.5 хувь), цалин, хөлстэй хөдөлмөр эрхлэгч болон гэрийн эзэгтэй эмэгтэйчүүд (42.8 хувь) хамгийн их хувийг эзэлж байна. Сүүлийн 12 сарын байдлаар ажилгүй эмэгтэйчүүд (26.5%), гэрийн эзэгтэй (24.6%) нар хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн байна. Эдгээр эмэгтэйчүүд өөрийн гэсэн орлогын эх үүсвэргүй байгаа нь хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөхөд хүргэж байж болзошгүй.

Зураг 4.21. Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо. Оюутнуудын тоо хэтэрхий бага байгаа тул хассан (20-иос бага).

Хамтрагчийн үйлдсэн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан эмэгтэйчүүд хамгийн их (74.0 хувь) өртсөн байна (Зураг 4.22). Энэ үзүүлэлт мөн хамтран амьдарчтай байсан эмэгтэйчүүдийн дунд өндөр (51.5 хувь) байна. Сүүлийн 12 сараар авч үзвэл энэ үзүүлэлт гэрлээгүй хамтран амьдрагчтай эмэгтэйчүүдийн хувьд (32.7 хувь) хамгийн өндөр байна.

Зураг 4.22. Сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дүнд эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн хувьд сэтгэл санааны хүчирхийлэл нь бие махбодын хүчирхийллийн дараа 2–рт орох хүчирхийллийн түгээмэл хэлбэр байлаа.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: “Манай нөхөр сүүлдээ би эрэмдэг хүнтэй амьдарч чадахгүй” гэж хэлдэг болсон. 2008 оноос манай нөхөр нууц амрагтай болсон. “Чи өөр хүнтэй унтсан, чи хуурч байгаа тул” гэж гүтгээд “би хэзээ ч энэ хүүхнээс болихгүй” гэдэг. Миний дэргэд “би эхнэрээсээ залхаж байна” гээд нөгөө хүүхэнтэйгээ утсаар ярина. Хүүхдүүддээ “ээж чинь шулаач учраас гэрээсээ би хол явлаа” гээд байсан.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй эмэгтэйн ярианаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Аав ээжийг маань гуйлгачин түүлгэчингээр нь дуудна. Хаа нэг ирэхээр нь ад үзнэ, дорд үзнэ, хэрүүл хийж ална, хядна гэж айлгана.

15–34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би 2 хүүхэдтэй нөхөртэйгээ суусан юм. Хүүг толгой руу нь зөндөө л цохиж байсан, охиныг бол гар хүрэхгүй, элдвээр л хэлнэ, хөөнө, ад үзнэ.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Архинаас л болж агсам тавих, хэрүүл маргаан гарна. Зодож нүдэх асуудал байхгүй. Намайг хардаад шинэ жил, баяр ёслолын үйл ажиллагаанд оруулдаггүй, би ч тэгээд тоохгүй хаячихдаг, ямар нэгэн арга хэмжээнд ордоггүй, гэртээ л сууж байдаг байсан даа.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй эмэгтэйн ярианаас

Чанарын судалгаагаар тодорхойлсон сэтгэл санааны хүчирхийллийн төрлүүд:

- Дорд үзэх, өөртөө итгэх итгэлийг нь үгүй хийх (зандрах, хүйтэн хөндий хандах, үл хайхрах, хөөж туух, залхаж байгааг байн, байн хэлэх, асуудлыг ганцаараа шийдэх, муухай нэр хочоор дуудах, хэнд ч хэрэггүй гичий, шулаач, банзал гэж доромжлох)
- Үл итгэх/хардах (хүнтэй утсаар болон биечлэн яриулахгүй байх, мөшгих, хүмүүстэй уулзуулахгүй байх г.м)
- Хүүхдүүдийг дарамтлах (хүүхдүүдийг зодох, гоочлох, шүүх, гэрээсээ хөөх, шатаана, ална гэж заналхийлэх, хойд урдах хүүхдүүдийн талаар хэрүүл гаргах)

- Доромжлох, гутаах, хамаатан саданд заналхийлэх (аав, ээжийг нь гуйлгачин гэх, заналхийлэх, өсөрхөх, үзэн ядах, элдэв муу үгээр хэлэх, бүгдийг нь хядаж голомтыг чинь самарна гэж заналхийлэх)
- Заналхийлэх, (цонх хагалах, агсам тавих, “сална, үхнэ, орон гэрийг шатаана, хүүхдийг чинь уулзуулахгүй” гэж айлган сүрдүүлэх)
- Байнга дарамтлах (үглэх, өмнөх залууг нь ярих, байнга уурлах, хэрүүл өдөх, загнах, дуугай хураагаад таг болох, алга болох, шөнө унтуулахгүй байх)
- Гэрийн ажлаа хийхгүй байна гэж шүүмжлэх (анхиагүй, арчаагүйгээр нь дуудах)
- Архи байнга ууж бухимдуулах (юмаа зараад архи уух, архи уугаад алга болох)
- Араар тавих (нууц амрагаас нь дарамталсан зурвас ирэх, нууц амрагийнхаа тухай нээлттэй ил тод ярих)

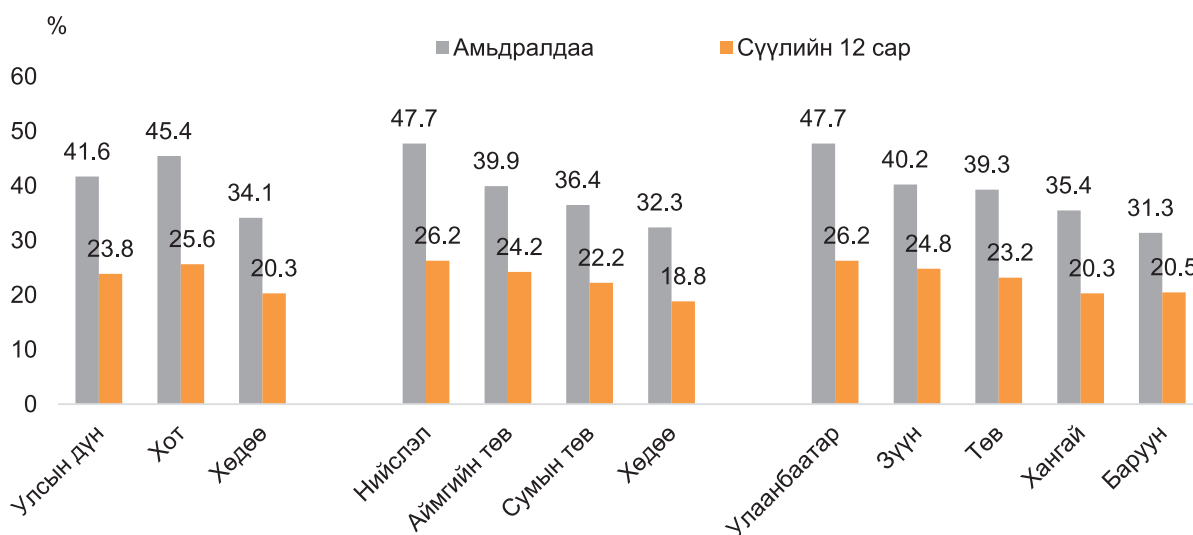
Эрэгтэйчүүд мөн дээрх төрлийн сэтгэл санааны хүчирхийллээс хүүхдүүдийг заналхийлэх, араар тавихаас бусдад нь өртсөн байна.

4.5 ХЯНАХ ЗАН ҮЙЛ

Эмэгтэйчүүд хянах зан үйлд өртсөн эсэхийг тодорхойлохоор судалгаанд хэд хэдэн асуулт оруулсан бөгөөд ингэхдээ хамтрагч нь эмэгтэйчүүдийг найз нөхөд, ар гэрийнхэнтэй нь уулзуулахгүй байхыг оролдох, хаана байгааг нь байнга асууж, шалгаах, өөр эрэгтэй хүнтэй яриа өрнүүлэхэд уурлах, үнэнч биш гэж хардсан эсэхийг асуув.

Хамтрагчтай байсан / байгаа таван эмэгтэй тутмын хоёр нь (41.6 хувь) амьдралдаа нэг болон түүнээс олон төрлийн хянах үйлдэлд өртсөн байна (Зураг 4.23). Харин сүүлийн 12 сард ойролцоогоор дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг нь (23.8 хувь) энэ төрлийн хүчирхийлэлд өртжээ. Энэ үзүүлэлт хөдөөтэй харьцуулахад хотод ялангуяа Улаанбаатарт хамгийн өндөр (47.7 хувь) байна. Амьдралдаа дор хаяж нэг удаа хянах үйлдэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь баруун бүсэд хамгийн бага буюу 31.3 хувь байсан бөгөөд сүүлийн 12 сарын байдлаар энэ үзүүлэлт Хангайн бүсэд хамгийн бага (20.3 хувь) байна.

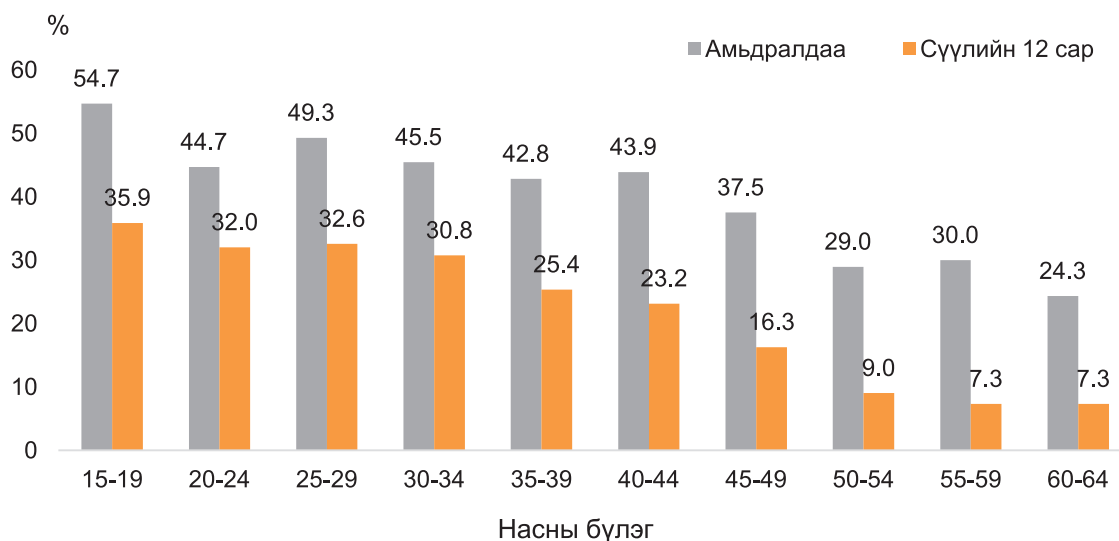
Зураг 4.23. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчтай байсан / байгаа 15–19 насны эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь нь (54.7 хувь) хамтрагчийн хянах зан үйлийн хүчирхийлэлд өртсөн байна (Зураг 4.24). Энэ үзүүлэлт 25–29 насны эмэгтэйчүүдийн дунд ч мөн өндөр (49.3 хувь) байгаа бөгөөд эмэгтэйчүүдийн нас ахих тутам хамтрагчийн хяналтанд өртөх явдал буурч байна. Энэ үзүүлэлтээс эрчүүд, ялангуяа залуу эрэгтэйчүүдийн хандлага, зан үйлийг өөрчлөх хэрэгтэй байгааг харж болно.

Зураг 4.24. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

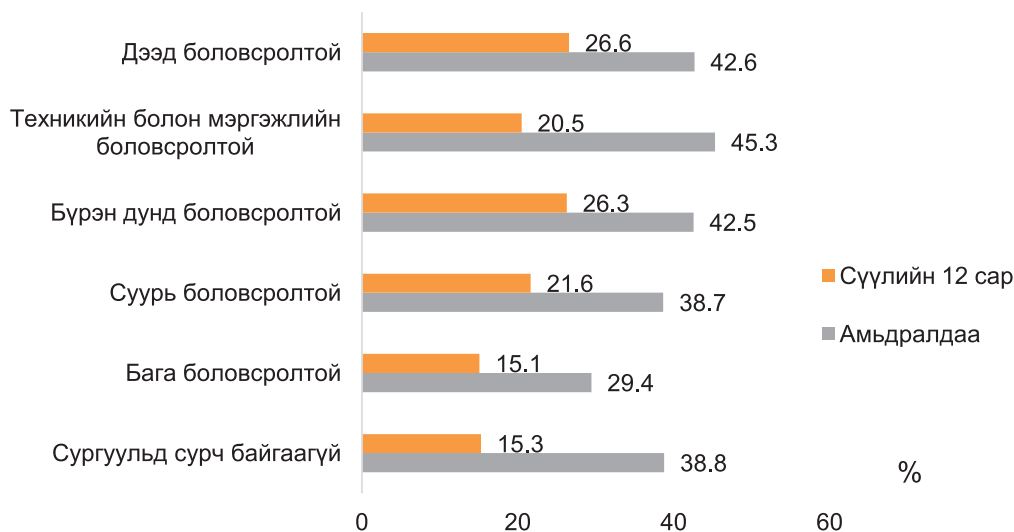

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хянах зан үйлийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байдал

Амьдралдаа хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг боловсролын түвшингээр нь авч үзвэл техник, мэргэжлийн боловсролтой эмэгтэйчүүд (45.3 хувь) дээд боловсролтой эмэгтэйчүүдээс (42.6 хувь) арай илүү хянах зан үйлд өртөж, дундаж үзүүлэлтийг давсан байна. Энэ үзүүлэлтийг сүүлийн 12 сарын байдлаар авч үзвэл дээд боловсролтой (26.6 хувь), бүрэн дунд боловсролтой эмэгтэйчүүд (26.3 хувь) хянах зан үйлд хамгийн их өртсөн байна.

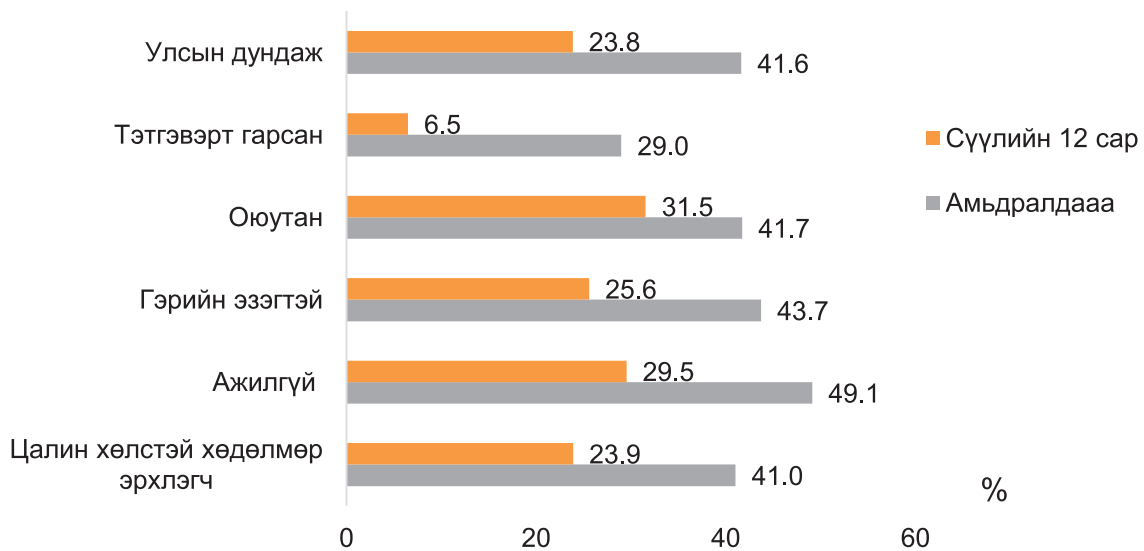
Зураг 4.25. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Ихэвчлэн ажилгүй эмэгтэйчүүд (49.1 хувь) одоо байгаа эсвэл өмнө нь байсан хамтрагчийнхаа хянах зан үйлд амьдралдаа дор хаяж нэг удаа өртсөн байна. Энэ үзүүлэлт тэтгэвэрт гарсан эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн бага (29.0%) байгаа ч, тэтгэвэрт гарсан дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг нь амьдралдаа энэ төрлийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Харин сүүлийн 12 сард энэ үзүүлэлт оюутан эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн их буюу 31.5 хувь байна.

Зураг 4.26. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Эмэгтэйчүүдийг хамтрагчийн статусаар ангилж Зураг 4.27-д харуулсан бөгөөд хамтран амьдарч байгаад салсан, тусгаарласан мөн гэрлэж байгаад салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүдийн хянах зан үйлд (амьдралдаа) өртөж байсан хувь хамгийн их (73.0 хувь), мөн хамтран амьдрагчтай байж байгаад салсан эмэгтэйчүүд (72.0 хувь) байна. Гэрлэж байсан/ хамтран амьдарч байсан эсвэл бэлбэсэрсэн эмэгтэйчүүдийн хувьд энэ үзүүлэлт нь хамгийн бага (26.7%) хувьтай байгаа бөгөөд бэлэвсэн эмэгтэйчүүдийн 3.1 хувь нь амьдралдаа энэхүү хүчирхийлэлд өртсөн байна.

Зураг 4.27. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөнөө ярьсан эмэгтэйчүүд хардалтын асуудлыг ахин дахин хөндөж байлаа. Ойр дотны хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн олон эмэгтэй хардалтан дор амьдардаг тухайгаа хуучилжээ. Хардуулж, сэрдүүлэн амьдардаг гэж хариулсан эмэгтэйчүүдийн насны бүлгүүдийн хувьд ялгаа ажиглагдсангүй.

Эмэгтэйчүүдийн хэлсэнээр хардалт нь дараах нөхцөлд үүсдэг байна. Үүнд:

- Хэн нэгэн хүнтэй утсаар ярих;

- Хаа нэг газар хэн нэгнийг харах, ярилцах;
- Найз нөхөдтэйгээ уулзахаар гадагш гарах;
- Тогтсон хугацаанаас оройтож ирэх, ажлаасаа оройтож ирэх;
- Ажлын газрынхан, найз нөхөдтэйгээ баяр тэмдэглэх, зугаалах, аялах;
- Ажлын шугамаар томилолтоор явах зэрэг тохиолдолд хамтрагчийн зүгээс харддаг байна.

Өмнө нь гэр бүлтэй байсан, дагавар хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийг хардах явдал түлхүү ажиглагдаж байна.

Хамтрагчийн зүгээс хардаж, хянахдаа эмэгтэйчүүдийг найз нөхөд, хамт олноос нь хөндийрүүлж, гадагш харьцах (телефон утас, сошиал медиа болон бусад хэлбэрээр хүмүүстэй харилцах г.м) аргыг нь хязгаарладаг байна. Үүний улмаас эмэгтэйчүүд бие даасан байдал, эрх мэдлээ алдаж, хосуудын харьцаан дахь эрх мэдлийн тэнцвэртэй бус байдал гүнзгийрч, зарим тохиолдолд хамтрагчаас бүрэн хамааралтай болж, улмаар өөр бусад хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртөх эрсдэл ихэсдэг байна.

Чанарын судалгаанаас үзэхэд эхнэрийн зүгээс өөр эмэгтэйтэй болсон тухай нөхөр, хамтрагчид гомдоллож, хэрэлдэх нь хүчирхийлэл гарахад хүргэдэг байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Манай нөхөр уурхай руу 3-р сард яваад 9-р сард эргэж ирдэг. Тиймээс намайг маш их харддаг. Би саяхан нэг ажилд орсон юм, орой айлуудаар явж захиалга авдаг, гэтэл “дарга чинь мэдэхгүй, эрт ир” гээд байнга шаардана, айл амьтнаар яваад 20 цагт орж ирэхэд оройтлоо гээд эрүүл байж зодсон. Би эндэхийн хүн биш болохоор ярих ч хүн олдохгүй, үнэхээр хэцүү байдаг.

15–34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Аягүй их хардана. Хэдэн 7 хоногийн өмнө би найзтайгаа уулзаад, 2 цаг хоол идээд ирэхэд “хаачаад ирсэн, хэнтэй явсан, яасан ийсэн” гээд архи ууж байгаад л зодсон. Нөхрөөсөө айгаад, санаа зовоод би гарч орж ч чаддаггүй.

31–35 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: “Чи бисексуаль, тиймээ” гээд л эрэгтэй хүнтэй ч хардана, эмэгтэй хүнтэй ч хардана.

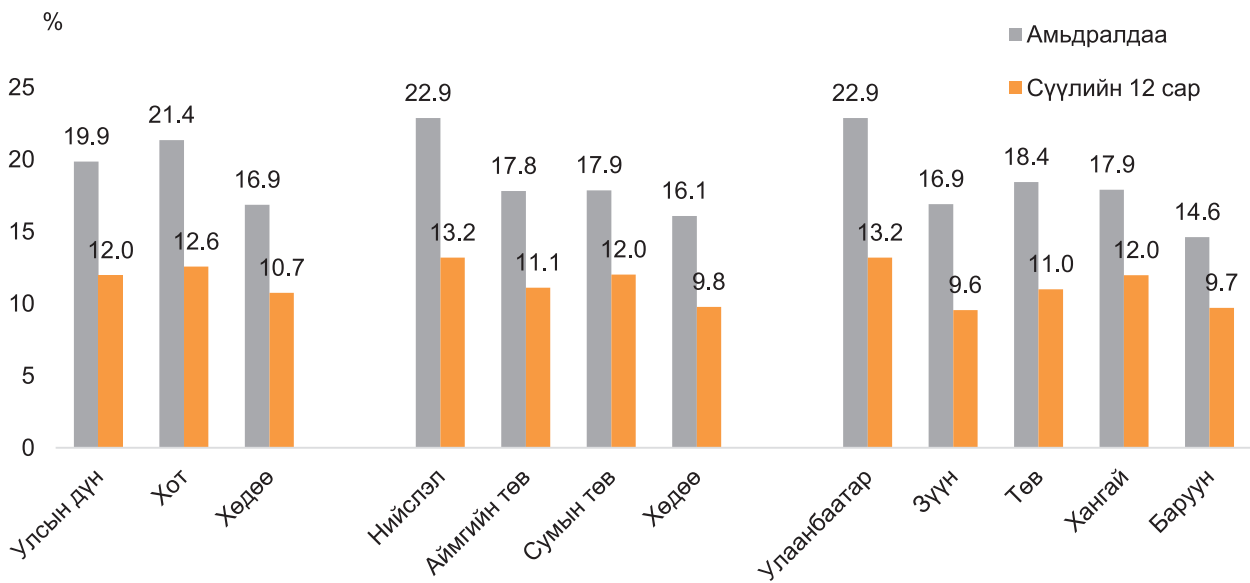
ЛГБТ эмэгтэйн ярианаас

4.6 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Хамтрагчийн үйлддэг эдийн засгийн хүчирхийллийн тархалтыг энэ хэсэгт судаллаа. Эмэгтэйг ажилд орох, аливаа орлого олох үйл ажиллагаанд оролцохыг хориглох, эмэгтэйн олсон мөнгийг дур мэдэн авах, гэр бүлдээ зарцуулах мөнгө өгөхгүй атлаа өөрөө архи, тамхинд мөнгө зарцуулах зэрэг нь хамтрагчийн үйлдэж буй эдийн засгийн хүчирхийлэл юм.

Хамтрагчтай байсан/байгаа таван эмэгтэй тутмын нэг нь (19.9%) амьдралдаа эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Энэ үзүүлэлт тус улсын бусад хэсэгтэй харьцуулахад Улаанбаатар хотод хамгийн өндөр (22.9 хувь) байна. Улсын дунджаар сүүлийн 12 сард эмэгтэйчүүдийн 12.0 хувь нь эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн байхад энэ үзүүлэлт Улаанбаатар хотод хамгийн өндөр буюу 13.2 хувь байна.

Зураг 4.28. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

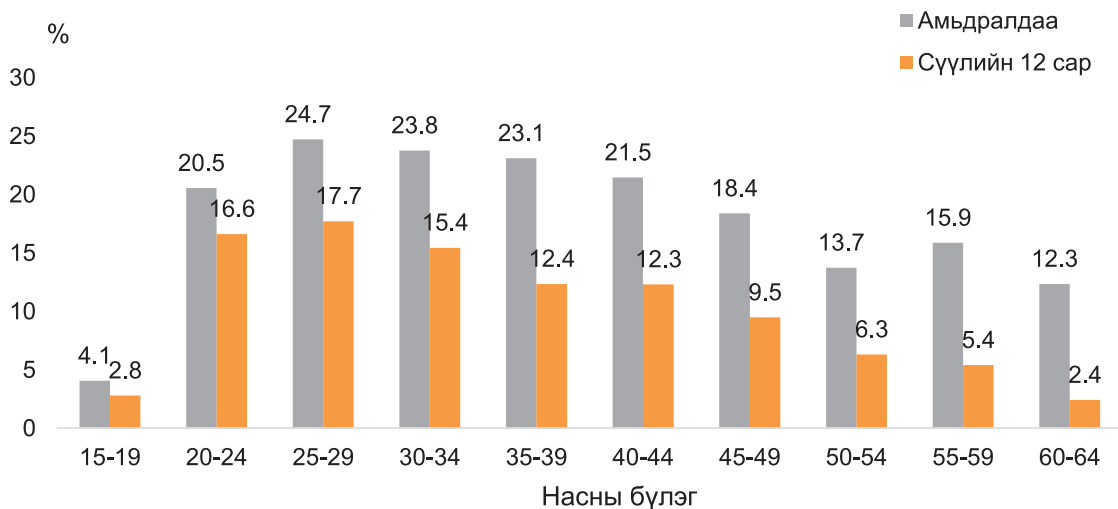
Чанарын судалгаа: Зорилтот бүлгийн ярилцлагад оролцсон, ойр дотно хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртдөг эмэгтэйчүүдийн тал орчим хувь нь эдийн засгийн дарамт, хүчирхийлэлд амьдарч байна.

Эдийн засгийн дарамт нь нөхрөөсөө эдийн засгийн хувьд хамааралтай тул мөнгө зарцуулах эрхгүй, өөртөө болон үр хүүхдэдээ мөнгө зарцуулахыг “дэмий зүйлд зарцууллаа”, “мөнгө яаж олдогийг мэдрүүлнэ” хэмээн загнуулах, занах зэргээр илэрч байна.

Бие даан орлого олдог эмэгтэйчүүд мөн эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртдөг байна. Тухайлбал, нөхөр нь эхнэрийн олсон орлогыг хэрхэн зарцуулдагийг ярих эрхгүй байх, гэр бүлийн орлогод оруулж буй хувь нэмрийг нь үл тоох, “хүний хийдэггүй юмыг хийж байгаа юу” гэх зэргээр ажлыг нь дорд үзэх, авсан орон байраа “өөрийн нэр дээр” болголоо гэх зэргээр дарамталдаг байна.

Судалгааны үр дүнгээс харахад эдийн засгийн хүчирхийлэлд 20–44 насны эмэгтэйчүүд хамгийн ихээр өртсөн байна. Нас ахих тусам эдийн засгийн дарамтанд өртөх хувь буурч байна.

Зураг 4.29. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо.

Чанарын судалгаа: Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртдөг олон эмэгтэй эдийн засгийн хувьд хамтрагчаас хамааралтай эсвэл хүчээр эдийн засгийн хамааралтай болсон байна. Эдийн засгийн хамааралтай байдал 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүдэд түлхүү ажиглагдлаа.

Эрэгтэй хамтрагчид эмэгтэйчүүдийг өөрөөсөө хамааралтай болгож, хяналтандаа оруулахын тулд эмэгтэйчүүдийг ажил хөдөлмөр эрхлэхийг хориглож, эдийн засгийн хувьд бие даах боломжгүй болгодог байна.

Эдийн засгийн хүчирхийлэл насны бүлгүүдээр бага зэрэг ялгаатай байна. Тухайлбал, мөнгө гуйх, мөнгө зарцуулах эрхгүй байх явдал залуу эмэгтэйчүүдэд гэхээсээ 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүдийн ярианд түлхүү ажиглагдав. Мөн “орон байраа өөрийн нэр дээр бүртгүүлээ, мөнгөгүйдээ ичлээ” гэсэн шалтгаантай хүчирхийлэл 35-64 насныхны ярианд гарчээ. Мөн архинаас хамааралтайн улмаас өрөнд оруулах, эд зүйлээ үрэн таран хийх зэргээр эдийн засгийн дарамтад оруулдаг тухай яриаг мөн энэ насныхан өгүүлсэн болно. Харин ажил хийлгэхгүй гэсэн дарамт нь 15-34 насны эмэгтэйчүүдийн ярианд түлхүү илрэв.

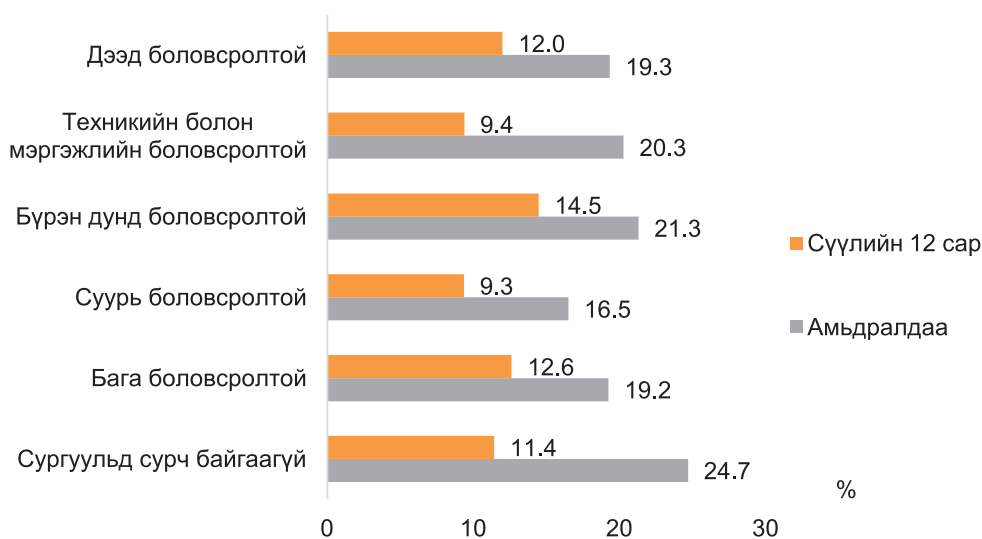
***Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага:** Манай нөхөр намайг ажил хийлгэх дургүй, ээжийнхээ дэлгүүрт л туслуулж байхыг хүсдэг. Нэг ажилд ороод оройн 8 цагт гэртээ ирэхэд оройтлоо гээд хөх няц болтол зодсон. Зодчихоод уучлал гуйхгүй байж, би уучлал гуйдаг, хохь чинь шүү гэж дарамталдаг.*

15-34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байдал

Амьдралдаа эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн үзүүлэлтийг харахад сургуульд сурч байгаагүй эмэгтэйчүүд эдийн засгийн хүчирхийлэлд хамгийн их (24.7 хувь) өртсөн байна. Сүүлийн 12 сард бусад эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад бүрэн дунд боловсролтой эмэгтэйчүүд эдийн засгийн хүчирхийлэлд хамгийн их (14.5% хувь) өртжээ.

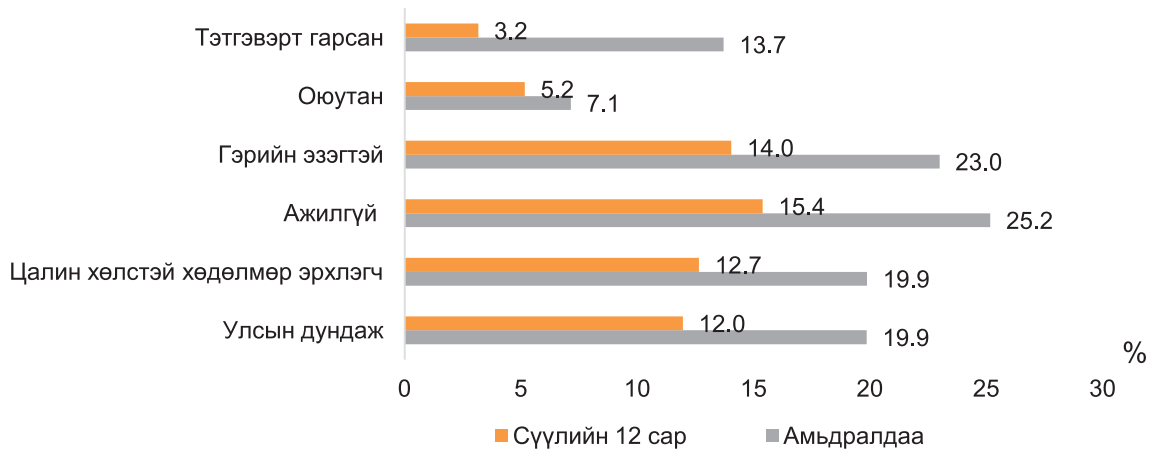
Зураг 4.30. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дүнд эзлэх хувь, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар харахад, гэрийн эзэгтэй (23.0%) болон ажилгүй (25.2%) эмэгтэйчүүд эдийн засгийн хүчирхийлэлд хамгийн ихээр өртсөн байна (Зураг 4.31). Өөрийн гэсэн орлогын эх үүсвэргүй эмэгтэйчүүд эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртөх магадлал их байна.

Зураг 4.31. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Эмэгтэйчүүд амьдралдаа эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдлыг хамтрагчийн статусаар харахад, гэрлэж байгаад салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүд (55.1 хувь), хамтран амьдрагчаас салсан, тусгаарласан эмэгтэйчүүд (48.4 хувь) эдийн засгийн хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн байна. Бэлэвсэн эмэгтэйчүүдийн хувьд энэ үзүүлэлт хамгийн бага буюу 12.6 хувь байна. Энэ үзүүлэлтийг сүүлийн 12 сарын байдлаар авч үзэхэд хамтран амьдарчтай байгаад салсан/тусгаарласан эмэгтэйчүүд эдийн засгийн хүчирхийлэлд хамгийн их (24.9 хувь) өртжээ.

Зураг 4.32. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн статус, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

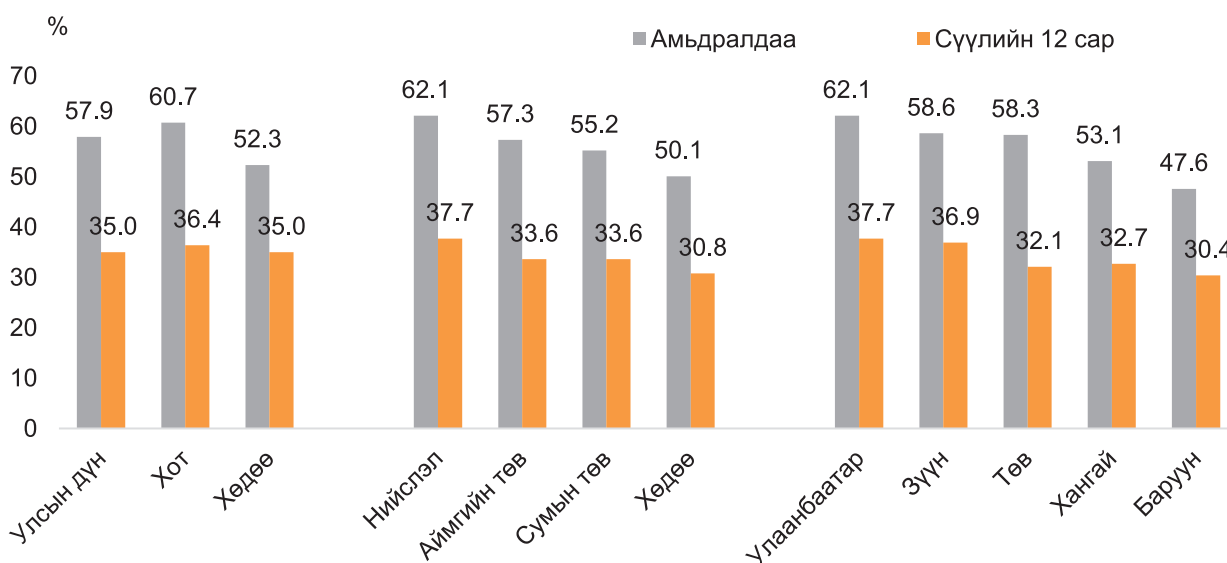
Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо.

4.7 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН АЛЬ НЭГ ХЭЛБЭРТ ӨРТСӨН БАЙДАЛ

Энэ хэсэгт хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн таван хэлбэр (бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны, эдийн засгийн болон хянах зан үйлийн хүчирхийлэл)–ийн аль нэгд нь, эсвэл хэд хэдэн хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байдлыг судаллаа.

Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн талаас илүү (57.9 хувь) нь хамтрагчийн үйлдсэн нэг болон түүнээс олон хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Эмэгтэйчүүдийн гуравны нэг гаруй (35.0 хувь) нь сүүлийн 12 сард хамтрагчийн үйлдсэн ямар нэг төрлийн хүчирхийлэлд өртжээ (Зураг 4.33). Хот суурин газрын эмэгтэйчүүд хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд ихээр өртсөн бөгөөд энэ үзүүлэлт Улаанбаатарт амьдардаг эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн өндөр буюу 62.1 хувь байна. Харин Баруун бүсийн эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн бага (47.6%) байна.

Зураг 4.33. Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн аливаа хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, байршил, бүс нутаг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

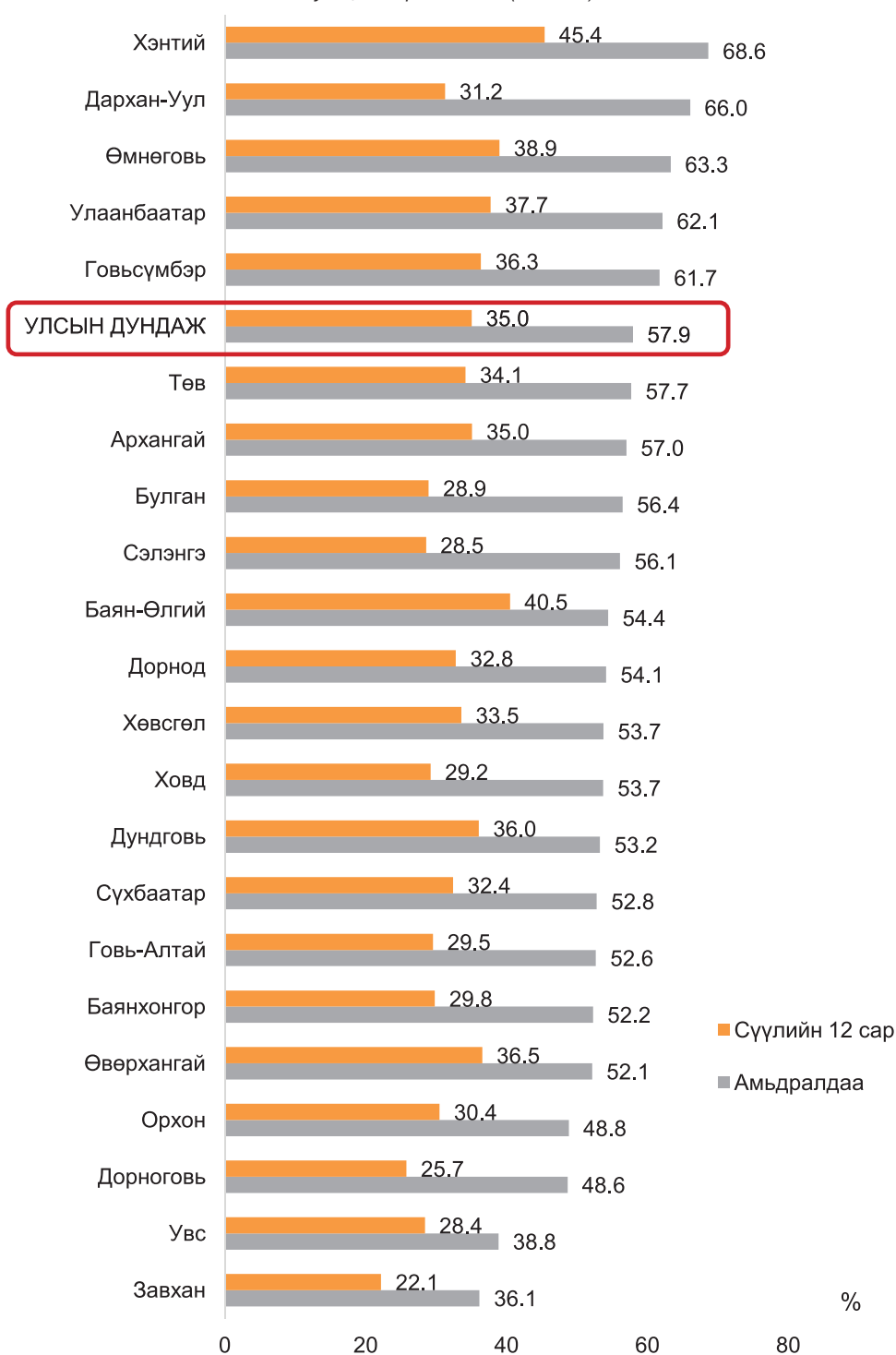

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн хүчирхийллийн тархалт нь хүчирхийллийн хэлбэр тус бүрийг аймгаар харахад харилцан адилгүй байна. Өмнө дурдсанчлан Увс аймагт хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн 22.4 хувь нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн нь бусад аймаг болон нийслэл хоттой харьцуулахад хамгийн бага хувийг эзэлж байна. Харин Дархан–Уул аймгийн эмэгтэйчүүдийн 41.0 хувь нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн буюу хамгийн их хувийг эзэлж байна. Хянах зан үйлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Хэнтий аймагт хамгийн өндөр бөгөөд эмэгтэйчүүдийн тэн хагас нь өртсөн бол энэ үзүүлэлт Завхан аймагт хоёр дахин бага буюу эмэгтэйчүүдийн 22.8 хувь нь хянах зан үйлд өртсөн байна. Хэнтий аймагт хамтрагчийн сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь мөн хамгийн өндөр (49.8 хувь) бол Увс (29.5 хувь), Завхан (30.6 хувь) аймгийн хувьд энэ хэлбэрийн хүчирхийллийн тархалт хамгийн бага байна. Эдийн засгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь аймаг, нийслэлээр харахад хамгийн багадаа Завхан аймагт 7.3 хувь, хамгийн ихдээ Өмнөговь аймагт 25.5 хувь байна.

Эрэгтэй хүнтэй дотно харилцаатай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн тэн хагасаас илүү нь (57.9 хувь) нь амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийллийн аль нэг (нэг болон түүнээс олон) хэлбэрт өртөж байжээ. Хэнтий аймагт хамтрагчийн хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь хамгийн өндөр (68.6 хувь) байна. Мөн Дархан–Уул аймаг, Өмнөговь аймаг, Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн хувьд амьдралдаа аль нэг хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртөж байсан тохиолдол их байна. Сүүлийн 12 сарын хугацаанд хамтрагчийн хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Хэнтий (45.4 хувь), Баян–Өлгий (40.5 хувь) аймгуудад хамгийн өндөр байна.

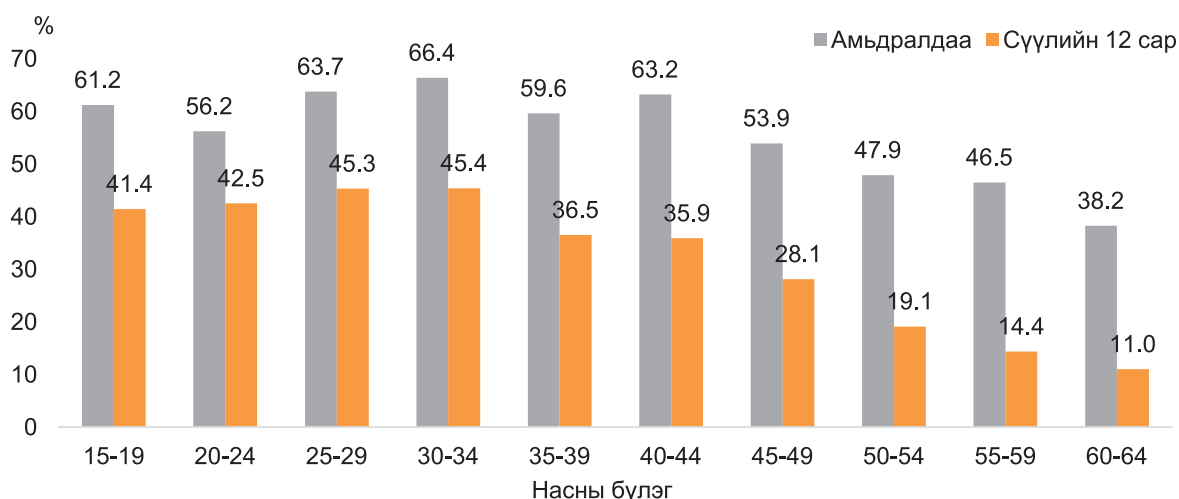
Зураг 4.34. Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэлээр, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн үзүүлэлт 30–34 насныханы бүлэгт хамгийн өндөр буюу улсын дунджаас даруй 8 пунктээр их байна. Түүнчлэн 40–44 нас хүртэлх эмэгтэйчүүдийн хувьд сүүлийн 12 сар болон амьдралдаа хүчирхийлэлд өртсөн хувь өндөр байна. Эмэгтэйчүүд хамтрагчийн зүгээс ямар нэгэн хүчирхийлэлд өртөх явдал нь 50 наснаас эхлэн нас ахих тусам буурсан дүнтэй байна. Эмэгтэйчүүд нас ахих тусам амьдралдаа өртсөн хүчирхийлэл нь хуримтлагдаж өсөх хандлагатай байдаг. Гэтэл Монгол Улсын хувьд нас ахих тусам хүчирхийлэлд өртсөн байдал буурсан дүнтэй байгаа нь сүүлийн жилүүдэд хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэл үйлдэх нь ихсэж байгаа, эсвэл ахмад настай эмэгтэйчүүд олон жилийн өмнөх үйл явдлыг санахгүй, мэдээлэхгүй байж болзошгүйг илтгэж байна.

Зураг 4.35. Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

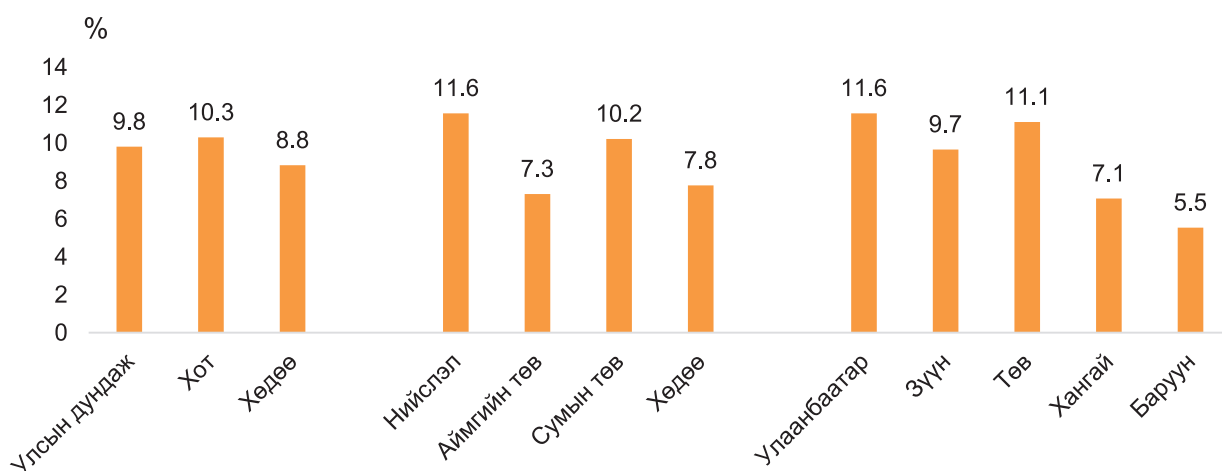
4.8 ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЗҮГЭЭС ЭРЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭСРЭГ ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Энэ судалгааны үндсэн зорилго нь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх мэдээлэл цуглуулах явдал байсан боловч эрэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаар зарим нэг мэдээллийг цуглуулаа.

Ингэхдээ тоон судалгааны асуулгад тухайн эмэгтэй хамтрагч эрэгтэйтэйгээ хэрхэн харьцдаг, хамтрагч нь түүнд гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж зодож байсан эсэх тухай асуулт оруулж, холбогдох мэдээллийг цуглуулав. Бас чанарын судалгаагаар эрэгтэйчүүд, хүчирхийлэл үйлдэгч эрчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй эрэгтэйчүүдтэй ярилцлага хийх замаар эмэгтэйчүүд эрэгтэй хамтрагчидтай хэрхэн харьцдагийг судлав.

Өөрт нь гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүд нийт хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн бараг арван хувийг эзэлж байна (Зураг 4.36). Эдгээр эмэгтэйчүүдийг газар зүйн байршлаар харахад, ихэнх нь Улаанбаатар хот (11.6% хувь нь хамтрагчаа цохиж, зодсон) болон Төвийн бүсэд (11.1%) төвлөрсөн байна.

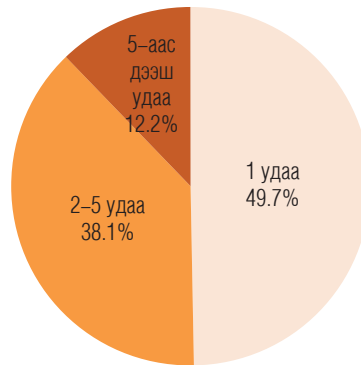
Зураг 4.36. Өөрт нь гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүд, байршил, бүс нутгаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Өөрт нь гар хүрээгүй байхад эмэгтэйчүүд хамтрагчаа зодож, цохисон тохиолдлын тал хувь нь (49.7 хувь) ганц удаагийн тохиолдол бол гуравны нэгээс илүү хувь нь (38.1 хувь) 2–5 удаагийн тохиолдол, 12.2 хувь нь тав ба түүнээс олон удаагийн тохиолдол байв (Зураг 4.37).

Зураг 4.37. Өөрт нь гар хүрээгүй байхад хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, давтамжаар, 2017 он (N=609)

Тайлбар: N=609 – Хамтрагчаа цохиж, зодсон эмэгтэйчүүдийн тоо

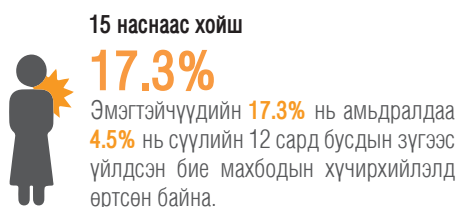
Чанарын судалгаа: Зорилтот бүлгийн ярилцлагад оролцсон эрэгтэйчүүд өмнөх эсвэл одоогийн эмэгтэй хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртжээ. Эмэгтэйчүүд эрэгтэй хамтрагчийнхаа эсрэг юм шидэх, алгадах, маажих, чимхэх, өшиглөх, үснээс нь зулгаах, ямар нэг юм ашиглан цохих үйлдлүүдээр бие махбодын хүчирхийлэл үйлддэг байна.

Судалгаанд оролцсон хүчирхийлэл, дарамтад өртдөг эрэгтэйчүүдийн зөвхөн нэг нь харилцан зодолддог бол бусад нь эхнэртээ гар хүрдэггүй гэжээ. “Эхнэртээ гар хүрдэггүй” гэж хариулсан эрэгтэйчүүд бараг бүгд “миний өссөн гэр бүл, манай эхнэрийнхээс өөр, хэрэлддэггүй, зодолддоггүй” гэж яриагаа эхлүүлсэн байв.

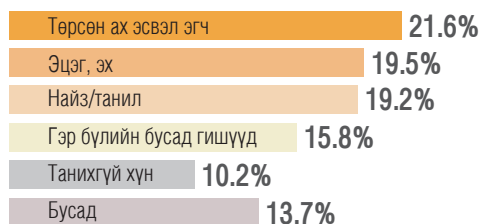
Тэд эхнэрийн бие махбодын хүчирхийллийн шинжтэй үйлдлийг гарыг нь барих, тэврэх, тэврээд дарж хэвтэх зэргээр зогсоодог байна. Мөн бүх оролцогчид гарч явдаг, цаашлаад архи, шар айраг уух, тамхи татах зэргээр тайвширдаг гэж хариулжээ. Нэгээс хоёр оролцогчид уурыг нь хүргэхгүйн тулд ярианы сэдвээ даруй өөрчлөх, хошин юм ярьж инээлгэдэг байна. Цөөн тооны хүн оролцсон тул харьцуулан жишихэд учир дутагдалтай ч, 15–34 насны эрэгтэйчүүд гэр бүлийн хүрээнд тулгамдаж буй хүчирхийлэл, дарамтын асуудлыг илэн далангүй хуваалцсанаараа онцлог байв.

БҮЛЭГ 5.

БУСДЫН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

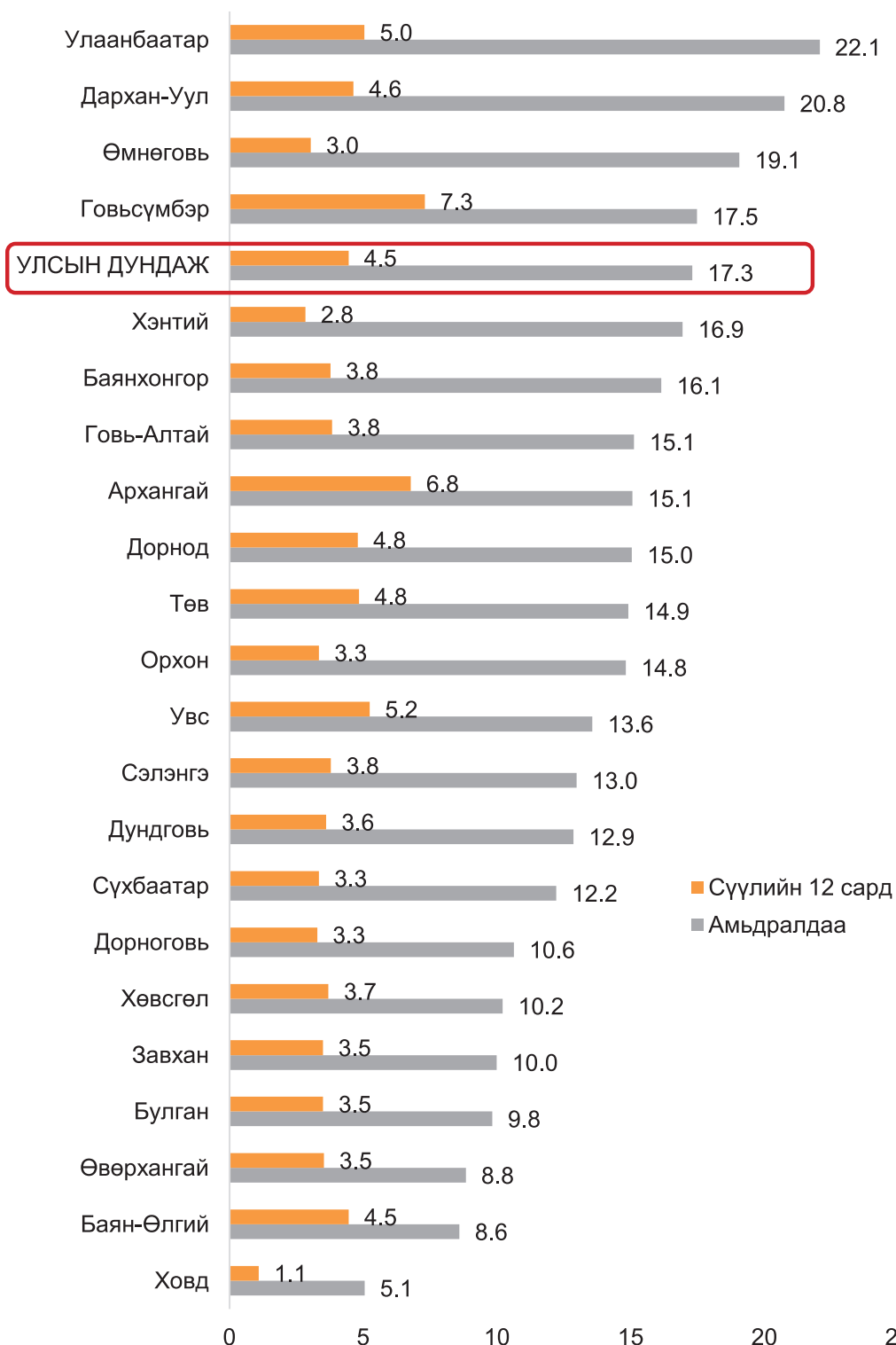

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгч (амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн дүнд эзлэх хувь)

Бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийллийн түвшин аймаг хооронд харилцан адилгүй байна. Амьдралдаа бусдын зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 22.1 хувь байгаа бол Ховд аймагт хамгийн бага буюу 5.1 хувь байв. Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Говьсүмбэр (7.3 хувь) болон Архангай (6.8 хувь) аймагт харьцангуй өндөр байгаа бол Ховд аймагт хамгийн бага буюу 1.1 хувь байна.

Зураг 5 а. Бусдын зүгээс бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 (N=7319)

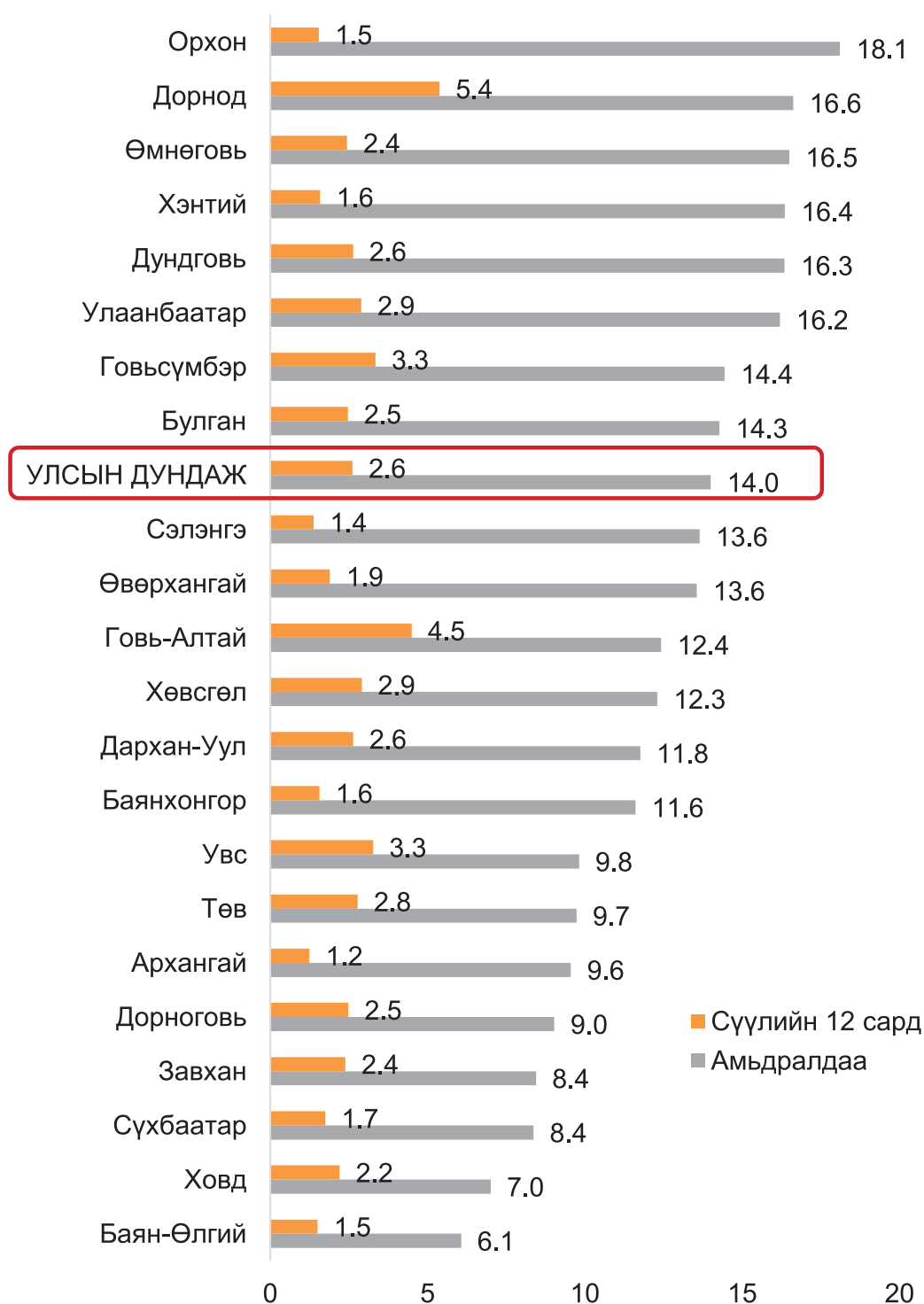

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд хамрагдсан 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн тоо

Орхон аймгийн эмэгтэйчүүдийн 18.1 хувь нь бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байжээ. Мөн амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Дорнод, Өмнөговь, Хэнтий, Дундговь болон Улаанбаатар хотод улсын дунджаас дээгүүр байгаа бол хамгийн бага нь Баян-Өлгий аймагт 6.1 хувь байна. Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь Архангай аймагт хамгийн бага буюу 1.2 хувь байгаа бол Дорнод аймагт хамгийн өндөр буюу 5.4 хувь байсан.

Зураг 5 б. Бусдын зүгээс бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, аймаг, нийслэл, хугацаагаар, 2017 (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд хамрагдсан 15–64 насны эмэгтэйчүүдийн тоо

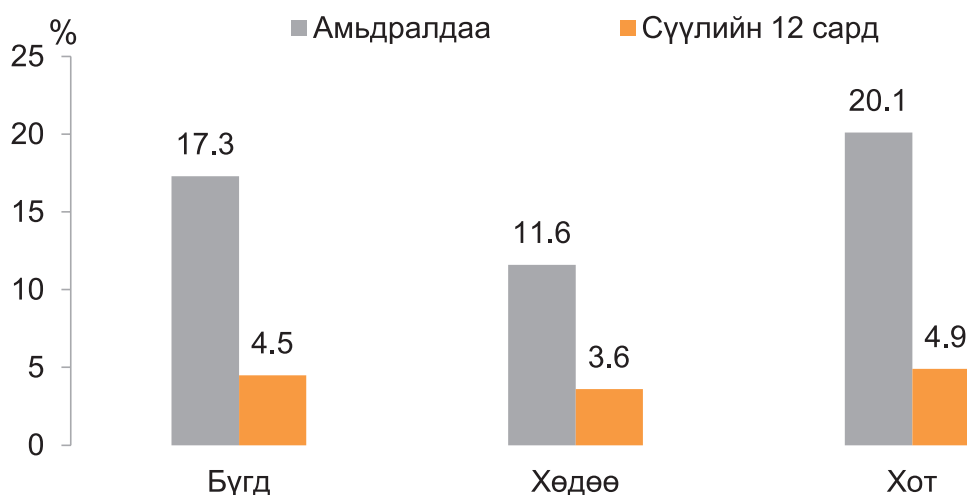
Бусад (өөрөөр хэлбэл судалгаанд оролцсон эмэгтэйчүүдийн хамтрагч байгаагүй, одоо ч хамтрагч бус этгээд)–ын зүгээс эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдсэн хүчирхийллийн тархалтыг судалж, тодорхойлох нь судалгааны үндсэн зорилтуудын нэг байсан. Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт 7319 эмэгтэйгээс бусдын зүгээс хүчирхийлэлд өртөж байсан эсэхийг асуусан бөгөөд бусад гэдэгт гэр бүлийн гишүүд (эцэг, эх, ах, дүү, хадам ах, эгч, гэр бүлийн бусад гишүүд), найз нөхөд, танил тал, эрх мэдэл бүхий албан тушаалтан (цагдаа, багш, шашны удирдагч гэх мэт), эсвэл огт танихгүй хүнийг хамааруулав.

5.1 БУСДЫН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН БИЕ МАХБОДЫН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Судалгаанд хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүдийн 17.3 хувь нь амьдралдаа (15 наснаас хойш), 4.5 хувь нь сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна (Зураг 5.1). Өөрөөр хэлбэл таван эмэгтэй тутмын нэг нь амьдралдаа, хорин эмэгтэй тутмын нэг нь сүүлийн 12 сард хамтрагчаас бусад хүмүүсийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртжээ.

Хөдөө орон нутагтай харьцуулахад хот, суурин газар амьдардаг эмэгтэйчүүд бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд илүү их өртсөн байна. Хот суурин газар амьдардаг таван эмэгтэй тутмын нэг (20.1 хувь) нь амьдралдаа, 4.6 хувь нь сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн ба хөдөө орон нутагт энэ үзүүлэлт тус бүр 11.6 хувь болон 3.6 хувь байна.

Зураг 5.1 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, байршлаар, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насанд) наад зах нь нэг удаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь 15–19 насны залуу эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн их (24.8 хувь) байхад 60–64 насны эмэгтэйчүүдийн дунд хамгийн бага (9.8 хувь) байна. Сүүлийн 12 сард мөн 15–19 насны эмэгтэйчүүдийн хувьд хамгийн их (16.7 хувь), 30–34 насны эмэгтэйчүүдийн хувьд хамгийн бага буюу 3.1 хувь байлаа.

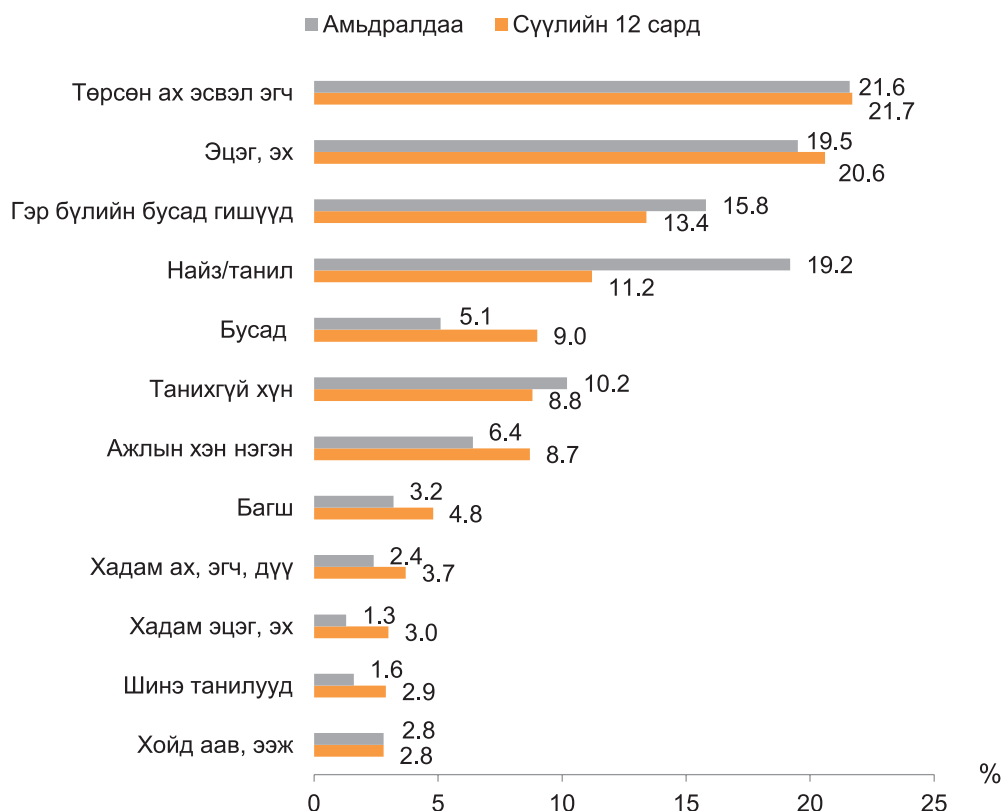
Зураг 5.2 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, насны бүлгээр, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо 45-49, 50-54, 55-59 болон 60-64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүд дотор сүүлийн 12 сард энэ төрлийн хүчирхийлэлд өртсөн тохиолдол ажиглагдаагүй, ажиглагдсан ч бодитой тооцоолол хийхэд хүрэлцэхээргүй хэт цөөн (өөрөөр хэлбэл 20-иос цөөн тооны хүн) байсан тул хасав..

Ихэвчлэн гэр бүлийн бусад гишүүд энэ төрлийн бие махбодын хүчирхийллийг үйлддэг бөгөөд сүүлийн 12 сарын байдлаар бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн 5 эмэгтэй тутмын нэг (21.7 хувь) нь төрсөн ах эсвэл эгчийнхээ үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн бол 20.6 хувь нь эцэг, эхийнхээ үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна. (Зураг 5.3). Энэ төрлийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн үзүүлэлтийг харахад найз нөхөд, танилуудынхаа хүчирхийлэлд өртөх нь түгээмэл байна.

Зураг 5.3 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн мэдээлснээр, хүчирхийлэл үйлдэгчид болон хугацаагаар, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон 15–19 насны охидын хувьд төрсөн болон хойд эцэг, эх, өвөө, ах, эгч, дүү, үл таних хүн зэрэг бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд бусад насныхнаас илүү өртсөн байв. Түүнчлэн 35 ба түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүд нөхөр, хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртөхөөс гадна хадам тал буюу нөхөр, хамтрагчийн талын ураг төрлийн холбоотой хүмүүсийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд давхар өртөх явдал цөөнгүй байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Манай ээж намайг аяга хагалсан ч зодно, юм хум авч шиднэ, аавд уурласан уураа надад гаргаж байнга үхтэл минь зоддог байсан. Тэр бас миний хамрыг минь хүртэл хугалж байсан.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Манай гэр бүлийн хувьд эдийн засгийн байдал тэгш бус байсан болохоор аав минь ээжид уурласан уураа надад гаргадаг байсан. Би аавдаа эмнэлэгт хэвтэх хүртлээ зодуулж байсан.

15–34 настай ЛГБТ хүний ярианаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би эгчээс нуугдаж сургуульдаа явдаг, намайг үйлчлэгч хий гээд байдаг юм. Сургуульдаа явж байгаад, баригдаад эгчдээ зодуулсан.

15–34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

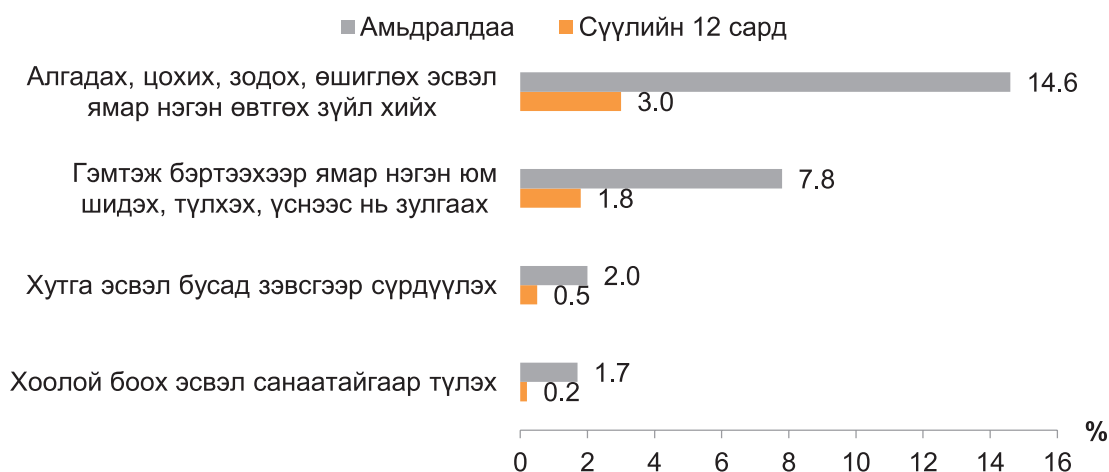
Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Ач (зээ) маань гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн. Үүнээс болж би хүргэндээ зодуулж, гэрээсээ хөөгдөж, 2–3 жил дарамтад амьдарсан. Цагдаад өгсөн гээд гэрийг маань хүртэл буулгаж байсан. Тэтгэвэрээр минь тэжээлгүүлж байсан атлаа п... гэж дуудаж, дарамталдаг. Охин маань биднийг өмөөрөөд зодуулна, сүүлдээ охин маань нөхөртөө захирагдаад намайг п..... гэж дууддаг болсон.

Тэтгэврийн насны эмэгтэйн ярианаас

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийллийн хамгийн түгээмэл үйлдэл нь алгадах, цохих, зодох, өшиглөх эсвэл ямар нэгэн байдлаар өвтгөх зүйл хийх бөгөөд энэ үйлдэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүд 14.6 хувь, сүүлийн 12 сард өртсөн эмэгтэйчүүд 3.0 хувьтай байна (Зураг 5.4).

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийллийн бусад хэлбэрүүд нь гэмтэж бэртэхээр ямар нэгэн юм шидэх, түлхэх, үснээс нь зулгаах бөгөөд энэ хэлбэрийн хүчирхийлэлд эмэгтэйчүүдийн 7.8 хувь, хутга эсвэл бусад зэвсгээр сүрдүүлэх хүчирхийлэлд 2.0 хувь, хоолой боох эсвэл санаатайгаар түлэх хүчирхийлэлд 1.7 хувь нь амьдралдаа өртсөн байна.

Зураг 5.4 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, үйлдлээр, 2017 он (N=7319)

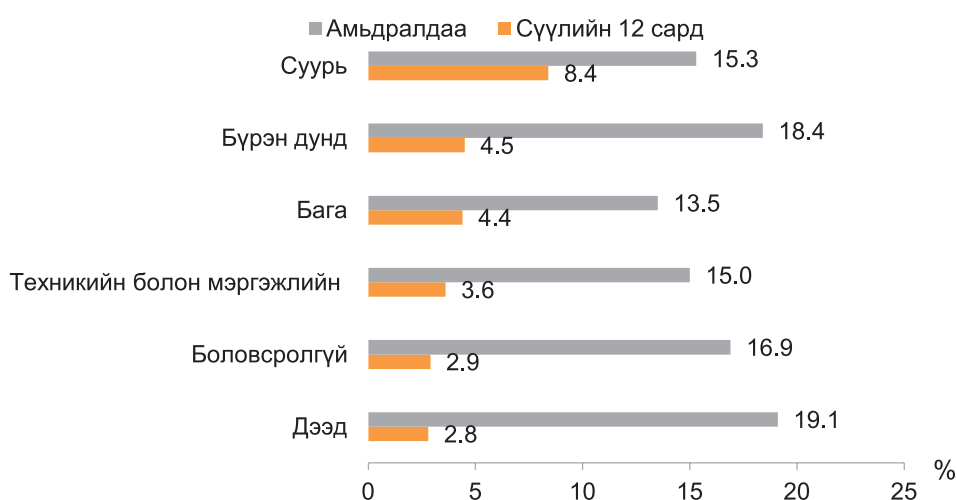
Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн онцлог

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сард өртсөн эмэгтэйчүүдийг боловсролын түвшингээр нь авч үзвэл хамгийн их буюу 8.4 хувь нь суурь боловсролтой эмэгтэйчүүд, хамгийн бага буюу 2.8 хувь нь дээд боловсролтой эмэгтэйчүүд байна. Үүнээс үзвэл суурь боловсролтой залуу эмэгтэйчүүдийн ихэнх нь ажилгүй байж болзошгүй бөгөөд эцэг, эх, ах дүү, багш нарын зүгээс авсан сахилгын арга хэмжээнд өртсөн байх магадлал их байна. Дээд боловсролтой

эмэгтэйчүүд энэ төрлийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь нь сүүлийн 12 сард өртсөн эмэгтэйчүүдээс их байна.

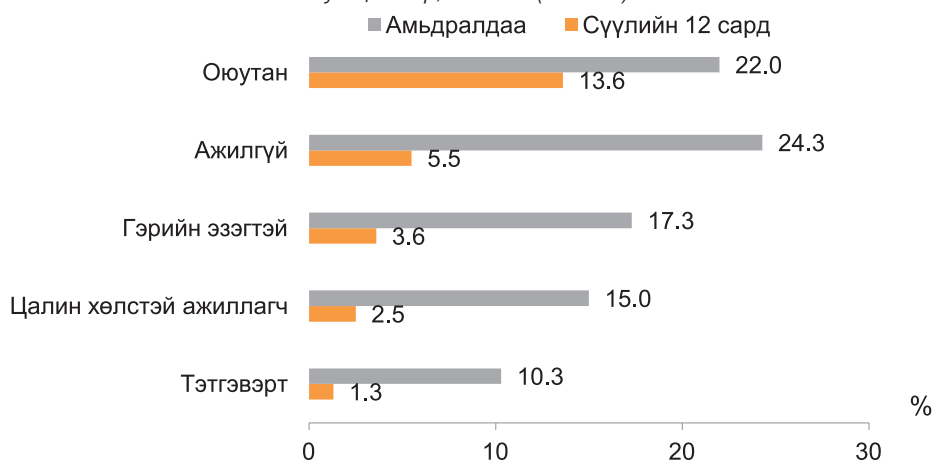
Зураг 5.5 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, боловсролын түвшин, хугацаагаар, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо

Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар нь авч үзвэл ажилгүй дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг (24.3 хувь) нь энэ төрлийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн байхад тэтгэвэрт гарсан эмэгтэйчүүдийн 10.3 хувь нь өртсөн байна. Энэ үзүүлэлт нь насны бүлгээр ялгаатай бөгөөд бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд хамгийн их өртсөн гэх залуу эмэгтэйчүүд нь ажилгүй эсвэл оюутан байх магадлал их юм.

Зураг 5.6. Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хугацаагаар, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд хамрагдаж ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо

5.2 БУСДЫН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН БЭЛГИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд долоон эмэгтэй тутмын нэг (14.0 хувь) нь амьдралдаа наад зах нь нэг удаа өртсөн байхад сүүлийн 12 сард 2.6 хувь нь өртсөн байна.

Бэлгийн хүчирхийллийн үйлдлүүдийг дунд болон хүнд гэж хоёр ангилсан. Дунд хэлбэрийн хүчирхийлэлд хүсээгүй байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулахыг завдах, хүсээгүй байхад биед нь хүрэх, өөрийн нууц хэсэгтээ хүчээр хүргүүлэх зэрэг үйлдлүүдийг хамааруулна. Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд хүчээр бэлгийн харьцаанд орох, архи, мансууруулах

бодис хэрэглэсэн үед бэлгийн харьцаанд орох, нэгээс дээш хүнтэй нэгэн зэрэг бэлгийн харьцаанд хүчээр орох зэрэг үйлдлүүдийг хамааруулсан юм.

Хүснэгт 5.1–д харуулснаар амьдралдаа дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд нийт эмэгтэйчүүдийн 12.5 хувь нь өртсөн байхад хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд 3.1 хувь нь өртсөн байна.

Бусдын зүгээс үйлдсэн дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийг үйлдлээр нь авч үзэхэд 8.1 хувь нь хүсээгүй байхад биед нь хүрсэн, 6.6 хувь нь хүсээгүй байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулахыг завдсан, 1.2 хувь нь өөрийн нууц хэсэгтээ хүчээр хүргүүлсэн гэж тус тус хариулжээ.

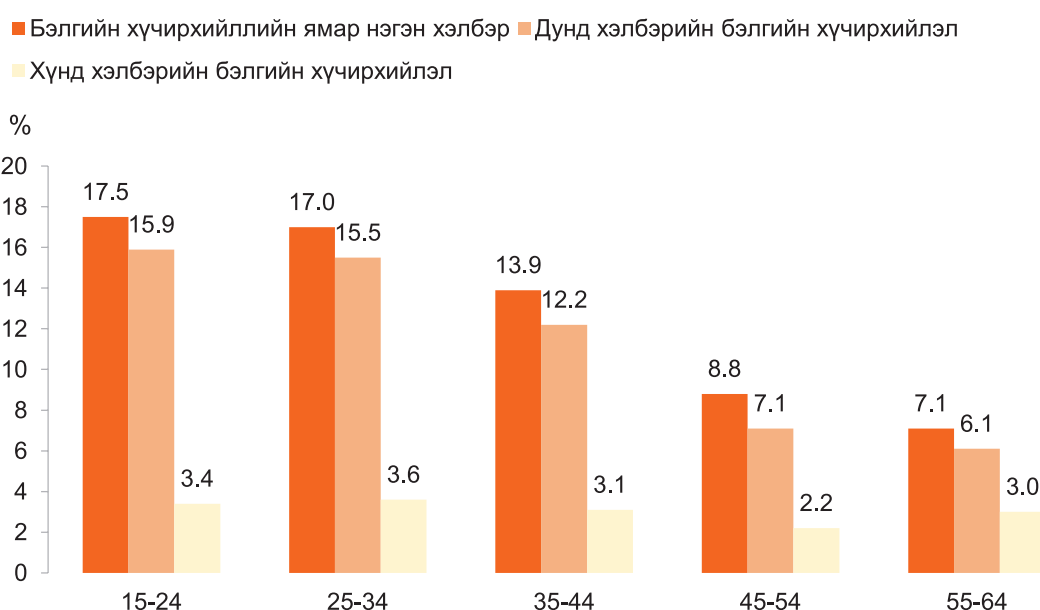
Хүснэгт 5.1 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, үйлдлээр, 2017 он (N=7319)

Амьдралдаа	
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	14.0
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.1
Хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон (хүчин)	2.6
Согтуу эсвэл мансуурсан үед бэлгийн хавьталд хүчээр орсон	1.0
Олон хүнтэй нэгэн зэрэг бэлгийн хавьталд хүчээр орсон	0.2
Дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн	12.5
Хүсээгүй байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулахыг завдсан	6.6
Хүсээгүй байхад биед хүрсэн	8.1
Өөрийн бэлэг эрхтэндээ хүчээр хүргүүлсэн	1.2

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо.

Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр авч үзэхэд залуу эмэгтэйчүүд түлхүү өртсөн байна. Зураг 5.7–оос харахад нийт бэлгийн хүчирхийллийн ихэнхийг дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл эзэлж байна. Дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл нь эмэгтэйчүүдийн нас ахих тусам буурч байгаа бол хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл нь бүх насны бүлэгт ойроцоогоор 3 хувь байна.

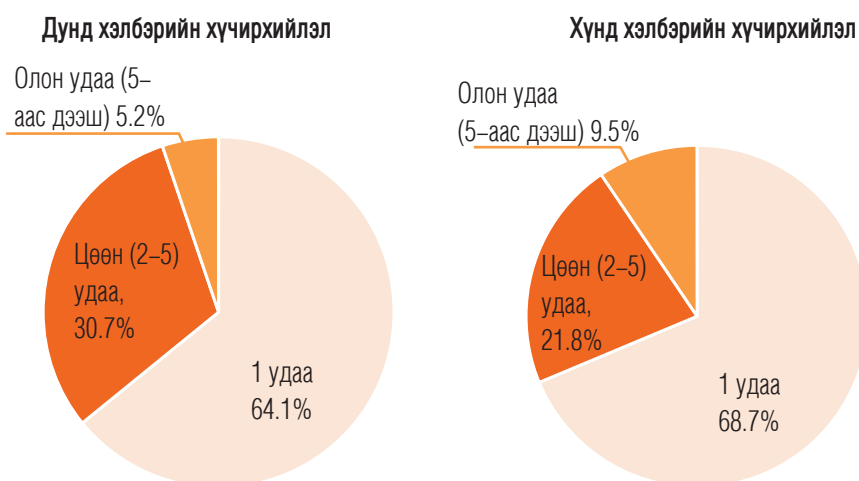
Зураг 5.7 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (5–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүд, насны бүлэг, хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319– Судалгаанд ярилцлага өгсөн нийт эмэгтэйчүүдийн тоо.

Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг давтамжаар нь авч үзвэл гуравны хоёр (64.1 хувь) нь нэг удаа, 30.7 хувь нь цөөн удаа, 5.2 хувь нь олон удаа өртсөн гэжээ. Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 68.7 хувь нь нэг удаа, 21.8 хувь нь 2–5 удаа, 9.5 хувь нь 5–аас дээш удаа хүнд хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн байна.

Зураг 5.8 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн давтамж, хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он (N¹=723, N²=234)

Тайлбар: N¹=723 – Бусдын зүгээс үйлдсэн дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо, N²=234 – Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Бусдын зүгээс үйлдсэн дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл нь гадаа гудамжинд (14.3%), ажил дээр (13.6%), өөрийн гэрт (12.6%), сургуулийн орчинд (12%) ихэвчлэн болдог байна. Харин хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл нь эмэгтэйн өөрийн гэрт (65.0%), хээр газар, ой мод, цэцэрлэгт хүрээлэнд (10.9%) болдог байна.

Хүснэгт 5.2 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл, үйлдсэн газар (байршлыг хувиар илэрхийлэв), хүчирхийллийн хэлбэрээр, 2017 он

Байршил	Хүнд хэлбэрийн (N=234)	Дунд хэлбэрийн (N=723)
Өөрийн гэрт	65.0	12.6
Хээр газар, ой мод, цэцэрлэгт хүрээлэнд	10.9	8.1
Зочид буудал/ амралтын газарт	4.7	7.8
Гадаа/гудамжинд	4.1	14.3
Ажил дээр	4.0	13.6
Өөр хүний гэрт	2.9	7.9
Түүний гэрт	2.5	6.6
Машинд	1.8	3.3
Баар, цэнгээний газарт	1.6	7.2
Сургуулийн орчинд	6.7	12.0
Буса	1.8	6.7
Бүгд	100.0	100.0

Тайлбар: N¹=723 – Бусдын зүгээс үйлдсэн дунд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо, N²=234 – Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15–аас дээш насандаа) өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Бэлгийн хүчирхийллийн хохирогч эмэгтэйчүүдийн цөөнх нь дунд хэлбэрийн хүчирхийллийн тухай ярьжээ. Дийлэнх нь хүнд хэлбэрийн хүчирхийлэл буюу бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, улмаар жирэмслэх, хүүхдээ авахуулах, мөн хүүхдээ төрүүлэхээс өөр аргагүй нөхцөлд орсон байна.

Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийллийг цагдаад мэдээлсэн байдал

Судалгаагаар хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн тохиолдол 21 мэдээлэгдсэн бөгөөд тэдний зөвхөн 10.2 хувь нь хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа цагдаад мэдэгдсэн байна (Зураг 5.9).

Зураг 5.9 Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүд уг хүчирхийллийг цагдаад мэдээлсэн байдал, 2017 он (N=234)

Тайлбар: N=234 –Бусдын зүгээс үйлдсэн хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа (15 наснаасаа хойш) өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөнөө 21 эмэгтэй цагдаагийн байгууллагад мэдээлсэн байна. Үүнээс 9 нь хэрэг үйлдэгчийг баривчлаагүй, 8 нь хэрэгтнийг баривчилж, шийтгэсэн, 3 нь хэрэгтнийг баривчилсан гэхдээ шийтгээгүй гэж хариулсан байна.

Чанарын судалгаа: Бэлгийн хүчирхийллийн тохиолдол бүрийг цагдаа, хуулийн байгууллагад мэдээлж, хэрэг үйлдэгчдэд зохих шийтгэлийг оногдуулдаггүй байна. Архидан согтуурсанаас үүдэн гарсан бэлгийн хүчирхийллийн гэмт хэргийг хохирогч эмэгтэй өөрийн болон гэр бүлийн нэр хүнд, хэрэгтний гэр бүлийн нэр хүндийг бодож тэр бүр цагдаад мэдээлдэггүй байна. Энэ хүчин зүйлүүд нь хэрэгтнүүдийг хуулийн хариуцлагаас зайлсхийх боломжийг олгож байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хойд эцгийн хамаатан намайг бас манай ээжийг хүчиндсэн. Тэр намайг 2–3 удаа хүчиндсэн. Тэр манай ээжийг хэрцгийгээр зодож, намайг ч бас цохисон. Ээж түүнийг цагдаад мэдэгдсэн. Гэвч тэр мөнгө өгнө гэж амлан, ээж цагдаагаас гомдолоо татаж авсан. Тэгээд тэр 2–3 сая төгрөг өгөөд, дахиж мөнгө өгөөгүй. Би 4-р анги хүртэлээ сургуульд сурч байгаад сургуулиа орхисон.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хойд эцэг анх удаа хүчиндэхэд онгон хальс цоороогүй гээд цагдаагийн байгууллагаас гүтгэгдсэн гэсэн дүгнэлт гарсан. Тэгээд тэр намайг дахин хүчирхийлсэн. Ер нь долоо хоногийн давтамжтай хүчинддэг байсан. Эрүүл, согтуу, өдөр, шөнө хамаагүй хүчинддэг байсан. Ээжийг минь их зоддог. Хутга авч шиднэ. Анх би эмээ, өвөө хоёртоо хэлсэн бөгөөд тэд ээжид хэлсэн, тэгэхэд ээж яах учраа олохгүй сандарсан байж байхад нагац ах ирж таараад ярилцсан. Тэгээд цагдаа, шүүхээр явсан юм. Хэрэг нь шийдэгдээд 15 жилийн ял авсан. Хойд эцгийг өмнө нь хүчиндэх болгонд ээжид хэлэхээр намайг худлаа ярьсан гээд ээжид ойлгуулчихдаг байсан юм. Би эцэг ондоотой дөрвөн дүүтэй болохоор ээжийгээ өрөвддөг, анх хүчиндүүлсэн тухайгаа хэлэхэд хэцүү байсан.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Анх тийм зүйл болоход би яахаа мэдэхгүй байсан. Аавын эгч нь чиний болон аавын чинь нэр хүнд унана, шоронд орно гэсэн. Тэгээд хэлээгүй тэвчиж өнгөрүүлсэн. Жирэмсэн болсон тул өсвөрийн эмч, сэтгэл зүйч нар надад зөвлөгөө өгөөд “цагдаад өг” гэсэн. Гэхдээ энд ээжийн дүү нар цагдаад өгч, гэр бүлээсээ хасуул гэсэн. Ээжийг улам дарамтална гэж айгаад ээждээ хэлж чадаагүй байсан юм. Энэ хэрэг явдал жилд таван удаа болдог байсан.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Танилцах үдэшлэгээр би архи ууж, хянах чадвараа алдсан байсан юм. Биеэ хянах чадвараа алдсан байсныг баарны хамгаалагч олзлоод хүчиндсэн. Дараа нь биеэ харахад бие, гар хөлийн дотор тал хөх няц, одоо бодохоор хамаг бие салгалаад байдаг болсон.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би бол ээж аав дээрээ сардаа нэг л очдог. Нэг удаа гэртээ очиж хоносон. Би их бөх унтдаг. Шөнө манай аав намайг оролдоод унтаж байхад дотуур хувцас тайлчихсан байсан. Би сэрээд гайхаад аавыг болиоч гээд түлхсэн аав сонсохгүй болохоор ноцолдоод ээжийг дуудаж сэрээгээд ээж салгасан. Аав уурлаад над руу гутлаа чулуудсан. Би тэр шөнөө эмээгээ дуудаад эмээдээ болсон бүх явдлыг ярьсан, шууд цагдаад хандсан. Энэ явдал 2 жилийн өмнө болсон. Эхлээд үндэслэлгүй гээд буцаасан. Эмээ давж заалдаад гурван жил зургаа сарын ял өгсөн гэсэн. Тэгээд хоёр жил суугаад одоо гарчихсан байгаа. Сургуулиа солиод өөр сургуульд ирээд гайгүй болсон.

15–19 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

5.3 ХҮҮХЭД НАСАНД БУЮУ 15 ХҮРТЭЛХ НАСАНДАА ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙЧҮҮД

Эмэгтэйчүүдээс 15 хүртэлх насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхийг асуулаа. Энэ нь маш эмзэг сэдэв учраас судалгааны асуулга хэлбэрээр асуух болон ярилцлагын төгсгөлд нууцлалыг хангасан карт өгч, хариулт авах гэсэн хоёр 2 өөр аргыг ашиглав (Зураг 5.10).

Зураг 5.10 Хүүхэд (15 хүрэлх) насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхийг тэмдэглэх карт, 2017 он

Гунигтай царайг тэмдэглэх тохиолдол

- Хөх эсвэл бэлэг эрхтэнд хүрэх
- Хүсээгүй байхад бэлгийн хүчирхийлэлтэй холбоотой зураг үзүүлэх
- Өөрийнхөө бэлэг эрхтэнд хүргэх
- Бэлгийн харьцаанд орох гэж оролдох эсвэл орох

Баяртай царайг тэмдэглэх тохиолдол

- Дээрх зүйлс тохиолдож байгаагүй бол баяртай царайг тэмдэглэх

Судалгаанд хамрагдсан арван эмэгтэй тутмын нэг (10.7 хувь) нь хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна (тэдний 3.4 хувь нь асуулгын дагуу мэдээлсэн болон 8.9 хувь картаар мэдээлэв). Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж хариулсан эмэгтэйчүүдийн хувь хөдөө орон нутагт арай их байна (Зураг 5.11).

Зураг 5.11 Хүүхэд насандаа (15 хүртэлх насандаа) бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хот, хөдөөгийн байршлаар, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319–Судалгаанд ярилцлага өгсөн бүх эмэгтэйчүүдийн тоо

Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн гурван эмэгтэй тутмын нэг (29.5 хувь) нь тэдний гэр бүлийн бусад гишүүд, 19.0 хувь нь найз нөхөд, танил хүмүүс, 18.7 хувь нь танихгүй хүмүүс хүчирхийлсэн гэж хариулсан байна (Зураг 5.12).

Зураг 5.12 Хүүхэд насандаа (15 хүртэлх насандаа) бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж судалгааны үед мэдэгдсэн эмэгтэйчүүд, үйлдэгчээр, 2017 он (N=265)

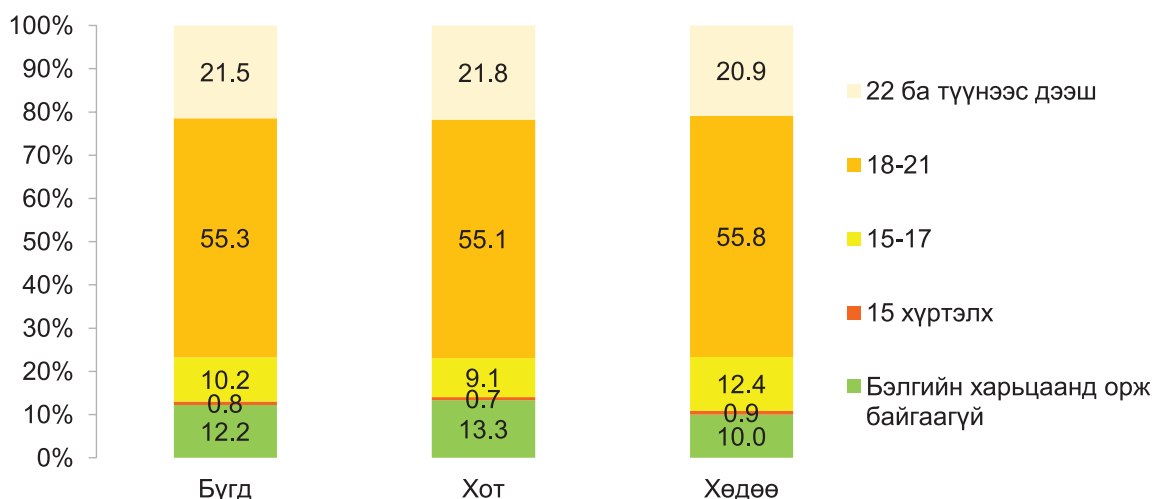

Тайлбар: N=265 – Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн гэж судалгааны үед мэдэгдсэн эмэгтэйчүүдийн тоо

5.4 АНХНЫ БЭЛГИЙН ХАРЬЦАА

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн ихэнх (55.3 хувь) нь 18–21 насандаа анх бэлгийн харьцаанд орсон байна. Харин цөөнх буюу 0.8 хувь нь 15 нас хүрэхээс өмнө, 10 эмэгтэй тутмын нэг (10.2 хувь) нь 15–17 насандаа анх бэлгийн харьцаанд оржээ. Хот, хөдөөгийн эмэгтэйчүүдийн анх бэлгийн харьцаанд орсон нас бага зэрэг зөрүүтэй байна. Эндээс үзвэл 15–17 насандаа анх бэлгийн харьцаанд орсон хөдөөгийн эмэгтэйчүүд (12.4%)–ийн хувь, хотын эмэгтэйчүүдийнхээс (9.1%) их буюу хөдөөний эмэгтэйчүүд хотын эмэгтэйчүүдээс түрүүлж бэлгийн харьцаанд орсон байна.

Зураг 5.13 Эмэгтэйчүүд анх бэлгийн харьцаанд орсон нас, байршлаар, 2017 он (N=7232)

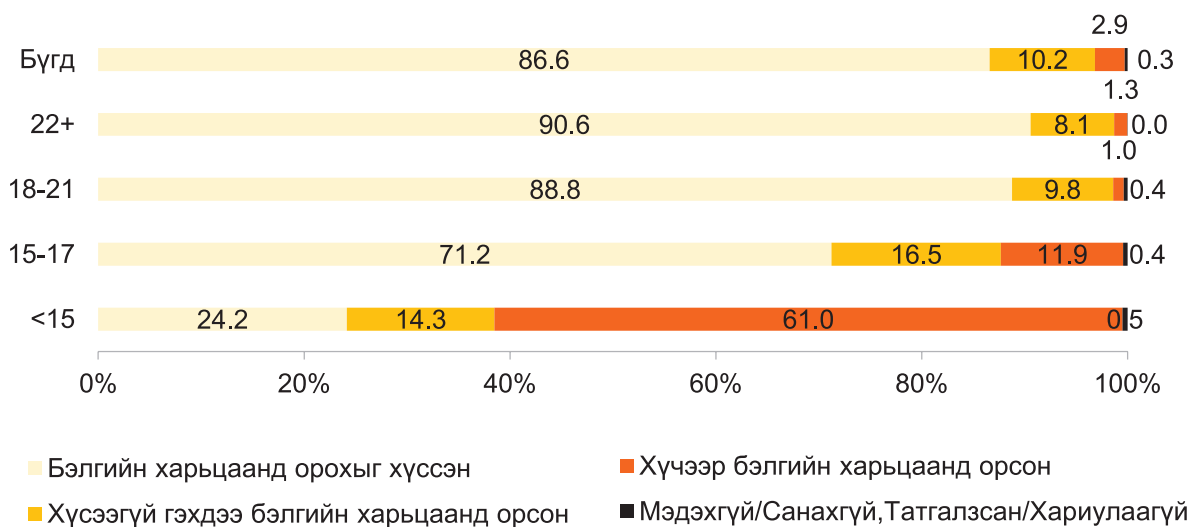

Тайлбар: N=7232 –Бүлэгт хамаарах асуултанд хариулсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдээс анх бэлгийн харьцаанд өөрөө хүсч орсон уу эсвэл хүчээр орсон уу гэдгийг лавласан бөгөөд тэдний ихэнх (86.5 хувь) нь анх удаа бэлгийн харьцаанд орохдоо өөрөө зөвшөөрсөн гэж хариулжээ. Арван эмэгтэй тутмын нэг (10.2 хувь) нь хүсээгүй гэхдээ бэлгийн харьцаанд орсон, 2.9 хувь нь хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон гэж хариулсан байна. Харин анх бэлгийн харьцаанд орсон насаар ангилан үзэхэд 15 хүртэлх насанд бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүдийн ихэнх нь хүчээр (61.0%) эсвэл хүсээгүй үедээ (14.3%) бэлгийн харьцаанд орсон байна. Тэдний

ердөө дөрөвний нэг нь л бэлгийн харьцаанд өөрөө хүсч орсон байна (Зураг 5.15). Анх хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 15–17 насны бүлэгт мөн өндөр (11.9 хувь) байна.

Зураг 5.14 Анх бэлгийн харьцаанд орохдоо хүсэж байсан эсэх, анх бэлгийн харьцаанд орсон насны бүлэгээр, 2017 он (N=6814)

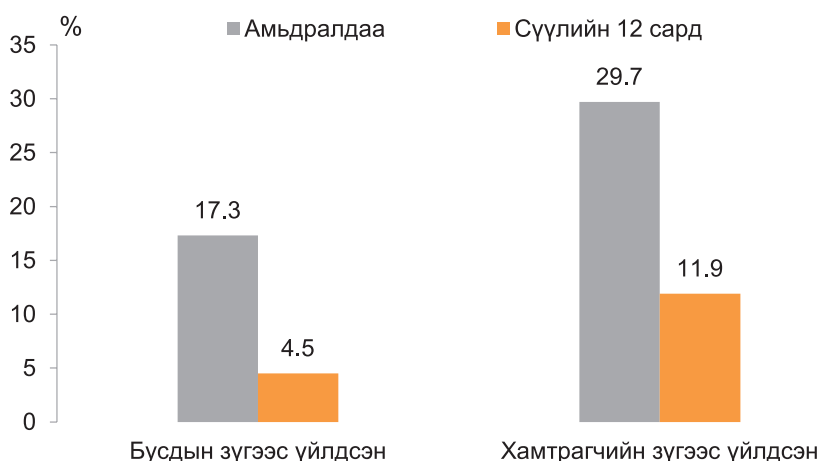

Тайлбар: N=6814 – Судалгаанд хамрагдсан, бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүдийн тоо

5.5 ХАМТРАГЧ БОЛОН БУСДЫН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ХАРЬЦУУЛАЛТ

Хугацаанаас үл хамааран хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл нь бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийллээс илүү түгээмэл байна. Зураг 5.16–д харуулснаар дотны хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд (29.7%) амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийллээс даруй 12.4 пунктээр илүү байна. Харин сүүлийн 12 сард энэ үзүүлэлт 7.4 пунктээр илүү байна.

Зураг 5.15 Бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N=7319), хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь (N=6914), хугацаагаар, 2017 он

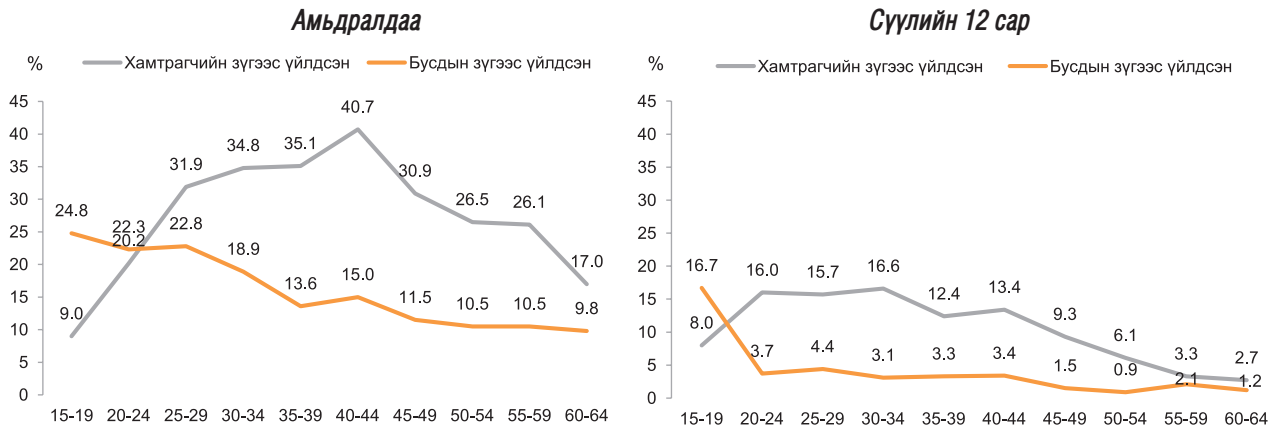

Тайлбар: N=7319 – Судалгаанд ярилцлага өгсөн эмэгтэйчүүдийн тоо
N=6914 – Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Дотно хамтрагч болон бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн 25 ба түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүдийн хувьд дотно хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөх нь илүү их байна (Зураг 5.17). 40–44 насны таван эмэгтэй тутмын хоёр (40.7 хувь) нь хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн бол 15.0 хувь нь (15–аас дээш насандаа) бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртжээ.

Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон бусдын зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь мөн зөрүүтэй байна. 15–19 насны эмэгтэйчүүд бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд илүү өртсөн байхад 20 ба түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүд нөхөр болон дотно хамтрагчийн үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд илүү өртжээ.

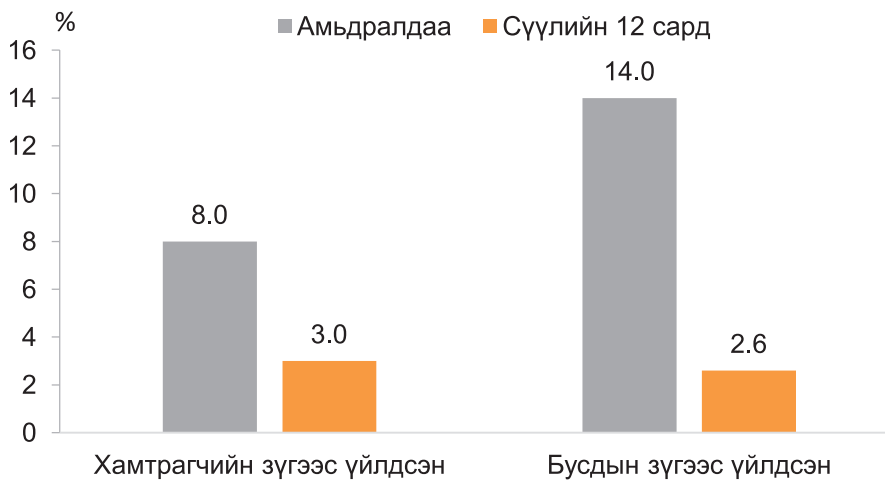
Зураг 5.16 Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийлэл үйлдэгч болон насны бүлгээр, 2017 он ($N^1=7319$, $N^2=6914$)

Тайлбар: $N^1=7319$ – Судалгаанд ярилцлага өгсөн эмэгтэйчүүдийн тоо
 $N^2=6914$ – Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд амьдралдаа өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувиас 6 пунктээр илүү байгаа бол сүүлийн 12 сард энэ үзүүлэлт бараг ойролцоо буюу хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэл нь бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийллээс 0.4 пунктээр их байна (Зураг 5.17).

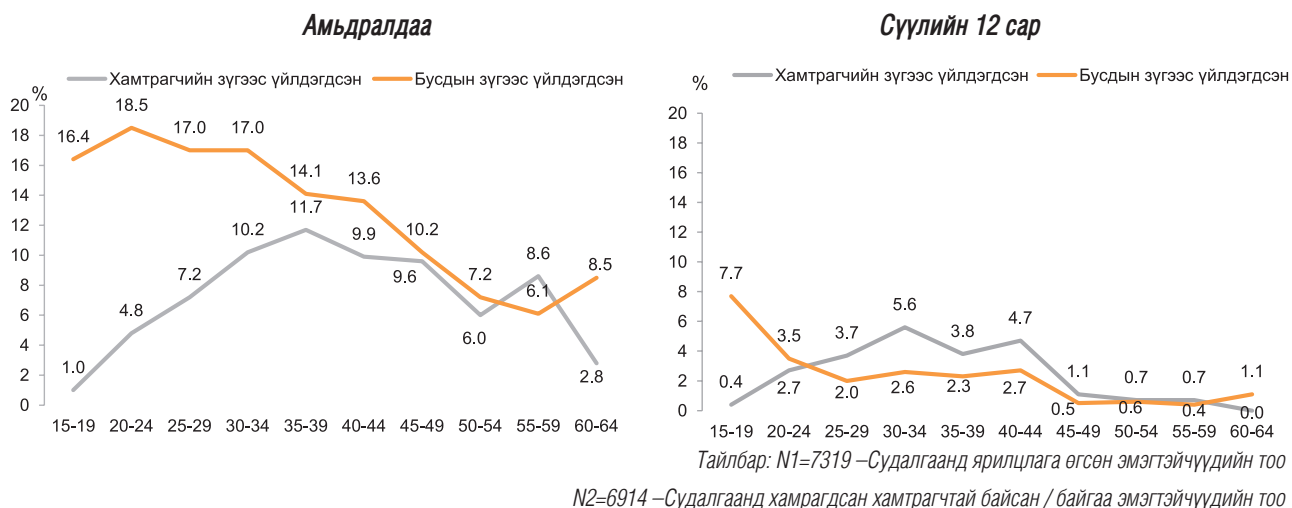
Зураг 5.17 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь ($N^1=7319$), хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь ($N^2=6914$), хугацаагаар, 2017 он

Тайлбар: $N^1=7319$ – Судалгаанд ярилцлага өгсөн эмэгтэйчүүдийн тоо
 $N^2=6914$ – Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай байсан / байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо

Амьдралдаа болон сүүлийн 12 сард бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр харвал залуу эмэгтэйчүүдийн хувьд бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд илүү өртөж байхад 30 ба түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүдийн хувьд дотно хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийлэлд илүү өртөж байна.

Зураг 5.18 Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, үйлдэгч, насны бүлэг, хугацаагаар, 2017 он

Тогтвортой Хөгжлийн Зорилтын шалгуур үзүүлэлтүүд

Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд нь эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн асуудлаар энэхүү судалгааны мэдээллээс гарган авах боломжтой хоёр шалгуур үзүүлэлтүүдийг багтаасан. Шалгуур үзүүлэлт 5.2.1 нь хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны хүчирхийлэлтэй холбоотой үзүүлэлт юм. Сүүлийн 12 сарын хугацаанд эмэгтэйчүүдийн бараг дөрөвний нэг нь (23.6 хувь) бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны хүчирхийлэлд өртөж байсан бол эдгээр хүчирхийлэлд 30–34 насны эмэгтэйчүүд хамгийн ихээр (32.5 хувь) өртсөн байхад 55–59 насны эмэгтэйчүүд хамгийн бага (10.1 хувь) өртсөн байна.

Хүснэгт 5.3 Одоогийн болон өмнөх хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сарын хугацаанд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2017 он

	ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ХЭЛБЭР										
	Бие махбодын		Бэлгийн		Сэтгэл санааны		Бие махбодын/Бэлгийн		Бие махбодын/Бэлгийн/Сэтгэл санааны		Нийт хамтрагчтай эмэгтэйчүүд
Насны бүлэг	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо
15–19	6	8.0	1	0.4	14	13.7	6	8.0	16	14.7	140
20–24	49	16.0	9	2.7	80	24.7	51	16.4	88	26.6	392
25–29	147	15.7	34	3.7	269	27.3	161	17.4	283	28.4	901
30–34	174	16.6	43	5.6	286	31.6	181	17.7	302	32.5	1032
35–39	147	12.4	35	3.8	267	25.8	150	12.7	284	27.2	1025
40–44	124	13.4	42	4.7	223	24.9	132	14.8	238	26.6	902
45–49	61	9.3	11	1.1	142	20.4	64	9.5	146	20.8	783
50–54	49	6.1	6	0.7	116	14.7	51	6.6	119	15.1	769
55–59	22	3.3	7	0.7	58	9.0	24	3.6	60	10.1	593
60–64	9	2.7	0	0.0	18	4.2	9	2.7	20	4.8	377
Нийт	788	11.9	188	3.0	1473	22.4	829	12.7	1556	23.6	6914
15–49	708	13.8	175	3.6	1281	25.5	745	14.7	1357	26.7	5175

ТХЗ-ын шалгуур үзүүлэлт 5.2.2 нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд бусдын (хамтрагч бус этгээдийн) зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдлыг тодорхойлно. Сүүлийн 12 сарын хугацаанд эмэгтэйчүүдийн 2.6 хувь нь бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна (Хүснэгт 5.3). Үүнд залуу эмэгтэйчүүд, ялангуяа 15–19 насны эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь харьцангуй өндөр байна.

Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн бараг гуравны хоёрт нь (65.0 хувь) хүчирхийлэл тэдний гэрт эсвэл хашаанд нь болсон, 10.9 хувь нь хээр газар, ой мод, цэцэрлэгт хүрээлэнд болсон байна.

Хүснэгт 5.4 Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд сүүлийн 12 сарын хугацаанд өртсөн 15 болон түүнээс дээш насны охид эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2017 он

Насны бүлэг	Тоо	Хувь	Нийт эмэгтэйчүүд
15–19	31	7.7	411
20–24	14	3.5	447
25–29	22	2.0	920
30–34	26	2.6	1043
35–39	21	2.3	1030
40–44	23	2.7	914
45–49	6	0.5	800
50–54	9	0.6	775
55–59	4	0.4	599
60+	3	1.1	380
Нийт	159	2.6	7319
15–49	143	3.1	5565

БҮЛЭГ 6.

ЖЕНДЭР БОЛОН ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ТАЛААРХ ХАНДЛАГА

Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд
өртсөн эмэгтэйчүүдийн

55.4%

нь дараах тодорхойлолттой
санал нийлжээ

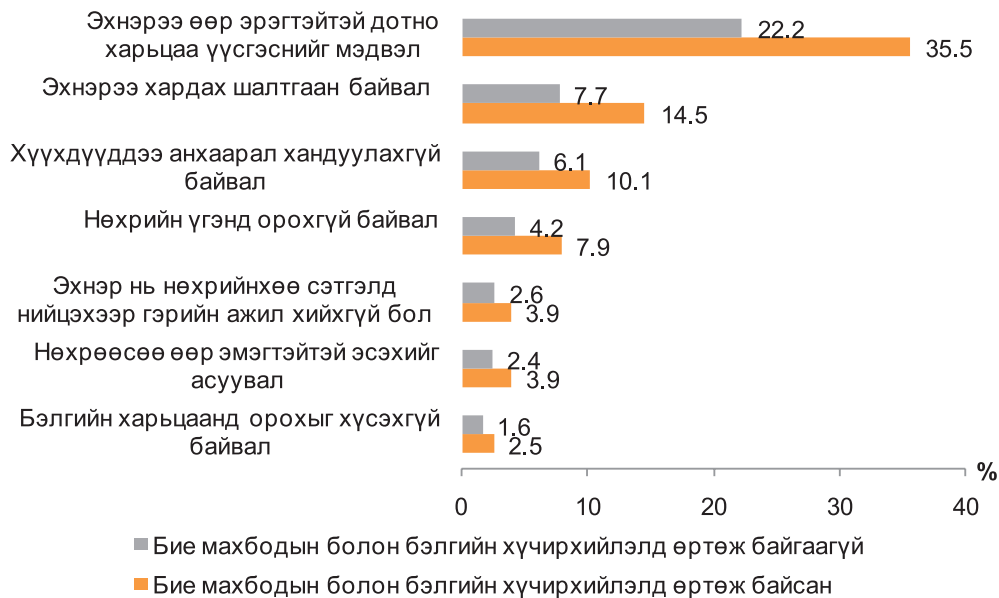
“Сайн эхнэр
нөхөртэйгээ санал
нийлээгүй ч үгийг нь
дагадаг”

6.1 ЖЕНДЭР БОЛОН ХАМТРАГЧИЙН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ТАЛААРХ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ХАНДЛАГА

Энэ бүлэгт жендэр болон хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд хандах эмэгтэйчүүдийн хандлага, түүнчлэн хүчирхийллийг Монголын нийгэмд хүлээн зөвшөөрөх хандлага хэр зэрэг байгааг судалсан болно. Хүчирхийлэлд хандах эмэгтэйчүүдийн хандлага болон ойлголтын талаарх мэдээллийг хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээс үл хамааран бүх эмэгтэйчүүдээс цуглуулж, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөж байсан болон өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн хариултыг харьцуулан харуулсан.

Зарим эмэгтэйчүүд тодорхой шалтгаанаар нөхөр нь эхнэр/хамтрагчаа цохих буюу зодох явдал байж болно гэж үзсэн байна (Зураг 6.1). Тэдгээр шалтгаануудын дотроос “Нөхөр нь эхнэрээ өөр эрэгтэйтэй дотно харилцаа үүсгэснийг мэдвэл” цохиж, зодож болно гэх хариулттай бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй таван эмэгтэй тутмын хоёр нь (22.2 хувь) нь санал нийлсэн байна. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд энэ хандлагатай бүр илүү (35.5 хувь) санал нийлжээ. Хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд нь асуулгад дурдагдсан цохих зодохыг зөвтгөх бүхий л шалтгаануудын хувьд хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад илүүтэй санал нийлж байв.

Зураг 6.1. Тодорхой шалтгаанаар нөхөр нь эхнэрээ цохиж, зодох нь зөв гэж үзсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N¹=5144, N²=2175)

Тайлбар: N¹=5144 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо
N²=2175 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцогч эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас жендэрийн үүргийн талаарх ойлголт, төсөөллийн хувьд дараах нийтлэг дүр зураг ажиглагдав. Энэ нь ерөнхийдөө, эрэгтэйчүүд (нөхөр, найз залуу) хамтрагчаа өөрийн хүссэнээр байх, тэдний шаардлага, хүлээлтэд нь нийцэж байхыг шаардах ёстой гэсэн хандлага байв. Энэ нь эцгийн эрхт ёсны үеийн хүлээлт, шаардлага бөгөөд хэрвээ эхнэр энэ шаардлага, хүлээлтийг биелүүлэхээс татгалзах, үл зөвшөөрөх нь гэр бүлийн хүчирхийлэлд хүргэж байна. Судалгааны явцад дараах түгээмэл хандлага байгаа нь ажиглагдлаа:

- Эрэгтэйчүүд дүрмийг зохионо: “Би чиний нөхөр учраас ажил хийх эсэх, найз нөхөдтэйгээ уулзах эсэх, оройтож болох эсэхийг нь шийднэ” гэх.
- Эмэгтэйчүүд нөхрөө дэмжихгүй байх: “Эхнэр нь нөхөртөө асуулт тавих, тавьсан шаардлагыг нь биелүүлэхгүй байх, хүчирхийлэл дарамтыг нь эсэргүүцэх, хүлцэнгүй биш байх, хэрэлдэх, нөхрөө буруутгах, зэмлэх, үглэх, загнах, хардаж мөрдөх, согтуу байхад нь аргадахын оронд уурлах,” зэргээр нөхрийн зан үйлд зохицохгүй, үл таашаагдах үйлдэл хийх.
- Нөхөр болон хадмуудын шүүмжлэл: “Арчаагүй, гэр орноо цэвэрлэдэггүй, ажлаасаа ирэхэд нь халуун хоол ундтай

угтдаггүй, амтгүй эсвэл дургүй хоолыг нь хийдэг, гэр орондоо нэмэр болдоггүй, гэртээ тогтдоггүй” гэх зэргээр сайн эзэгтэй байж чадахгүй.

- Эдийн засгийн асуудлууд: “Нөхрөөсөө асуухгүйгээр мөнгө зарцуулах, нөхрөөсөө илүү мөнгө олсноо гайхуулж буй мэт сэтгэгдэл төрүүлэх, орон байраа нөхрийнхөө нэр дээр бүртгүүлэхгүй байх” зэрэг эдийн засгийн асуудлууд.
- Эхнэрийнхээ үүргийг биелүүлэхгүй байх: “Нөхрийнхөө бэлгийн дур хүслийг биелүүлэхгүй байх, оройтож ирэх, өөр хүмүүстэй утсаар ярих, нөхрөөсөө нууцаар ямар нэгэн үйлдэл хийх” зэргээр үнэнч эхнэрийн үүргийг биелүүлэхгүй байх.
- “Нөхрөө (найз залуугаа) өөр эртэй явалдан хуурах, нөхрөө гомдоох зорилгоор нөхрийнхөө хажууд нууц амрагтайгаа ярих” зэргээр сэтгэлийг нь үл татах шалтгаанаар хуурах, мэхлэх, хуурч мэхэлж байгаагаа зөвтгөх, улмаар энэ талаар яриа өдлөө гэж хэрэлдэх.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Залуу хүмүүст хэлэхэд юуны түрүүнд салж болохгүй. Аль болох арга эвийг нь олж байх хэрэгтэй. Урдаас нь догшин авир гаргаж болохгүй. Ширүүлэхээр улам л болохоо байдаг. Тэгэхээр эвийг нь олж амьдрах хэрэгтэй. Би ширүүлж үзсэн. Янз бүрийн арга хэрэглэж үзсэн. Зөөлөн байж, арга эвийг нь олох нь илүү дээр байдаг. Би нөхрийгөө гараад явахад нь хориглоод байдаггүй. Өөрийнхөө дур зоргоор амьдарч байгаа хүн хүчрэгдэхгүй биз гэж боддог.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гэр бүл дэх жендэрийн үүрэг ролийн талаархи эмэгтэйчүүдийн хэвшмэл ойлголт нь гэр бүлийн хосуудын хооронд зарим зан үйл хэрхэн хүлээн зөвшөөрөгддөг болохыг харуулж байна. Хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн бараг тал нь буюу 47.6 хувь, хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн талаас их буюу 55.4 хувь нь “Сайн эхнэр, нөхөртэйгөө санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлсэн байна. Эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин ахих тусам энэ хандлагатай санал нийлэх нь багасч байна (Зураг 6.2). Хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй, дээд боловсролтой эмэгтэйчүүдийн 34.5 хувь нь, хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн 42.3 хувь нь үүнтэй санал нийлсэн бол хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй, боловсролгүй эмэгтэйчүүдийн 70 орчим хувь, хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн 80 орчим хувь нь санал нийлжээ.

Зураг 6.2. “Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, боловсролын түвшнээр, 2017 он (N¹=5144, N²=2175)

Тайлбар: N¹=5144 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо
N²=2175 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

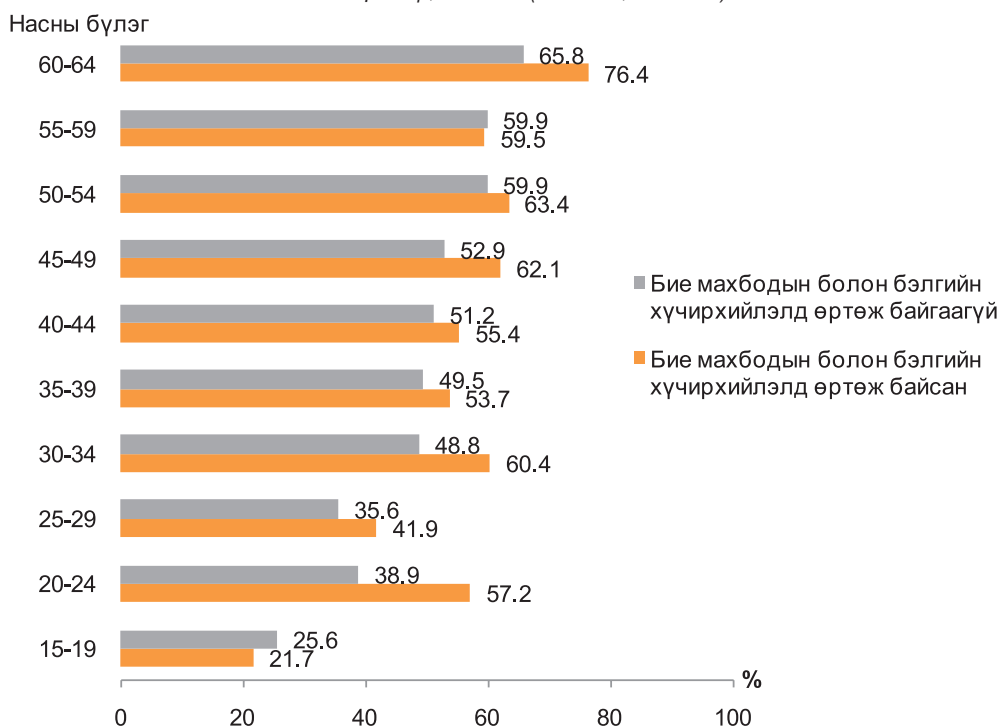
Чанарын судалгаа: Хамтрагч (нөхөр, найз залуу)-ийн эхнэрээс шаардах эцгийн эрхт ёсны хүлээлт ба эхнэрийн зүгээс энэ хүлээлтийг үл зөвшөөрөх, үл биелүүлэх буюу хэрхэн хүлээн авч байгаа байдал гэр бүлийн хүчирхийлэлд шууд нөлөөлж байна. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртдөг эмэгтэйчүүдийн ихэнх нь нөхрийн дээр дурдсан хүлээлтийг үл таашааж, хүчирхийллийг ямагт буруушааж байгаа боловч гэр бүлээ авч үлдэхийн тулд тэвчдэг. Гэхдээ дээд боловсролтой эмэгтэйчүүдийн хувьд цаашид хүчирхийлэл давтагдвал салах буюу үл тэвчинэ гэсэн хариултыг өгсөн бол хүчирхийллийн улмаас тэвчишгүй нөхцөлд хүрч, эрүүл мэндээрээ хохирсон, нөхрөөсөө салж, тусдаа амьдарч буй эмэгтэйчүүд хүчирхийллийг тэвчих хэрэггүй гэжээ.

Зорилтот бүлгийн ярилцлага: *Хэн гэрт мөнгө олж байна, тэр давуу эрх мэдэлтэй болдог. Долгор гэртээ суун хүүхдээ асарч байна, энэ нь нөхөр нь өөрийнхөөрөө бүх зүйлийг шийдэхэд хүргэж байна. Дээр нь тэр 5 дугаар анги төгссөн учраас хаана, хэнд хандахаа мэдэхгүй, өөрийнхөө болон нөхрийнхөө нэр хүндийг бодоод тэвчиж байгаа нь буруу. Эмэгтэй хүн боловсролоо ахиулах хэрэгтэй.*

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн “Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн үзэлтэй санал нийлж буй байдал насны бүлгийн хувьд ихээхэн ялгаатай байна. Залуу эмэгтэйчүүд ахимаг насны эмэгтэйчүүдээс илүүтэйгээр энэ хандлагыг үгүйсгэсэн байна (Зураг 6.3). Насны бүлэг бүрт хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулбал уг хандлагатай санал нийлэх нь илүүтэй байв. Залуу эмэгтэйчүүд энэхүү үзэлтэй санал нийлэх нь бага байгаа нь Монголын нийгэм дэх жендэрийн асуудалд хандах хандлага сүүлийн жилүүдэд ихээхэн өөрчлөгдөж буйн илрэл юм.

Зураг 6.3. “Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, насны бүлгээр, 2017 он (N¹=5144, N²=2175)

Тайлбар: N¹=5144 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо
N²=2175 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо

Нийт эмэгтэйчүүдийг хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар авч үзвэл, тэтгэвэрт гарсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй ахимаг насны эмэгтэйчүүд дээрх үзлийг хамгийн ихээр буюу 66.5 хувь нь хүлээн зөвшөөрчээ. Улмаар ямар нэгэн хөдөлмөр эрхэлдэггүй эмэгтэйчүүдийн 48.4 хувь, гэрийн эзэгтэй нарын 47.1 хувь нь энэ хандлагыг хүлээн зөвшөөрчээ. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан, мөн хөдөлмөр эрхэлддэггүй эмэгтэйчүүдийн хувь өндөр буюу 64.2 хувь байна. Харин ямар нэгэн ажил, хөдөлмөр эрхэлж мөнгө олдог эмэгтэйчүүдийн хувьд дээрх байдлыг хүлээн зөвшөөрөх нь харьцангуй бага

байна. Өөрөө мөнгө олдоггүй буюу гэртээ хүүхдээ асардаг, ямар нэг шалтгааны улмаас ажил хийж мөнгө олох боломжгүй эмэгтэйчүүд өөрсдийн үзэл бодлоо илэрхийлэхдээ төдийлөн өөртөө итгэлтэй бус, нөхөр/хамтрагчийхаа үг, санаа бодлыг дагадаг нь эндээс ажиглагдаж байна. Тоон судалгааны үр дүн чанарын судалгааны үр дүнтэй ижил байна.

Зураг 6.4. “Сайн эхнэр, нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг нь дагадаг” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар, 2017 он (N¹=5144, N²=2175)

*Тайлбар: N¹=5144 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо
N²=2175 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо*

Олон эмэгтэйчүүд “Гэр бүлд нөхөр нь илүү эрх мэдэлтэй байх ёстой” гэсэн үзэлтэй санал нийлж байна. Энэ үзэл хандлагыг хүлээн зөвшөөрөх байдал нь хөдөө хотын хаана амьдарч байгаагаас хамааран ялгаатай байна (Зураг 6.5). Хөдөө орон нутагт амьдардаг эмэгтэйчүүдийн хувьд хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээс үл хамааран ойролцоогоор тал хувь нь үүнтэй санал нийлж байв. Харин хот, суурин газарт амьдардаг эмэгтэйчүүдийн санал нийлэх хандлага бага байгаа ч хүчирхийлэлд өртөж байсан эсэхээс хамаарч ялгаатай байна. Улаанбаатар хотын хувьд хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн 36.8 хувь, хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн 26.0 хувь нь тус тус санал нийлжээ.

Зураг 6.5. “Гэр бүлд нөхөр нь илүү эрх мэдэлтэй байх ёстой” гэсэн ойлголттой санал нийлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, суурьшлаар, 2017 он (N¹=5144, N²=2175)

*Тайлбар: N¹=5144 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо
N²=2175 – Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тоо*

Эмэгтэйчүүдээс тодорхой нөхцөлд хамтрагчтайгаа бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзаж болох эсэх талаарх санал бодлыг нь тандсан. Арван эмэгтэй тутмын ес нь дор дурдсан аль ч тохиолдолд бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзах нь зөв гэж үзжээ (Хүснэгт 6.1). Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд эдгээр нөхцлүүдэд бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзахыг зөвтгөх нь харьцангуй их байв.

Тухайлбал, хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн 88.4 хувь, хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 90.0 хувь нь эхнэр нь хүсэхгүй бол бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзах нь зөв гэж хариулжээ.

Хүснэгт 6.1. Тодорхой нөхцөлд бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзаж болно гэж үзсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он

Доорх нөхцөлд эхнэр нь бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзах эрхтэй	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэл			
	Хүчирхийлэлд өртөөгүй		Хүчирхийлэлд өртсөн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Эхнэр хүсэхгүй бол	4177	88.4	1980	90.0
Нөхөр нь согтуу бол	4329	89.9	2052	92.1
Эхнэр өвдсөн үед	4387	91.6	2073	93.0
Нөхөр нь эхнэрээ зовоож, дарамталдаг бол	4259	88.5	2031	92.0

Чанарын судалгаа: Гэр бүлийн хүчирхийллийг үүсгэж буй шалтгаан, өдөөгч хүчин зүйлийг Монголын нийгэм дэх эцгийн эрхт ёс гэж нийтлэг байдлаар тайлбарлаж болохоор байна. Гэр бүлийн хүчирхийлэл тэр дундаа эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн шалтгаан нь “сайн эхнэр” ямар байх ёстой талаарх уламжлалт төсөөлөл, нөхрийн зүгээс эхнэрийн оюун санаа, бие махбод, эдийн засгийн эрх чөлөөг хязгаарлах гэсэн хандлага, давамгайлыг хүчирхийллийн үндсэн шалтгаан гэж үзэж байна. Энэ нь гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчдод тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллагын мэргэжилтнүүдийн хийсэн дүгнэлт юм. Мөн эцгийн эрхт ёс, эмэгтэйчүүдийн өрх гэр бүлд эзлэх байр суурь, оролцоо, нөлөө, зан төлөвт гарч байгаа өөрчлөлтүүдийг үл хүлээн зөвшөөрөх хандлага нь гэр бүлийн хүчирхийлэлд хүргэж байна гэж тэд үзсэн байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: “Бүх юм миний хүссэнээр байх ёстой” гэсэн хүний хэт давруу үзэл, эрх мэдлээ тогтоох гэсэн хандлага, эрх мэдлийн тэнцвэргүй байдал, жендэрийн эрх тэгш бус байдлаас үүдэлтэйгээр хүчирхийлэл үйлдэгдэж байна.

Мэргэжилтнүүдийн ярианаас

Чанарын судалгааны үр дүнгээс харахад гэр бүлийн хүчирхийллийн шалтгаан нь:

- Нөхрийн эцгийн эрхт ёсны хандлага;
- Архидалт, архинаас хамааралт байдал;
- Улс орны нийгэм, эдийн засгийн байдал, эрэгтэйчүүдийн ажилгүйдэл, өрх гэр бүлийн амьжиргааны дорой эмзэг байдал, өр зээл, сургалтын төлбөрийн дарамт зэрэг;
- Эхнэрийн эдийн засгийн хувьд нөхрөөсөө хамааралтай байгаа байдал;
- Үр хүүхдээ бодож, өнчрүүлэхгүй гэсэн үзлээр тэвчих хандлага;
- Үнэнч бус байдал, хэт эрт, хэт богино хугацаанд гэрлэх;
- Дагавар хүүхэдтэйгээр гэрлэх;
- Хосуудын гэр бүлийн суурь хүмүүжил төлөвшил, харилцааны чадвар, бусдыг хүндэтгэх хандлага, уур бухимдлаа зохицуулах, стрессээ зохицуулах, тайлах зэрэг (сэтгэл хөдлөлийн чадвар) чадварууд дутмаг байдал;
- Гэр бүлийн гишүүдийн гэр бүлийн боловсрол, гэр бүлийн хүчирхийлэл гэж юу болох, хуулийн зохицуулалтыг мэдэхгүй байх;
- Хадмуудын зүгээс бэр, хүргэнд тавьдаг шаардлага, хүлээлт, гэр бүл дэх оролцоо, нөлөөлөл, мөн найз нөхөд, хүрээлж буй хүмүүсийн нөлөө, үнэн, худал үг, цуурхал;
- Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөгсдийг хамгаалах, туслах, хохирогч хийгээд буруутай этгээдэд зөвлөгөө өгөх

байгууллага, мэргэжлийн үйлчилгээ байхгүй, дутмаг байгаа нь;

- Бэлгийн харилцааны тааламжгүй байдал зэрэг болно.

6.2 ЖЕНДЭР БОЛОН ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ТАЛААРХ ЭРЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ХАНДЛАГА

Нэгдүгээр бүлэгт танилцуулснаар энэхүү судалгааны ажил нь эмэгтэйчүүдийн эсрэг жендэрт суурилсан хүчирхийллийн асуудалд чиглэсэн. Тоон судалгааны аргачлал нь зөвхөн эмэгтэйчүүдээс ярилцлага авахад загварчлагдсан бөгөөд эрэгтэйчүүдийн жендэрт суурилсан хүчирхийллийн туршлага, хандлагын талаарх мэдээллийг цуглуулахад тохиромжгүй юм. Харин 15–64 насны 197 эрэгтэйтэй хийсэн гүнзгийрүүлсэн болон фокус бүлгийн ярилцлагаар мэдээлэл цуглуулсан чанарын судалгаа нь эрэгтэйчүүдийн хандлагыг нээн илрүүлэх боломжийг олгож байгаа юм. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн 7 эрэгтэйтэй ярилцсан бөгөөд тэднийг мэргэжилтнүүдийн оролцоо, туслалцаатайгаар олж, судалгаанд хамруулсан болно. Хүчирхийлэл үйлдэгч 6 эрэгтэйтэй ярилцсан бөгөөд тэдний гурав нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд мөн өртдөг байсан.¹⁴

Эрэгтэйчүүдтэй хийсэн фокус бүлгийн болон гүнзгийрүүлсэн ярилцлагын үеэр Долгор гэх эмэгтэйд тохиолдсон хүчирхийллийн тохиолдлын кейс жишээг танилцуулж, үргэлжлүүлэн чиглүүлэх асуултууд асууснаар эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн талаарх эрэгтэйчүүдийн ойлголт, түүнд хандах хандлагыг тодруулсан юм.

Жишээ кейс:

Долгор нь нөхөр Самбуу, 3 настай хүү ба 5 настай охины хамт амьдардаг. Тэрээр бага сургуулийн 5 дугаар ангийг дүүргэсэн бөгөөд одоогоор гэрийн эзэгтэй. Тэр сүүлийн үед нөхрөө орхиж явахыг боддог болсон. Түүний нөхөр гэр бүлийн хэрэгцээнд бага мөнгө өгдөг атлаа өөрийг нь ажилд орохыг эсэргүүцэн хардаж дургүйцдэг. Заримдаа нөхөр нь согтуу ирж Долгорыг хэл амаар доромжилж, хааяа хүсээгүй байхад нь хүчээр бэлгийн харьцаанд оруулдаг. Долгор нөхөртэйгөө ярилцахыг хэд хэдэн удаа оролдсон боловч үр дүнгүй болсон. Ийм байдалтай 4 жил эвлэрч амьдарсан ч Долгор хэнд ч, юу ч хэлээгүй өнгөрөөдөг байсан. Долгор юу хийхээ мэдэхгүй байна....

Үндэс угсаа, хөгжлийн бэрхшээл, бэлгийн чиг баримжаанаас үл хамааран дээрх жишээтэй танилцсан бүх эрэгтэйчүүдийн хувьд Долгорыг хардаж, ажилд орохыг дургүйцэх, хэл амаар доромжлох, дургүй үед нь хүчээр бэлгийн харьцаанд орох, зодож, цохих зэрэг үйлдлүүдийг гэр бүлийн хүчирхийллийн хэлбэрүүд гэж үзжээ. Харин цөөн тооны эрэгтэйчүүд хамтрагч нь дургүй үед хүчээр бэлгийн харьцаанд орох нь бэлгийн хүчирхийлэл биш гэж үзсэн байна. Жирэмсэн хүнийг зодож, ялангуяа хүнд хэлбэрээр цохиж, зодож болохгүй, ганц нэг алгадах тохиолдол байж болох юм гэж хариулсан. Хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэл үйлдсэн тохиолдолд ямар арга хэмжээ авах нь зохистой тухай хэлэлцэх үед зарим оролцогчид ганц, хоёр алгадсаны төлөө цагдаа дуудах шаардлагагүй гэж тодотгон үзсэн.

Аль төрлийн хүчирхийллийг гэмт хэрэгт тооцох, тооцохгүй байх талаар эрэгтэйчүүдийн хандлагыг тодруулахад:

Гэмт хэрэг гэж үзсэн нь:

- Байнга зоддог
- Амь насанд нь аюул учиртал зодох
- Долгорт тохиолдсон бүх үйлдэл хуулийнхаа хувьд гэмт хэрэгт тооцогдоно
- Ажил хийлгэхгүй, гэрээс гаргахгүй байвал

Гэмт хэрэг биш гэж үзсэн нь:

- Нэгэнт гэр бүл болсон бол тэдний харилцаан дахь хүчирхийлэл гэмт хэрэг биш
- Эмэгтэйчүүд өөрсдөө ихэвчлэн хүчирхийллийг өдөөдөг. Иймд гэмт хэрэг биш, цагдаад хандах шаардлагагүй, харин хоорондоо ярилцах хэрэгтэй гэсэн хандлагууд ажиглагдав.

¹⁴ Судалгааны арга зүйн бүлэгт тодорхойлогдсон фокус бүлэгт оролцогчдод тавигдах шаардлагын дагуу оролцогчдыг сонгосон. Нийтдээ 184 эрэгтэйг хамруулсан 33 бүлгийн ярилцлагад хот, хөдөөгийн хөгжлийн бэрхшээлтэй, бэлгийн цөөнхийн төлөөлөл хамрагдсан юм.

Эрэгтэйчүүдтэй хийсэн ярилцлагууд нь хүчирхийллийн шалтгааныг тодорхойлоход чиглэсэн байсан. Оролцогчид Долгорын жишээг Монголын нөхцөлд “нийтлэг” гэж үзсэн ба үүнтэй холбоотой дараах дүгнэлтийг хийж байсан:

- “Жендэрийн тэгш бус байдлаас шалтгаалан нөхөр нь илүү орлого олж байдаг. Тиймээс эхнэрээ үл ойшоон харьцаж байна.”
- “Хүний эрхэд олон төрлөөр халдаж байна.”
- “Хүчирхийлэл далд хэлбэрт орчихоод байна. Ийм байдалтай байлгаж болохгүй.”
- “Гэр бүлээ авч үлдэх, үр хүүхдээ өнчрүүлэхгүйн тулд зодуулсан ч тэвчээд амьдарч байна.”
- “Нөхөр нь эхнэртээ ямар ч хайр халамжгүй, хөндий харьцаж байна. Хэн нэгэн Долгортой ярилцаж, зөвлөгөө өгөх, бодлоо цэгцлэхэд нь туслах хэрэгтэй”

Зорилтот бүлгийн ярилцлага: Гар хүрч, зодох бол гэмт хэрэг гэж үзнэ. Гэхдээ одоо манай нийгэмд түгээмэл байгаа. Гурав, дөрвөн гэр бүлийн нэгэнд нь байдаг асуудал болчихоод байна. Тийм болохоор манайд гэмт хэрэг гэхээсээ илүү гэр бүлд байдаг л нэг харилцаа болоод байна.

15–34 насны эрэгтэй.

Зорилтот бүлгийн ярилцлага: Хуульчийн хувьд ярья. Энэ гэмт хэрэг болчихсон юм алга, гэр бүлд байдаг бүдүүлэгдүү харилцаа байна.

Бусад төрлийн ХБ–тэй эрэгтэй.

Зорилтот бүлгийн ярилцлага: Нэгэнт гэр бүл болоод суучихсан болохоор цэвэр хүчирхийлэл. Гэмт хэрэг бол биш.

Бусад төрлийн ХБ–тэй эрэгтэй

Эрэгтэйчүүдтэй хийгдсэн ярилцлагад бусад чанарын судалгааны ярилцлагатай харьцуулахад хүчирхийлэл үйлдэх болсон шалтгаан, нөлөөлсөн хүчин зүйлийг тодруулахад түлхүү анхаарсан. Тодруулбал, Долгорын жишээнд дараах дүгнэлтүүдийг хийж байсан.

Эхнэрийн үүргээ биелүүлээгүйгээс хүчирхийлэлд өртсөн байна гэж үзэх тайлбарууд:

- “Долгор өөрөө арчаагүй, нийгэмшээгүй, боловсролгүй хүн. Тэгээд л нөхрийгөө элдвээр хэлж, олж ирсэн мөнгийг нь үл ойшоож байна. Гэр бүлийн хүчирхийлэл гэхээр гол буруутан нь ихэвчлэн эрэгтэйчүүд болдог. Гэтэл эмэгтэйчүүд өөрсдөө зодуулах шалтгааныг бий болгодог ч зодож, цохиж байна гэж нөхрөө цагдаад өгдөг. Нөхөр нь улам хонзогнож үл ойлголцоно. Цагдаад хандахын оронд гэр бүлийн асуудлаа эхнэр, нөхөр хоорондоо ярилцаад ойлголцвол зөрчил үүсэх асуудал гарахгүй байх.”
- “Долгор зовж олсон хэдэн төгрөгийг нь зөв зарцуулдаггүй байж болох юм. Нөхөр нь тал цалингаа өгөөд талыг нь хадгалчихдаг хүн байж болох юм.”

Эхнэр/хамтрагчаа өөрийн бүрэн хяналтад байлгах, харддаг нөхрийн зан үйлтэй холбосон тайлбарууд

- “Самбуу өмнө нь амьдралтай байсан байх. Тэгээд өмнөх шигээ алдах вий гээд Долгорыг гаргахгүй байна.”
- “Долгор их хөөрхөн, тэгээд харамладаг байх.”
- “Долгор хөөрхөн ч жаахан хормой султай учраас ажил хийлгэхгүй байна.”

Эрт гэрлэсэн, сонголтоо буруу хийснээсээ болж хүчирхийлэл үйлдэх, бага боловсролтой эмэгтэйчүүдийг доогуур үнэлсэн тайлбарууд

- “Самбуу нэг удаагийн бэлгийн харилцаанаас болж Долгортой суусан нь буруу сонголт болсон, түүндээ харамсаж, ичдэг байх.”
- “Долгор боловсролгүй, ажил хийж чадахгүйг нь мэддэг.”

Өрхийн тэргүүний харах өнцгөөс авч үзсэн тайлбар

- “Самбуу муу ч гэсэн гэрийн эзэн хүн шүү дээ тэр талаас нь жаахан ойлгох гэж хичээж болохгүй гэж.”

Өрхийн гишүүдийн эдийн засгийн чадамжтай холбосон тайлбар

- “Долгор бага боловсролтой хэдий ч нөхрөөсөө илүү мөнгө олдог учраас нөхөр нь хардах, хаанаас яаж мөнгө олдогт нь эргэлзэж, хардах асуудал үүсдэг байх.”

Хосуудын хоорондын хүчирхийллийг гэрлэгсдийн эрх болох талаас авч үзэх тайлбар

- “Хосуудын аль нэг нь хүсэлгүй байх үед бэлгийн харьцаанд орох нь хоёр хүний ойлголцоогүй асуудал болохоос хүчирхийлэл биш.”

Долгорын жишээг хэтрүүлэн хэлэлцсэн, тэр дундаа эмэгтэйчүүдийг буруутгах хандлага ахмад насны эрчүүд болон хөдөө орон нутагт амьдардаг эрэгтэйчүүдэд илүүтэй ажиглагдаж байна. Энэ нь тэдгээр эрчүүдийн гэр бүлийн талаарх уламжлалт ойлголт, хандлагатай шууд холбоотой байж болох юм. Тухайлбал ФБЯ–д оролцсон эрчүүд тэдний хаана амьдарч байгаа болон хэдэн настайгаас үл хамааран “эр хүн бол гэрийн эзэн, ноён нуруу”, “дээр үеэсээ уламжлагдаж ирсэн эцгийн эрхт ёс бий” гэх нэр томъёог илүүтэйгээр хэрэглэж байсан. Орон нутагт хийсэн ФБЯ–ын үеэр хоёр ч оролцогч “гэр бүлийн тухай хууль нь Монголын нийгэмд тохирохгүй” гэсэн хариулт өгсөн нь анхаарал татаж байна. Эрэгтэйчүүдтэй хийсэн ярилцлагуудаас харахад нийгмийн зүгээс бага боловсролтой эмэгтэйчүүдийг дорд үздэг болох нь харагдаж байна.

БҮЛЭГ 7.

ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДЭД ХАМТРАГЧИЙН ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН НӨЛӨӨЛӨЛ

Хүчирхийллийн улмаас бэртэж, гэмтсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь ▶ **42.8%**

Маажсан,
шалбалсан,
хөх няц болсон

65.2%

Яс хугарсан,
үйрсэн, цуурсан

20.1%

Толгойн гэмтэл
авсан, тархи
хөдөлсөн

49.4%

Чихний хэнгэрэг
цоорсон, нүд
гэмтсэн

19.8%

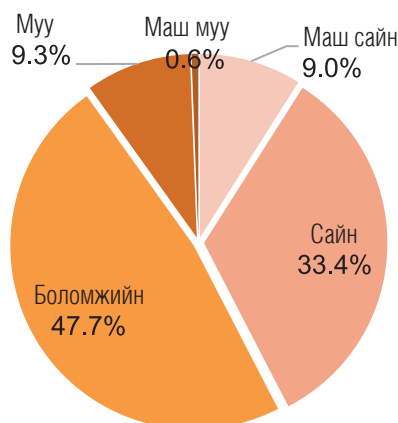
Энэ бүлгийн агуулга нь хамтрагчийн зүгээс үйлдэгдсэн аливаа хүчирхийлэл нь эмэгтэйчүүдийн сэтгэл зүй, эрүүл мэндэд хэрхэн нөлөө үзүүлсэн талаарх мэдээллийг нэгтгэн танилцуулахад оршино. Энэ бүлгийн ихэнх хэсэгт хамтрагчтай байсан/ байгаа эмэгтэйчүүдийг хамтрагчийнхаа зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр нь давхардсан төрлүүдэд ангилан харуулсан үр дүнг авч үзлээ. Эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн шинж байдлыг хамтрагчийн үйлдсэн хүчирхийллийн төрлүүдээр харьцуулахдаа дараах дөрвөн бүлэгт хуваасан.

- a) Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд (N=4739)
- b) Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд (N=4739)
- c) Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд (N=498)
- d) Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд (N=432)

7.1 БИЕЙН ЕРӨНХИЙ ЭРҮҮЛ МЭНД

Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд өөрсдийн эрүүл мэндийн ерөнхий байдлыг муугаас маш сайн хүртэл таван үнэлгээгээр тодорхойлсон. Судалгаанд оролцсон нийт эмэгтэйчүүдийн бараг 10 хүн тутмын нэг нь (9.0 хувь нь) өөрийнхөө эрүүл мэндийн ерөнхий байдлыг маш сайн, гуравны нэг нь (33.4 хувь нь) сайн, 47.7 хувь нь боломжийн гэж тодорхойлсон байна. Ойролцоогоор арван эмэгтэй тутмын нэг буюу 9.3 хувь нь муу, 0.6 хувь нь маш муу гэж тодорхойлжээ.

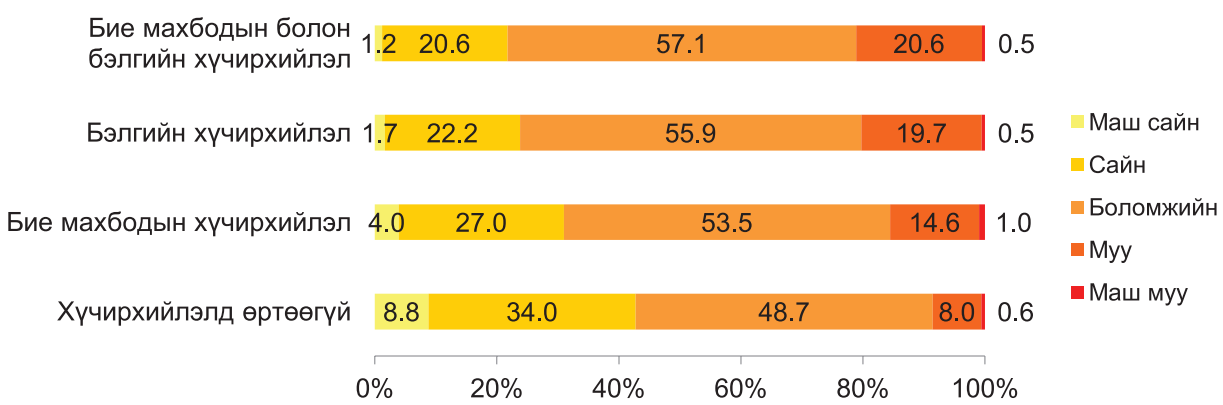
Зураг 7.1. Эрүүл мэндийн ерөнхий байдлаа үнэлсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=7319)

Тайлбар: N=7319–Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн ерөнхий байдал харьцангуй муу байна. Зураг 7.2–т үзүүлснээр хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн таван эмэгтэй тутмын нэг нь (20.6 хувь) өөрсдийн биеийн ерөнхий байдлыг муу, 0.5 хувь нь маш муу гэж тодорхойлсон байхад хамтрагчийн бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийллийн аль алинд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн зөвхөн 8.0 хувь нь муу, 0.6 хувь нь маш муу гэж өөрсдийн эрүүл мэндийн ерөнхий байдлаа тодорхойлжээ. Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдээс илүүтэйгээр өөрсдийн эрүүл мэндийг тааруу гэж тодорхойлсон байна.

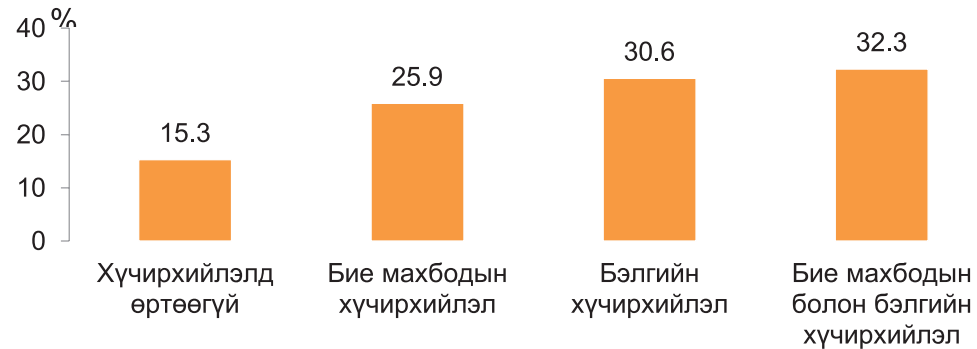
Зураг 7.2. Хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байдал, хамтрагчийнхаа бэлгийн болон/эсвэл биеийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд зэрэг өртсөн эмэгтэйчүүд

Зураг 7.3-аас харахад хүнд болон маш хүнд өвдөлт хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дунд илүү байна. Хамтрагчийн бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн бараг гуравны нэг нь судалгаа эхлэхээс өмнөх 4 долоо хоногийн хугацаанд хүнд болон маш хүнд хэлбэрийн өвдөлттэй байсан байхад ийм хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн зөвхөн 15.3 хувь нь судалгааны өмнөх дөрвөн долоо хоногт хүнд буюу маш хүнд өвдөлттэй байсан байна.

Зураг 7.3. Сүүлийн 4 долоо хоногт хүнд буюу маш хүнд өвдөлттэй байсан хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

Чанарын судалгаа: Дотно хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдээс нэг нь ч эрүүл мэндийн байдлаа хэвийн гэж үзээгүй байна. Тэдгээрийн дийлэнх нь толгой өвддөг, зүрхний өвчтэй болсон, даралт ихэсдэг болсон, зарим хэсэг нь хүнд хэлбэгийн ядаргаанд орсон, бөөр өвддөг болсон, ходоодны шархтай болсон, цөөн тохиолдолд татаж унадаг болсон, хөл, гар янгинадаг болсон, элэг, ходоод, савны хавдартай болсон гэж хүчирхийллийн улмаас эрүүл мэндийн байдалд гарсан өөрчлөлтөө тодорхойлжээ.

7.2 АМИА ХОРЛОХ ТУХАЙ БОДОХ, ОРОЛДЛОГО ХИЙХ

“Танд хэзээ нэгэн цагт амиа хорлох тухай бодол төрж байсан уу” гэсэн асуултад хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 20.5 хувь нь, бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 35.5 хувь нь, бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 36.5 хувь нь “Тийм” гэж хариулсан байгаа нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй (6.5 хувь) харьцуулахад харьцангуй өндөр байна (Зураг 7.4).

Зураг 7.4. Амиа хорлох бодол төрж байсан, амиа хорлох оролдлого хийсэн, амиа хорлох оролдлого хийснийхээ дараа эмнэлгийн тусламж авч байсан хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Тайлбар: N1=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N2=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N3=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N4=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд зэрэг өртсөн эмэгтэйчүүд

Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд хамгийн ихээр (10.0 хувь) амиа хорлох оролдлого хийж байсан байхад хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 1.2 хувь нь амиа хорлох оролдлого хийж байсан байна.

Чанарын судалгааны тайланд дурдсанаар хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд ирээдүйгээ бодохоор сэтгэл хямардаг, мөн сэтгэл санаагаар унамтгай болсон гэж хариулсны зэрэгцээ зарим тохиолдолд хүчирхийллийн дараа бие өвдөж, зовж шаналж байгаагаа мэдэрч, гуньж гутрах үедээ “амиа хорлоё” гэж бодох, “үхмээр” санагдах үе гарч байснаа бидэнтэй хуваалцсан юм. Өөртөө итгэх итгэлгүй болсноор ирээдүйгээ төсөөлөх, бодох мэдрэмжээ алддаг болохыг судалгаанд оролцогчдын хариулт харуулж байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Мөрөөдөлдөө хөтлөгдөөд зорилготой амьдаръя гэж хүссэн ч ямар ч мөрөөдөлгүй болж байгаагаа мэдэрдэг.

15–34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Залуу эмэгтэйчүүд ялангуяа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд илүү ихээр амиа хорлох хүсэлтэй болдог байна (Хүснэгт 7.1). Хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртөөгүй 25–34 насны эмэгтэйчүүдийн 7.0 хувьд нь амиа хорлох бодол төрж байсан байхад амьдралынхаа туршид хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн 25–34 насны таван эмэгтэй тутмын хоёрт (39.8 хувь) нь амиа хорлох бодол төрж байсан байна.

Хүснэгт 7.1. Амиа хорлох бодол төрж байсан хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамтрагчийнхаа бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, насны ангиллаар, хувиар, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Насны бүлгээр	Хүчирхийлэлд өртөөгүй	Хүчирхийлэлд өртсөн		
		Бие махбодын	Бэлгийн	Бие махбодын болон бэлгийн
15–24	15.3	35.3	*	*
25–34	7.0	24.5	38.9	39.8
35–44	4.3	19.1	28.8	30.6
45–54	1.8	14.1	30.6	31.4
55–64	3.3	7.9	20.2	20.1

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

* Ажиглалтын тоо хэт цөөн (хариултын тоо 20-оос бага) тул нарийвчлалтай тооцоо хийх боломжгүй.

7.3 ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САНАА ЗОВООСОН БУСАД АСУУДЛУУД

Хамтрагчтай байсан эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн хувьд сүүлийн сард биеийн эрүүл мэндийн байдалтай нь холбоотойгоор санаа зовоосон асуудал хэр их гарч байсан болохыг асуусан. Биеийн эрүүл мэндийн байдалтай нь холбоотой санаа зовоосон асуудлууд гэдэгт толгой өвдөх, нойр муудах, хоолны дуршилгүй болох, сэтгэл түгших, хоолны шингэц муудах, аз жаргалгүй санагдах, их уйлах, үнэ цэнэгүй хүн болсон мэт санагдах, амиа хорлох тухай бодох, байнга ядрах мэдрэмж төрөх, сэтгэл санаа зовнисноос болж гэдэс эвгүйрхэх мэдрэмж төрөх, амархан ядардаг болох гэсэн 20 төрлийн зовиурыг оруулсан болно. Эдгээр шинж тэмдгүүдийг ашиглан биеийн байдалтай холбоотой санаа зовоосон асуудлыг нийт 20 оноогоор үнэлж тооцсон.

Сэтгэцийн эрүүл мэндийн байдлыг үнэлэхдээ сэтгэлийн хямралын шинж тэмдгийн талаарх тухайлбал “Таны гар чинь салганаж, чичирдэг байсан уу?”, “Та өөрийгөө ямар ч үнэ цэнэгүй хүн шиг мэдэрч байсан уу?” гэх мэт 20 багц асуулт бүхий “Тийм”, “Үгүй” гэсэн хариулт авах “Өөрийгөө тодорхойлох асуулга (SRQ-20)” гэсэн ДЭМБ-аас гаргасан стандарт арга зүйг ашигласан. 20 асуултын “Тийм” гэсэн хариултуудад 1 оноо, “Үгүй” гэсэн хариултуудад 0 оноо өгч дүгнэх ба хамгийн ихдээ (SRQ) 20 оноо авна. Өндөр оноотой бол сэтгэцийн болон биеийн эрүүл мэнд муу байгааг илэрхийлэх үзүүлэлт болно.

Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад илүү өндөр оноотой байна (Зураг 7.5). Тухайлбал хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 1.7 хувь нь 16–20 оноотой байхад бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 13.7 хувь нь 16–20 оноотой байна. Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 6.2 хувь нь өндөр оноотой байхад хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 11.9 хувь нь өндөр оноотой (16–20) байгаа нь сэтгэцийн эрүүл мэндийн хямралын шинж тэмдэг, бэлгийн хүчирхийллийн хооронд мэдэгдэхүйц уялдаа байдгыг харуулж байна.

Зураг 7.5. Хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн биеийн байдалтай нь холбоотой сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудлын тархалт, бэлгийн болон биеийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

ЭМНЭЛЭГТ ХЭВТСЭН БА МЭС АЖИЛБАР ХИЙЛГЭСЭН БАЙДАЛ

Хамтрагчтай байсан/ байгаа эмэгтэйчүүдийн өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд эмнэлэгт хэвтсэн болон мэс засалд орсон байдлыг сүүлийн 12 сарын хугацаанд хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр нь авч үзвэл эмэгтэйчүүдийн эмнэлэгт хэвтсэн байдал хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээс үл хамааран ойролцоо үр дүнтэй байна. Харин сүүлийн 12 сарын хугацаанд бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 10.1 хувь нь мэс засалд (кесаров хагалгааг оруулаагүй) орсон байгаа нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдээс гурван пунктээр өндөр байна.

Зураг 7.6. Сүүлийн 12 сард мэс засалд орсон болон эмнэлэгт хэвтсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, сүүлийн 12 сард бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

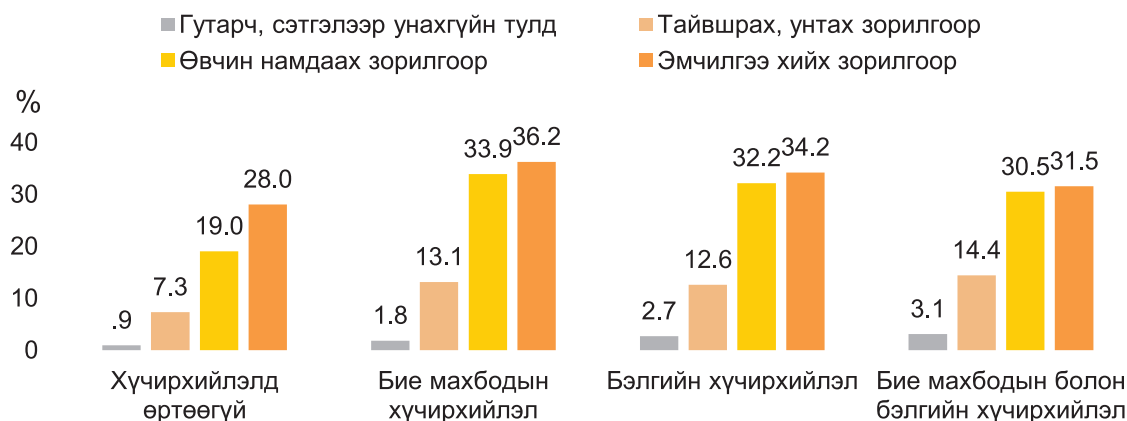

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

7.4 ЭМИЙН ХЭРЭГЛЭЭ

Дотно хамтрагчтай эмэгтэйчүүдийн сүүлийн 1 сарын хугацаанд эм уусан байдлыг хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр нь задалж харвал бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд эм илүүтэй хэрэглэдэг болохыг доорх зураг харуулж байна. Өвчин намдаах эм хэрэглэсэн тохиолдлыг авч үзвэл бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 19.0 хувь нь хэрэглэсэн байхад бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 33.9 хувь нь өвчин намдаах эм хэрэглэсэн байна. Мөн тайвшрах, унтах зорилгоор эм хэрэглэх хандлага нь хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувьд харьцангуй өндөр байна.

Зураг 7.7. Сүүлийн сард эм хэрэглэсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, эмийн төрлөөр, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

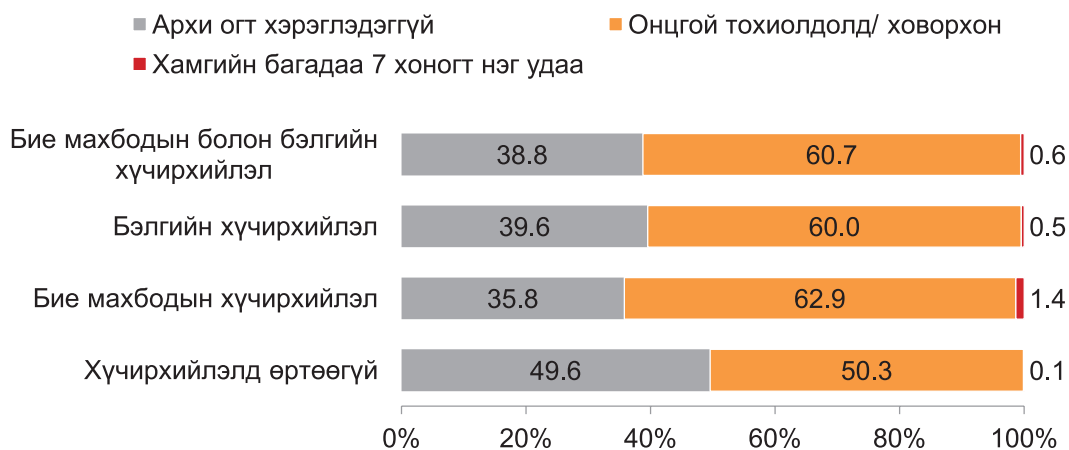

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

7.5 АРХИ, ТАМХИНЫ ХЭРЭГЛЭЭ

Хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн дунд согтууруулах ундааны хэрэглээ харьцангуй бага түвшинд байгаа ба цөөн тооны эмэгтэйчүүд согтууруулах ундааг тогтмол хэрэглэж байна (Зураг 7.8). Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн тэн хагас нь (49.6 хувь) согтууруулах ундаа огт хэрэглэдэггүй байхад хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 35.8 хувь нь согтууруулах ундаа огт хэрэглэдэггүй байна. Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн дийлэнх нь ховорхон буюу онцгой тохиолдолд хэрэглэдэг гэж хариулсан байв.

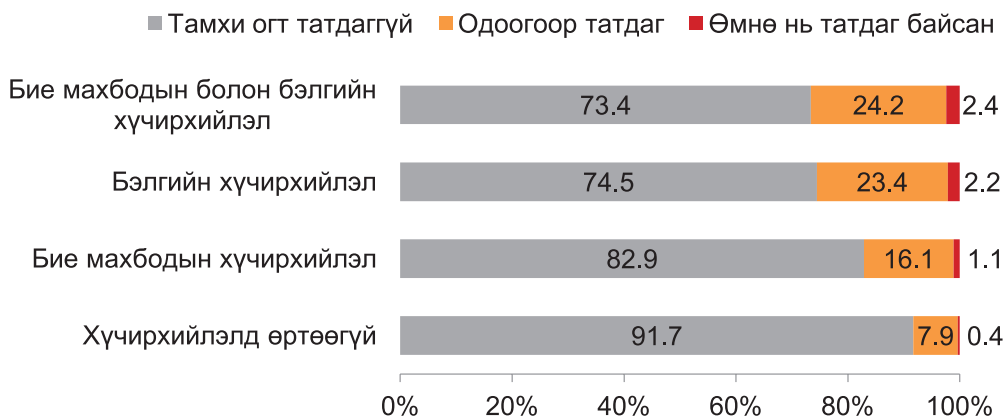
Зураг 7.8. Согтууруулах ундаа хэрэглэдэг хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хэрэглээний давтамжаар, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн дунд тамхи хэрэглэх хандлага мөн адил бага байгаа хэдий ч хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд болон хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хооронд мэдэгдэхүйц ялгаа ажиглагдаж байна. Тодруулбал хүчирхийлэлд өртөөгүй 10 эмэгтэй тутмын нэг хүрэхгүй хувь нь (7.9 хувь) одоогоор тамхи татаж байхад хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 24.2 хувь нь тамхи татаж байна. Мөн хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд (23.4 хувь) хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийг (16.1 хувь) бодвол илүү их тамхи татдаг байна.

Зураг 7.9. Тамхи хэрэглэдэг хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хэрэглээний давтамжаар, бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=4739, N=2109, N=498, N=432)

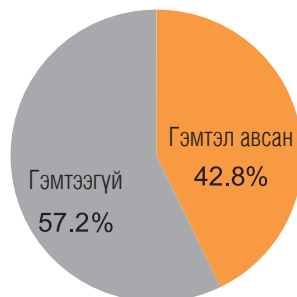
Тайлбар: N=4739 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N=2109 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=498 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N=432 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

7.6 БЭРТЭЛ, ГЭМТЭЛ

Хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 42.8 хувь нь ямар нэгэн байдлаар бэртэл, гэмтэл авсан байна (Зураг 7.10). Бэртэл гэмтэл гэдэгт хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөний улмаас биед учирсан хохирлыг буюу зүсэх, маажих, шалбалах, хөх няц болох, булчин шөрмөс сунах, тасрах, үе мултрах, түлэгдэх, яс хугарах, шүд унах/хугалах, чихний хэнгэрэг цоорох, дотуур цус алдалт, толгойн гэмтэл зэргийг оруулсан.

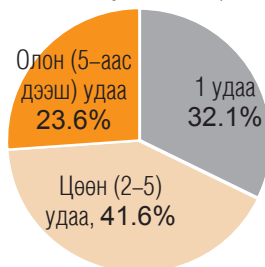
Зураг 7.10. Хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөний улмаас бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он (N=2174)

Тайлбар: N=2174– Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Бэртэл, гэмтэл авсан давтамжаар нь харвал, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн гурван эмэгтэй тутмын нэг буюу 32.1 хувь нь нэг удаа, таван эмэгтэй тутмын хоёр буюу 41.6 хувь нь 2–5 удаа, 26.3 хувь нь буюу дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг нь 5–аас олон удаа хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан байна.

Зураг 7.11. Хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн гэмтэл авсан давтамжийн хувь, 2017 (N=911)

Тайлбар: N=911– Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүд

Бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийг бэртэл, гэмтлийнх нь төрлөөр доорх зурагт харууллаа (Зураг 7.12). Эндээс харахад, гэмтэл бэртэл авсан эмэгтэйчүүдийн гуравны хоёр (65.2 хувь нь) хамгийн түгээмэл бэртэл, гэмтэл болох маажуулсан, шалбалсан, хөх няц болгосон гэмтэлийг авсан байна. Түүний дараагийн түгээмэл тохиолдож байгаа гэмтэл бэртэл бол толгойн болон тархи хөдөлсөн гэмтэл (49.4 хувь нь) байна. Харин бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн 5.0 хувь нь шүд хугарсан, унасан, үйрсэн гэмтэл, 2.5 хувь нь түлсэн гэмтэлд өртсөн байгаа нь гэмтлийн төрлүүд дотор хамгийн бага хувийн жин эзэлж байна.

Зураг 7.12. Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, гэмтлийн төрлөөр, 2017 (N=911)

Тайлбар: N=911 – Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүд

Чанарын судалгаа: Дотно хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн бүх эмэгтэйчүүд хүчирхийллийн улмаас ямар нэгэн хэлбэрээр гэмтсэн. Тэдгээр эмэгтэйчүүд нүүр, нүд, биендээ хөхөрсөн буюу “цус хурах” хэлбэрийн гэмтэл авч байжээ. Мөн бараг бүх эмэгтэйчүүд толгой руугаа цохиулж “толгой, тархи өвддөг” болсон хэмээн ярьжээ.

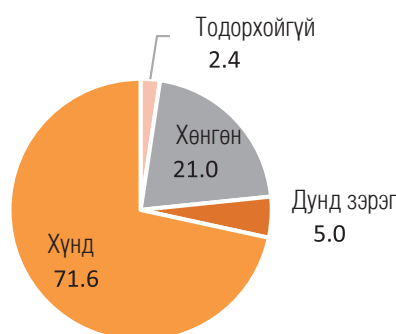
Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Уураа хүрэхээр зодож, нүүр хөх болгосон. Хүнээс нуух гэлээ ч нүднээ ил байгаа юм чинь. ... Нэг их аймаар зодоогүй, бие, нүүрийг жаахан хөхрүүлсэн байсан. ... Хүний нүднээс далд газрууд руу, гар, хөл, бие рүү цохьдог, хөх эрэн болдог. ... Орондоо орохоор гар, биеийг чимхэж хөх болгодог.

Хэд, хэдэн эмэгтэй

Хамтрагчаас учруулсан бэртэл, гэмтлийн хүндрэлийн зэргийг доорх зургаар харуулж байна. Зүссэн, хазсан, хатгасан болон маажсан, шалбалсан, хөх няц болгосон гэмтлийн зэргийг хөнгөн, булчин шөрмөс сунгасан, үе мулталсан болон түлсэн гэмтлийн зэргийг хүндэвтэр буюу дунд зэрэг, хүнд бэртэл гэмтэл, гүн зүсэлт, гүн шарх, чихний хэнгэрэг цоорсон, нүд гэмтсэн, яс хугарсан, үйрсэн, цуурсан, шүд хугарсан, унасан, үйрсэн, дотуур гэмтэл, толгойн гэмтэл, тархи хөдөлснийг хүнд хэлбэрийн гэмтлийн зэрэг гэж авч үзсэн болно.

Хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн 21.0 хувь нь хөнгөн хэлбэрийн гэмтэл, 5.0 хувь нь хүндэвтэр буюу дунд зэргийн гэмтэл авсан байхад, 71.6 хувь нь буюу арван эмэгтэй тутмын долоо нь хүнд хэлбэрийн буюу ноцтой бэртэл, гэмтэл авсан байна.

Зураг 7.13. Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, гэмтлийн хүндрэлийн зэргээр, 2017 (N=911)

Тайлбар: N=911 – Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн болон/эсвэл бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүд

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон ойр дотны хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртдөг арван эмэгтэй тутмын дөрөв нь хүчирхийллийн улмаас хүнд хэлбэрийн гэмтэл авсан байна. Тодруулбал, гар хуруу, хөл, хавирга хугалах, хамраа чихүүлэх, толгойг нь хагалах, жирэмсэн байхад нь зодож, үр зулбуулсан, хэвтэрт орж олон хоногийн хугацаанд хэвтэж эмчлүүлэхэд хүрсэн, хөгжлийн бэрхшээлтэй болж, хөдөлмөр эрхлэх чадвараа алдсан зэргээр хүнд хэлбэрээр гэмтсэн байна. Ямар төрлийн гэмтлийг хүнд гэж ангилах вэ гэдгээс шалтгаалан зөрүүтэй үр дүн гарч байгаа хэдий ч эмэгтэйчүүдийн авсан гэмтэл ноцтой түвшинд үйлдэгдэж байгааг доорх жишээ харуулж байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас хөдөлмөрийн чадвараа 50 хувиар алдсан. Ямар ч эмчилгээгүй, хоёр нүдний арын ухархай хугаралтай, нэг нүдний ухархай том хэмжээний, нэг нь жижиг хэмжээний хугаралтай, баруун нүдний торлог бүрхэвч цуурсан, зүүн нүдний хараа 20 хувь болж, групп тогтоолгосон.

ХБ-тэй эмэгтэй

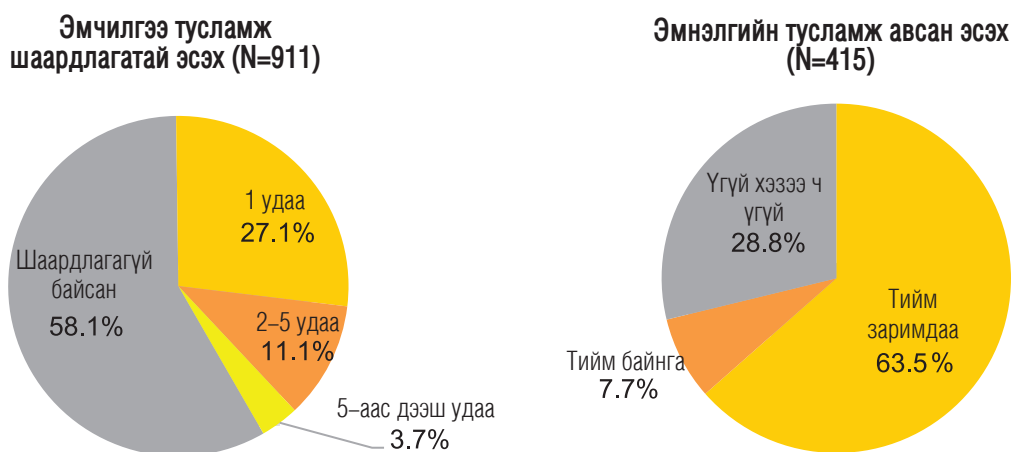
Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Мэс заслын тасагт хэвтээд нүүр, толгойндоо оёдол тавиулж байсан. Эмч нар “тун удахгүй чамд оёдол тавих газаргүй болох нь” гэж хэлж байсан. Хутга, сэрээ гээд гарт таарсан юу л байна хамаагүй түүгээрээ намайг гэмтээдэг байсан. Нэг том сэрээ байсныг аваад шууд хөл рүү, гар луу зоогоод цус гоожиж байхад хамар луу өшиглөсөн. Шүд хугартал цохисон. “Чи намайг алах юм байна, би эндээс амьд гаръя” гэхээр улам бүр зодсон. Тэгэхэд нь би юу ч дуугаралгүй ухаан алдсан хүн шиг хөдөлгөөнгүй дээшээ хараад хэвтсэн чинь дээрээс 10 литр хүйтэн ус асгасан. Одоо би элэг, ходоод, савны хавдартай болсон.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас Women aged 35–64

Бэртэл гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдээс эмнэлгийн тусламж шаардлагатай болох хэмжээний бэртэл, гэмтэл авсан эсэхийг тодруулахад, 58.1 хувь нь шаардлагагүй байсан гэж, 27.1 хувь нь 1 удаа шаардлагатай болсон, 11.1 хувь нь 2–5 удаа шаардлагатай байсан гэж, 3.7 хувь нь 5 ба түүнээс олон удаа эмнэлгийн тусламж авах шаардлагатай болсон гэж хариулсан байна (Зураг 7.14).

Бэртэл, гэмтэл авсны улмаас эмнэлгийн тусламж шаардлагатай эмэгтэйчүүдийн 28.8 хувь нь эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ огт авч байгаагүй, 63.5 хувь нь заримдаа авч байсан, 7.7 хувь нь эрүүл мэндийн тусламж байнга авч байжээ.

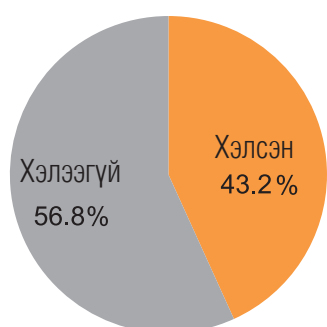
Зураг 7.14. Хамтрагчийн бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж, гэмтсэн эмэгтэйчүүдийн эмнэлгийн тусламж авсан тохиолдол, 2017

Тайлбар: N¹=911–Хамтрагчийн үйлдсэн бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүд, N²=415–Хамтрагчийн хүчирхийллийн улмаас эмнэлгийн тусламж авах хэмжээний бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүд

Гэмтэл авч, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авсан эмэгтэйчүүдийн тэн хагасаас бага хувь нь (43.2 хувь нь) эмнэлгийн ажилтанд өөрийн бэртэл, гэмтлийн жинхэнэ шалтгаанаа хэлсэн байна.

Зураг 7.15. Хамтрагчийнхаа хүчирхийллийн улмаас гэмтэл авч, эмнэлгийн тусламж авсан эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, өөрийн бэртэл, гэмтлийн жинхэнэ шалтгаанаа эмнэлгийн ажилтанд хэлсэн эсэхээр, 2017 он (N=288)

Тайлбар: N=288– Хамтрагчийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авч, эмнэлэгт хандсан эмэгтэйчүүд

7.7 НӨХӨН ҮРЖИХҮЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд жирэмсэлсэн хамтрагчтай байсан/ эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдээс хамгийн сүүлд төрүүлсэн хүүхдээ олохдоо хүсэж байсан хүүхэд нь мөн эсэхийг тодруулж асуусан. Зураг 7.16–д үзүүлсэнчлэн хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртдөггүй эмэгтэйчүүдийг хүчирхийлэлд өртдөг эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад хүүхдээ хүсэж төрүүлсэн байх тохиолдол харьцангуй өндөр харагдаж байна. Энэ нь эмэгтэйчүүдийн өөрийнхөө нөхөн үржихүйн эрүүл мэндэд сонголт хийх боломж хэр байдгыг харуулах нэг үзүүлэлт болж болох юм.

Сүүлийн таван жилийн хугацаанд хүүхэд төрүүлсэн бөгөөд хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 15.0 хувь нь хамгийн сүүлийн хүүхдээ төрүүлэхдээ хойшлуулахыг илүүд үзэж байсан бол 12.3 хувь нь дахин хүүхэд төрүүлэхийг хүсээгүй байжээ. Харин хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 7.1 хувь нь төрөлтөө хойшлуулах бодолтой байсан бол 2.4 хувь нь тухайн үед хүүхэд төрүүлэх хүсэлгүй байсан байна.

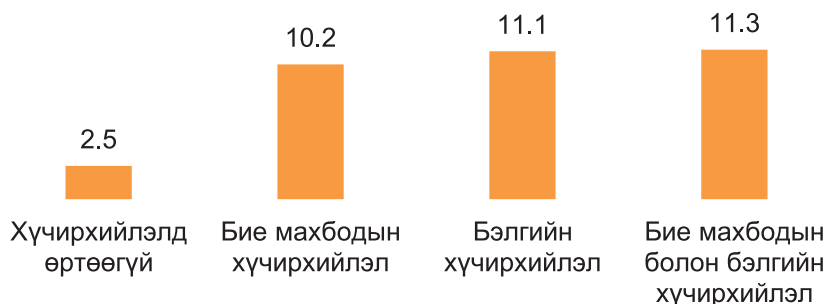
Зураг 7.16. Сүүлийн 5 жилд жирэмсэлсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хамгийн сүүлийн хүүхдээ төрүүлэхдээ хүсч байсан эсэхээр, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он (N=1717)

Тайлбар: Судалгаанд хамрагдсан сүүлийн 5 жилд хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүд: N1=1125 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N2=572 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N3=120 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N4=106 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хамгийн сүүлийн хүүхдээ тээж байхдаа согтууруулах ундаа хэрэглэж байсан тохиолдлыг хамтрагчийнхаа бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр нь задалж харвал, бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн дунд согтууруулах ундааны хэрэглээ өндөр байна. Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 11.1 хувь нь хүүхдээ тээж байхдаа согтууруулах ундаа хэрэглэсэн байгаа нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй (2.5%) харьцуулахад 4 дахин өндөр байна.

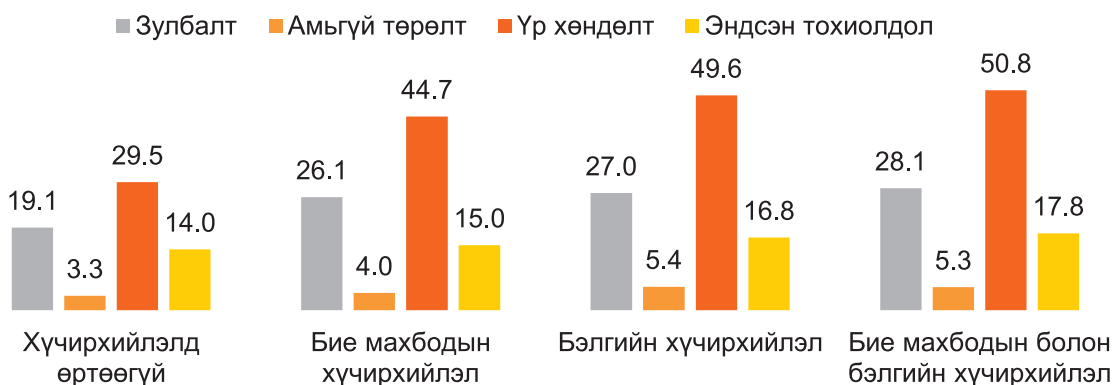
Зураг 7.17. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд жирэмсэн байхдаа согтууруулах ундаа хэрэглэж байсан хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N 1717)

Тайлбар: Судалгаанд хамрагдсан сүүлийн 5 жилд хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүд: N1=1125 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N2=572 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N3=120 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N4=106 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэлбэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртсөн эмэгтэйчүүд

Жирэмсэлж байсан, хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүд, хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийг бодвол үр хөндүүлэх тохиолдол элбэг байна (Зураг 7.18). Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд зэрэг өртсөн эмэгтэйчүүдийн тал хувь нь (50.8 хувь) амьдралдаа үр хөндүүлж байсан бол хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 29.5 хувь нь үр хөндүүлж байжээ.

Зураг 7.18. Эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүйн асуудал, бэлгийн болон бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=6621)

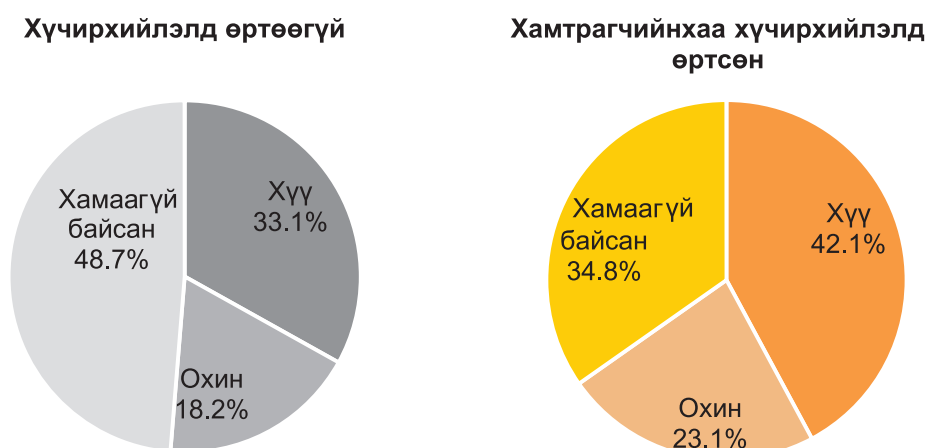

Тайлбар: Судалгаанд хамрагдсан, хамтрагчтай, жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд: N1=4479 –Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд, N2=2077 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N3=487 –Хамтрагчийнхаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, N4=424 –Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийн аль алиндзэрэг өртсөн эмэгтэйчүүд

Чанарын судалгааны дүн энэхүү дүгнэлтийг бататгаж байна. Тодруулбал, жирэмсэн үедээ хамтрагчийнхаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд цөөн бус байсан бөгөөд зодуулсны улмаас нэлээдгүй эмэгтэйчүүдийн ураг зулбаж байжээ. Мөн жирэмсэлтээс сэргийлэх эм хэрэгсэл хэрэглэдэггүй, гэр бүл төлөвлөлтийн мэдлэггүйн улмаас жирэмсэлж, хүчирхийлэл, дарамтын улмаас үр хөндөлтөд орохоос аргагүйд хүрсэн тохиолдол судалгааны явцад хэд хэд таарсан гэж тайланд дурьджээ.

Сүүлийн 5 жилийн дотор хүүхэд төрүүлсэн, хамтрагчтай байсан/ байгаа эмэгтэйчүүдийг хамгийн сүүлийн хүүхдээ төрүүлэхэд хамтрагчийн зүгээс ямар хүйсийн хүүхэд байгаад анхаарал хандуулж байсан эсэхийг доорх зурагт харууллаа. Хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хамтрагчдын 33.1 хувь нь хамгийн сүүлийн хүүхдээ төрүүлэхэд хүү хүсч байсан гэсэн бол бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн хувьд хамтрагчдынх нь 42.1 хувь нь хүү хүсч байсан, 23.1 хувь нь охин хүсч байсан гэж хариулсан байгаа нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хамтрагчдын хариултаас 5–9 пунктээр өндөр үзүүлэлт болж байна (Зураг 7.19). Хүчирхийлэл үйлддэггүй хамтрагчдын бараг тал хувьд (48.7 хувь) нь хамгийн сүүлд төрсөн хүүхдийн хүйс ямар байх нь хамаагүй байсан гэж хариулжээ. Эндээс харахад хүчирхийлэл үйлддэг хамтрагчид илүү их өөрийн хүссэн хүйсийн хүүхэдтэй болох сонирхолтой байдаг гэж дүгнэж болохоор байна.

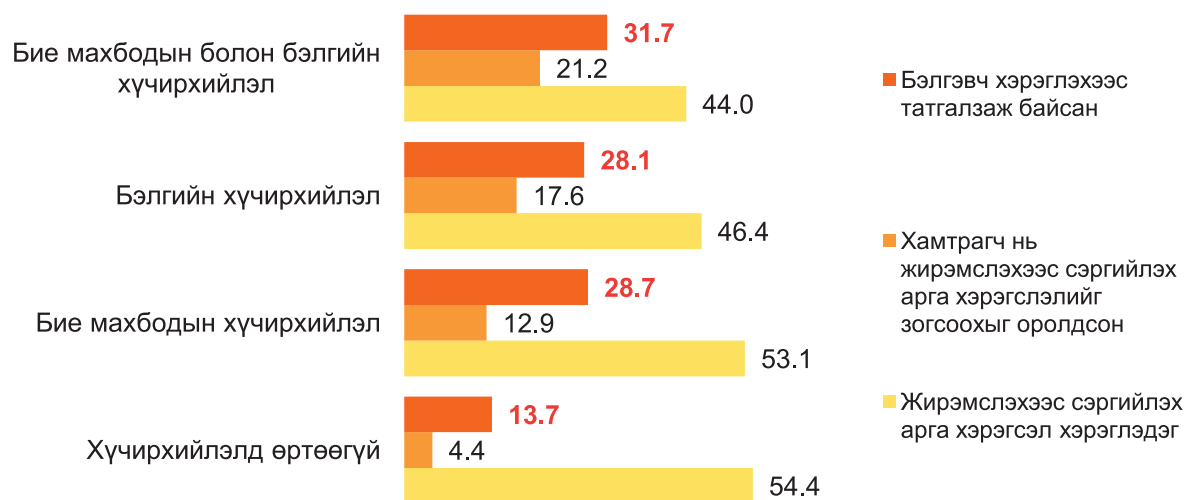
Зураг 7.19. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд хүүхэд төрүүлсэн хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн хамгийн сүүлийн хүүхдийн хүйс, хамтрагчийн хүссэнээр, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 (N=1717)

Тайлбар: N=1717–Сүүлийн 5 жилд хүүхэд төрүүлсэн эмэгтэйчүүдийн тоо

Амьдралынхаа туршид хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн талаас илүү хувь (54.5 хувь) нь одоогоор жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгсэл хэрэглэж байна. Харин хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн аль алинд өртдөг эмэгтэйчүүдийн 44.0 хувь нь одоогоор жирэмслэхээс сэргийлэх арга, хэрэгслийг хэрэглэж байна. Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хамтрагч нь жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэхийг нь зогсоохыг оролддог эсвэл бэлгэвч хэрэглэхээс татгалздаг гэж хариулсан байгаа нь хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад өндөр байна.

Зураг 7.20. Жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгсэл хэрэглэдэг болон хамтрагч нь жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэхийг нь хориглодог хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, 2017 он

Тайлбар: Хамтрагч нь бэлгэвч хэрэглэхээс татгалзаж байсан: Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N¹=4000); Бие махбодын хүчирхийлэл (N²=1801); Бэлгийн хүчирхийлэл (N³=411); Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл (N⁴=357); Хамтрагч нь жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгслэлийг зогсоохыг оролдсон: Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N⁵=3781); Бие махбодын хүчирхийлэл (N⁶=1720); Бэлгийн хүчирхийлэл (N⁷=396); Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл (N⁸=342); Жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгсэл хэрэглэдэг: Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N⁹=2726); Бие махбодын хүчирхийлэл (N¹⁰=1410); Бэлгийн хүчирхийлэл (N¹¹=339); Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл (N¹²=298)

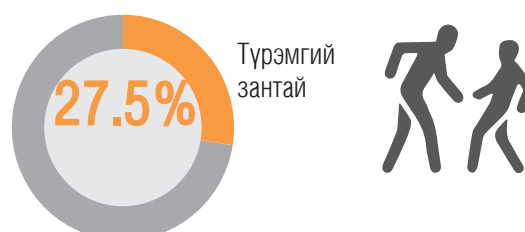
БҮЛЭГ 8.

ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ХҮҮХДЭД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ

Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд ӨРТСӨН эмэгтэйн 6–12 насны хүүхдүүд

Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд ӨРТӨӨГҮЙ эмэгтэйн 6–12 насны хүүхдүүд

Энэ бүлэгт хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл хүүхдэд хэрхэн нөлөөлж буйг тодруулж судалсан. Хүүхэд насандаа гэр бүлийн орчинд хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлийг харах болон өөрийн биеэр мэдрэх нь уг хүчирхийллийг энгийн мэт хүлээж авах хандлагыг хүүхдэд бий болгодог.

Тоон судалгаа хүүхдүүдээс шууд мэдээлэл цуглуулахгүй харин хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөж байсан болон байгаагүй 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдтэй хүүхдүүдийнх нь ерөнхий зан байдал, сурлагын талаар ярилцан ялгааг гаргасан болно.

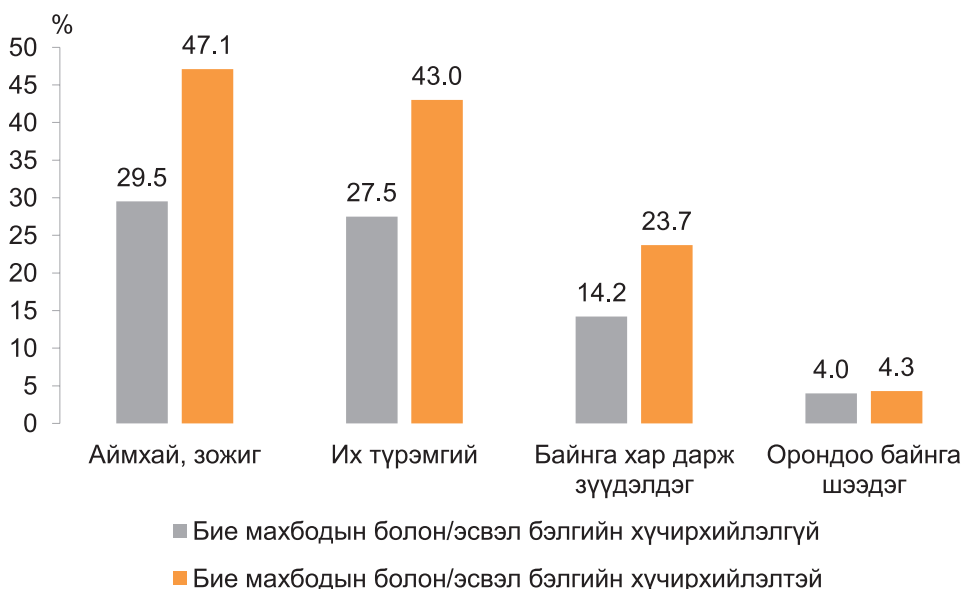
Үе дамжсан хүчирхийллийн хэв шинжийг тодорхойлохын тулд хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд болон тэдний эрэгтэй хамтрагчид хүчирхийлэлтэй гэр бүлд өссөн эсэхийг мөн судалсан.

8.1 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЛИЙН ХҮҮХДИЙН ЗАН БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ МЭНДЭД ҮЗҮҮЛСЭН НӨЛӨӨ

Хамтрагчтай байсан/эсвэл байгаа нийт эмэгтэйчүүдийн 80.8 хувь нь наад зах нь нэг хүүхэдтэй байсан бөгөөд судалгааг авах үед эдгээр эмэгтэйчүүдийн 40.1 хувь нь 6–12 насны хүүхэдтэй байв. Бага насны буюу 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдээс хүүхдийнх нь зан байдалын талаар хэд хэдэн асуулт асуух замаар хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн хүүхдийн зан байдлыг хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийн хүүхдийн зан байдалтай харьцуулан үзсэн. Харьцуулалтын үр дүн бидэнд хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл болон хүүхдийн зан байдлын хоорондын уялдаа холбоотой болохыг харуулсан.

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүд (47.1 хувь) хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүдтэй (29.5 хувь) харьцуулахад аймхай, зожиг зан ааштай байна. Хүчирхийлэлтэй гэр бүлд өсч байгаа хүүхдүүд илүү түрэмгий зан ааштай (43.0 ба 27.5 хувь), хар дарж зүүдэлдэг (23.7 хувь ба 14.2 хувь) ба энэ нь хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл хүүхдийн зан байдалд сөрөг нөлөөтэй болохыг харуулж байна.

Зураг 8.1. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй 6–12 настай хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүдийнхээ зан байдалд хийсэн ажиглалт, 2017 он (N=1595), (N=985)

Тайлбар: N=1595–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо, N=985–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл болон хүүхдийн зан байдлын хоорондын хамаарал өндөр байна. Орондоо шээх зан байдлын хувьд (0.05–аас их) ялгаа байхгүй байгаа боловч аймхай, түрэмгий эсвэл хар дарж зүүдэлдэг зэрэг бусад зан байдлын хувьд 0.05–аас бага байгаа нь ээжийнх нь эсрэг үйлдэгдсэн хамтрагчийн хүчирхийлэл болон хүүхдийн зан

байдал, эрүүл мэндийн хооронд хамаарал байгааг харуулж байна (Хавсралт 4–ын Хүснэгт 19). Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэл нь хүүхдийн зан ааш, сэтгэл санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг чанарын судалгааны гүнзгийрүүлсэн ярилцлагын хэсгээс харж болно.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хүү бага учраас мэдэгдэхгүй байна. Гэхдээ хааяа ингэж байхаар үхчихмээр санагддаг гэж хэлдэг. Охин өсвөр насан дээрээ байгаа. Ааш зан нь өөрчлөгдөж хурц болж байгаа. Би охиндоо ингэж болохгүй гэж захидаг. Охин минь ийм амьдралд тайван байж чадахгүй байна гэж хэлсэн. Мэдээж хүүхдүүдэд хэцүү байгаа.

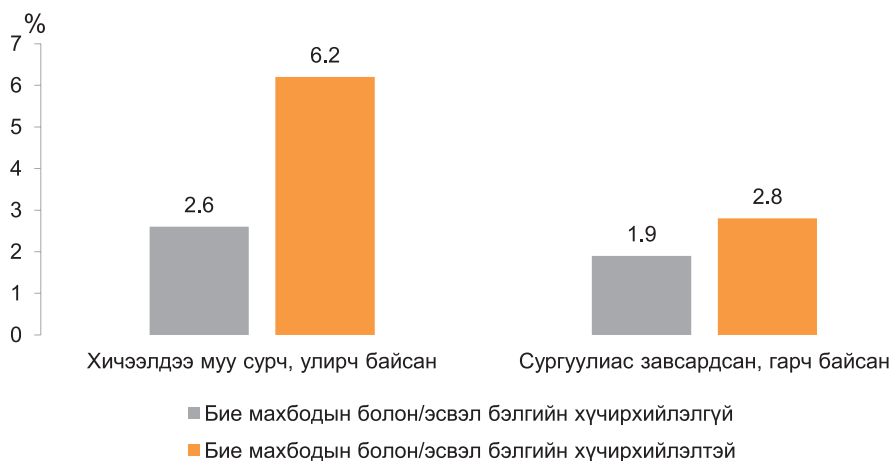
25–39 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хүүхдүүдийн сэтгэл санаанд маш их нөлөөлж байгаа. Манай хоёр охин их бүрэг. Би эрэгтэй хүүхдүүдийг харахаар уур хүрдэг гэж хэлдэг.

25–39 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гэр бүлийн орчинд хүчирхийлэл байгаа айлын хүүхдүүд анги улирах сургууль, завсардах нь бие махбод болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртдөггүй ээжийн хүүхдүүдээс илүү өндөр байна. (Зураг 8.2).

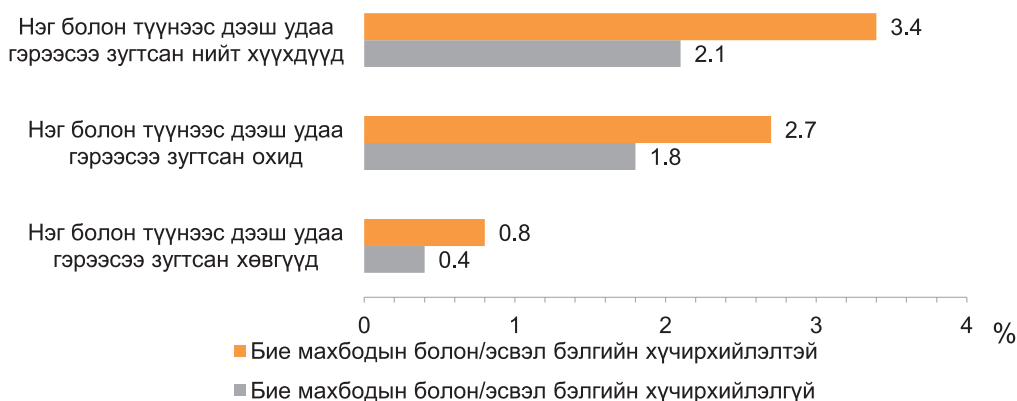
Зураг 8.2. Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй анги улирсан болон сургууль завсардсан нэг болон түүнээс дээш хүүхэдтэй (6–12 насны) эмэгтэйчүүдийн хувь, 2017 он (N=1595), (N=985)

Тайлбар: N=1595–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо, N=985–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо

Хүүхдүүд хүчирхийлэлд өртөх, хүчирхийлэлтэй гэр бүлд өсөх зэрэг олон шалтгааны улмаас гэрээсээ зугтдаг байна. Манай судалгааны хувьд, гэрээсээ дайжсан цөөхөн хүүхэд байсан ба эмэгтэйчүүд хүчирхийлэлд өртөж байгаа гэр бүлийн хүүхдүүд гэрээсээ дайжих, зугтах нь хүчирхийлэлгүй гэр бүлийн хүүхдүүдээс их байх хандлагтайг харуулж байна (Зураг 8.3).

Зураг 8.3 Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй, хүүхдүүд нь (6–12 насны) гэрээсээ зугтсан эмэгтэйчүүдийн хувь 2017 он (N=1595), (N=985)

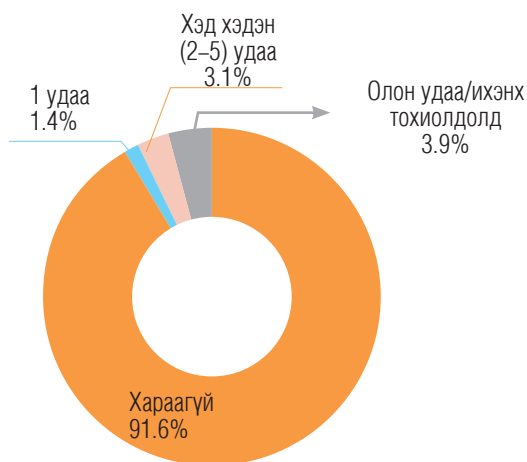
Тайлбар: N=1595–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо, N=985–Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн, 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо

8.2 ХҮЧИРХИЙЛЭЛ ҮЙЛДЭЖ БУЙГ ХАРЖ, СОНССОН ХҮҮХДҮҮД

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн хүчирхийлэлд байдаг эмэгтэйчүүдээс хүүхдүүд нь хүчирхийллийг харж, сонсож байсан эсэх харж, сонсож байсан бол хэдэн удаа харсан, сонссон талаар асуусан.

Судалгаанаас харахад, хүүхэдтэйгээ амьдардаг бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн нийт эмэгтэйчүүдийн олонх буюу 91.6 хувь нь хүүхдүүд хүчирхийллийг харж, сонсож байгаагүй гэжээ. Харин 8.4 хувь нь хүүхдүүд ээжийгээ бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж буйг 1.4 хувь нь нэг удаа, 3.1 хувь нь 2–5 удаа, 3.9 хувь нь 5–аас олон удаа харсан гэж хэлсэн байна.

Зураг 8.4 Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хүүхдүүд нь ээжийгээ хүчирхийлэлд өртөж буйг харсан, сонссон (хэдэн удаа) гэж мэдүүлсэн эмэгтэйчүүдийн хувь 2017 он (N=2043)

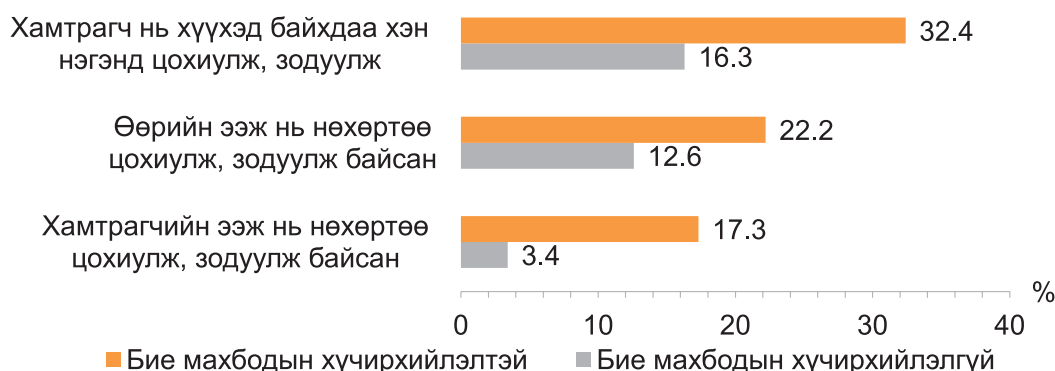
Тайлбар: N=2043 – Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэлд өртсөн 6–12 насны хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийн тоо

Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувьд “Хүүхдүүд нь хүчирхийллийг харсан” гэж Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн харьцангуй их буюу 12.7 хувь нь, хөдөө, орон нутгийн эмэгтэйчүүд 4.7 хувь нь хариулжээ. Эхчүүд хүүхэддээ хүчирхийллийг харуулахыг хүсдэггүй боловч хүүхдүүд нь харж, сонсож байгааг мэдэлгүй өнгөрөх тохиолдол байдаг.

8.3 ҮЕ ДАМЖСАН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн гурван эмэгтэй тутмын нэгнийх нь (32.4 хувь) хамтрагч бага байхдаа цохиулж, зодуулж байсан бол хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийн 16.3 хувь нь бага байхдаа цохиулж, зодуулж байсан байна (Зураг 8.5). Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ээж нь нөхөртөө цохиулж, зодуулж байсан нь эдгээр эмэгтэйчүүд өөрсдөө хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөх магадлалтай болохыг нийт хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн дөрвөн эмэгтэй тутмын нэгнийх нь (22.2 хувь) ээж хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байсан бол хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүдийн 12.6 хувийнх нь ээж хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байснаас харж болно. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийн ээж нь нөхөртөө зодуулдаг байсан хувь хэмжээ нилээдгүй өндөр буюу 17.3 хувь байсан бол хэдийгээр нь ээж нь зодуулдаг байсан ч өөрөө хамтрагчаа хүчирхийлдэггүй эрчүүдийн хувь 3.4 байна. Үүнээс үзэхэд бага насандаа хүчирхийлэлд өртөх, хүчирхийллийг харж өсөх нь цаашид хүчирхийлэл үйлдэх нэг хүчин зүйл болж байна.

Зураг 8.5. Өөрсдийн болон хамтрагчийн хүүхэд байхдаа өссөн гэр бүлийн орчинд хүчирхийлэлтэй байсан гэж мэдүүлсэн эмэгтэйчүүдийн хувь, амьдралдаа бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн болон өртөөгүй байдлаар, 2017 он (N=6914)

Тайлбар: N=6914 – Судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Хүчирхийллийг харж, мэдэрч өсөх нь насанд хүрсэн хойноо өөрөө хүчирхийлэгч болж төлөвшдөг болохыг ойлгуулахын тулд “Хүчирхийлэл хүчирхийлэгчийг төрүүлдэг” гэж олон мэргэжилтнүүд ярьдаг. Түүнчлэн, ЗБЯд оролцогчид гэр бүлийн хүчирхийлэлд өсөж буй хүүхдийн хүмүүжил доройтож, том болсон хойноо уураа барьж чаддаггүй, түрэмгий зан авиртай болж, хүчирхийлэгч болон төлөвших магадлал өндөр байдгийг онцолж байсан.

Мэргэжилтнүүдийн ярилцлага: 5 болон 7 настай хүүхэдтэй нэг эр хүүхдүүдээ байнга зоддог байв. “Та яагаад үргэлж хүүхдүүдээ зоддог юм бэ?” гэж асуухад тэрээр “Би тэдний насан дээр байхдаа тэдэн шиг жаргалтай байгаагүй. Энэ нь миний уурыг маш их хүргэдэг” гэж хариулсан юм.

Нийгмийн ажилтан

Мэргэжилтнүүдийн ярилцлага: Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй орчинд өсч буй хүүхдүүд сэтгэл зүйн эмгэгтэй, зан аашны хувьд өөрчлөлттэй болж төлөвшдөг.

Эмч

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би өөрийгөө өнгөрсөн хүн гэж боддог. 3 хүүхдээ тайван байлгах юмсан. Хичээлийг нь тайван орчинд хийлгэх юмсан гэж боддог. Хамгийн сүүлийн процесс бол охиныгоо бодоод тусдаа гарсан. “Ээжээ одоо больё, 2 дүүгээ аваад айлын байр хөлслөөд тусдаа гарах хэрэгтэй. Энэ орчинд би хичээлээ хийж чадахгүй байна” гэсэн. Нүднээс нь нулимс гарч байсан. Би хүүхдээ буруу замаар оруулах гэж байна гэж ухаарсан.

40–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүд

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Том хүү маань хүнтэй харьцахдаа хэг ёг гээд ярьж, харьцдаг болсон. Хүмүүсийн өөдөөс ална, шулна гээд аавынхаа зан ариншин, муу аашийг нь дуурайсан. Тэгээд яадаг юм, ингээд яадаг юм гэж хүмүүстэй хэрэлдэх жишээтэй болсон.

25–39 насны бүлгийн эмэгтэйчүүд

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хүүхдүүд ааваасаа айж орон доогуур ордог байсан. Хамгийн бага хүү маань бие муутай группт байдаг, надтай цуг амьдардаг. Нэг хүүхэд маань архи дарс ууж байна. Архи дарс ууж намайг зовоодог.

40–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүд

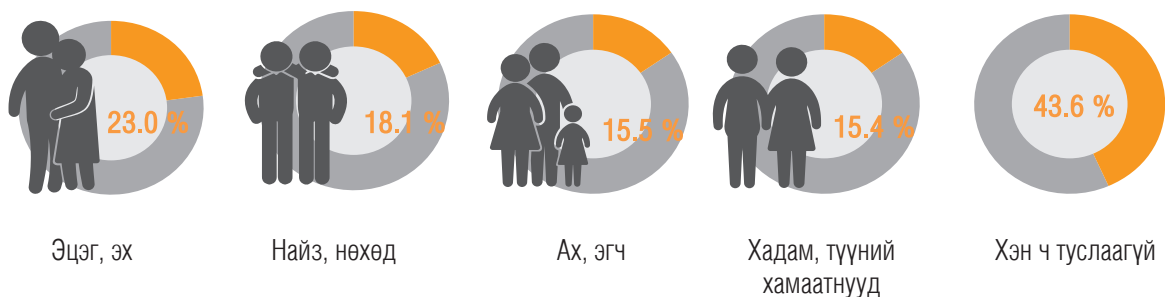
БҮЛЭГ 9.

ХҮЧИРХИЙЛЛИЙГ ДАВАН ТУУЛЖ БУЙ БАЙДАЛ

Хамтрагчийн хүчирхийллийн талаар бусдад хэлсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь

Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдэд тусалсан байдал

Энэ бүлэгт хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд хүчирхийллийг хэрхэн тэвчиж, даван туулдаг, хаана, хэнд ханддаг, хэнээс тусламж хүсдэг болон авсан тусламждаа хэр сэтгэл хангалуун байсан талаарх мэдээллийг оруулав. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй нэгээс илүү хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байсан тохиолдолд хамгийн сүүлийн хамтрагчийн хүчирхийллийн талаар тодруулан судалсан болно.

9.1 ХАМТРАГЧИЙН ЗҮГЭЭС ҮЙЛДСЭН ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ҮЕДЭЭ ЭМЭГТЭЙЧҮҮД ХААНА, ХЭНД ХАНДДАГ ВЭ?

Хамтрагчийнхаа зүгээс бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг буюу 26.5 хувь нь хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа “хэнд ч хэлээгүй” байна. Харин гурван эмэгтэй тутмын нэг буюу 36.0 хувь нь найз нөхөддөө, 32.9 хувь нь эцэг эхдээ, 31.4 хувь нь хадам болон хамтрагчийн хамаатнуудад хэлдэг байна. Анхаарууштай нь арван эмэгтэй тутмын нэгээс бага нь буюу 8.3 хувь нь л цагдаад ханджээ.

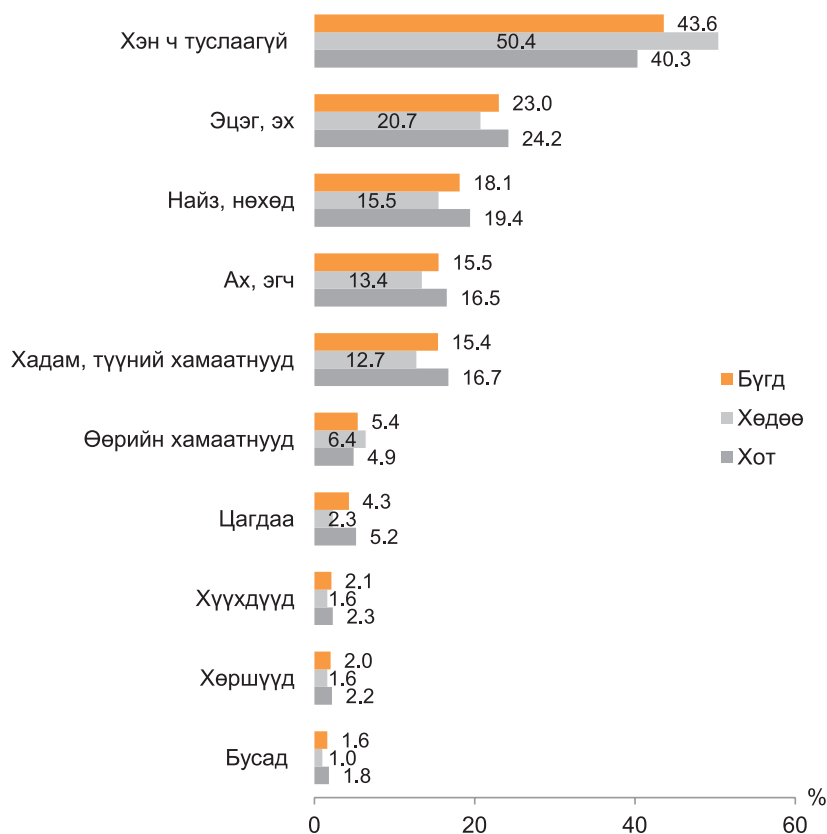
Зураг 9.1. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийнхаа зан авир, үйлдлийн талаар хэн нэгэнд хэлж, мэдэгдсэн хувь, 2017 он (N=2175)

Тайлбар: N=2175 – Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 43.6 хувь нь хэн ч туслаагүй гэж хариулсан бол эцэг, эх нь тусалсан гэж 23.0 хувь нь, найз, нөхөд нь тусалсан гэж 18.1 хувь нь, ах, эгч нь тусалсан гэж 15.5 хувь нь, хадам болон хамтрагчийн хамаатнууд тусалсан гэж 15.4 хувь нь хариулсан байна. Эндээс үзвэл эмэгтэйчүүдийн тусламж авах тохиолдол нь хөдөө орон нутагт амьдарч буй эмэгтэйчүүдээс илүү хот, суурин газарт ажиглагдаж байна.

Зураг 9.2. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдэд тусламж үзүүлсэн хүмүүс, хот, хөдөө, хувиар, 2017 он (N=2175)

Тайлбар: N=2175 – Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Чанарын судалгааны дүнгээс харахад эмэгтэйчүүд хүчирхийллийн улмаас хэн нэгнээс тусламж дэмжлэг эрэлхийлэх эсэх шийдвэр нь гол төлөв ойр хавьд нь дэмжин туслах хүмүүс байгаа эсэхээс хамааралтай байна. Эцэг, эх, ах, эгч, дүүтэйгээ нэг орон нутагт амьдардаг тохиолдолд гэр бүлийнхэндээ хүчирхийлэлд өртсөн тухайгаа хэлж, улмаар тусламж, дэмжлэг хүсдэг байна. Харин гэр бүлийнхнээсээ хол амьдардаг бол найз, нөхөд, хамт ажиллагч, хадам ээж, аав, хөрш айлын хүмүүстээ ханддаг байна.

Эмэгтэйчүүдийн дунд нөхрийн болон өөрийн нэр хүндийг бодож, хүчирхийлэлд өртдөг тухайгаа хэлэхгүй, нуудаг тухай яриа судалгааны үеэр цөөн бус удаа гарсан. Эдгээр эмэгтэйчүүд “хүчирхийллийг тэвчиж, зохицно” гэж үзэж, дийлэнх нь хүчирхийллийн талаар мэдээлэх, хэн нэгнээс тусламж хүсэхээсээ и лүү үүнийгээ нууж амьдардаг байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би ээжтэйгээ илэн далангүй ярилцдаг байсан. Сүүлийн үед ээжийгээ зовоохгүй гэж бодоод энэ тухайгаа ярихгүй байгаа юм. Эхэндээ учраа олохгүй, хавийн амьтанд амьдралаа дэлгэж, бэрүүддээ ч ярьдаг байсан. Гэтэл хүмүүс тус болохын оронд харин хов жив болгоод, дэмий юм байна гэдгийг ойлгосон.

20–24 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Ажлын газрынхаа эгчид ханддаг байсан, сайхан сэтгэлтэй тэр эгч л намайг ойлгож, дэмждэг байсан.

40–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Нөхөр маань намайг зодсон тухай хадам ээждээ хэлэхэд юу ч дуугараагүй, хүүхдээ өмөөрдөг юм байна лээ.

20–24 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Хөрш айлын хүүхдүүд орж ирж, тусалдаг.

25–39 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

9.2 ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ХАНДСАН БАЙГУУЛЛАГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд тусламж авахаар хандаж болох хэд хэдэн байгууллага байдаг. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ямар байгууллагад хандсан тухай судлахад дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг буюу 23.9 хувь нь цагдаад, арван эмэгтэй тутмын нэг буюу 13.2 хувь нь эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагад, 12.5 хувь нь лам, шашны тэргүүнд ханддаг гэж хариулсан бол хамгаалах байр болон бусад тусламж, үйлчилгээний байгууллагад маш бага буюу 1.5 хүртэлх хувь нь л ханджээ.

Зураг 9.3. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн тусламж хүсэхээр хандсан байгууллага, үйлчилгээ, хувиар, 2017 он (N=2175)

Тайлбар: N=2175 – Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Эмэгтэйчүүд цагдаагийн байгууллагад мэдээлэх нь тус болдоггүй гэж үзэж байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Цагдаа дуудна, мэдээлнэ, цагдаа нь дургүйцэж, үл тооно. Цагдаа дуудахаар хашаа даваад зугтаасан. Цагдаа орж ирээд “ороод ирэхээр нь хэлээрэй” гэсэн. Гэхдээ ахиж ирээгүй. Нөхрөөсөө салсан ч цагдаа намайг хамгаалахгүй юм байна гэж ойлгосон. Одоогоор зодож нүдсэн ч арай гайгүй зодох байх гэж бодоод ахынхаа гадаа буусан.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Цагдаад хэлэхээр улам их дарамт ирнэ гэж болгоомжилдог. Анх биед халдахад л мэдэгдэх ёстой юм байна лээ. Дараа нь байдаг л зүйл гээд байнга зоддог болох байх. Хамгаалдаг газар байвал хандах хэрэгтэй гэж боддог болсон. Гэхдээ хаана, хэрхэн хандахаа мэдэхгүй байна.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Цагдаад хоёр, гурван ч удаа хэлсэн. Цагдаа 3–4 цаг байлгаад загнаж байгаад л явуулдаг. Тэгээд ирсэн хойноо “Чи цагдаад хэлдэг хэн бэ” гээд л загнаж, зоддог.

40–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Цагдаа үүнээс хойш зодох, янз бүрээр доромжлох, хөөж туувал шууд манайд ирээрэй гэсэн. Манайд гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх төв байдаг. Нүцгэн хөөж гаргасан ч хамаагүй ир, манайд орогнуулах газар байдаг, холбогдоорой гэсэн.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: Би 3 хүүхдийн хамт Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төвийн хамгаалах байранд түр хугацаагаар байрлаж байна. Иргэний хэрэг үүсгэж, гэр бүлээ цуцлуулах, эд хөрөнгийн маргаан, хүүхдийн тэтгэвэр тогтоолгох зэргээр шүүхийн асуудлаа шийдэх гэж Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төвд хандсан. Тэсэхээ болиод, амьд л явъя гэж бодоод гэрээсээ гарсан. Тэгтэл намайг тэнэмэл амьдралыг сонгосон гэж нөхөр дүгнэж байгаа. 20.0 хувийн хараатай хүн хараагүй болчихвол би яаж амьдрах юм бэ, тэнэхтэй манатай байдалд орно. Нэг удаа зодоод группт оруулчихлаа, тэгээд болихгүй, нойтон устай алчуураар нүүр нүдгүй ороолгосон. Намайг Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төвд очсон гэхээр нөхөр “юу хийж тэнд очиж байгаа юм бэ, ухаан нь муудаа юу, солиорсон юмуу” гэж хэлж байсан. Өрхийн эмнэлэг, хороо, нийгмийн ажилтан, халамжийн хэлтэст очихоор миний яриад байгаад итгэдэггүй.

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

ЗАРИМ ЭМЭГТЭЙЧҮҮД ТУСЛАМЖ ХҮСЭЖ БАЙХАД ЗАРИМ НЬ ЯАГААД ТУСЛАМЖ ХҮСДЭГГҮЙ ВЭ?

Дараах зурагт хамтрагчийнхаа хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд аль нэг байгууллага, үйлчилгээнд хандах болсон шалтгааныг харуулав (Зураг 9.4). Хариулагчид нэгээс олон хариултыг сонгох боломжтой байсан учир хариултуудын нийлбэр 100 хувиас өндөр гарна. Хүчирхийлэлд өртсөн гурван эмэгтэй тутмын хоёр буюу 68.7 хувь нь хүчирхийллийг тэвчих аргагүй болсны улмаас, 42.7 хувь нь бэртэл, гэмтэл авсны улмаас тусламж хүсэн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандсан байна. Мөн 17.0 хувь нь хүчирхийлэл нь улам их болохоос айсан, 15.2 хувь нь хүүхдүүдээ зовж байгааг хараад тусламж хүссэн гэж хариулжээ.

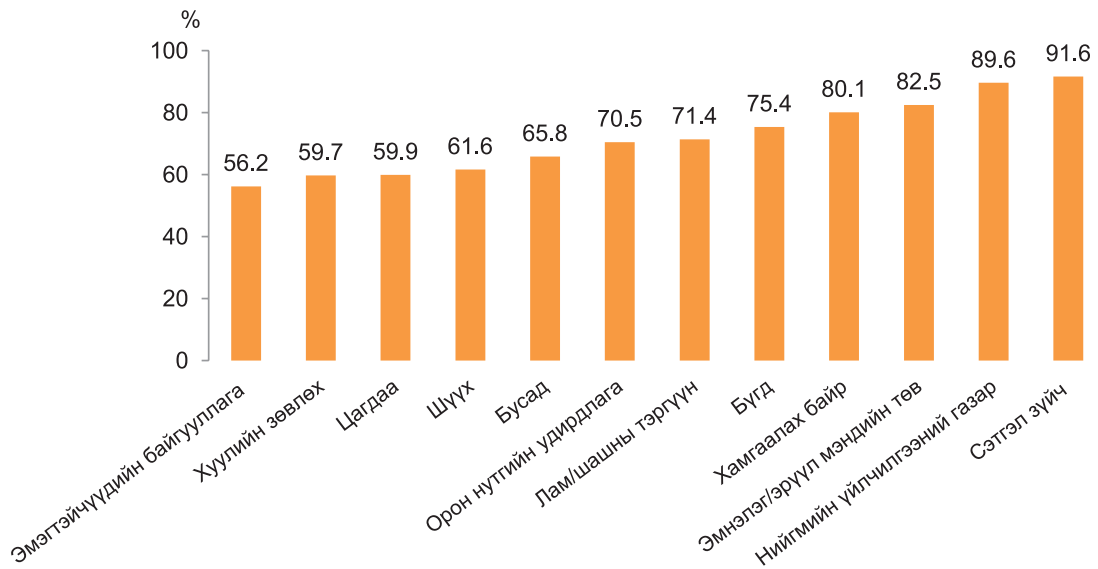
Зураг 9.4. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандсан шалтгаан, хувиар, 2017 он (N=647)

Тайлбар: N=647 – Тусламж авсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Дөрвөн эмэгтэй тутмын гурав нь буюу 75.4 хувь нь ямар нэгэн байгууллага, тусламж үйлчилгээнд хандаж авсан үйлчилгээндээ сэтгэл хангалуун байсан ба үйлчилгээний төрлөөс шалтгаалан авсан сэтгэл ханамж ялгаатай байв. Ялангуяа эмэгтэйчүүдийн 91.6 хувь нь сэтгэл зүйн үйлчилгээнд, 80–аас илүү хувь нь нийгмийн үйлчилгээний газар, эмнэлэг/эрүүл мэндийн төвийн үйлчилгээнд сэтгэл хангалуун гэсэн үнэлгээг өгсөн бол эмэгтэйчүүдийн байгууллага, хуулийн зөвлөх үйлчилгээ, цагдаагийн байгууллага зэрэгт ихэнх нь сэтгэл хангалуун байсан хэдий ч харьцангуй бага үнэлгээ өгсөн байна. Энэ нь хууль эрх зүйн талын үйлчилгээнүүд нь ихэвчлэн хүчирхийлэл үйлдэгчдэд арга хэмжээ авдаг бол эрүүл мэнд болон нийгмийн үйлчилгээ нь илүү хохирогчийн хэрэгцээнд төвлөрсөн байдагтай холбоотой.

Зураг 9.5. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн байгууллага, үйлчилгээнд сэтгэл хангалуун байдал, үйлчилгээгээр, 2017 он (N=647)

Тайлбар: N=647–Тусламж авсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Эмэгтэйчүүдээс ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандаагүй шалтгааныг тодруулж асуухад гэр бүлийн нэр хүнд унана гэдгээс сэргийлсэн гэж дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг буюу 25.9 хувь нь хариулсан байна (Зураг 9.6). Харин таван эмэгтэй тутмын нэг буюу 20.9 хувь нь хүчирхийллийг ноцтой асуудал биш, байдаг л зүйл гэдэгтэй эвлэрсэн байна.

Зураг 9.6. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэлбэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандаагүй шалтгаан, хувиар, 2017 он (N=1527)

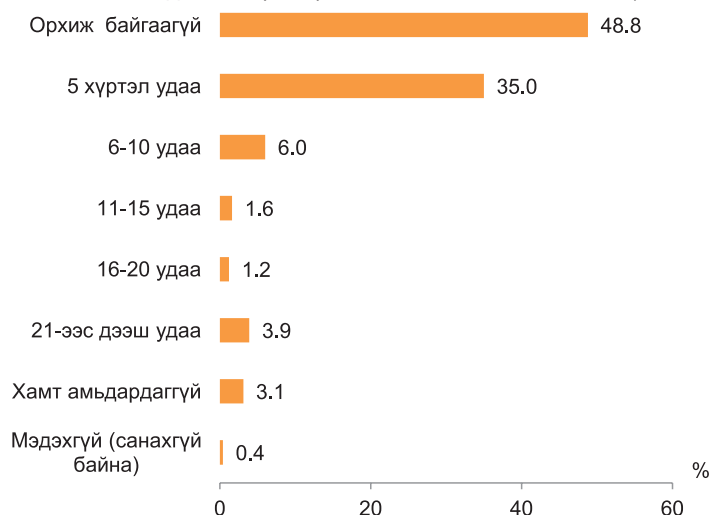
Тайлбар: N=1527 – Хүчирхийлэлд өртсөн, тусламж хүсэхээр байгууллага, үйлчилгээнд хандаагүй эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдээс хэн хэн нь ч хамтарсан багт хандаж тусламж хүсээгүй байна. Харин бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн охиныг өсвөр үеийнхний эмнэлэгт үзүүлэх үед нь эмч нар мэдсэнээр сэтгэл зүйчид хандаж түүний зөвлөснөөр цагдаад хандсан байна.

9.3 ХҮЧИРХИЙЛЛЭЭС ЗУГТАЖ ГЭРЭЭСЭЭ ДАЙЖИЖ БАЙСАН ЭСЭХ

Хамтрагчтайгаа нэг гэрт амьдардаг байсан бөгөөд хамтрагчийн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн тал гаруй хувь буюу 51.2 хувь нь гэрээсээ нэг ба түүнээс олон удаа дайжиж байсан гэж хариулсан. Гурван эмэгтэй тутмын нэг буюу 35.0 хувь нь 1–5 удаа, 6.0 хувь нь 6–10 удаа гэрээ орхиж байсан бол 3.9 хувь нь 21–ээс дээш удаа гэрээ орхин явж байжээ (Зураг 9.7).

Зураг 9.7. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн гэрээ орхиж явсан давтамж, 2017 он (N=2175)

Тайлбар: N=2175 – Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Гэрээ орхиж, дайжиж байсан нийт эмэгтэйчүүдийн ойролцоогоор дөрөвний гурав нь буюу 72.4 хувь нь хүчирхийллийг тэвчих аргагүй болсон, 18.8 хувь нь бэртэл, гэмтэл авсан, 16.1 хувь нь гэрээсээ хөөгдсөний улмаас явсан гэж хариулжээ (Зураг 9.8). Эмэгтэйчүүдийн гэрээсээ дайжсан шалтгааны 15–аас дээш хувь нь хүүхдээс хамаарсан буюу 10.6 хувь нь хүүхдүүдээ зовж байгааг харсан, 4.8 хувь нь хүүхдүүдэд заналхийлсэн, эсвэл гар хүрсэн шалтгаантай байв.

Зураг 9.8. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай байсан/байгаа эмэгтэйчүүдийн гэрээ орхиж явах болсон шалтгаан, хувиар, 2017 он (N=1008)

Тайлбар: N=1008 – Хүчирхийллийн улмаас гэрээ орхин явж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Гэрээ орхин явж байсан нийт эмэгтэйчүүдийн 73.2 хувь нь гэрээ орхиж явахдаа өөрийн хамаатны гэрт очдог бол 12.9 хувь нь найз нөхөд болон хөршийнд очдог гэж хариулсан байна. Мөн 3.3 хувь нь зочид буудал, түр байрлах газарт, 2.8 хувь нь гудамжинд хоноглодог, 2.7 хувь нь хамтрагчийн хамаатны гэрт, 0.2 хувь нь сүм, хийдэд очдог гэжээ.

Зураг 9.9. Хамтрагчтай байсан/ байгаа эмэгтэйчүүдийн хамтрагчийнхаа бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийллийн улмаас гэрээсээ дайжсан эмэгтэйчүүдийн хувь, очсон газраар нь, 2017 он (N=1008)

Тайлбар: N=1008 – Хүчирхийллийн улмаас гэрээ орхин явж байсан эмэгтэйчүүдийн тоо

Гэрээсээ явсан хугацааны тухайд эдгээр эмэгтэйчүүдийн 58.6 хувь нь нэг сараас бага хугацаагаар, 17.4 хувь нь нэг сараас дээш хугацаагаар, дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг буюу 24.1 хувь нь гэрээсээ бүр мөсөн явсан гэж хариулжээ.

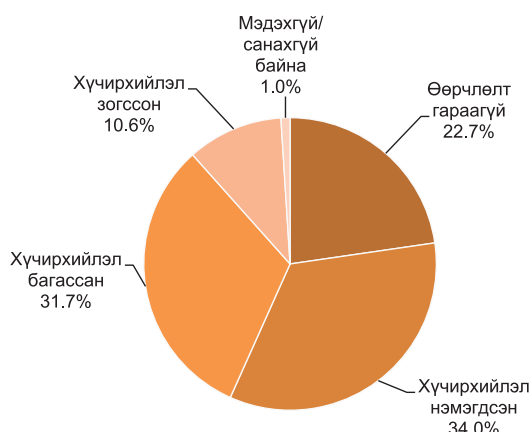
Гэрээсээ явчихаад эргэж очсон эмэгтэйчүүдийн 34.4 хувь нь хамтрагчаа уучилсан, 33.0 хувь нь хамтрагч нь буцаж ирэхийг гуйсан, 33.0 хувь нь хүүхдүүдээ орхихыг хүсээгүй гэсэн шалтгаанаар эргэж очсон бол 25.6 хувь нь гэр бүлээ салгахыг хүсээгүй ба 24.5 хувь нь гэр бүлийн нэр төрийг бодож гэртээ буцаж очсон гэжээ (нэг хүн нэгээс дээш хариулт хэлэх боломжтой байсан). Харин 16.5 хувь нь хамтрагчаа засарч, өөрчлөгдөнө гэдэгт найдсан учраас гэртээ эргэн очдог байна. Мөн 14.7 хувь нь хүүхдүүдээ бодсон учраас, 6.7 хувь нь гэр бүлийнхэн оролцож гуйсан учраас, 5.5 хувь нь хамтрагчдаа сайхан сэтгэл гаргаж гэртээ буцаж очсон байна. Нийт эмэгтэйчүүдийн 10 хүрэхгүй хувь нь очсон газартаа удаан байх боломжгүй, хүчирхийлэл ноцтой асуудал биш, хүүхдэд заналхийлсэн гэх мэт шалтгааны улмаас эргэн очдог гэж хариулжээ.

Харин хүчирхийллийг тэвчиж, гэрээ орхиж яваагүй эмэгтэйчүүдийн 36.2 хувь нь хүүхдээ орхихыг хүсээгүй гэсэн шалтгааны улмаас гэрээсээ яваагүй гэж хариулсан байна. Улмаар 24.1 хувь нь гэр бүлээ салгахыг хүсээгүй, 21.0 хувь нь хамтрагчаа уучилсан, 17.1 хувь нь гэр бүлийн нэр төрийг бодсон, 10.7 хувь нь хүүхдүүдээ элэг бүтэн өсгөхийг хүссэн, 9.6 хувь нь хүчирхийлэл ноцтой асуудал биш, 8.9 хувь нь хамтрагчаа өөрчлөгдөнө гэж найдсан, 7.7 хувь нь хамтрагчаа хайрладаг, 4.1 хувь нь ганц бие байхыг хүсээгүй гэх шалтгааныг нэрлэжээ.

9.4 ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙ ХАРИУ ҮЙЛДЭЛ ҮЗҮҮЛСЭН ЭСЭХ

Эмэгтэйчүүдийн 63.7 хувь нь хамтрагчийн бие махбодын хүчирхийллээс өөрийгөө хамгаалан ямар нэгэн эсэргүүцэл үзүүлсэн байна. Тэдгээр эмэгтэйчүүдийн дөрвөн эмэгтэй тутмын нэг буюу 22.7 хувь нь эсэргүүцэл үзүүлснээр ямар нэгэн өөрчлөлт гараагүй гэж хариулжээ. Харин 34.0 хувь нь хүчирхийлэл нэмэгдсэн гэж хариулсан бол 31.7 хувь нь хүчирхийлэл багассан гэжээ. Харин бие махбодын хүчирхийлэлд өртөж байх үедээ өөрийгөө хамгаалан хариу үйлдэл үзүүлж байсан арван эмэгтэй тутмын нэг нь хамтрагчийн хүчирхийлэл зогссон гэж хариулжээ.

Зураг 9.10. Хамтрагчтай байсан/ байгаа, хамтрагчийн зүгээс үзүүлсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хариу эсэргүүцэл үзүүлснээр гарсан өөрчлөлт, 2017 он (N=1249)

Тайлбар: N=1249 – Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн, хариу үйлдэл үзүүлсэн эмэгтэйчүүдийн тоо

Чанарын судалгаа: Эмэгтэйчүүд хамтрагч нь өөрт халдахад өөрийгөө хамгаалах үүднээс зодолдох, зугтаах болон өөрийгөө хамгаалж чаддаггүйн улмаас зодуулдаг гэж ганцаарчилсан ярилцлагын үед хариулсан байна. Хүчирхийлэгчийн зүгээс хаалга, пинг цоожлох, гар утсыг нь булаан авах зэрэг нь эмэгтэйчүүдэд өөрийгөө хамгаалах боломжгүй нөхцлийг бий болгодог. Цөөн тооны эмэгтэйчүүд хүүхдүүдээ хамгаалахын тулд өөрийгөө зодуулдаг, толгойгоо юун түрүүнд хамгаалдаг гэх зэргээр хариулсан. Өөрийгөө хамгаалах гол үйлдлүүдийг дурдахад:

- 1. Зугтаах.** Өөрийгөө, үр хүүхдүүдээ хамгаалах үүднээс ганцаараа болон хүүхдүүдтэйгээ хамт зугтаадаг гэсэн хариулт хамгийн олон давтамжтай хариулт байв. Хүчирхийлэлд өртөгч нь орон сууцанд амьдардаг бол оронд гарч тайвшрах, унтахыг нь хүлээх, гэр хороолол болон хөдөө амьдардаг бол гадаа гарч зугтаах, пин, вагончик, айлын жорлон, голын эргээр хонох (зуны цагт), айл руу зугтааж орох (орох дотны айлтай тохиолдолд) зэрэг үйлдлүүдийг ихэвчлэн хийдэг байна. Нэг талаас зугтааж орсон айл нь хүчирхийлэгчийн дарамт, заналхийлэлд өртдөг зэрэг шалтгаанаар зарим эмэгтэйчүүд айлд орохоос татгалздаг байна.
- 2. Цагдаа дуудах.** Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй бус түүний аав, ээж, хамаатан садан, хөрш айл, том болсон хүүхдүүд нь цагдаа дуудах арга хэмжээ авдаг байна. Цагдаагийн тусламж авах тухай хэд хэдэн ялгаатай хандлага судалгаагаар ажиглагдсан бөгөөд энэ талаар дээр дэлгэрүүлж авч үзсэн.
- 3. Аргадах, тайвшруулах.** Олон жил, удаа дараагийн хүчирхийлэлд өртсөн, тэвчиж амьдрахаас өөр боломжгүй гэж бодсон эмэгтэйчүүд хүчирхийлэгчийг аргадаад унтуулах, уучлал гуйх, уурыг нь хүргэхгүй, дуугарахгүй байх, гэр орныхоо ажлыг хийх, халуун хоолтой угтах, халамжлах зэргээр өөрийгөө болон үр хүүхдээ хамгаалдаг тухай яриув.
- 4. Харилцан зодолдох.** Цөөн тооны эмэгтэйчүүд аль таарснаараа цохих, шидэх, буцаагаад цохих зэрэг үйлдлээр бууж өгдөггүй тухайгаа дурдсан. Энэхүү үйлдлийнхээ үндэслэлийг “Давардаг” тул ямар нэг хэлбэрээр хариу авч байх ёстой гэж тайлбарласан.
- 5. Хамгаалах үйлдэл хийдэггүй.** Маш цөөхөн эмэгтэйчүүд зодох үед нь юу ч хийдэггүй, “Албал алаг” гэж боддог болсон гэж хариулжээ. Ийм хариу үйлдэл удаа дараагийн хүнд, ноцтой хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ярианд дурдагдав.

9.5 ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЛЭЭС ХАМГААЛАХ ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙН ТАЛААРХ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН САНАА БОДОЛ

Энэ хэсэгт хамаарах мэдээллийг зөвхөн чанарын судалгаагаар судалсан болно

Чанарын судалгаа: Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртдөг эмэгтэйчүүдийн олонх нь цөөн хоногоор саатуулдаг, баривчилдаг цагдаагийн үйлчилгээнээс гадна хамгаалдаг, хүчирхийлэл үйлдэгч, хохирогч нарт зөвлөгөө, тусламж үзүүлдэг, тэдгээрт харилцан биенээ ойлгоход нь тусалдаг байгууллага, сэтгэл зүйчийн тусалцаа

хэрэгтэй байна гэдгээ илэрхийлж байв. Тэр дундаа хөдөөгийн суманд амьдардаг хүчирхийлэлд өртөгчдийн хувьд хамгаалах, зөвлөх үйлчилгээ байхгүйгээс хүчирхийлэгчид дахин хүнд хэлбэрээр дарамтлуулах эсвэл гэрээсээ дайжиж хээр гадаа, айлд хонох зэрэгт хүргэдэг.

Сумдад ажиллаж буй мэргэжилтнүүдийн олонх нь сум, орон нутгийн түвшинд хүчирхийлэлд өртөгчдийг хамгаалах, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөх, мэргэжлийн туслалцаа, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллага, нэгж, мэргэжилтэн байхгүй нь гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэхэд хүндрэл учруулж буй гол хүчин зүйлсийн нэг гэж үзэж байна. Судалгаанд оролцогч зарим эмэгтэйчүүд төрийн болон төрийн бус байгууллагаас тусламж, зөвлөгөө авахыг чухалчлахаас илүүтэй “Яагаад ийм авир гаргасан учир шалтгааныг тодруулах”, “Сайн хүн болгож засаж өөрчлөх”, “Архинаас гаргах”-ын тулд лам, бөө, анагаагч зэрэгт хандаж байна. Гэр бүлийн хүчирхийллийн бодит шалтгаан, хамгаалах арга замын талаар шинжлэх ухаан, сайн туршлагад тулгуурласан мэдээлэл авахын оронд ид шид, шашны аргаар “Сайн хүн” болгон өөрчлөх аргыг сонгож байна.

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: *Хүчирхийллийн эсрэг байгууллагууд байдаг гэсэн. Тэр нь хөдөө суманд байдаг болоосой гэж зарим үед боддог. Юуны түрүүнд очоод тайван байх орон байр хэрэгтэй. Мөн цагдаагийн байгууллага болон холбогдох байгууллагууд нь арга хэмжээ авдаг байгаасай гэж бодож байна.*

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: *“Танай нөхөр уурхай гэж яваад хорлогдчихсон юм биш үү” гэж эгч хэлсэн. Эгч маань эмнэлгээс гараад сайн лам хуварга дээр очиж засал хийлгэе гэсэн.*

35–64 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлага: *Хүчирхийллийн эсрэг мэргэжлийн хүн байх ёстой гэж бодож байна. Эхнэр, нөхөр хоёртой тус тусад нь уулзаад, юунаас болоод байгааг нь тодорхойлоод ямар чиглэлийн байгууллагад хандах хэрэгтэйг нь чиглүүлж өгөх мэргэжлийн хүн хэрэгтэй байна.*

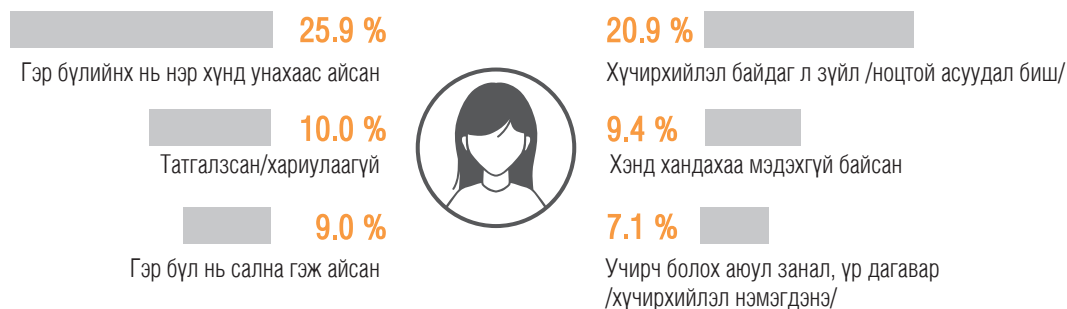
15–34 насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн ярилцлагаас

Гүнзгийрүүлсэн ярилцлагад оролцсон эмэгтэйчүүд хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртдөг тухайгаа эцэг эх, ах, эгч, нагац болон авга эгч, найз нөхөд, цуг ажилладаг хамт олон, хадам ээж, аав, хөрш, цагдаад хандаж мэдэгдэж байжээ. Ялангуяа цагдаагийн байгууллагад түлхүү хандаж байсан ч үр дүн муутай гэж нэг хэсэг нь үзэж байхад цагдаад хандсанаас хойш зодож дээрэлхэх нь багассан, хүчирхийлэл даамжрахаас сэргийлдэг болсон учир цагдаагийн тусламжийг авч байх нь зөв гэж нөгөө хэсэг нь үзэж байна.

БҮЛЭГ 10.

ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн ямар нэгэн байгууллага, үйлчилгээнд хандаагүй шалтгаан

Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн гэрээ орхин явах болсон шалтгаан

Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн **бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд** өртсөн эмэгтэйчүүдийн

51.2% нь гэрээсээ дайжиж байжээ.

10.1 ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ

Энэхүү судалгаа нь жендэрт суурилсан хүчирхийллийн талаарх тоон болон чанарын мэдээллийг бий болгосон бөгөөд эдгээр мэдээлэл нь энэ чиглэлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, үйлчилгээг сайжруулахад чухал ач холбогдолтой юм. Судалгааны хамгийн чухал ач холбогдол нь ихэнх тохиолдолд хаалттай хаалганы цаана нууц хэвээр үлддэг эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн үйлдлүүдийг ил болгосонд оршино. Түүнчлэн олон эмэгтэйчүүдийн хувьд зөвхөн хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртөөд зогсдоггүй. Мөн эцэг эх, ах дүү, төрөл төрөгсөд болон огт танихгүй хүмүүсийн үйлдсэн хүчирхийллийн золиос болдог.

Судалгаанаас гарсан үндсэн дүгнэлт:

- Судалгаанд оролцогчдын 29.7 хувь нь амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн байна.
- Судалгаанд оролцсон эмэгтэйчүүдийн 14.0 хувь нь бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байгаа нь Ази Номхон Далайн Бүсийн бусад орнуудтай харьцуулахад өндөр байна.
- Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл нь эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж байна. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн 42.8 хувь нь хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авчээ. Бэртэл, гэмтэл авсан эмэгтэйчүүдийн 71.6 хувь нь хүнд буюу ноцтой бэртсэн байна.
- Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд ихэвчлэн өөрсдийн эрүүл мэндийн байдлыг муу гэж үнэлсэн бөгөөд сэтгэцийн эрүүл мэндийн эмгэгийн олон шинж тэмдгүүдийг нэрлэж байсан.
- Гэр бүлийн хүчирхийлэл нь хүүхдүүдэд болон гэр бүлийн бусад гишүүдэд мөн сөргөөр нөлөөлдөг. Хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн зан байдлын доголдолтой хүүхдүүдтэй байх нь хүчирхийлэлд өртөж байгаагүй эмэгтэйчүүдийнхтэй харьцуулахад илүү их байна. Хүүхэд насандаа гэр бүлийн хүчирхийллийг харж, сонсож, хүчирхийлэлд өртөх нь насанд хүрсэн хойноо хүчирхийлэгч болох магадлал өндөр байгааг судалгааны дүн харуулж байна.
- Эмэгтэйчүүд тэдний нас, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, орлогын түвшин, хаана амьдарч байгаагаас үл хамааран хүчирхийлэлд өртөж байгааг судалгааны дүн харуулж байна.

10.2 ОЛОН УЛСЫН ХАРЬЦУУЛАЛТ

Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагаас эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийллийн тархалт, суурь шалтгаан болон үр дагаврыг соёл уламжлал, газар зүйн ялгаатай бүс нутаг, улс орнуудын хооронд харьцуулж болохуйц тоо мэдээллийг гаргах зорилгоор судалгааны олон улсын арга зүйг 1997 онд анх боловсруулж эхэлсэн. Энэхүү арга зүйг турших судалгааг нийт 10 улс оронд (Бангладеш, Бразил, Эфиоп, Япон, Намиби, Перу, Самоа, Серби, Тайланд, Бүгд Найрамдах Нэгдсэн Танзани Улс), болон газар зүйн 15 байршилд 2000–2005 оны хооронд зохион байгуулсан¹⁵. Түүнээс хойш энэхүү аргачлалыг Ази Номхон Далайн бүсийн 53 орны 19–д үндэсний хэмжээний судалгаа хийхэд ашигласан.

Зураг 10.1–д ДЭМБ–ын аргачлалын дагуу судалгаа зохион байгуулсан Азийн бүсэд хамаарах зарим улс орнуудын бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн тархалтыг Монгол Улсын үр дүнтэй харьцуулан хоёр өөр цаг хугацаа буюу амьдралдаа болон сүүлийн 12 сарын хугацаагаар харуулж байна.

Хэдийгээр ижил арга зүй хэрэглэсэн боловч улс орнуудыг хооронд нь харьцуулах боломжийг хязгаарлаж буй ялгаа байгааг тэмдэглэх нь зүйтэй. Тухайлбал, “хамтрагч”–ийн тодорхойлолт үндэсний онцлог, зан соёл, уламжлал, хууль эрх зүйн тогтолцооноос шалтгаалан улс орнуудын хувьд ялгаатай байсан. Зарим орнуудад хамтрагчид зөвхөн хууль ёсоор гэрлэсэн тохиолдлыг хамааруулж байхад зарим улс орнуудад эрэгтэй хүнтэй тогтоосон аливаа харилцааг хамт амьдарч байгаа эсэх, албан ёсоор гэрлэсэн эсэхийг үл харгалзан хамааруулдаг. Монгол Улсын хувьд хамтрагчтай байсан/одоо байгаа эмэгтэй гэдэг тодорхойлолтод одоогоор гэрлэсэн болон өмнө нь гэрлэж байсан, гэрлээгүй ч эрэгтэй хүнтэй хамт амьдарч байгаа,

¹⁵ Garcia–Moreno C, Jansen HAFM, Ellsberg M et al. WHO Multi–country Study on Women’s Health and Domestic Violence against Women. Initial results on prevalence, health outcomes and women’s responses. Geneva, World Health Organization, 2005. Available at http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/en/index.html

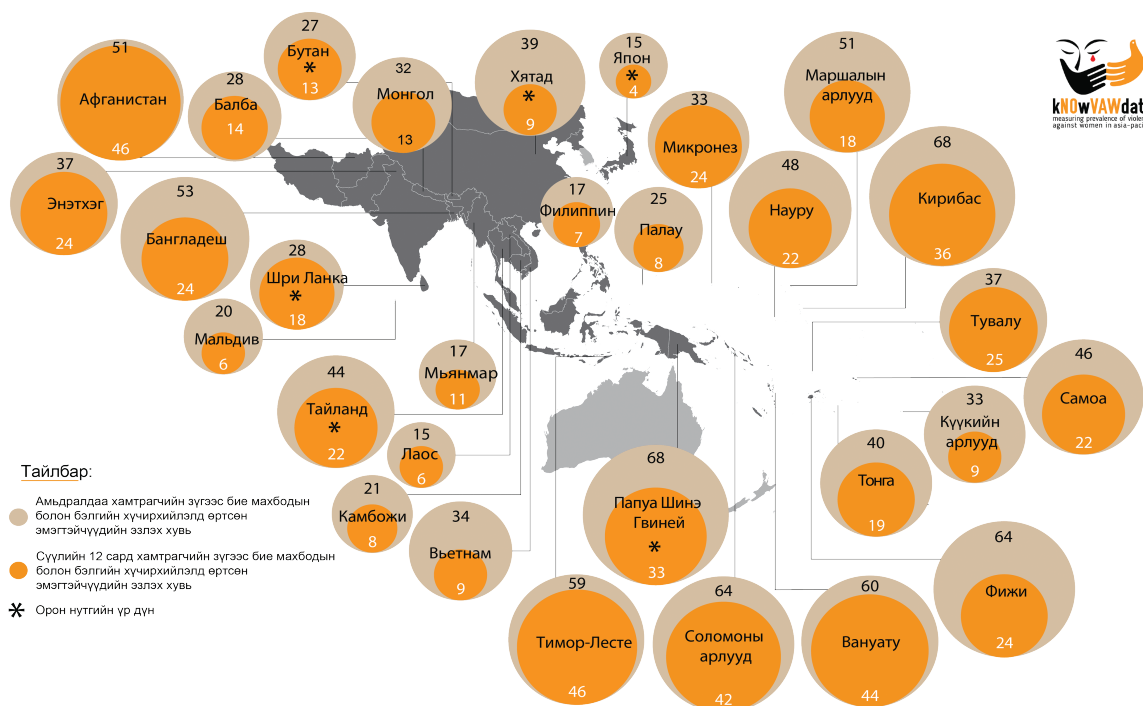
болзож байгаа бүх эмэгтэйчүүдийг хамааруулсан.

Улс орнуудыг хооронд нь харьцуулахад нөлөөлсөн бас нэг хүчин зүйл нь түүврийн хамарсан нас юм. Ихэнх улс орнуудад судалгаанд 15–49 насны эмэгтэйчүүдийг хамруулдаг, гэтэл Вьетнам улсад 18–60, Камбож, Лаос, Монгол Улсад 15–64 насныг хамруулсан. Энэ нь хүчирхийллийн тархалтын тооцоололд ялгаа гарахад нөлөөлдөг.

Зураг 10.1–т Монгол Улсын бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн түвшин Вьетнам улстай ойролцоо боловч Лаос улсаас хоёр дахин өндөр байна. Гэвч хүчирхийллийн мөн чанар, шалтгаан ижил байна. Тухайлбал, хүчирхийллийн тархалтад бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн түвшин ямар байгаа болон хүчирхийллийн давтамж, хэр зэрэг ноцтой байдлыг харуулахгүй байна. Тоо мэдээллээс харахад, хүчирхийллийн түвшин ижил байгаа бусад улс орны эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад Монгол Улсын эмэгтэйчүүдийн хүчирхийлэлд өртөж байгаа байдал нэлээд ялгаатай байгааг харж болно.

Дараах зургаас Монгол Улс болон бусад улс орнуудад хийгдсэн эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн судалгааны үр дүнгийн харьцуулалтыг харж болно. Зурагт, том дугуй дотор тухайн орны эмэгтэйчүүдийн амьдралдаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хувийг, жижиг дугуй дотор сүүлийн 12 сард бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хувийг тэмдэглэсэн. Тухайлбал, Тайландын Вант Улсын эмэгтэйчүүдийн 44.0 хувь нь амьдралдаа, 22.0 хувь нь сүүлийн 12 сард бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. Монгол Улсын хувьд судалгаанд хамрагдсан хамтрагчтай эмэгтэйчүүдийн 31.2 хувь нь амьдралдаа, 12.7 хувь нь сүүлийн 12 сард бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байна. ДЭМБ–ын тооцоолсноор олон улсын дундаж нь нийт эмэгтэйчүүдийн 30.0 хувь нь амьдралдаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн байдаг¹⁶.

Зураг 10.1 Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, судалгаа хийгдсэн орноор, хугацаагаар

ХАМТРАГЧИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛД ӨРТСӨН ЭМЭГТЭЙЧҮҮД, 2000 - 2017

НҮБХАС, Ази Номхон далайн бүс

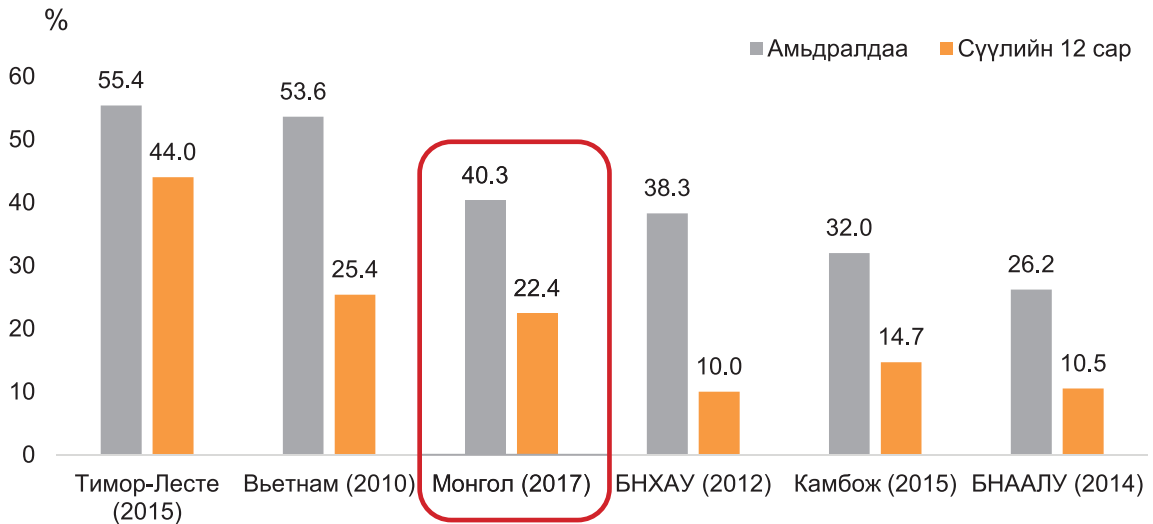
Эх үүсвэр: ДЭМБ-ын эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд, гэр бүлийн хүчирхийллийн судалгаа болон хүн ам зүй, эрүүл мэндийн судалгааны хавсрага судалгаа болох гэр бүлийн хүчирхийллийн судалгааны тайлан, 2000-2017

asiapacific.unfpa.org | kNOWVAWdata@unfpa.org
© UNFPA Asia and the Pacific Regional Office

Сэтгэл санааны хүчирхийллийг бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлтэй харьцуулахад соёл, зан заншил, шашин, шүтлэг зэрэг ялгаатай байдлаас шалтгаалан тодорхойлоход илүү төвөгтэй бөгөөд арга зүйг илүү боловсронгуй, нэгдсэн стандарттай болгох ажил хийгдэж байна. Зураг 10.3–т амьдралдаа болон сүүлийн 12 сарын байдлаар сэтгэл, санааны хүчирхийллийн түвшинг бүсийн бусад оронтой харьцуулсныг харууллаа. Ерөнхийдөө, улс орон хоорондын харьцуулалт, эрэмбэлсэн дүн шинжилгээ хийх нь нарийн төвөгтэй асуудал бөгөөд буруу тайлбарлах эрсдэлүүд байдаг учраас маш болгоомжтой хэрэглэх нь зүйтэй.

¹⁶ ЭМБ, Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн дэлхийн болон бүс нутгийн тооцоо, Женев, 2013

Зураг 10.2 Хамтрагчийн зүгээс үйлдэж буй сэтгэл санааны хүчирхийлэл, улс орнуудаар, хугацаагаар

Тайлбар: Бүх үр дүн нь үндэсний түвшинд төлөөлж байгаа боловч судалгааг Хятад улсад газар зүйн нэг байршилд зохион байгуулсан. Эх сурвалж: KNOwAPAWdata, НҮБХАС Ази, Номхон далайн бүсийн алба. 2017. Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, 2000–2017 (Бүсийн Мэдээлэл); Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа–2017, Монгол Улс.

10.3 БОДЛОГЫН ЗӨВЛӨМЖ

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийллийг таслан зогсоохын тулд Засгийн газар, иргэний нийгмийн байгууллагууд, олон улсын байгууллагуудын олон талт хамтын ажиллагаа нэн чухал юм. Охид, эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл нь хүний амьд явах эрх, бие махбодын халдашгүй дархан байдал, хамгаалуулах, эрүүл байх, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг зөрчиж байгаа үйлдэл юм. Хүчирхийллийг ямар ч нөхцөлд соёл, ёс заншил, шашин шүтлэгээр зөвтгөж, хамгаалж, хүлээн зөвшөөрөх ёсгүй. Аливаа улс орны төр засаг нь нэн тэргүүнд эмзэг бүлэг, хүчирхийлэлд өртөгчдийн эрхийг хамгаалах үүрэгтэй юм.

Үе дамжсан хүчирхийллийг таслан зогсоохын тулд хүүхдийг ялангуяа хүчирхийлэлд өртөж байж болзошгүй дагавар хүүхдүүдийг хамгаалах шаардлагатай. Хүчирхийллийг таслан зогсоох үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүдийг татан оруулах нь чухал. Эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэгчид, багш нар, хууль сахиулах ажилтнууд, шашны зүтгэлтнүүд зэрэг үйлчилгээ үзүүлэгчдийн хүчирхийлэлд өртсөн тохиолдлыг илрүүлэх, үр дүнтэй үйлчилгээ үзүүлэх чадавхийг дээшлүүлэх нь жендэрийн тэгш байдлыг хангах зорилтыг биелүүлэхэд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Энэхүү судалгааны үр дүнг өргөн хүрээнд түгээн тархааж, бодлого, хөтөлбөрийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, хянахад өргөн ашиглахыг дэмжих нь зүйтэй.

10.4 ЦААШИД ХИЙХ ШИНЖИЛГЭЭ, СУДАЛГААНЫ ЗӨВЛӨМЖ

Энэхүү судалгаагаар цуглуулсан мэдээлэл нь Монголын охид, эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэлтэй холбоотой олон асуудлыг шийдвэрлэхэд чухал мэдээлэл болох юм. Цаашид дараах асуудлыг гүнзгийрүүлж судлах нь хүчирхийллийн мөн чанар, шалтгаан, үр дагаварыг илүүтэй ойлгох, урьдчилан сэргийлэх болон таслан зогсоох үр дүнтэй хариу арга хэмжээг тодорхойлоход чухал ач холбогдолтой. Нэмэлт дүн шинжилгээ, судалгааг дараах чиглэлээр хийх шаардлагатайг зөвлөж байна. Үүнд:

- Нийгэм, эдийн засаг, хүн ам зүйн хувьсагч ашиглан хүчирхийллийн тархалтад олон талт шинжилгээ хийх;
- Хүчирхийлэл үйлдэгч эрэгтэйчүүдийн нөхцөл байдал, хамтрагчдаа үл итгэх байдлын дүн шинжилгээ хийх;
- Судалгааны үр дүнг ашиглан хүчирхийллийн эдийн засгийн өртөг болон хүчирхийлэлд өртөгсдөд үзүүлэх эрүүл мэндийн үйлчилгээний зардлыг тооцох.

ХАВСРАЛТ 1. СУДАЛГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН НЭР

ЭЭМАТС–ны Зөвлөлдөх хорооны бүрэлдэхүүн

А.Ариунзаяа	Үндэсний статистикийн хорооны дарга, Зөвлөлдөх хорооны дарга
Ч.Баянчимэг	ҮСХ–ны дэд дарга
Д.Оюунчимэг	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын дарга асан
А.Амарбал	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын дарга
Наоми Китахара	НҮБ–ын Хүн амын сангийн суурин төлөөлөгч
Б.Оюун	НҮБ–ын Хүн амын сан, Жендэрийн хөтөлбөрийн менежер
Н.Эрдэнэсайхан	Швейцарийн хөгжлийн агентлагийн Үндэсний хөтөлбөрийн зохицуулагч
А.Дэмбэрэл	ҮСХ–ны Үндэсний тооцоо, шинжилгээ судалгааны газрын дарга
Н.Должинсүрэн	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын ахлах статистикч
З.Хандармаа	Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны үндэсний зохицуулагч
Ш.Ариунболд	ҮСХ–ны Үндэсний тооцоо, шинжилгээ судалгааны газрын ахлах статистикч
С.Болормаа	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын статистикч
С.Дарьмаа	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын статистикч
Г.Урангоо	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын ахлах шинжээч
Б.Тамир	ҮСХ–ны Мэдээллийн технологийн газрын ахлах шинжээч
А.Алтангэрэл	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын шинжээч
М.Доржпагам	ҮСХ–ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын шинжээч
В.Дэлгэрмаа	ДЭМБ–ын Жендэрийн хөтөлбөрийн ажилтан
Л.Нямгэрэл	ХЗДХЯ–ны Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, зохицуулах ажлын албаны даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч
С.Тунгалагтамир	ХНХЯ–ны Хүн амын хөгжлийн газрын дарга
Д.Ганцэцэг	ЭМЯ–ны Нийгмийн эрүүл мэндийн газрын дарга
М.Мөнхбаатар	БСШУСЯ–ны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга
А.Дашдэлэг	Хүний эрхийн үндэсний комиссын ажлын албаны дарга
Ц.Отгонбат	ХЗДХЯ–ны харьяа Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, технологийн төвийн дарга
Ч.Амарбаясгалан	ХЗДХЯ–ны Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, зохицуулах ажлын албаны мэргэжилтэн
Х.Цэнджав	ХНХЯ–ны Жендэрийн үндэсний хорооны ажлын албаны мэргэжилтэн
Н.Оюунчимэг	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын Гэр бүлийн хөгжлийн газрын ахлах мэргэжилтэн
Д.Мөнхөө	“Гал голомт” үндэсний хөдөлгөөн ТББ–ын тэргүүн
Б.Эрдэнэчимэг	Монголын эмэгтэйчүүдийн сангийн тэргүүн
Ц.Оюунбаатар	Монголын хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн байгууллагуудын үндэсний холбооны ерөнхийлөгч
П.Золзаяа	Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төвийн дэд дарга
З.Тэмүүлэн	Монголын эрэгтэйчүүдийн холбооны гүйцэтгэх захирал
Ц.Одгэрэл	Нийгмийн бодлого хөгжлийн судалгааны хүрээлэнгийн захирал
Д.Мөнхтуяа	ЛГБТ Төвийн гүйцэтгэх захирал

ЗӨВЛӨХ

Хэнриет Янсен	НҮБ–ын АНДБ–ийн ХАС–гийн зөвлөх
Жессика Гарднер	НҮБ–ын АНДБ–ийн ХАС–гийн статистикч

ҮСХ–НЫ СУДАЛГААНЫ БАГ

Д.Оюунчимэг	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын дарга асан
А.Амарбал	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын дарга
Н.Должинсүрэн	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын ахлах статистикч
З.Хандармаа	Судалгааны зохицуулагч
Ш.Ариунболд	ҮСХ–ны ҮТШСГ–ын ахлах статистикч
С.Болормаа	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын статистикч
С.Дарьмаа	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын статистикч
Б.Тамир	ҮСХ–ны МТГ–ын ахлах шинжээч
М.Доржпагам	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч
О.Норовсамбуу	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч
А.Алтангэрэл	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч
Т.Оюунсүрэн	ҮСХ–ны ХАНСГ–ын шинжээч
Д.Лхагвацэрэн	ҮСХ–ны МТГ–ын шинжээч
М.Биндэръяа	ҮСХ–ны МТГ–ын шинжээч
Н.Цэрэнбалжир	ҮСХ–ны МТГ–ын шинжээч

СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТЫН АЖИЛТНУУД

Багийн ахлагчид

М.Алтанцэцэг	В.Мөнхцэцэг	Ш.Чимэдцэрэн
Б.Даваахүү	Ц.Нэрээдгарам	Т.Шинэбаяр
Ц.Должин	Ц.Нямсүрэн	Л.Энхтуяа
Ч.Лхагвадулам	О.Орхонбаатар	Д.Энхцэцэг
Д.Мөнхтуяа	Ю.Туул	Г.Эрдэнэцэцэг

Мэдээлэл цуглуулагчид

А.Алтантуул	Ц.Гэрэлмаа	Х.Соёл–Эрдэнэ
А.Алтантуяа	М.Гэрэлчимэг	Н.Солонго
А.Алия	Ж.Дашдаваа	С.Солонго
Э.Амараа	М.Дорждулам	Ц.Сонинбаяр
Б.Анхбаяр	Г.Дугармаа	Ч.Сувд–Эрдэнэ
Ц.Ариунаа	А.Дэлгэрмаа	Б.Туул

Б.Бадамтөгс	О.Дэлгэрмаа	Д.Ундраа
З.Байгалмаа	Х.Зауреш	Н.Уранбилэг
Б.Батсүрэн	Б.Лхагважав	Л.Уранбилэг
Д.Батцэцэг	Д.Лхамноргим	Б.Урангуа
Ө.Батцэцэг	С.Мөнхзул	Б.Уранчимэг
М.Баяраа	Н.Наранцацрал	С.Уранчимэг
Б.Баярмаа	Б.Насандарь	Г.Уянга
Б.Баяртуул	Б.Насанжаргал	С.Уянга
Г.Баярхүү	Б.Номинсүрэн	Б.Хишигбайгаль
Ц.Баяр–Эрдэнэ	П.Номин–Эрдэнэ	С.Хулан
О.Болормаа	С.Нургул	Г.Цэвээнпүрэв
З.Булганаа	Ю.Нэргүй	Ц.Цэнд–Эрдэнэ
Х.Булган–Эрдэнэ	Х.Одондалай	М.Цэрэндолгор
М.Буянхишиг	Л.Отгонжаргал	Г.Цэцэгмаа
Д.Бүдханд	Б.Отгонцэцэг	Н.Чимгээ
Н.Бямбасүрэн	Х.Оюунбаяр	Э.Чулуунчимэг
А.Галия	Д.Оюунбилэг	Д.Энхбат
Б.Гантуяа	Ц.Өсөхгэрэл	З.Энхнавч
П.Гантуяа	Б.Пүрэвдулам	С.Эрдэнэтуяа
Г.Ганцэцэг	Э.Рэнцэнлхам	Р.Эрдэнэчулуун

ХАВСРАЛТ 2. АСУУЛГЫН ХУУДАС

Үндэсний статистикийн хорооны даргын
2017 оны 4 дүгээр сарын 4-ний өдрийн
А/45 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт

Монгол улсын "Статистикийн тухай" хуулийн 22
дугаар зүйлийн 3 дугаар заалтыг үндэслэн
мэдээллийн нууцыг хадгална.

Маягт ЭЭМАТС-1

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД, АМЬДРАЛЫН ТУРШЛАГА СУДАЛГАА

ЕРӨНХИЙ АСУУЛГА				
ӨРХИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ ХЭСЭГ				
НН1. Түүврийн нэгжийн дугаар				[ ] [ ] [ ]
НН2. Өрхийн дугаар				[ ] [ ]
НН3. Аймаг/нийслэлийн нэр, код _____				[ ] [ ]
НН4. Сум/дүүргийн нэр, код _____				[ ] [ ]
НН5. Баг/хорооны нэр, код _____				[ ] [ ]
НН6. Байршил: Нийслэл-1, Аймгийн төв-2, Сумын төв-3, Хөдөө-4				[ ]
НН7. Өрхийн тэргүүлэгчийн нэр: _____				
ЯРИЛЦЛАГА АВАГЧИЙН ӨРХӨД ОЧСОН ТЭМДЭГЛЭЛ				
	1	2	3	СҮҮЛИЙН ОЧИЛТ
Өдөр	_____	_____	_____	НН8. Он [ ] [ ] [ ] [ ] НН9. Сар [ ] [ ] НН10. Өдөр [ ] [ ]
Ярилцлага авагчийн нэр	_____	_____	_____	НН11. Ярилцлага авагч [ ] [ ]
Үр дүн***	_____	_____	_____	НН12. Үр дүн [ ] [ ]
Дараагийн очилт:				
Өдөр	_____	_____		НН13. Нийт очилтын тоо
Цаг	_____	_____		[ ]
Байршил	_____	_____		
Асуулга дууссан уу?	*** Үр дүнгийн код			Өрхийн сонголтын маягыг шалгах:
[ ] 1.	Татгалзсан			НН14. Ам бүлийн тоо (A1)
Дуусаагүй =>	(бичих): _____			[ ] [ ]
			11	
			12	
			13	
			14	
			15	
			16	НН15. Өрхийн хамрагдвал зохих нийт эмэгтэйчүүдийн тоо (A3-д "ТИЙМ" гэж хариулсан хүний тоо)
			17	=>Буцаж очих [ ] [ ]
			18	

[ ] 2. Судалгаанд хамрагдах эмэгтэйн хувьд⇒	Сонгогдсон эмэгтэй татгалзсан (бичих):	21	⇒Буцаж очих ⇒Буцаж очих	НН16. Хариулагчаар сонгогдсон эмэгтэйн харгалзах мөрийн дугаар (А3) [ ] [ ]	
	Өрхөд судалгаанд хамруулах боломжтой эмэгтэй байхгүй	22			
	Сонгогдсон эмэгтэй гэртээ байгаагүй	23			
	Сонгогдсон эмэгтэй ярилцлагыг хойшлуулсан	24			
	Сонгогдсон эмэгтэй ярилцлага өгөх чадваргүй	25			
	Сонгогдсон эмэгтэй гадаад хэлээр ярьдаг	26			
[ ] 3. Эмэгтэй асуулга, хэсэгчилсэн⇒	Хариулагч үргэлжлүүлэхийг хүсээгүй (бичих) :	31	⇒Буцаж очих		
	Ярилцлагын үлдсэн хэсгийг дараагийн очилтоор асуухаар хойшлуулсан	32			
[ ] 4. Эмэгтэй асуулга дүүссэн⇒		41			
НН17. Ярилцлага хийсэн хэл: Монгол-1, Казах-2					[ ]
АХЛАГЧ					
НН18. КОД	[ ][ ]	НЭР:			
НН19. ӨДӨР	[ ][ ]				
НН20. САР	[ ][ ]				
НН21. ОН	[ ][ ][ ]				

А. ЭМЭГТЭЙН СОНГОЛТЫН МАЯГТ						
A1	Танай өрхийн ам бүлийн тоо хэд вэ? (Өрх гэж хамтын төсөвтэй, хамтран амьдарч, хооллож байгаа нэг болон нэг хэсэг бүлэг хүмүүсийг ойлгоно. Эдгээр хүмүүс нь хоорондоо төрөл садан болон төрөл садан биш ч байж болно.) Тодруулах: Өрхөд амьдарч байгаа хүүхдүүд (нярай хүүхдийг оруулаад) орсон уу? Энд танай өрхийн гишүүн биш байж болох гэрийн үйлчлэгч, түр оршин суугч, найз нөхөд зэрэг энд хамт амьдарч, хооллодог бусад хүмүүс орсон уу? Эдгээр хүмүүс нийт хүний тоонд орсон эсэхийг тодруулах				Ам бүлийн тоо [ ][ ]	
A2	Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйсийг хэлнэ үү?				Эрэгтэй	1
					Эмэгтэй	2
A3	Өрхийн эмэгтэй гишүүд	Өрхийн тэргүүлэгчийн хамаарал	Оршин суугч	Нас	Хамруулах боломжтой	
	A3.1. Өнөөдөр би танай өрхийн нэг эмэгтэй хүнтэй ярилцахыг хүсэж байна. Би хэнтэй ярих боломжтойгоо тодорхойлох юм. Танай гэрт амьдарч байгаа (мөн хоол хүнсээ хуваалцдаг) бүх охид, эмэгтэйчүүдийнхээ нэрийг хэлж өгнө үү?	A3.2. .... нь өрхийн тэргүүлэгчтэй ямар хамааралтай вэ? * (доорх кодыг ашиглана)	A3.3. .... нь ихэнхдээ энд амьдардаг уу? онцгой тохиолдолд: доорх (А)-г харна Тийм Үгүй	A3.4. .... нь хэдэн настай вэ? Бүтэн насаар (В)	A3.5. Доорх шалгуурыг харна. (А+В) Тийм Үгүй	
Мөрийн дугаар						
1			1 2		1 2	
2			1 2		1 2	
3			1 2		1 2	
4			1 2		1 2	
5			1 2		1 2	
6			1 2		1 2	
7			1 2		1 2	
8			1 2		1 2	
9			1 2		1 2	
10			1 2		1 2	
ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧИЙН ХАМААРЛЫН КОД						
01	Өрхийн тэргүүлэгч	07	Хадам ээж	13	Түр оршин суугч	
02	Эхнэр (хамтран амьдрагч)	08	Эгч/охин дүү	14	Найз, нөхөд	
03	Охин	09	Бэр эгч	98	Бусад хамааралгүй:	
04	Бэр	10	Бусад төрөл төрөгсөд			
05	Ач охин	11	Өргөмөл/дагавар охин			
06	Ээж	12	Гэрийн үйлчлэгч			

ӨРХИЙН АСУУЛГА			
№	Асуулт болон шалгалтууд	Өрхийн хариулт	
0	Танай өрхийн сууцны төрөл юу вэ?	Гэр	1
		Орон сууцны байшин	2
		Бие даасан тохилог сууц	3
		Сууцны тусдаа байшин	4
		Нийтийн байр	5
		Бусад (бичих) _____	6
1	Та татгалзахгүй бол, би танай өрхийн талаар хэдэн асуулт асууя. Таны өрхийн ундны усны гол эх үүсвэр юу вэ?	Ус хангамжийн систем	
		Төвлөрсөн системд холбогдсон	1
		Төвлөрсөн бус системд холбогдсон	2
		Төвлөрсөн системд холбогдсон нийтийн ус түгээх байр	3
		Гүний худаг	4
		Гар худаг	
		Хамгаалагдсан	5
		Хамгаалагдаагүй	6
		Булаг	
		Хамгаалагдсан	7
		Хамгаалагдаагүй	8
		Хурын ус /борооны ус, цас мөсний ус/	9
		Зөөврийн усны үйлчилгээ	
		Зөөврийн машиных	10
		Нийтийн ус түгээх байрных	11
		Ердийн хөсгөөр зөөврийн ус	12
		Усны ил эх үүсвэр (гол мөрөн, нуур, тойром цөөрөм)	13
		Савласан ус	14
		Бусад(бичих) _____	96
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98		
Татгалзсан/хариулаагүй	99		
2	Танайх ямар төрлийн ариун цэврийн байгууламжтай вэ?	Төвлөрсөн системд холбогдсон суултуур	
		Өрхийн	1
		Нийтийн	2
		Нүхэн жорлон	
		Өрхийн агааржуулагчтай сайжруулсан	3
		Нийтийн агааржуулагчтай сайжруулсан	4
		Өрхийн энгийн	5
		Нийтийн энгийн	6
		Ил задгай	7
		Битүү тунгаагуур	8
		Био жорлон	9
		Бусад(бичих) _____	96
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98
		Татгалзсан/хариулаагүй	99

3	Танай сууцны дээврийн үндсэн материал юу вэ? <i>Тайлбар: Гэрт амьдардаг бол алгасах</i>	Байгалийн материалан дээвэр	1		
		Хар цаас/замын хар	2		
		Бетон/цементэн	3		
		Метал/төмөр	4		
		Бетон/паалан долгионт хавтан	5		
		Зөөлөн долгионт хавтан	6		
		Мод/банз	7		
		Бусад (бичих)	96		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98		
		Татгалзсан/хариулаагүй	99		
4	Танай өрхөд дараах зүйлс байгаа юу?		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй
		а) Цахилгаан	1	2	8
		б) Интернэт	1	2	8
		в) Телевизор	1	2	8
		д) Утас	1	2	8
		е) Хөргөгч	1	2	8
5	Танай өрхийн аль нэг гишүүн өөрийн эзэмшлийн дараах эд зүйлтэй юу?		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй
		а) Унадаг дугуй	1	2	8
		б) Мотоцикл	1	2	8
		в) Машин	1	2	8
6	Танай гэр бүлийн хүмүүс өөрийн эзэмшлийн газартай юу?	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
7	Танай байр хэдэн унтлагын өрөөтэй (унтах зориулалтаар ашигладаг) вэ? <i>Тайлбар: Гэрт амьдардаг бол алгасах</i>	Өрөөний тоо	[ ] [ ]		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98		
		Татгалзсан/хариулаагүй	99		
10	Хариулагчийн хүйсийг тэмдэглэ	Эрэгтэй	1		
		Эмэгтэй	2		

Танд маш их баярлалаа.

ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН АСУУЛГЫН ЗӨВШӨӨРЛИЙН ХУУДАС

Сайн байна уу? Миний нэрийг ..... гэдэг. Би Үндэсний статистикийн хороог төлөөлөн явж байна. Бид ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД, АМЬДРАЛЫН ТУРШЛАГА-ын талаарх судалгааг Монгол Улсад анх удаа Нэгдсэн Үндэстний байгууллага, Швейцарийн хөгжлийн агентлагтай хамтран зохион байгуулж байна. Та энэхүү судалгаанд оролцох хүний нэгээр сонгогдсон юм.

Би таны нууцыг Монгол Улсын Хувь хүний нууцын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4-т заасны дагуу чандлан хадгалах болно. Та ямар ч үед ярилцлагыг зогсоох эсвэл хариулахыг хүсэхгүй байгаа бол аль нэг асуултыг алгасах эрхтэй. Бид таны хариултыг зөв, буруу гэж шүүхгүй учир та санаа зоволгүйгээр бидний асуултад хариулаарай. Зарим нэг сэдвүүд ярилцахад хэцүү байж болох ч бусад орны хувьд олон эмэгтэйчүүд өөрсдөд нь тохиолдож буй бэрхшээлийг сонсож, ярилцах боломж олгож байгаад баярласан байдаг. Таны өгсөн мэдээл Монгол Улсын эмэгтэйчүүдийн сайн сайханд чиглэсэн бодлого боловсруулахад чухал ач холбогдолтой юм.

Танд ямар нэг асуулт байна уу?

Ярилцлага дуустал ойролцоогоор 40 минут болно. Та ярилцлага өгөхийг зөвшөөрч байна уу?

Хариулагч ярилцлага өгөхийг зөвшөөрсөн эсэхийг тэмдэглэх.

[ ] Ярилцлага өгөхийг зөвшөөрөхгүй бол

Түүнд цаг гарган оролцсонд нь талархал илэрхийлж, Ерөнхий асуулгын 2-р хэсгийн үр дүнгийн код 21-ийг сонгож тайлбарыг бичнэ.

[ ] Ярилцлага өгөхийг зөвшөөрвөл

Одоо ярилцах боломжтой юу?

Бидэнд хэн ч саад болохооргүй нөхцөлд ярилцах нь маш чухал байна. Ярилцлага авахад энэ тохиромжтой газар мөн үү? Та ярилцлагаа өөр газар өгмөөр байна уу?

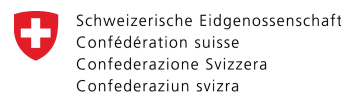

ЯРИЛЦЛАГА АВАГЧ ГАРЫН ҮСЭГ ЗУРНА.

Би ярилцлагад оролцох эмэгтэйд дээрх зөвшилцлийн журмыг уншиж танилцуулсан болохыг баталж байна.

ГАРЫН ҮСЭГ:

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН АСУУЛГА					
ЯРИЛЦЛАГА ӨГСӨН ОГНОО: Он [ ][ ][ ][ ] Сар [ ][ ] Өдөр [ ][ ]					
100. Эмэгтэйн ярилцлага эхэлсэн хугацааг тэмдэглэх (24 цагийн систем)		Цаг:Минут [ ][ ]:[ ][ ] (00-24 Ц)			
ХЭСЭГ 1. ХАРИУЛАГЧИЙН АМЬДАРЧ БҮЙ ОРЧИН					
АСУУЛТ ба ШАЛГАЛТУУД	ХАРИУЛТ, КОД	ҮСРЭЛТ			
Хэрэв та татгалзахгүй бол би таны "АМЬДАРЧ БҮЙ ГАЗАР, ОРЧИН"-ы талаар тодруулж хэдэн зүйл асууя.					
101	Таны ойр хавийнхан бие биенээ сайн мэддэг үү?	Тийм 1 Үгүй 2			
	Ойр хавийнхан гэдэгт хөрш, нэг байрны, нэг гудамжны зэрэг хүмүүс орно.	Таньдаг ч сайн мэддэггүй 3 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9			
		102	Хэрэв танай гэрийн ойр орчин, гудамжинд зодоон болж байвал танай ойр хавийн хүмүүс зогсоох ямар нэгэн зүйл хийх болов уу?	Тийм 1 Үгүй 2 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9	
			105	Хэрэв танай гэр бүлийн хэн нэгэн гишүүн гэнэт өвдөж, гэмтвэл танай ойр хавийнхан тусалж, дэмжих болов уу?	Тийм 1 Үгүй 2 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9
				8	Ойр хавьд/хөршийнд үйлдэгдэж буй гэмт хэрэгт (дээрэм, хүчирхийллийн гэх мэт) Таны санаа хэр зовдог вэ?
9	Сүүлийн сард танай гэр бүлийн гишүүн ажиллаж, амьдарч буй орчиндоо гэмт хэрэг/дээрэм эсвэл хүчирхийлэл, халдлагад өртсөн үү?				Тийм 1 Үгүй 2 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9
	106	Одоо би таны тухай хэдэн асуулт асууя. Та төрсөн он, сар, өдрөө хэлнэ үү.			Он [ ][ ][ ][ ] Сар [ ][ ] Өдөр [ ][ ] Мэдэхгүй/санахгүй байна 9998 Татгалзсан/хариулаагүй 9999
		107	Та хэдэн настай вэ? (Бүтэн жилээр)		НАС (Бүтэн жил) [ ][ ]
		108	Та энэ хавьдаа хэр удаан амьдарч байна вэ?		Жилийн тоо [ ][ ] 1 жил хүртэл 00 Амьдралынхаа турш 95 Зочин (энэ өрхөд багадаа сар болсон) 96 Мэдэхгүй/санахгүй байна 98 Татгалзсан/хариулаагүй 99

108a	Та шашин шүтдэг үү? Тийм бол ямар шашин шүтдэг вэ?	Шүтдэггүй	1	
		Будда	2	
		Христ	3	
		Ислам	4	
		Бөө мөргөл	5	
		Бусад:	96	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
	Татгалзсан/хариулаагүй	99		
108b	Та өөрийн яс, үндсийг хэлнэ үү?	Халх	1	
		Бусад(бичих)	96	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
109	Та уншиж, бичиж чадах уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
110	Та сургуульд сурч байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	⇒ 111c
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
111a	Таны боловсролын түвшин юу вэ? Суралцаж дүүргэсэн боловсролын дээд түвшнээр нь тодорхойлно.	Боловсролгүй	0	
		Бага	1	
		Суурь	2	
		Бүрэн дунд	3	
		Техникийн болон мэргэжлийн	4	
		Тусгай мэргэжлийн дунд	5	
		Дипломын болон бакалаврын дээд	6	
		Магистр	7	
Доктор	8			
111b	Таны нийт суралцсан жилийг бичнэ	Суралцсан жилийн тоо	[ ] [ ]	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
111c	Таны өдөр тутмын үндсэн ажил юу вэ? Тодруулах: Та өөрөө орлого олдог уу? [Нэгийг тэмдэглэ]	Цалин хөлстэй ажиллагч	1	
		Ажил олгогч	2	
		Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч	3	
		Нөхөрлөл, хоршооллын гишүүн	4	
		Мал аж ахуй эрхлэгч	5	
		Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч	6	
		Эдгээр статусд хамрагдах боломжгүй ажиллагч	7	
		Ажилгүй	8	⇒ 111c3
		Гэрийн эзэгтэй	9	⇒ 111c3
		Оюутан/сурагч	10	⇒ 111c3
		Тэтгэвэрт	11	⇒ 111d
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	

111c1	Та ихэвчлэн ямар мэргэжлийн ажил эрхэлж байгаа вэ?	Менежер	1	
		Мэргэжилтэн	2	
		Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	3	
		Контор, үйлчилгээний ажилтан	4	
		Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	5	
		Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын ажилтан	6	
		Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан	7	
		Суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч	8	
		Энгийн ажил, мэргэжил	9	
		Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	10	
		Бусад(бичих)	96	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
Татгалзсан/хариулаагүй	99			
111c2	Та ямар салбарт ажилладаг вэ?	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	1	111d
		Уул уурхай, олборлолт	2	
		Боловсруулах үйлдвэрлэл	3	
		Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	4	
		Ус хангамж; бохир ус зайлуулах систем, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	5	
		Барилга	6	
		Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ	7	
		Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	8	
		Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	9	
		Мэдээлэл, холбоо	10	
		Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	11	
		Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	12	
		Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	13	
		Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	14	
		Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	15	
		Боловсрол	16	
		Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	17	
		Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	18	
		Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	19	
		Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	20	
		Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	21	
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
Татгалзсан/хариулаагүй	99			
111c3	Та өмнө нь хөдөлмөр эрхэлж байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	

120a	Та өмнө нь гэрлэж байсан уу? Эсвэл эрэгтэй хамтран амьдрагчтай байсан уу?	Тийм, гэрлэж байсан	1	⇒ 121
		Тийм, хамтран амьдрагчтай гэхдээ гэрлэж байгаагүй	3	⇒ 121
		Үгүй	5	
120b	Та өмнө нь хамтран амьдардаггүй ч гэсэн эрэгтэй хүнтэй үерхэж/болзож/сүй тавьж байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	⇒ X.2
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	⇒ X.2
121	Сүүлд харилцаатай байсан эрэгтэйгээсээ тусдаа амьдрах/харилцаагаа таслах болсон шалтгаан нь юу вэ?	Салсан	1	⇒ 123
		Тусгаарласан	2	
		Бэлэвсэн/хамтрагч нас барсан	3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
122	Гэр бүл салалтыг/тусгаарлахыг та санаачилсан уу, таны нөхөр санаачилсан уу эсвэл хоёулаа тусдаа амьдарсан нь дээр гэж шийдсэн үү?	Би өөрөө	1	
		Нөхөр/хамтран амьдрагч	2	
		Хоёулаа (хариулагч ба хамтрагч)	3	
		Манай гэр бүлийнхэн	4	
		Нөхөр/хамтран амьдрагчийн гэр бүлийнхэн	5	
		Бусад(бичих)	6	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
		123	Та амьдралдаа хэдэн удаа гэрлэж/хамтран амьдарч байсан бэ? <i>(Одоо хамт амьдарч байгаа хүнийг оруулна) 119-р асуултанд 4 гэж хариулсан бол 00-г дугуйлаад Хэсэг 2 луу шилжинэ.</i>	
Гэрлэж байгаагүй эсвэл хамтран амьдарч байгаагүй	00			
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
Татгалзсан/хариулаагүй	99			
<i>Дараагийн хэдэн асуулт таны одоогийн эсвэл хамгийн сүүлийн хамтран амьдрагчийн тухай байх юм.</i>				
124	Та нөхөр/хамтран амьдрагчийнхаа эцэг эх эсвэл түүний аль нэг хамаатан садантай нь хамт (нэг гэрт) амьдардаг уу/амьдарч байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
125	Хэрэв одоогоор нөхөр/хамтран амьдрагчтай бол: Та одоогоор өөрийн эцэг эх, эсвэл өөрийн хамаатан садантайгаа хамт амьдарч байна уу? Хэрэв одоогоор нөхөр/хамтран амьдрагч байхгүй бол: Таны хамгийн сүүлийн хамтын амьдралын хугацаанд таны эцэг эх, эсвэл хамаатан садан та нартай хамт амьдарч байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
129	Та албан ёсоор гэр бүл болох ёслол хийсэн үү? Ямар төрлийн ёслол байсан бэ? Олон сонголттой байж болно.	Хийгээгүй	A	⇒ X.2
		Иргэний бүртгэлд бүртгүүлсэн	B	
		Шашны заншлаар гэрлэсэн	C	
		Уламжлалт гэрлэлт/Хурим найр	D	
		Сүй/хадаг тавьсан	E	
		Бусад(бичих)	X	

130	Сүүлийн хамтын амьдралын ёслолоо хэдэн онд хийсэн бэ? (Энэ нь одоогийн/сүүлийн харилцааг хэлж байна)	Ёслол хийсэн он [ ] [ ] [ ] [ ]	
		Ёслол хийгээгүй	96
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98
		Татгалзсан/хариулаагүй	99
131	Одоогийн эсвэл хамгийн сүүлийн нөхрөө та өөрөө сонгосон уу, эсвэл өөр хэн нэгэн түүнийг танд сонгож өгсөн үү, эсвэл тэр таныг сонгосон уу? Хэрэв тэр өөрөө сонголт хийгээгүй бол тодруулах: Хэн танд одоогийн/ хамгийн сүүлийн нөхрийг сонгож өгсөн бэ?	Хоёулаа сонгосон	1 ⇒133
		Өөрөө сонгосон	2 ⇒133
		Манай гэр бүл сонгосон	3
		Нөхөр сонгосон	4
		Нөхрийн гэр бүл сонгосон	5
		Бусад(бичих)	6
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
		132	Одоогийн/ хамгийн сүүлийн нөхөртэйгөө гэрлэхээс өмнө таныг түүнтэй гэрлэхийг хүсч байгаа, эсвэл хүсэхгүй байгаа эсэхийг асууж байсан уу?
Үгүй	2		
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
Татгалзсан/хариулаагүй	9		
*	Инж/ сүйт бүсгүйн төлбөр өгдөг орон [ ] ↓	Инж/ сүйт бүсгүйн төлбөр өгдөггүй орон [ ] ⇒	⇒X.2
133	Таны гэрлэлтэнд инж/ сүйт бүсгүйн төлбөр оролцуулсан уу?	Тийм/инж	1
		Тийм/сүйт төлбөр	2
		Үгүй	3 ⇒X.2
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8 ⇒X.2
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
134	Бүх инж/ сүйт бүсгүйн төлбөр төлөгдсөн үү, эсвэл зарим нэг хэсэг нь одоо ч төлөх хэвээр байна уу?	Бүгд төлөгдсөн	1
		Хэсэгчлэн төлсөн	2
		Төлөгдөөгүй	3
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
135	Ер нь инж/ сүйт бүсгүйн төлбөрийн хэмжээ нь таны нөхөр болон түүний гэр бүл танд хэрхэн хандахад ямар нөлөө (эерэг нөлөө үзүүлсэн/ сөрөг нөлөө үзүүлсэн, эсвэл ямар ч тодорхой нөлөө үзүүлээгүй) үзүүлсэн гэж та бодож байна вэ?	Эерэг нөлөө	1
		Сөрөг нөлөө	2
		Нөлөөлөөгүй	3
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9

2-Р ХЭСГИЙГ ЭХЛЭХЭЭС ӨМНӨ 1-Р ХЭСГИЙН ГЭРЛЭЛТИЙН ТУХАЙ АСУУЛТЫГ БҮРЭН НӨХСӨН ЭСЭХИЙГ ТОДРУУЛАХ

ХЭСЭГ 2. ЭРҮҮЛ МЭНД

Одоо би таны эрүүл мэндийн байдал, эрүүл мэндийн үйлчилгээг хэрхэн авдаг талаар ярилцъя.

201	Та өөрийн эрүүл мэндийн ерөнхий байдлаа яаж тодорхойлох вэ?	Маш сайн	1	
		Сайн	2	
		Боломжийн	3	
		Муу	4	
		Маш муу	5	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-1	Та харааны бэрхшээлтэй юу?	Тийм	1	⇒ WG-3
		Үгүй	2	
WG-2	Танд харааны шил зүүсэн ч юм харахад бэрхшээл байдаг уу?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт хардаггүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-3	Та сонсголын бэрхшээлтэй юу?	Тийм	1	⇒ WG-5
		Үгүй	2	
WG-4	Танд сонсголын аппарат зүүсэн ч сонсоход бэрхшээл гардаг уу?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт сонсдоггүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-5	Та алхахдаа ямар нэгэн дэмжлэг болох төхөөрөмж хэрэглэх эсвэл хэн нэгний дэмжлэг авдаг уу?	Тийм	1	⇒ WG-7
		Үгүй	2	
WG-6	Танд явахад эсвэл шатаар өгсөж, буухад бэрхшээл гардаг уу?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт алхаж чаддаггүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-7	Танд төвлөрөхөд эсвэл өмнөхөө эргэн санахад бэрхшээл гардаг уу?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт чадваргүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-8	Та өөрийгөө арчлахад хүндрэл гардаг уу (нүүр, гар, биеэ угаах, хувцаслах г.м)?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт чадваргүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
WG-9	Танд бусадтай харилцахад бэрхшээл байдаг уу (өөрийгөө ойлгуулах эсвэл бусдыг ойлгох)?	Үгүй	1	
		Тийм – бага зэрэг бэрхшээлтэй	2	
		Тийм – нэлээд бэрхшээлтэй	3	
		Огт чадваргүй	4	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	

204	Сүүлийн сард таны бие өвдөж, тавгүйтсэн үү?	Үгүй	1		
		Бага зэрэг өвдөж, тавгүйтсэн	2		
		Дунд зэрэг өвдөж, тавгүйтсэн	3		
		Хүнд өвдөж, тавгүйтсэн	4		
		Хэт их өвдөж, тавгүйтсэн	5		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
207	Сүүлийн сард та дараах шалтгаанаар эм уусан уу? а) Тайвшрах эсвэл унтах б) Өвчин намдаах с) Гутарч, сэтгэлээр унахгүйн тулд д) Эмчилгээ (ханиад, даралт, гэдэс ходоод)	Үгүй	1-2 удаа	Цөөн удаа	Олон удаа
		1	2	3	4
		1	2	3	4
		1	2	3	4
		1	2	3	4
Хэрэв Тийм гэж хариулсан бол: Хэр их? Хэдэн удаа? гэдгийг тодруулж асуух					
208	Сүүлийн сард өвдсөний улмаас эмч, бусад мэргэжлийн болон уламжлалт эмчилгээний ажилтнаас зөвлөгөө авсан уу? Хэрэв Тийм бол: Хэнээс зөвлөгөө авсан? Тодруулах: Өөр хэн нэгэнд үзүүлсэн үү?	Зөвлөгөө аваагүй	A		
		Их эмчээс зөвлөгөө авсан	B		
		Сувилагч/туслах ажилтан	C		
		Бага эмч/эх баригч	D		
		Зөвлөгч	E		
		Эм зүйч/эмийн санч	F		
		Уламжлалтын бариа засалч	G		
		Уламжлалтын эх баригч	H		
		Бусад(бичих) _____	X		

		Тийм	Үгүй	
Сүүлийн сард танд дараах асуулттай холбогдох сэтгэл зовоосон асуудал гарсан уу? Хэрэв ямар нэг асуудал гарсан бол тийм, гараагүй бол үгүй гэж хариулна уу.				
		Тийм	Үгүй	
a) Толгой чинь байнга өвдсөн үү?		1	2	
b) Хоол идэх дуршил муудсан уу?		1	2	
c) Нойрондоо муудсан уу?		1	2	
d) Амархан цочдог байсан уу?		1	2	
e) Гар чинь салганаж, чичирдэг байсан уу?		1	2	
f) Сэтгэл санаа тогтворгүйтэж, түгшсэн үү?		1	2	
g) Хоолны шингэц муудсан уу?		1	2	
h) Бодож байгаа зүйлээ илэрхийлэхэд хүндрэлтэй байсан уу?		1	2	
209	i) Аз жаргалгүй юм шиг санагдсан уу?	1	2	
	j) Ердийнхөөсөө илүү их уйлсан уу?	1	2	
	k) Өдөр тутмын үйлдлүүдийг хийхэд хэцүү байсан уу?	1	2	
	l) Танд шийдвэр гаргахад хэцүү байсан уу?	1	2	
	m) Таны өдөр тутмын ажил, амьдрал зовлонтой, шаналалтай байсан уу?	1	2	
	n) Танд амьдрал чинь утгагүй юм шиг санагдах тохиолдол гарсан уу?	1	2	
	o) Та эдэлж хэрэглэж байсан зүйлдээ сонирхолгүй болж байсан уу?	1	2	
	p) Та өөрийгөө ямар ч үнэ цэнэгүй хүн шиг мэдэрч байсан уу?	1	2	
	q) Та амиа хорлох тухай бодож байсан уу?	1	2	
	r) Танд байнга ядарч байгаа юм шиг мэдрэмж төрсөн үү?	1	2	
	s) Танд сэтгэл санааны зовинолоос үүдэлтэй гэдэс/дотор эвгүйрхэх мэдрэмж төрсөн үү?	1	2	
	t) Амархан ядарч байсан уу?	1	2	
210	Бид сүүлийн сард таны сэтгэлийг зовоосон асуудлуудын талаар ярилцлаа. Одоо би таниас нэг зүйл асуухыг хүсч байна. Ер нь танд амиа хорлох бодол төрж байсан уу?	Тийм ..... Үгүй ..... Мэдэхгүй/санахгүй байна ..... Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	⇒ 212
211	Та амиа хорлох оролдлого хийж байсан уу?	Тийм ..... Үгүй ..... Мэдэхгүй/санахгүй байна ..... Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	⇒ 212 ⇒ 212 ⇒ 212
211a	Та өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд амиа хорлохыг оролдсон уу?	Тийм ..... Үгүй ..... Мэдэхгүй/санахгүй байна ..... Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
211b	Та амиа хорлох оролдлого хийсний дараа эмнэлэгт хэвтэх эсвэл эрүүл мэндийн тусламж авч байсан уу?	Тийм ..... Үгүй ..... Мэдэхгүй/санахгүй байна ..... Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
212	Та өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд мэс засалд орсон уу?	Тийм ..... Үгүй ..... Мэдэхгүй/санахгүй байна ..... Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	

213	Та өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд (төрөхөөс бусад) өвчний улмаас эмнэлэгт хэвтсэн үү? Хэрэв тийм бол: Хэд хоног хэвтсэн бэ? (Хэрэв мэдэхгүй бол тооцоолох)	Хэвтэж эмчлүүлсэн хоногийн тоо	[ ] [ ]	
		Хэвтэж эмчлүүлээгүй	00	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
214	Та тамхи татдаг уу?	Өдөр бүр	1	⇒ 216
		Хааяа	2	⇒ 216
		Үгүй	3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
215	Та амьдралдаа тамхи татаж байсан уу? (Тамхи гэдэгт утаатай, утаагүй бүх төрлийн тамхийг оруулна). Тодруулах: Тийм бол хэдий хэмжээгээр татдаг вэ?	Өдөр бүр (өдөрт дор хаяж 1 удаа)	1	
		Хааяа (өдөр бүр биш ч 100-аас илүү удаа)	2	
		Үгүй (огт үгүй эсвэл 100-аас бага)	3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
216	Та архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг үү? Тодруулах: Тийм бол хэдий хэмжээгээр хэрэглэдэг вэ?	Бараг өдөр бүр	1	
		7 хоногт 1-2 удаа	2	
		Сард 1-3 удаа	3	
		Сард 1 удаа	4	
		Хэрэглэдэггүй	5	⇒ 219
		Онцгой тохиолдолд	6	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
217	Та сүүлийн сард архи, согтууруулах ундаа хэрэглэхдээ ямар хэмжээтэй уусан бэ? (Архи, согтууруулах ундааг хэрэглэсэн тоог шар айрагны хувьд лааз эсвэл шил, нэрмэл архийг аяга, цагаан архи, коньяк, виски, дарс уусан бол хундагаар тоог нь тэмдэглэнэ)	Уусан тоо (удаа)	[ ] [ ]	
		Уусан хэмжээ (хундага, лааз)	[ ] [ ]	
		Уугаагүй	00	
218	Өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд Танд архи уусны дараа дараах асуудал үүссэн үү?		Тийм	Үгүй
		a) Санхүүгийн асуудал	1	2
		b) Эрүүл мэндийн асуудал	1	2
		c) Гэр бүл, найз нөхдийн зөрчил	1	2
		d) Эрх бүхий хүмүүстэй холбогдсон асуудал (баарны эзэн/цагдаа зэрэг)	1	2
		x) Бусад (бичих) _____	1	2
219	Та хэзээ нэгэн цагт хар тамхи/мансууруулах зүйл хэрэглэж байсан уу? Тодруулах: Тийм бол хэдий хэмжээгээр хэрэглэдэг вэ?	Бараг өдөр бүр	1	
		7 хоногт 1-2 удаа	2	
		Сард 1-3 удаа	3	
		Сард 1 удаа	4	
		Хэрэглэж байгаагүй	5	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	

ХЭСЭГ 3. НӨХӨН ҮРЖИХҮЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

Одоо би таниас амьдралынхаа турш төрүүлж, өсгөсөн хүүхдүүдийн талаар асууя.

301	Та хүүхэд төрүүлж байсан уу? Та хэдэн хүүхэд амьд төрүүлсэн бэ? (Удаан амьдраагүй хүүхдүүдийг ч хамруулна. Амьгүй төрөлт орохгүй)	Амьд төрүүлсэн хүүхдийн тоо [ ][ ]	
		1-ээс дээш бол ⇒	⇒ 303
302	Та жирэмслэж байсан уу?	Тийм	1 ⇒ 304
		Үгүй	2 ⇒ 310
		Магадгүй/итгэлгүй байна	3 ⇒ 310
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8 ⇒ 310
		Татгалзсан/хариулаагүй	9 ⇒ 310
303	Та хэдэн хүүхэдтэй вэ (одоо амьд байгаа)? Нийт хүүхдийн тоо (Үрчлэж авсан, дагавар хүүхдийг оруулахгүй, өөрөө үрчлүүлсэн хүүхэд нь амьд эсэхээс үл хамааран орно)	Хүүхдийн тоо [ ][ ]	
		Байхгүй	00
304	Та хүүхэд төрүүлсэн боловч эндсэн тохиолдол байгаа юу? Нас/хугацаанаас хамаарахгүй. Хэрэв үгүй бол: Төрүүлсэн хүүхэд тань уйлж, амьд байх шинжийг харуулсан ч хэдэн цаг/өдрийн дараа эндэж байсан уу?	Тийм	1
		Үгүй	2 ⇒ 306
305	а) Хэдэн хүү? б) Хэдэн охин? /Эндсэн хүүхдийн тоо/	а) Хүү [ ][ ]	
		б) Охин [ ][ ]	
306	Хүүхдүүд тань нэг эцгийнх үү, өөр өөр эцгийнх үү?	Үгүй бол '00' гэж тэмдэглэнэ	
		Нэг эцгийнх	1
		Өөр өөр эцгийнх	2
		Хүүхэд төрүүлж байгаагүй/жирэмсэн	7 ⇒ 308
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
307	Таны хүүхдүүд эцгээсээ санхүүгийн дэмжлэг авдаг уу? Хэрэв зөвхөн 1 хүүхэдтэй эсвэл тийм гэж хариулсан бол "3" кодыг сонгоно. Нөхөртэйгээ амьдарч байгаа бол алгасах	Татгалзсан/хариулаагүй	9
		Үгүй	1
		Зарим нь	2
		Тийм/бүгдэд нь	3
		Шаардлагагүй	7
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
308	Та хэдэн удаа жирэмсэлсэн бэ? Одоогийн жирэмслэлт болон амьгүй төрөлтийг оруулна. Тодруулах: Танд 2 ихэр, 3 ихэр жирэмслэлт байсан уу?	а) Нийт жирэмсэлсэн тоо [ ][ ]	
		б) 2ихэр [ ]	
		с) 3 ихэр [ ]	
309	Та зулбаж эсвэл амьгүй хүүхэд төрүүлж байсан уу? Эсвэл үр хөндүүлж байсан уу? Тодруулах: Хэдэн удаа зулбаж, амьгүй хүүхэд төрүүлж, үр хөндүүлж байсан бэ?	Хэрэв байхгүй бол	00
		а) Зулбалт [ ][ ]	
		б) Амьгүй төрөлт [ ][ ]	
		с) Үр хөндөлт [ ][ ]	
310	Та одоо жирэмсэн үү?	Тийм	1 ⇒ A
		Үгүй	2 ⇒ B
		Магадгүй	3 ⇒ B

А эсвэл В-гээс сонгоно уу:			
Хэрэв жирэмсэн бол ==>		A. [301] ____ + [309 a+b+c] ____ + 1 = [308a] ____ + [308b] ____ + [2x308c] ____ = ____	
Жирэмсэн биш бол==>		B. [301] ____ + [309 a+b+c] ____ = [308a] ____ + [308b] ____ + [2x308c] ____ = ____	
Тэмдэглэсний дагуу шалгана уу.			
311	Та жирэмслэхээс сэргийлэх арга, хэрэгсэл хэрэглэж байсан уу?	Тийм	1
		Үгүй	2 ⇒ 315
		Бэлгийн харьцаанд орж байгаагүй	7 ⇒ X.5
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
312	Та одоо жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэгсэл хэрэглэдэг үү?	Тийм	1
		Үгүй	2 ⇒ 315
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
		313	Та жирэмслэхээс сэргийлэх ямар арга хэрэглэж байгаа вэ? Хэрэв нэгээс илүү арга хэрэглэдэг бол гол аргыг тэмдэглэнэ.
Тариа	2		
Суулгац	3		
Ерөндөг	4		
Диафрагм/лаа/царцмаг	5		
Хуанли хөтлөх	6		
Умайн гуурсан хоолойг боох	7		
Бэлгэвч	8		
Эрэгтэйн үрийн сувгийг боох	9		
Гадуур тавих	10		
Ургамлын гаралтай зүйл	11		
Бусад (бичих) _____	96		
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98		
Татгалзсан/хариулаагүй	99		
315	Таны одоогийн /сүүлийн нөхөр/ хамтран амьдрагч жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэхийг зогсоохыг оролдож байсан уу?	Тийм	1
		Үгүй	2
		Нөхөр/хамтран амьдрагч байгаагүй	7 ⇒ X.4
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9
319	Таны одоогийн/ сүүлийн нөхөр/ хамтран амьдрагч бэлгэвч хэрэглэхээс татгалзаж байсан уу?	Тийм	1
		Үгүй	2
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8
		Татгалзсан/хариулаагүй	9

4 ДҮГЭЭР ХЭСЭГ ЭХЛЭХЭЭСЭЭ ӨМНӨ ХАРИУЛТАА ХЯНАЖ, ХҮСНЭГТ В-Д ТЭМДЭГЛЭЛ ХИЙНЭ.

ХЭСЭГ 4. ХҮҮХЭД

Шалгалт: Лавлах хуудас Хүснэгт В-ийн, Q зүйл		Амьд төрөлт [ ] ↓ 1	Амьгүй төрөлт/төрөх гэж байгаа [ ] ⇒ X.5 2	
401	Таны хамгийн сүүлийн төрөлтийн талаар ярилцъя. Хүүхдийн төрсөн он, сар, өдрийг хэлнэ үү?(амьд төрөлт)		Он [ ][ ][ ][ ] Сар [ ][ ] Өдөр [ ][ ] Мэдэхгүй/санахгүй байна 9998	
402	Сүүлд төрүүлсэн хүүхдийн нэр хэн бэ? ..... охин уу? Хүү юу?		НЭР: Хүү 1 Охин 2	
403	..... одоо амьд сэрүүн үү?		Тийм 1 Үгүй 2	⇒ 405
404	..... одоо хэдэн настай вэ? <i>Бүтэн насыг нь тэмдэглэж, төрсөн он, сар, өдөртэй нь тулгаж шалгах.</i>		Бүтэн нас [ ][ ] Ой хүрээгүй бол 00	⇒ 406 ⇒ 406
405	..... нас барахдаа хэдтэй байсан бэ?		Жил [ ][ ] Сар (ой хүрээгүй бол) [ ][ ] Өдөр (1 сар хүрээгүй бол) [ ][ ]	
406	Хүүхдийн төрсөн он сар өдөр нь сүүлийн 6 жилийн өмнө/дотор байгааг шалгах (асуулт 401)		6 ба түүнээс дээш жилийн өмнө 1 6 жилийн дотор 2	⇒ 417
407	Сүүлийн жирэмслэлтийн талаар асууя. .....-г олоход та өөрөө хүсч байсан уу? Хойшлуулах бодолтой байсан уу? Хүсээгүй байсан уу? Эсвэл Танд хамаагүй байсан уу?		Хүсч байсан 1 Хойшлуулах бодолтой байсан 2 Хүсээгүй 3 Хамаагүй байсан 4 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9	
408	.....-г олоход Таны нөхөр/хамтран амьдрагч хүүхэд хүсч байсан уу? Хойшлуулах бодолтой байсан уу? Хүсээгүй байсан уу? Эсвэл хамаагүй байсан уу?		Хүсч байсан 1 Хойшлуулах бодолтой байсан 2 Хүсээгүй 3 Хамаагүй байсан 4 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9	
409	.....-г тээж байхдаа Та эмнэлэгт үзүүлж байсан уу? Тийм бол: Хэнд үзүүлсэн бэ? Тохирох бүгдийг сонгох		Үзүүлээгүй A Эмч B Эмэгтэйчүүдийн эмч C Сувилагч/эх баригч D Туслах сувилагч E Уламжлалт эх баригч F Бусад(бичих) X	
410	Таны нөхөр/хамтран амьдрагч таныг эмнэлэгт үзүүлэхэд эсэргүүцэж байсан уу? Дэмжиж байсан уу? Түүнд хамаагүй байсан уу?		Эсэргүүцэж байсан 1 Дэмжиж байсан 2 Хамаагүй байсан 3 Мэдэхгүй/санахгүй байна 8 Татгалзсан/хариулаагүй 9	

411	Та ..... -ийг тээж байхад Таны нөхөр/хамтран амьдрагч хүү хүсч байсан уу? Охин хүсч байсан уу? Хамаагүй байсан уу?	Хүү	1		
		Охин	2		
		Хамаагүй байсан	3		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
412	Та жирэмсэн байхдаа согтууруулах ундаа хэрэглэж байсан уу?	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
413	Та жирэмсэн байхдаа тамхи татаж байсан уу?	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
414	Та хүүхэд төрүүлснээс хойш 6 долоо хоногийн дараа өөрөө эмнэлэгт үзүүлсэн үү?	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Хүүхэд 6 долоо хоног хүрээгүй	3		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
415	.....-ийг төрөхөд жинг хэмжсэн үү?	Тийм	1	⇒417 ⇒417	
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
416	Жин нь хэд байсан бэ? <i>Боломжтой бол Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтрийг шалга . (ЭХЭМД - ягаан дэвтэр)</i>	ЭХЭМ дэвтэрт бүртгэгдсэн [ ] [ ] кг	1		
		Санаж байгаагаар [ ] [ ] кг	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
417	Та 6-12 насны хэдэн хүүхэдтэй вэ?	Хүүхдийн тоо [ ] [ ] Байхгүй 00		⇒X.5	
418	a) Хэдэн хүүтэй вэ? b) Хэдэн охинтой вэ? <i>6-12 насны л хүүхдүүдийг бүртгэнэ .</i>	a) Хүү [ ]			
		b) Охин [ ]			
419	Танай хүүхдүүдийн (6-12 насны) хэд нь тантай хамт амьдардаг бэ? Тодруулах: a) Хэдэн хүү? b) Хэдэн охин?	a) Хүү [ ]		⇒X.5	
		b) Охин [ ]			
		Хэрэв аль аль нь байхгүй бол			0
420	Танай 6-12 насны хүүхдүүдээс: a) Байнга хар дарж зүүдэлдэг хүүхэд байгаа юу? c) Орондоо байнга шээдэг хүүхэд байгаа юу? d) Эдгээр хүүхдийн аль нэг нь их аймхай юу? Зожиг уу? a) Эдгээр хүүхдийн аль нэг нь их түрэмгий ааштай юу?	Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	
		1	2	8	
		1	2	8	
		1	2	8	
		1	2	8	
421	Танай хүүхдүүд гэрээсээ зугтаж байсан уу? Тийм бол зугтсан хүүхдүүдийн (6-12 насны), хэд нь охин, хэд нь хүү байсан бэ?	a) Хүү (тоо) зугтсан [ ]		⇒X.5	
		b) Охин (тоо) зугтсан [ ]			
		Зугтсан хүүхэд байхгүй бол			0
423	Танай хүүхдүүд хичээлдээ муу сурч, улирч байсан уу? <i>6-12 насны хүүхдүүд гэдгийг сануулан тодруулах .</i>	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/ хариулаагүй	9		
424	Танай хүүхдүүд сургуулиасаа завсардсан эсвэл гарч байсан удаа бий юу? <i>6-12 насны хүүхдүүд гэдгийг сануулан тодруулах .</i>	Тийм	1		
		Үгүй	2		
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8		
		Татгалзсан/ хариулаагүй	9		

ХЭСЭГ 5. ОДООГИЙН ЭСВЭЛ ХАМГИЙН СҮҮЛИЙН НӨХӨР/ХАМТРАН АМЬДРАГЧ

Шалгалт: Лавлах хуудас, ХүснэгтА	Одоогийн гэрлэсэн, эсвэл хамтран амьдарч буй эрэгтэй/сүй тавьсан эсвэл болзож байгаа бол (Сонголт К, L) [ ] ↓ 1	Өмнө нь гэрлэсэн/хамтран амьдарч буй эрэгтэй/сүй тавьсан эсвэл болзож байсан бол (Сонголт М) [ ] ↓ 2	Гэрлээгүй/хамтран амьдрагчтай байгаагүй (эрэгтэй хамтрагчтай байгаагүй) бол (Сонголт N) [ ] ⇒ ⇒ X.6 3
---	---	--	---

Таны одоогийн/хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтрагчийн тухай ярилцъя.

501	Таны нөхөр/хамтрагч хэдэн настай (бүтэн насаар) вэ? Тодруулах: ойролцоогоор авах хэрэв хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтрагч нас барсан бол: Хэрэв тэр амьд байсан бол хэдэн настай байх байсан бол?	Нас (жилээр) [ ][ ]	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна 98	
		Татгалзсан/хариулаагүй 99	
502	Тэр хэдэн онд төрсөн бэ?	Он [ ][ ][ ][ ]	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна 9998	
		Татгалзсан/хариулаагүй 9999	
502a	Тэр аль нутгийнх вэ?	Нэг нутгийнх/хөрш нутгийнх 1	
		Өөр сум, дүүрэг/тосгон/баг 2	
		Өөр аймгийн төв, хот 3	
		Өөр улс орон 4	
		Бусад(бичих) _____ 6	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна 8	
		Татгалзсан/хариулаагүй 9	
503	Тэр уншиж, бичиж чадах/чаддаг байсан уу?	Тийм 1	
		Үгүй 2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна 8	
		Татгалзсан/хариулаагүй 9	
504	Тэр сургуульд сурч байсан уу?	Тийм 1	⇒ 506
		Үгүй 2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна 8	
		Татгалзсан/хариулаагүй 9	
505	а) Түүний эзэмшсэн боловсролын дээд түвшинг хэлнэ үү?	Боловсролгүй 0	
		Бага 1	
		Суурь 2	
		Бүрэн дунд 3	
		Техникийн болон мэргэжлийн 4	
		Тусгай мэргэжлийн дунд 5	
		Дипломын болон бакалаврын дээд 6	
		Магистр 7	
		Доктор 8	
		б) Тухайн сургуульд суралцсан жилийг бичнэ.	
	Мэдэхгүй/санахгүй байна 98		
Татгалзсан/хариулаагүй 99			

506	<p>Хэрэв одоогоор нөхөр/хамтрагчтай бол: Тэр одоо ажил эрхэлж/ажилгүй эсвэл ажил хайж байгаа/тэтгэвэрт/суралцаж байгаа юу?</p> <p>Хэрэв одоогоор нөхөр/хамтрагчгүй бол: тантай харилцаатай байх үеийн сүүлээр тэр ажиллаж байсан/ ажилгүй эсвэл ажил хайж байсан/тэтгэвэрт/суралцаж байсан уу?</p>	Ажилтай байгаа/байсан	1	⇒ 508		
		Ажил хайж байгаа/ажилгүй	2			
		Тэтгэвэрт гарсан	3		⇒ 508	
				Оюутан	4	⇒ 509
				Гэмтсэн/удаан хугацаагаар өвдсөн	5	
				Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9			
507	<p>Тэр ажил хийхээ болиод хэр удаж байгаа вэ? Энэ нь өнгөрсөн 4 долоо хоногийн дотор, 4 долоо хоногоос 12 сарын хооронд, эсвэл үүнээс өмнө байсан уу?</p> <p>(Хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтрагч: тантай харилцаатай байсан сүүлийн 12 сар эсвэл сүүлийн 4 долоо хоногийн хугацаанд)</p>	Өнгөрсөн 4 долоо хоногт	1	⇒ 509		
		4 долоо хоногоос- 12 сарын өмнө	2			
		1 ба түүнээс дээш жилийн өмнө	3			
		Хэзээ ажил хийж байгаагүй	4			
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8			
		Татгалзсан/хариулаагүй	9			
508	Тэр ихэвчлэн ямар төрлийн ажил хийж байгаа/байсан бэ?	Менежер	1			
		Мэргэжилтэн	2			
		Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	3			
		Контор, үйлчилгээний ажилтан	4			
		Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	5			
		Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын ажилтан	6			
		Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан	7			
		Суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч	8			
		Энгийн ажил, мэргэжил	9			
		Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	10			
		Бусад(бичих)	96			
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
		Татгалзсан/хариулаагүй	99			
509	Таны нөхөр/хамтрагч архи, согтууруулах ундааг хэр зэрэг хэрэглэдэг/хэрэглэсэн бэ?	Өдөр бүр/7 хоногт 4-өөс дээш	1	⇒ 512		
		7 хоногт 1 эсвэл 2 удаа	2			
		Сард 1-3 удаа	3			
		Онцгой тохиолдолд	4			
		Уудаггүй	5			
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8			
		Татгалзсан/хариулаагүй	9			
510	Өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд (<u>тантай амьдарч байсан сүүлийн 12 сард</u>) таны нөхөр/хамтрагч согтуу байхыг харсан уу? Та нөхөр/хамтрагчийнхаа ихэнх өдөр/ долоо хоног/сард нэг удаа/сард нэгээс их хугацаанд согтуу байсныг эсвэл хэзээ ч согтуу байгаагүйг хэлж өгнө үү?	Ихэнх өдөр	1			
		Долоо хоног тутам	2			
		Сард нэг удаа	3			
		Хааяа	4			
		Согтуу байхыг хараагүй	5			
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8			
		Татгалзсан/хариулаагүй	9			

511	Өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд (тантай амьдарч байсан сүүлийн 12 сард) таны нөхөр/хамтрагч архи, согтууруулах ундаа ууснаар дараах асуудал гарч байсан уу?		Тийм	Үгүй	
		a) Санхүүгийн асуудлууд	1	2	
		b) Гэр бүлийн асуудлууд	1	2	
		c) Хүчирхийллийн асуудал	1	2	
		x) Өөр ямар нэгэн асуудал (бичих)	1	2	
512	Таны нөхөр/хамтрагч мансууруулах бодис (марихуан, каннабис зэрэг) хэрэглэдэг/хэрэглэж байсан уу?	Өдөр бүр/7 хоногт 4-өөс дээш		1	
		7 хоногт 1 удаа эсвэл 2 удаа		2	
		Сард 1-3 удаа		3	
		Сард 1 удаа		4	
		Хэрэглэж байгаагүй		5	
		Өнгөрсөн хугацаанд хэрэглэж байсан, одоо бол үгүй		6	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
513	Түүнийг таньдаг болсноос хойш өөр эрэгтэй хүнтэй зодоон хийж байсныг харсан уу?	Тийм		1	
		Үгүй		2	⇒ 515
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	⇒ 515
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
514	Өнгөрсөн 12 сарын хугацаанд (тантай амьдарч байсан сүүлийн 12 сард) зодоон хийсэн үү? Хийсэн бол 1 эсвэл 2 удаа/цөөн удаа/олон удаа юу?	Үгүй		1	
		1 эсвэл 2 удаа		2	
		Цөөн (3-5) удаа		3	
		Олон (5-аас илүү) удаа		4	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
515	Таны одоогийн /хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтрагч тантай байх үедээ өөр эмэгтэйтэй харилцаатай байсан уу?	Тийм		1	
		Үгүй		2	⇒ 1008
		Магадгүй		3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	⇒ 1008
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
516	Таны одоогийн/хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтрагч тантай байх үед өөр эмэгтэй түүний хүүхдийг төрүүлсэн үү?	Тийм		1	
		Үгүй		2	
		Магадгүй		3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
1008	Таны нөхөр/хамтрагчийн ээж нь нөхөр/хамтрагчдаа цохиулж, зодуулж байсан уу?	Тийм		1	
		Үгүй		2	
		Хамт амьдардаггүй байсан		3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	
1010	Таны нөхөр/хамтрагч хүүхэд байхдаа хэн нэгэнд цохиулж, зодуулж байсныг мэдэх үү?	Тийм		1	
		Үгүй		2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна		8	
		Татгалзсан/хариулаагүй		9	

ХЭСЭГ 6. ХАНДЛАГА					
601	Сайн эхнэр нь хэдийгээр нөхөртэйгөө санаа нийлэхгүй ч үгийг дагадаг	Санал нийлж байна	1		
		Санал нийлэхгүй байна	2		
		Мэдэхгүй	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
603	Нөхөр нь эхнэртээ гэрийн эзэн (эрх мэдэл илүү) гэдгээ мэдрүүлж байх ёстой.	Санал нийлж байна	1		
		Санал нийлэхгүй байна	2		
		Мэдэхгүй	8		
		Татгалзсан/хариулаагүй	9		
607	Таны бодлоор нөхөр нь дараах нөхцөл байдалд эхнэрээ цохиж/зодож болно:	Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	
	а) Эхнэр нөхрийнхээ сэтгэлд нийцэхээр гэрийн ажлаа хийгээгүй	1	2	8	
	б) Нөхрийн үгэнд орохгүй байвал	1	2	8	
	с) Бэлгийн харьцаанд орохыг хүсэхгүй байвал	1	2	8	
	д) Нөхрөөсөө өөр эмэгтэйтэй эсэхийг асуувал	1	2	8	
	е) Эхнэрээ хардах шалтгаан байвал	1	2	8	
	ф) Эхнэрээ өөр эрэгтэйтэй явсаныг мэдвэл	1	2	8	
	г) Хүүхдүүддээ анхаарал хандуулахгүй байвал	1	2	8	
608	Таны бодлоор дараах тохиолдолд эхнэр нь нөхөртэйгээ бэлгийн харилцаанд орохгүй байх нь зөв үү?	Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	
	а) Эхнэр хүсэхгүй бол	1	2	8	
	б) Нөхөр согтуу үед	1	2	8	
	с) Эхнэр өвдсөн үед	1	2	8	
	д) Нөхөр эхнэрээ зовоож, дарамталдаг	1	2	8	

ХЭСЭГ 7. ХАРИУЛАГЧ БА ТҮҮНИЙ НӨХӨР/ХАМТРАН АМЬДРАГЧ			
Шалгалт: Лавлах хуудас, Хүснэгт А (s7mar)	Гэрлэж байсан/хамтран амьдрагчтай байсан/эрэгтэй хүнтэй харьцаанд орж байсан (Сонголтууд K, L, M) [ ] (1) ↓	Гэрлэж байгаагүй/хамтран амьдарч байгаагүй/харьцаанд орж байгаагүй (Сонголт N) [ ] ⇒ (2)	⇒ X.10
Би өөрөөс тань таны одоогийн эсвэл сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч тантай хэрхэн харьцдаг талаар асуух гэсэн юм. Хэрэв хэн нэгэн орж ирвэл би асуултаа өөрчилнө. Өгсөн хариултуудыг өөр хэн нэгэнд хэлэхгүй, нууцлалыг хадгална гэдгээ танд баталж байна. Яриагаа үргэлжлүүлэх үү?			
701	Ерөнхийдөө, та болон таны нөхөр/хамтран амьдрагч дараах зүйлсийн талаар ярилцдаг байсан уу? a) Өөрөө өдрийг хэрхэн өнгөрүүлсэн тухай b) Түүний өдрийг хэрхэн өнгөрүүлсэн тухай c) Таны бодол, сэтгэл санааны байдлын талаар d) Түүний бодол, сэтгэл санааны байдлын талаар	Тийм Үгүй Мэдэхгүй 1 2 8 1 2 8 1 2 8 1 2 8	
702	Та нөхөр/хамтран амьдрагчтайгаа хэр их муудалцаж, хэрэлдэж байсан бэ?	Ховор Заримдаа Байнга Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй 1 2 3 8 9	
703	Таны нөхөр/хамтран амьдрагч таныг: a) Найзуудтай тань уулзуулахгүй байхыг оролддог уу? b) Гэр бүлийн гишүүдтэй уулзуулахгүй байхыг оролддог уу? c) Таныг хаана байгааг байнга шалгаж асуудаг уу? e) Өөр эрэгтэй хүнтэй яриа өрнүүлэхэд уурладаг уу? f) Таныг байнга харддаг уу? g) Таныг эмнэлэг, эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахдаа түүний зөвшөөрлийг асуух ёстой гэж тэр боддог уу?	A) Тийм Үгүй 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2	B) ХЭРЭВ 703А ТИЙМ ГЭЖ ХАРИУЛСАН БОЛ АСУУНА Сүүлийн 12 сард тийм явдал гарсан уу? Тийм Үгүй 1 2 1 2
Шалгалт: Асуулт 703	А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ] (1) ↓	Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол [ ] (2)	⇒703N
703k	Эдгээр үйлдлийг (Асуулт 703-ыг дахин унших) хэн хийсэн бэ?	Одоогийн/сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч Өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч Бүгд Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй 1 2 3 8 9	

703N	Таны одоогийн эсвэл сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч доорх үйлдлүүдийг хийж байсан уу?		A)			B) Хэрэв 703N/A) Тийм гэж хариулсан бол асууна. Сүүлийн 12 сард тийм явдал гарсан уу?							
	h) Таныг ажилд орох/худалдаа наймаа хийх/мөнгө олох аливаа үйл ажиллагаанд оролцохыг зөвшөөрдөггүй		Тийм	Үгүй		Тийм	Үгүй						
	i) Таны олсон мөнгийг авдаг.		1	2		1	2						
	j) Гэр бүлд зарцуулах мөнгө өгдөггүй атлаа өөр зардалд (архи, тамхи зэрэг) зарцуулдаг.		1	2		1	2						
Шалгалт: Асуулт 703N		А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ] (1) ↓			Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол [ ] (2)				⇒704				
704Nk	Эдгээр үйлдлийг (Асуулт 703N-ийг дахин унших) хэн хийсэн бэ?		Одоогийн/сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч			1							
			Өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч			2							
			Бүгд			3							
			Мэдэхгүй/санахгүй байна			8							
			Татгалзсан/хариулаагүй			9							
704	Дараах асуулт нь олон эмэгтэйд тохиолдсон зүйлийн тухай юм. Магадгүй танд ч тохиолдсон байж болно. Таны одоогийн/сүүлийн эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч Таныг		A) (Хэрэв ТИЙМ бол B руу шилжинэ. ҮГҮЙ бол дараах асуулт асууна.		B) Сүүлийн 12 сард энэ явдал болсон уу? (Хэрэв ТИЙМ бол C ба D руу шилжинэ. Хэрэв ҮГҮЙ бол D асуу)			C) Сүүлийн 12 сард энэ явдал нь давтагдсан уу? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?			D) Сүүлийн 12 сараас өмнө болсон уу? Хэрэв ТИЙМ бол энэ явдал нь давтагдсан уу? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?		
			Тийм	Үгүй	Тийм	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон
	a) Хэл амаар доромжилж байсан уу?		1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	b) Бусдын өмнө таныг доромжилж, эвгүй байдалд оруулж байсан уу?		1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	c) Таныг айлгахын тулд ямар нэгэн үйлдэл хийж байсан уу? (жишээ нь муухай харах, хашгирах, эд зүйлс эвдэх зэрэг)?		1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
d) Үг хэлээр айлган сүрдүүлж байсан уу?		1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
Шалгалт: Асуулт 704		А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ] (1) ↓			Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол [ ] (2)				⇒705				
704e	Эдгээр үйлдлийг (Асуулт 704-ийг дахин унших) хэн хийсэн бэ?		Одоогийн/сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч			1							
			Өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч			2							
			Бүгд			3							
			Мэдэхгүй/санахгүй байна			8							
			Татгалзсан/хариулаагүй			9							

	Одоогийн эсвэл <u>аль нэг өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч</u> таныг	A) (Тийм бол В-г нөхнө Үгүй бол дараах асуултад шилжинэ)		B) Сүүлийн 12 сард энэ явдал болсон уу? (Хэрэв ТИЙМ бол С ба D-г нөхнө. Хэрэв ҮГҮЙ бол D асуултад шилжинэ)		C) <u>Сүүлийн 12 сард энэ явдал нь давтагдсан уу?</u> Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?			D) Сүүлийн <u>12 сараас</u> өмнө болсон уу? Хэрэв ТИЙМ бол энэ явдал нь давтагдсан уу? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?				
		Тийм	Үгүй	Тийм	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	
705	a) Алгадаж, таныг гэмтэж бэртээхээр юм шидэж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	b) Түлхэж, үснээс чинь зулгааж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	c) Зангидсан гараараа эсвэл өөр зүйлээр цохиж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	d) Өшиглөж, газраар чирч, зодож байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	e) Хоолой боож, юмаар түлж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	f) Хутга, мэс хэрэглэж байсан уу? эсвэл мэс барьж айлган сүрдүүлж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	g) Машин, мотоциклоор хөөгдөж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	h) Мориор хөөж, ташуур, уургаар ороолгож байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	i) Сур, суран бүс зэрэг зүйлсээр ороолгуулж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
Шалгалт:	А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ]				Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол [ ]								
Асуулт 705	(1) ↓				(2) [ ]							⇒706	
705g	Эдгээр үйлдлийг (Асуулт 705-ыг дахин унших) хэн хийсэн бэ?			Одоогийн/сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч									1
				Өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч									2
				Бүгд									3
				Мэдэхгүй/санахгүй байна									8
				Татгалзсан/хариулаагүй									9

		A) (ТИЙМ бол В-г нөхнө ҮГҮЙ бол дараах асуултад шилжинэ)		B) Сүүлийн 12 сард энэ явдал болсон уу? (Хэрэв ТИЙМ бол С ба D-г нөхнө. Хэрэв ҮГҮЙ бол D асуултад шилжинэ)		C) Сүүлийн 12 сард энэ явдал нь давтагдсан уу? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?			D) Сүүлийн 12 сараас өмнө болсон уу? Хэрэв ТИЙМ бол энэ явдал нь давтагдсан уу? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл олон удаа болсон уу?				
		Тийм	Үгүй	Тийм	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	
706	a) Таны одоогийн эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч таныг хүсээгүй байхад хүч хэрэглэн эсвэл айлган сүрдүүлж тантай бэлгийн харьцаанд орж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	b) Та үгүй гэж хэлвэл таныг одоогийн эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч яаж ч магадгүй гэж айсан учраас хүсээгүй үедээ бэлгийн харьцаанд орж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	c) Таны одоогийн эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч таныг хүсээгүй байхад бэлгийн ямар нэгэн үйлдэл хийлгэж байсан уу?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
Шалгалт:		А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол				Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол							
Асуулт 706		(1)				(2)				⇒707			
706d	Эдгээр үйлдлийг (Асуулт 706-г дахин унших) хэн хийсэн бэ?	Одоогийн/сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч											1
		Өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч											2
		Бүгд											3
		Мэдэхгүй/санахгүй байна											8
		Татгалзсан/хариулаагүй											9
707	Асуулт 705-д бие махбодын хүчирхийлэлд “Тийм” гэж хариулсан эсэхийг дахин тодруулах.	Тийм, бие махбодын хүчирхийлэл											1
		Үгүй, бие махбодын хүчирхийлэл											2
708	Асуулт 706-д бэлгийн хүчирхийлэлд “Тийм” гэж хариулсан эсэхийг дахин тодруулах.	Тийм, бэлгийн хүчирхийлэл											1
		Үгүй, бэлгийн хүчирхийлэл											2
708a	Та одоогийн, хамгийн сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагчаасаа (одоо) айдаг уу? Одоо үед гэдгээ дахин нэг сануулах. Нөхөр/хамтран амьдрагчаасаа салсан ч асууна.	Үгүй											1
		Заримдаа											2
		Олон удаа											3
		Ихэнхдээ/байнга											4
		Өнгөрсөн үед (одоо айхгүй)											7
		Мэдэхгүй/ санахгүй байна											8
Татгалзсан/ хариулаагүй											9		
905	Та нөхөр/хамтран амьдрагчаа ямар ч шалтгаангүй цохиж, зодож байсан уу? Тийм бол: Хэр олон удаа? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, олон удаа?	Үгүй											1
		Нэг											2
		2-5 удаа											3
		5-аас олон удаа											4
		Мэдэхгүй/санахгүй байна											8
		Татгалзсан/хариулаагүй											9

Шалгалт: Лавлах хуудас, Хүснэгт В		Жирэмсэлж байсан (сонголт P) (1) [ ] ↓ Жирэмсэлсэн удаа (сонголт T) [ ][ ] ↓ Одоо жирэмсэн (сонголт S) ТИЙМ....1 ҮГҮЙ.... 2 ↓	Жирэмсэлж байгаагүй (2) [ ]⇒	⇒X.8
709	Та ..... удаа жирэмсэлж байсан гэсэн. Жи­рэмсэн байх үед таныг одоогийн эсвэл өмнөх нөхөр/хамтран амьдрагч түлхэж, алгадаж, цохиж, өшиглөж эсвэл зодож байсан уу?	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	 ⇒X.8 ⇒X.8 ⇒X.8
710	Хэрэв хариулагч нэг л удаа жирэмсэн байсан бол “01” гэж тэмдэглэнэ Хэрэв нэгээс илүү олон удаа жирэмсэлж байсан бол: энэ нь нэг жирэмслэлтийн үед болсон уу? Хэд хэдэн удаа болсон уу? Хэдэн жирэмслэлтийн үед таныг түлхэж, алгадаж, цохиж, өшиглөж эсвэл зодож байсан бэ?	Уг явдал болсон жирэмслэлтийн тоо [ ][ ]		
710a	Сүүлийн жирэмслэлтийн үед дээрх явдал болсон уу? Хэрэв хариулагч нэг л удаа жирэмсэн байсан бол код ‘1’-г дугуйлна.	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
711	Та жирэмсэн байх үед гэдэс хэвлий рүүгээ өшиглүүлж, цохиулж байсан уу?	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
Хэрэв жирэмсэн байх үед хүчирхийлэлд өртөж байсан бол тухайн жирэмслэлтийн талаар ярилцах Хэрэв жирэмсэн байх үедээ удаа дараа хүчирхийлэлд өртөж байсан бол хамгийн сүүлийн жирэмслэлтийн үеийн тухай ярилцах.				
712	Таны хамгийн сүүлд жирэмсэн байх үед хүчирхийлэл үйлдсэн хүн хүүхдийн эцэг байсан уу?	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
713a	Хүчирхийлэл үйлдэгч нь таны одоогийн эсвэл сүүлийн нөхөр/хамтран амьдрагч уу?	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	
714	Таныг жирэмслэхээс өмнө тэр таныг хүчирхийлдэг байсан уу?	Тийм Үгүй Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 8 9	 ⇒X.8 ⇒X.8
715	Жирэмслэх үеэс өмнөх хүчирхийлэл жирэмслэсний дараа багассан, өөрчлөгдөөгүй эсвэл нэмэгдсэн үү?	Багассан Өөрчлөгдөөгүй Нэмэгдсэн Мэдэхгүй/санахгүй байна Татгалзсан/хариулаагүй	1 2 3 8 9	

ХЭСЭГ 8. БЭРТЭЛ, ГЭМТЭЛ

Шалгалт:	Бие махбодын болон/эсвэл бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй (U эсвэл V дээр “ТИЙМ” бол сонгох) [ ] ↓ (1)	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэй (U болон V дээр “ҮГҮЙ” бол сонгох) [ ] ⇒	⇒X.10
-----------------	--	--	--------------

Би таны нөхөр/хамтрагчийн учруулсан бэртэл, гэмтлийн талаар мэдээлэл авахыг хүсэж байна. (**Хариулагчийн хэлснээр хэсэг 7-д тэмдэглэсэн үйлдлүүдийг санах**). Бэртэл, гэмтэл гэдэгт биед учруулсан хохиролыг (зүсэлт, булчин, шөрмөс сунах, тасрах, түлэх, яс хугарах, шүд унах зэрэг) оруулна.

801	Та нөхөр/хамтрагчийнхаа гаргасан үйлдлийн улмаас (аль нь ч байж болно) бэртэж, гэмтэж байсан уу?	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Тийм</td><td style="text-align: right;">1</td></tr> <tr><td>Үгүй</td><td style="text-align: right;">2</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td style="text-align: right;">9</td></tr> </table>	Тийм	1	Үгүй	2	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9	⇒ 805a																																																															
Тийм	1																																																																									
Үгүй	2																																																																									
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																																																									
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																																																									
802a	Та нөхөр/хамтрагчийнхаа үйлдлийн улмаас амьдралынхаа туршид хэдэн удаа бэртэл, гэмтэл авч байсан бэ?	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Нэг удаа</td><td style="text-align: right;">1</td></tr> <tr><td>Хэд хэдэн удаа (2-5 удаа)</td><td style="text-align: right;">2</td></tr> <tr><td>Олон удаа (5-аас их)</td><td style="text-align: right;">3</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td style="text-align: right;">9</td></tr> </table>	Нэг удаа	1	Хэд хэдэн удаа (2-5 удаа)	2	Олон удаа (5-аас их)	3	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9																																																														
Нэг удаа	1																																																																									
Хэд хэдэн удаа (2-5 удаа)	2																																																																									
Олон удаа (5-аас их)	3																																																																									
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																																																									
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																																																									
802b	Сүүлийн 12 сарын хугацаанд бэртэл, гэмтэл авсан уу?	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Тийм</td><td style="text-align: right;">1</td></tr> <tr><td>Үгүй</td><td style="text-align: right;">2</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td style="text-align: right;">8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td style="text-align: right;">9</td></tr> </table>	Тийм	1	Үгүй	2	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9																																																																
Тийм	1																																																																									
Үгүй	2																																																																									
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																																																									
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																																																									
803	<p>а) Та ямар төрлийн бэртэл, гэмтэл авч байсан бэ? Энэ явдал хэдийд болсон нь хамаагүй нөхөр/хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэлд өртөж хэрхэн гэмтэж, бэртсэн талаар дурдана уу?</p> <p style="text-align: center;">Олон сонголттой байж болно.</p> <p>Тодруулах: Өөр төрлийн гэмтэл авч байсан уу?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Зүссэн, хатгасан, хазсан</td><td style="text-align: center;">A</td></tr> <tr><td>Маажсан, шалбалсан, хөх няц болгосон</td><td style="text-align: center;">B</td></tr> <tr><td>Булчин шөрмөс сунгасан, үе мулталсан</td><td style="text-align: center;">C</td></tr> <tr><td>Түлсэн</td><td style="text-align: center;">D</td></tr> <tr><td>Хүнд бэртэл гэмтэл, гүн зүсэлт, гүн шарх</td><td style="text-align: center;">E</td></tr> <tr><td>Чихний хэнгэрэг цоорсон, нүд гэмтсэн</td><td style="text-align: center;">F</td></tr> <tr><td>Яс хугарсан, үйрсэн, цуурсан</td><td style="text-align: center;">G</td></tr> <tr><td>Шүд хугарсан, унасан, үйрсэн</td><td style="text-align: center;">H</td></tr> <tr><td>Дотуур гэмтэл</td><td style="text-align: center;">I</td></tr> <tr><td>Толгойн гэмтэл/тархи хөдөлсөн</td><td style="text-align: center;">J</td></tr> <tr><td>Бусад (бичих): _____</td><td style="text-align: center;">X</td></tr> </table>	Зүссэн, хатгасан, хазсан	A	Маажсан, шалбалсан, хөх няц болгосон	B	Булчин шөрмөс сунгасан, үе мулталсан	C	Түлсэн	D	Хүнд бэртэл гэмтэл, гүн зүсэлт, гүн шарх	E	Чихний хэнгэрэг цоорсон, нүд гэмтсэн	F	Яс хугарсан, үйрсэн, цуурсан	G	Шүд хугарсан, унасан, үйрсэн	H	Дотуур гэмтэл	I	Толгойн гэмтэл/тархи хөдөлсөн	J	Бусад (бичих): _____	X	<p>б) Зөвхөн асуулт 803a –д тэмдэглэсэн тохиолдолд асууна:</p> <p style="text-align: center;"><u>Сүүлийн 12 сарын хугацаанд энэ явдал болсон уу?</u></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">Тийм</th> <th style="text-align: center;">Үгүй</th> <th style="text-align: center;">Мэдэхгүй</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>А</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>В</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>С</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>Д</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>Е</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>F</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>G</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>H</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>I</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>J</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> <tr><td>X</td><td style="text-align: center;">1</td><td style="text-align: center;">2</td><td style="text-align: center;">8</td></tr> </tbody> </table>		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	А	1	2	8	В	1	2	8	С	1	2	8	Д	1	2	8	Е	1	2	8	F	1	2	8	G	1	2	8	H	1	2	8	I	1	2	8	J	1	2	8	X	1	2	8		
Зүссэн, хатгасан, хазсан	A																																																																									
Маажсан, шалбалсан, хөх няц болгосон	B																																																																									
Булчин шөрмөс сунгасан, үе мулталсан	C																																																																									
Түлсэн	D																																																																									
Хүнд бэртэл гэмтэл, гүн зүсэлт, гүн шарх	E																																																																									
Чихний хэнгэрэг цоорсон, нүд гэмтсэн	F																																																																									
Яс хугарсан, үйрсэн, цуурсан	G																																																																									
Шүд хугарсан, унасан, үйрсэн	H																																																																									
Дотуур гэмтэл	I																																																																									
Толгойн гэмтэл/тархи хөдөлсөн	J																																																																									
Бусад (бичих): _____	X																																																																									
	Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй																																																																							
А	1	2	8																																																																							
В	1	2	8																																																																							
С	1	2	8																																																																							
Д	1	2	8																																																																							
Е	1	2	8																																																																							
F	1	2	8																																																																							
G	1	2	8																																																																							
H	1	2	8																																																																							
I	1	2	8																																																																							
J	1	2	8																																																																							
X	1	2	8																																																																							
805a	Та амьдралынхаа туршид нөхөр/хамтрагчийн хийсэн үйлдлийн улмаас эмнэлгийн тусламж авсан/авах хүртэл гэмтсэн тохиолдол бий юу? (Эрүүл мэндийн тусламж аваагүй ч гэсэн). Хэрэв тийм бол: Хэдэн удаа? Хэрэв итгэлтэй биш бол: Их эсвэл бага гэж асууна.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Эмнэлгийн тусламж авсан/ авах шаардлагатай болсон удаа [ ][ ]</td><td></td></tr> <tr><td>Шаардлагагүй байсан</td><td style="text-align: right;">00</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td style="text-align: right;">98</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td style="text-align: right;">99</td></tr> </table>	Эмнэлгийн тусламж авсан/ авах шаардлагатай болсон удаа [ ][ ]		Шаардлагагүй байсан	00	Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	Татгалзсан/хариулаагүй	99	⇒ X.9																																																															
Эмнэлгийн тусламж авсан/ авах шаардлагатай болсон удаа [ ][ ]																																																																										
Шаардлагагүй байсан	00																																																																									
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98																																																																									
Татгалзсан/хариулаагүй	99																																																																									

805b	Эмнэлгийн тусламж авах хүртэл гэмтсэн тохиолдол нь <u>сүүлийн 12 сарын хугацаанд</u> тохиолдсон уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
806	Гэмтэл авсаны дараа та амьдралдаа эрүүл мэндийн тусламж авч байсан уу?	Тийм, заримдаа	1	⇒X.9
		Тийм, байнга	2	
		Үгүй, хэзээ ч үгүй	3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
807	Та амьдралынхаа туршид энэхүү бэртэл, гэмтлийн улмаас эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн үү? Хэрэв тийм бол: Хэд хоног хэвтсэн бэ? Хэрэв байхгүй бол '00' гэж бичнэ.	Хэвтэж эмчлүүлсэн хоног	[ ] [ ]	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
808	Та эмнэлгийн ажилтанд өөрийн бэртэл, гэмтлийн жинхэнэ шалтгаанаа хэлж байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	

ХЭСЭГ 9. ҮР ДАГАВАР БА ДАВАН ТУУЛАХ ЧАДВАР

Шалгалт: Лавлах хуудас, Хүснэгт С	Бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй (U-д “Тийм” бол сонгох) [ ] (1) ↓	Зөвхөн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэй (U-д “Үгүй”, V-д “Тийм” бол сонгох) [ ] ⇒ (2)	⇒ 906																																				
901	Таны нөхөр/хамтрагч хүчирхийлэл үйлдэхэд нөлөөлдөг шалтгаан байгаа юу? Өмнө дурдсан бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэхэд нөлөөлсөн нөхцөл байдлууд хамаарна. Тодруулах: Өөр нөхцөл байдал байгаа юу? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ.	<table border="0"> <tr><td>Ямар нэгэн шалтгаангүй</td><td>A</td></tr> <tr><td>Согтуу байсан</td><td>B</td></tr> <tr><td>Санхүүгийн асуудал</td><td>C</td></tr> <tr><td>Түүний ажил дээрх асуудал</td><td>D</td></tr> <tr><td>Нөхрийн ажилгүйдэл</td><td>E</td></tr> <tr><td>Гэрт хоолгүй/өлссөнүед</td><td>F</td></tr> <tr><td>Хэн нэгний гэр бүлд асуудал үүссэн</td><td>G</td></tr> <tr><td>Жирэмсэн үед</td><td>H</td></tr> <tr><td>Хардсан үедээ</td><td>I</td></tr> <tr><td>Бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзсан</td><td>J</td></tr> <tr><td>Нөхрийнхөө үгнээс зөрсөн үед</td><td>K</td></tr> <tr><td>Намайг шийтгэхийг хүссэн үед</td><td>L</td></tr> <tr><td>Хэн нь эрх мэдэлтэй болохоо харуулахыг хүссэн үед</td><td>M</td></tr> <tr><td>Өөрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй</td><td>N</td></tr> <tr><td>Нөхрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй</td><td>O</td></tr> <tr><td>Нөхрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой</td><td>P</td></tr> <tr><td>Өөрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой</td><td>Q</td></tr> <tr><td>Бусад(бичих): _____</td><td>X</td></tr> </table>	Ямар нэгэн шалтгаангүй	A	Согтуу байсан	B	Санхүүгийн асуудал	C	Түүний ажил дээрх асуудал	D	Нөхрийн ажилгүйдэл	E	Гэрт хоолгүй/өлссөнүед	F	Хэн нэгний гэр бүлд асуудал үүссэн	G	Жирэмсэн үед	H	Хардсан үедээ	I	Бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзсан	J	Нөхрийнхөө үгнээс зөрсөн үед	K	Намайг шийтгэхийг хүссэн үед	L	Хэн нь эрх мэдэлтэй болохоо харуулахыг хүссэн үед	M	Өөрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй	N	Нөхрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй	O	Нөхрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой	P	Өөрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой	Q	Бусад(бичих): _____	X	
Ямар нэгэн шалтгаангүй	A																																						
Согтуу байсан	B																																						
Санхүүгийн асуудал	C																																						
Түүний ажил дээрх асуудал	D																																						
Нөхрийн ажилгүйдэл	E																																						
Гэрт хоолгүй/өлссөнүед	F																																						
Хэн нэгний гэр бүлд асуудал үүссэн	G																																						
Жирэмсэн үед	H																																						
Хардсан үедээ	I																																						
Бэлгийн харьцаанд орохоос татгалзсан	J																																						
Нөхрийнхөө үгнээс зөрсөн үед	K																																						
Намайг шийтгэхийг хүссэн үед	L																																						
Хэн нь эрх мэдэлтэй болохоо харуулахыг хүссэн үед	M																																						
Өөрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй	N																																						
Нөхрийн гэр бүл, хамаатан садангийн нөлөөтэй	O																																						
Нөхрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой	P																																						
Өөрийн өргөмөл, дагавар хүүхэдтэй холбоотой	Q																																						
Бусад(бичих): _____	X																																						
Шалгалт: Лавлах хуудас, Хүснэгт В, зүйл B)	Хүүхдүүдтэйгээ амьдардаг [ ] (1) ↓	Хүүхэдгүй/Хүүхэд нь эндсэн [ ] ⇒ (2)	⇒ 904																																				
902	Эдгээр тохиолдлын аль нэгэнд нь таны хүүхэд хамт байсан уу? Эсвэл хүчирхийллийг харж/мэдэрсэн үү? Хэрэв тийм бол: Хэр ойрхон давтамжтай вэ?	<table border="0"> <tr><td>Үгүй</td><td>1</td></tr> <tr><td>Нэг удаа</td><td>2</td></tr> <tr><td>Хэд хэдэн (2-5) удаа</td><td>3</td></tr> <tr><td>Олон удаа/ихэнх тохиолдолд</td><td>4</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td>8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td>9</td></tr> </table>	Үгүй	1	Нэг удаа	2	Хэд хэдэн (2-5) удаа	3	Олон удаа/ихэнх тохиолдолд	4	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9																									
Үгүй	1																																						
Нэг удаа	2																																						
Хэд хэдэн (2-5) удаа	3																																						
Олон удаа/ихэнх тохиолдолд	4																																						
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																						
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																						
904	Хүчирхийлэлд өртөх үед та хариу үйлдэл үзүүлсэн эсвэл өөрийгөө хамгаалан эсэргүүцсэн тохиолдол бий юу? Хэрэв тийм бол: Хэр ойрхон давтамжтай вэ? (Нэг удаа, хэд хэдэн удаа, эсвэл ихэнх тохиолдолд)	<table border="0"> <tr><td>Үгүй</td><td>1</td></tr> <tr><td>Нэг удаа</td><td>2</td></tr> <tr><td>Хэд хэдэн (2-5) удаа</td><td>3</td></tr> <tr><td>Олон удаа/ихэнх тохиолдолд</td><td>4</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td>8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td>9</td></tr> </table>	Үгүй	1	Нэг удаа	2	Хэд хэдэн (2-5) удаа	3	Олон удаа/ихэнх тохиолдолд	4	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9	⇒906																								
Үгүй	1																																						
Нэг удаа	2																																						
Хэд хэдэн (2-5) удаа	3																																						
Олон удаа/ихэнх тохиолдолд	4																																						
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																						
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																						
904a	Эсэргүүцэл үзүүлсэн тохиолдолд ямар үр дагавар гарсан бэ?	<table border="0"> <tr><td>Өөрчлөлт гараагүй</td><td>1</td></tr> <tr><td>Хүчирхийлэл нэмэгдсэн</td><td>2</td></tr> <tr><td>Хүчирхийлэл багассан</td><td>3</td></tr> <tr><td>Хүчирхийлэл зогссон</td><td>4</td></tr> <tr><td>Мэдэхгүй/санахгүй байна</td><td>8</td></tr> <tr><td>Татгалзсан/хариулаагүй</td><td>9</td></tr> </table>	Өөрчлөлт гараагүй	1	Хүчирхийлэл нэмэгдсэн	2	Хүчирхийлэл багассан	3	Хүчирхийлэл зогссон	4	Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	Татгалзсан/хариулаагүй	9																									
Өөрчлөлт гараагүй	1																																						
Хүчирхийлэл нэмэгдсэн	2																																						
Хүчирхийлэл багассан	3																																						
Хүчирхийлэл зогссон	4																																						
Мэдэхгүй/санахгүй байна	8																																						
Татгалзсан/хариулаагүй	9																																						

906	Таны нөхөр/хамтрагчийн гаргадаг үйлдэл, зан авир таны бие болон сэтгэлзүйн эрүүл мэндэд хэрхэн нөлөөлсөн бэ? Өмнө нь дурдсан бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийллийн талаар сануулах	Нөлөө үзүүлээгүй	1	
		Бага зэрэг нөлөөтэй	2	
		Маш их нөлөөтэй	3	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
907	Таны нөхөр/хамтрагчийн гаргадаг үйлдэл, зан авир (хүчирхийлэл) таны ажил эсвэл орлого олдог үйл ажиллагаанд нөлөөлж байсан уу? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэ	Хөдөлмөр эрхэлдэггүй	A	⇒ 908
		Саад болж байгаагүй	B	⇒ 908
		Ажилд саад болж байсан	C	
		Анхаарал төвлөрөхгүй болсон	D	
		Ажилдаа явж чадахгүй болж/өвдөж чөлөө авч байсан	E	
		Өөртөө итгэлгүй болсон	F	
		Бусад (бичих): _____	X	
907a	Та нөхөр/хамтрагчаасаа болж хэдэн өдөр ажиллах боломжоо (орлого олох) алдсан бэ? Ойролцоогоор авах.	Өдөр	[ ] [ ] [ ]	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	998	
		Татгалзсан/хариулаагүй	999	
908	Түүний зан авир, үйлдлийн талаар хэн нэгэнд хэлж байсан уу? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ. Тодруулах: Өөр хэн нэгэн байгаа эсэх?	Хэнд ч хэлээгүй	A	
		Найз нөхөд	B	
		Эцэг эх	C	
		Ах эгч	D	
		Өөрийн хамаатнууд	E	
		Хадам/түүний хамаатнууд	F	
		Хүүхдүүд	G	
		Хөршүүд	H	
		Цагдаа	I	
		Эмч/эмнэлгийн ажилтан	J	
		Лам/шашны тэргүүн/бөө	K	
		Өмгөөлөгч/зөвлөгч	L	
		ТББ/эмэгтэйчүүдийн байгууллага	M	
		Орон нутгийн удирдлага	N	
		Олон нийтийн сүлжээ	O	
Бусад (бичих): _____	X			
909	Танд хэн нэгэн туслах гэж оролдсон уу? Хэрэв тийм бол, Танд хэн тусалсан бэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэ	Үгүй	A	
		Найз нөхөд	B	
		Эцэг эх	C	
		Ах эгч	D	
		Өөрийн хамаатнууд	E	
		Хадам/түүний хамаатнууд	F	
		Хүүхдүүд	G	
		Хөршүүд	H	
		Цагдаа	I	
		Эмч/эмнэлгийн ажилтан	J	
		Лам/шашны тэргүүн/бөө	K	
		Өмгөөлөгч/зөвлөгч	L	
		ТББ/эмэгтэйчүүдийн байгууллага	M	
		Орон нутгийн удирдлага	N	
		Бусад (бичих): _____	X	

910а	Та тусламж авахын тулд дараах байгууллага болон хүмүүст хандаж байсан уу? Нэг бүрчлэн уншиж өгнө.	Тийм		Үгүй		910б. Зөвхөн асуулт 910а-д ТИЙМ гэж хариулсан бол нөхнө. Та тухайн тусламжинд сэтгэл хангалуун байсан уу?
		Тийм	Үгүй	Тийм	Үгүй	
	a) Цагдаа	1	2	1	2	
	b) Эмнэлэг/эрүүл мэндийн төв	1	2	1	2	
	c) Нийгмийн үйлчилгээний газар	1	2	1	2	
	d) Хуулийн зөвлөх	1	2	1	2	
	e) Шүүх	1	2	1	2	
	f) Хамгаалах байр	1	2	1	2	
	g) Орон нутгийн удирдлага	1	2	1	2	
	h) Эмэгтэйчүүдийн байгууллага (бичих) _____	1	2	1	2	
	i) Лам/шашны тэргүүн	1	2	1	2	
	j) Сэтгэл зүйч	1	2	1	2	
	x) Бусад (бичих) _____	*	**	*	**	
Шалгалт: Асуулт 910а	910а-гийн хариултын аль нэгэнд ТИЙМ гэж хариулсан бол тэмдэглэх (дор хаяж нэг багана * гэж тэмдэглэсэн) (1) [ ]	↓		Бүх асуултанд ҮГҮЙ гэж хариулсан бол тэмдэглэх (зөвхөн 2 дугуйлсан **) (2) [ ]	⇒ 912	
911	Таны бусдаас тусламж хүсэх/хайх болсон шалтгаан юу вэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэн 913-т шилжинэ	Найз, нөхөд/гэр бүлийнхэн зоригжуулсан	A		} ⇒ 913	
		Тэвчих аргагүй болсон	B			
		Бэртэл, гэмтэл авсан	C			
		Амь насанд заналхийлсэн	D			
		Хүүхдүүдэд заналхийлж, гар хүрэхээр завдсан	E			
		Хүүхдүүдээ зовж байгааг харсан	F			
		Гэрээсээ хөөгдсөн	G			
		Хамтрагчийнхаа амь насанд хүрч болзошгүй гэж	H			
		Өөрийн амь насанд хүрч болзошгүй гэж айсан	I			
		Илүү их хүчирхийлэл бий болохоос айсан	J			
Бусад (бичих): _____	X					
912	Таны аль нэг байгууллага, хүмүүст хандаагүй шалтгаан юу вэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ	Татгалзсан/хариулаагүй	A			
		Учирч болох аюул занал/үр дагавар/хүчирхийлэл нэмэгдэнэ	B			
		Хүчирхийлэл байдаг л зүйл/ ноцтой асуудал биш	C			
		Бусдыг итгэхгүй байх, өөрөө буруутан болох байх гэж айсан/санаа зовсон	D			
		Тусламжид итгээгүй/бусад эмэгтэйчүүд тусламж аваад ямар ч нэмэр болоогүйг мэдсэн	E			
		Гэр бүл нь сална гэж айсан	F			
		Хүүхдүүдээ алдана гэж айсан	G			
		Гэр бүлийнх нь нэр хүнд унахаас айсан	H			
		Хэнд хандахаа мэдэхгүй байсан	I			
		Бусад (бичих): _____	X			
913	Танд (илүү их) тусламж авахыг хүссэн хэн нэгэн байгаа юу? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ.	Байхгүй	A			
		Хамтрагчийн хамаатнууд	B			
		Өөрийн хамаатнууд	C			
		Найз, нөхөд/хөршүүд	D			
		Эмнэлэг/эрүүл мэндийн ажилтан	E			
		Цагдаа	F			
		Лам/шашны тэргүүн/бөө	G			
		Нийгмийн ажилтан	H			
Бусад (бичих): _____	X					

914	Түүний зан авир, үйлдлээс болж гэрээ орхин явж байсан уу? (1 шөнө байсан ч оруулна) Хэрэв ТИЙМ бол хэдэн удаа?	Орхин явж байсан удаа [ ][ ]		⇒ 919 ⇒ X.10
		Үгүй	00	
		Хамт амьдардаггүй	97	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
915	Хамгийн сүүлд гэрээ орхиж явах ямар шалтгаан байсан бэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ.	Тодорхой шалтгаангүй	A	
		Найз, нөхөд/гэр бүлийнхэн зоригжуулсан	B	
		Тэвчих аргагүй болсон	C	
		Бэртэл, гэмтэл авсан	D	
		Амь насанд заналхийлсэн	E	
		Хүүхдүүдэд заналхийлж, гар хүрэхээр завдсан	F	
		Хүүхдүүдээ зовж байгааг харсан	G	
		Гэрээсээ хөөгдсөн	H	
		Хамтрагчийнхаа амь насанд хүрч болзошгүй гэж айсан	I	
		Өөрийн амь насанд хүрч болзошгүй гэж айсан	J	
		Ямар нэгэн байгууллага урам өгсөн (бичих)	K	
		Бусад (бичих): _____	X	
916	Хамгийн сүүлд хаашаа явсан бэ? Зөвхөн нэг хариултыг сонгоно	Өөрийн хамаатнууд	1	
		Нөхөр/хамтран амьдрагчийн хамаатнууд	2	
		Өөрийн найз, нөхөд/хөршүүд	3	
		Зочид буудал/түр байрлах газар	4	
		Гудамжинд	5	
		Сүм/хийд	6	
		Хамгаалах байр	7	
		Бусад (бичих): _____	96	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	98	
		Татгалзсан/хариулаагүй	99	
917	Хамгийн сүүлд гэрээсээ хэр удаан хугацаагаар явсан бэ? Өдөр эсвэл сарын тоог тэмдэглэнэ.	Өдөр (1 сараас бага) [ ][ ]	1	⇒X.10
		Сар (1 сараас дээш) [ ][ ]	2	
		Нөхөр/хамтрагчаасаа салсан (буцаж очоогүй/хамт байхгүй)	3	
918	Хэрэв эргэж очсон бол ямар шалтгаан байсан бэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглээд хэсэг 10-руу шилжинэ.	Хүүхдүүдээ орхихыг хүсээгүй	A	⇒X.10
		Гэр бүлээ салгахыг хүсээгүй	B	
		Гэр бүл/үр хүүхдүүдийнхээ төлөө (нэр төр)	C	
		Хүүхдүүдээ тэжээж чадахгүйгээс	D	
		Хамтрагчдаа хайртай учраас	E	
		Хамтрагч буцаж ирэхийг гуйсан	F	
		Гэр бүлийнхэн буцаж очихыг зөвлөсөн	G	
		Түүнийг уучилсан	H	
		Түүнийг өөрчлөгдөнө гэж найдсан	I	
		Эмэгтэйг/хүүхдүүдийг заналхийлсэн	J	
		Тухайн байсан газартаа цаашид байх боломжгүй болсон	K	
		Хүчирхийлэл байдаг л зүйл/ноцтой асуудал биш	L	
		Хүүхдүүдээ элэг бүтэн өсгөхийг хүссэн	M	
		Бусад (бичих): _____	X	
919	Танд үлдэх ямар шалтгаан байсан бэ? Хэлсэн бүх хариултыг тэмдэглэнэ.	Хүүхдүүдээ орхихыг хүсээгүй	A	
		Гэр бүлээ салгахыг хүсээгүй	B	
		Гэр бүл/үр хүүхдүүдийнхээ төлөө (нэр төр)	C	
		Хүүхдүүдээ тэжээж чадахгүйгээс	D	
		Хамтрагчдаа хайртай учраас	E	
		Ганц бие байхыг хүсээгүй	F	
		Гэр бүлийнхэн нь буцаж очихыг зөвлөсөн	G	
		Түүнийг уучилсан	H	
		Түүнийг өөрчлөгдөнө гэж найдсан	I	
		Эмэгтэйг/хүүхдүүдийг заналхийлсэн	J	
		Өөр очих газаргүй	K	
		Хүчирхийлэл байдаг л зүйл/ноцтой асуудал биш	L	
		Хүүхдүүдээ элэг бүтэн өсгөхийг хүссэн	M	
		Бусад (бичих): _____	X	

ХЭСЭГ 10. БУСАД ТОХИОЛДОЛ

N01	<p>Хариулагчид уншиж өгөх: Зарим эмэгтэйчүүд амьдралынхаа туршид хамаатан садан, найз нөхөд, бусад танил эсвэл танихгүй хүмүүст гадуурхагдаж, хүчирхийллийн ямар нэг хэлбэрт өртсөн байдаг. Хэрэв та дургүйцэхгүй бол би таниас энэ талаар хэдэн асуулт асуух гэсэн юм.Таны өгсөн мэдээллийн нууцыг чандлан хадгалах болно. Энэ хэсгийн эхэнд танд 15 наснаас хойш (15 наснаас хойш одоог хүртэл) тохиолдсон зүйлийн талаар, дараа нь сүүлийн 12 сарын хугацаанд тохиолдсон зүйлийн талаар ярилцана. Гэрлэсэн эсвэл хамтран амьдрагчтай байсан эмэгтэйчүүдийн хувьд нэмж тодруулна уу: Нөхөр/хамтран амьдрагчаас бусад хүмүүсийн талаар асууна гэдгээ тодорхой хэлэх.</p>										
N02	А.15 наснаас хойш одоо хүртэл, таныг хэн нэгэн доорх байдлаар хүчирхийлж байсан уу?					В.Хэрэв тийм бол: Сүүлийн 12 сард энэ тохиолдсон уу?					
		Тийм	Үгүй			Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй			
	a) Алгадах, цохих, зодох, өшиглөх эсвэл ямар нэгэн өвтгөх зүйл хийж байсан уу?	1	2			1	2	8			
	b) Таныг гэмтэж бэртээхээр ямар нэгэн юм шидэж, таныг түлхэж, үснээс чинь зулгааж байсан уу?	1	2			1	2	8			
	c) Хоолой боох эсвэл санаатайгаар түлж байсан уу?	1	2			1	2	8			
	d) Таны эсрэг хутга, мэс эсвэл бусад зэвсгээр сүрдүүлж байсан уу?	1	2			1	2	8			
Шалгалт N02	А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ] (1) ↓			Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол (2) [ ]			⇒ N06				
N03	a) Хэн таныг цохисон/зодсон/түлсэн/мэс барьж дайрсан бэ? /N02 хариултаар/ Тодруулах: Өөр хүн байгаа юу? Хариултыг уншиж өгч болохгүй. Тохирох хариултыг дугуйлах.		b) ДУРДСАН ХҮН БҮРИЙГ ХҮЙСЭЭР НЬ ТЭМДЭГЛЭНЭ		c) ЗӨВХӨН N03 а). -Д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА. 15 наснаас хойш хэдэн удаа тохиолдсон бэ? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа юу?			d) ЗӨВХӨН а).-Д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА. Сүүлийн 12 сард хэдэн удаа тохиолдсон бэ? Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа юу?			
			Эр	Эм	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон
	Эцэг, эх	A	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хадам эцэг, эх	B	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Төрсөн (ах эсвэл эгч)	C	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Гэр бүлийн бусад гишүүд	D	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Ажлын хэн нэгэн	E	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Найз/танил	F	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Шинэ танилууд	G	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Танихгүй хүн	H	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Багш	I	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Эмч/эрүүл мэндийн ажилтан	J	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Лам/шашны тэргүүн	K	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Цагдаа/цэрэг	L	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хадам ах, эгч, дүү	M	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хойд аав, ээж	N	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хойд аав, ээжийн хүүхдүүд	O	1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Бусад (бичих)	X	1	2	1	2	3	0	1	2	3

Одоо бусад хүчирхийлэлтэй холбогдох асуудал байгаа эсэхийг тодруулья. Энэ асуудалтай холбогдох эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн талаар та дахин бодно уу.

Шаардлагатай бол хамтран амьдрагчтай байсан эмэгтэйчүүдийн хувьд нэмж тодруулна уу: Нөхөр/хамтран амьдрагчаас бусад хүмүүсийн талаар гэдгээ тодорхой хэлэх										Тийм	Үгүй	Хэрэв бүү асуултад ҮГҮЙ гэж хариулсан бол → N08-д шилжинэ
N06a	<p>а) Таны 15 наснаас одоог хүртэл, эрэгтэй хамтран амьдрагчаас тань өөр хэн нэгэн сүрдүүлэх, дарамтлах эсвэл үгүй гэж хэлж чадахгүй нөхцөл байдалд оруулах замаар хүсээгүй байхад тань хүчээр бэлгийн хавьталд оруулж байсан уу? танидаг болон танидаггүй хүний талаар санахыг хүсье. Мөн хүч хэрэглэн бэлгийн харьцаанд орсон тохиолдлыг оруулна</p> <p>б) Таны нөхөр/хамтран амьдрагчаас өөр хүн таныг согтуу эсвэл мансуурсан байдалтай байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулж байсан уу?</p> <p>с) Та олон хүнтэй нэгэн зэрэг бэлгийн хавьталд хүчээр орж байсан уу?</p>											
N06b	Сүүлийн 12 сард ийм зүйл тохиолдсон уу?									Тийм	1	
										Үгүй	2	
										Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
N07	а) Энэ үйлдлийг хэн хийсэн бэ? Тодруулах: Өөр хэн үйлдсэн бэ? Хамаатан садан уу? Ажил эсвэл сургууль дээрх хэн нэгэн үү? Хөрш эсвэл найзуудаас уу? Танихгүй хүн эсвэл өөр хэн нэгэн үү? Хариултыг уншиж өгч болохгүй. Тохирох хариултыг дугуйлах.		b) Дурдсан хүн бүрийг хүйсээр нь тэмдэглэнэ		c) ЗӨВХӨН а). -д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА 15 наснаас хойш хэдэн удаа тохиолдсон бэ? (Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа)			d) ЗӨВХӨН а).-д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА Сүүлийн 12 сард хэдэн удаа тохиолдсон бэ? (Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа)				
			Эр	Эм	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон	
	Эцэг, эх	A	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Хадам эцэг, эх	B	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Төрсөн (ах эсвэл эгч)	C	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Гэр бүлийн бусад гишүүд	D	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Ажлын хэн нэгэн	E	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Найз/танил	F	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Шинэ танилууд	G	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Танихгүй хүн	H	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Багш	I	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Эмч/эрүүл мэндийн ажилтан	J	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Лам/шашны тэргүүн	K	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Цагдаа/цэрэг	L	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
	Хадам ах, эгч, дүү	M	1	2	1	2	3	0	1	2	3	
Хойд аав, ээж	N	1	2	1	2	3	0	1	2	3		
Хойд аав, ээжийн хүүхдүүд	O	1	2	1	2	3	0	1	2	3		
Бусад (бичих) _____	X	1	2	1	2	3	0	1	2	3		
N07e	Хамгийн сүүлд та хэзээ хүчээр бэлгийн хавьталд орсон бэ?		Нэг жилээс өмнө							1		
			Нэгээс таван жилийн хооронд							2		
			Таван жилээс өмнө							3		
			Татгалзсан/хариулаагүй							9		

N07f	Тэр үйл явдал/хэрэг хаана болсон бэ? 1-ээс илүү тохиолдолд сүүлд хаана болсон бэ?	Өөрийн гэрт	1	
		Түүний гэрт	2	
		Өөр хүний гэрт	3	
		Гадаа/гудамжинд	4	
		Машин зогсоолд	5	
		Машинд	6	
		Ажил дээр	7	
		Баар, цэнгээний газарт	8	
		Хээр газар, ой мод, цэцэрлэгт хүрээлэнд	9	
		Бусад барилга/байгууламжид	10	
		Сургуулийн орчинд	11	
		Олон нийтийн тээвэрт	12	
		Зочид буудал, амралтын газарт	13	
		Бусад (бичих) _____	96	
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
Татгалзсан/хариулаагүй	99			
N07g	Энэ үйл явдлын талаар цагдаад мэдээлсэн үү?	Тийм	1	⇒N07j
		Үгүй	2	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07h	Цагдаа ямар хариу арга хэмжээ авсан бэ?	Хэрэг үүсгэсэн	1	
		Тоогоогүй/үл тоомсорлосон	2	
		Бусад	3	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07i	Хэрэгтнийг баривчилж эсвэл хуулийн ямар нэг хариуцлага хүлээсэн үү?	Баривчлаагүй	1	
		Баривчилсан гэхдээ шийтгээгүй	2	
		Шийтгэсэн	3	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07j	Та эрүүл мэндийн байгууллагад хандсан уу (эмч эсвэл сувилагчид)?	Тийм	1	⇒N07n
		Үгүй	2	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07k	Танд жирэмслэлтээс урьдчилан сэргийлэх эм/эмчилгээ санал болгосон уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07l	ХДХВ дамжихаас урьдчилан сэргийлэх эм/эмчилгээ санал болгосон уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07m	Танд тохиолдсон үйл явдлын талаар сэтгэл зүйн зөвлөгөө (албан ёсны) өгсөн үү?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N07n	Та гэр бүлийнхээ хэн нэгэнд энэ тухай хэлсэн үү?	Хэлээгүй	A	⇒N08
		Гэр бүлийн эмэгтэй гишүүдэд	B	
		Гэр бүлийн эрэгтэй гишүүдэд	C	
		Хадамын талын эмэгтэй гишүүд	D	
		Хадамын талын эрэгтэй гишүүд	E	
		Өөрийн хүүхэд/хүүхдүүд	F	
		Найз/хөрш	G	
		Бусад (бичих) _____	X	

N07o	Тэд хэрхэн хүлээж авсан бэ?		Намайг буруутгасан			A					
			Дэмжлэг үзүүлсэн			B					
			Ач холбогдол өгөөгүй			C					
			Надад чимээгүй байгаарай гэж хэлсэн			D					
			Цагдаад мэдэгдэхийг зөвлөсөн			E					
			Бусад (бичих) _____			X					
N08	Би таниас дахин эрэгтэй эсвэл эмэгтэй хэн нэгний тухай бодоосой гэж хүсэж байна.										
	Хамтран амьдрагчтай байсан эмэгтэйчүүдийн хувьд нэмж тодруулна: Таны нөхөр/ хамтран амьдрагчаас бусад хүний хувьд асууна. Дээрх хэлсэн зүйлээс гадна танд 15 наснаас одоог хүртэл дор дурдсан зүйлүүдээс тохиолдож байсан уу? Таныг танидаг болон танихгүй хүнийг оруулахыг анхаараарай.			A.			B. ТИИМ БОЛ: Сүүлийн 12 сард энэ зүйл тохиолдсон уу?				
				Тийм	Үгүй		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй		
	а) Хэн нэгэн таныг хүсээгүй байхад бэлгийн хавьталд хүчээр оруулахыг завдсан, Жишээлбэл таныг барьж хорьсон эсвэл таныг үгүй гэж хэлэх аргагүй байдалд оруулсан уу?			1	2		1	2	8		
	б) Хүсээгүй байхад таны биед хүрсэн үү? (хөх эсвэл бэлэг эрхтэнд хүрэх зэрэг)			1	2		1	2	8		
в) Таныг өөрийн бэлэг эрхтэндээ хүчээр хүргүүлсэн үү			1	2		1	2	8			
Шалгалт N08		А хэсэгт “Тийм” гэж дор хаяж нэг хариу байсан бол [ ]			Хэрэв бүгд “Үгүй” гэж хариулсан бол [ ]			⇒ N09f			
		(1)			(2)						
N09	а) Хэн үүнийг хийсэн бэ? Тодруулах: Өөр хэн үйлдсэн бэ? Хариултыг уншиж өгч болохгүй. Тохирох хариултыг дугуйлах.		b) Дурдсан хүн бүрийг хүйсээр нь тэмдэглэнэ.		c) ЗӨВХӨН а). -Д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА 15 наснаас хойш хэдэн удаа тохиолдсон бэ? (Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа)			d) ЗӨВХӨН а).-Д ДУГУЙЛСНААС АСУУНА Сүүлийн 12 сард хэдэн удаа тохиолдсон бэ? (Нэг удаа, хэд хэдэн удаа эсвэл олон удаа)			
			Эр	Эм	Нэг	Цөөн	Олон	Үгүй	Нэг	Цөөн	Олон
	Эцэг, эх		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хадам эцэг, эх		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Төрсөн (ах эсвэл эгч)		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Гэр бүлийн бусад гишүүд		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Ажлын хэн нэгэн		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Найз/танил		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Шинэ танилууд		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Танихгүй хүн		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Багш		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Эмч/эрүүл мэндийн ажилтан		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Лам/шашны тэргүүн		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Цагдаа/цэрэг		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хадам ах, эгч, дүү		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хойд аав, ээж		1	2	1	2	3	0	1	2	3
	Хойд аав, ээжийн хүүхдүүд		1	2	1	2	3	0	1	2	3
Бусад (бичих) _____		1	2	1	2	3	0	1	2	3	

N09e	Тэр үйл явдал/хэрэг хаана болсон бэ? 1-ээс илүү тохиолдолд сүүлд хаана болсон бэ?	Өөрийн гэрт	1	
		Түүний гэрт	2	
		Өөр хүний гэрт	3	
		Гадаа/гудамжинд	4	
		Машины зогсоолд	5	
		Машинд	6	
		Ажил дээр	7	
		Баар, цэнгээний газарт	8	
		Хээр газар, ой мод, цэцэрлэгт хүрээлэнд	9	
		Бусад барилга/байгууламжид	10	
		Сургуулийн орчинд	11	
		Олон нийтийн тээвэрт	12	
		Зочид буудал, амралтын газарт	13	
		Бусад (бичих)	96	
Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
Татгалзсан/хариулаагүй	99			
N09f	Та албан тушаал дэвшихийн тулд эсвэл байгаа ажилдаа үлдэхийн тулд хүсээгүй бэлгийн харьцаанд орж байсан уу?	Тийм	1	111с3-т 2 бол алгасана
		Үгүй	2	
		Ажиллаж байгаагүй	7	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N09g	Та сургууль дээрээ шалгалтанд тэнцэх эсвэл онц дүн авахын тулд хүсээгүй бэлгийн хавьталд орж байсан уу?	Тийм	1	110-т 2 бол алгасана
		Үгүй	2	
		Сурч байгаагүй	7	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N09h	Таныг автобус эсвэл өөр олон нийтийн газарт байхад хэн нэгэн хүчээр хүрч, барих, илэх зэрэг үйлдэл гаргаж байсан уу?	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
N09i	Танд бэлгийн утга агуулсан, эвгүй санагдуулсан эсвэл таныг тухгүй болгосон цахим мессеж ирж байсан уу? (сануулга, урилга, зураг зэрэг) Жишээлбэл: Facebook-ээр, утсаар, e-мэйл зэрэг.	Тийм	1	
		Үгүй	2	
		Цахим мэдээллийн хэрэгсэл хэрэглэдэггүй	7	
		Мэдэхгүй/санахгүй байна	8	
		Татгалзсан/хариулаагүй	9	
1003	15 нас хүрэхээс өмнө бэлийн харилцаанд ороогүй байх үед, Таны гэр бүлийн хэн нэгэн хүсээгүй бэлгийн үйлдлийг хийж байсныг та санаж байна уу? Жишээлбэл, Эдгээр зүйлээс аль нэг нь танд тохиолдож байсан уу? Хөх эсвэл бэлэг эрхтэнд хүрэх Таныг хүсээгүй байхад бэлгийн харьцаатай холбогдох юм ярих эсвэл зураг үзүүлэх Таныг өөрийнхөө бэлэг эрхтэнд хүргэх Бэлгийн хавьталд орох эсвэл орохыг оролдох Хэрэв үгүй бол: Асуултаа үргэлжлүүлэх. Сургуулийн хэн нэгэн ? Найз эсвэл хөрш? Өөр хэн нэгэн танд ийм зүйл хийж байсан уу? Хэрэв тийм бол 1003а-гаас үргэлжилнэ үү.	Тийм	1	⇒ 1004
		Үгүй	2	

	а) Хэрэв 1003-д тийм гэж харуулсан бол: Хэн үүнийг хийсэн бэ? Бидэнд энэ хүний нэрийг мэдэх шаардлага байхгүй. Хариултыг уншиж өгч болохгүй. Тохирох хариултыг дугуйлах.	Дурдсан хүн бүрийн хүйсийг тэмдэглэнэ.		1003а-ийн а)-д хариулсан бол тэмдэглэ					
		Эр	Эм	b) Энэ хүн анх танд ийм зүйл хийхэд та хэдэн настай байсан бэ?	c) Энэ хүн хэдэн настай байсан бэ?	d) Энэ үйлдэл танд хэдэн удаа энэ тохиолдож байсан бэ?			
						Ойролцоогоор	Нэг	Цөөн	Олон
1003а	Эцэг, эх	A	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Хадам эцэг, эх	B	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Төрсөн (ах эсвэл эгч)	C	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Гэр бүлийн бусад гишүүд	D	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Ажлын хэн нэгэн	E	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Найз/танил	F	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Шинэ танилууд	G	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Танихгүй хүн	H	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Багш	I	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Эмч/эрүүл мэндийн ажилтан	J	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Лам/шашны тэргүүн	K	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Цагдаа/цэрэг	L	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Хадам ах, эгч, дүү	M	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
	Хойд аав, ээж	N	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3
Хойд аав, ээжийн хүүхдүүд	O	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3	
Бусад (бичих) _____	X	1	2	[ ][ ]	[ ][ ]	1	2	3	
1003е	Таныг 15 нас хүрэхээс өмнө дээрх хэлсэн хүчирхийллийн үеэр тэр хүн бэлгийн зорилгоор эрхтэнээ эсвэл ямар нэгэн зүйлийг таны үтрээ, анус эсвэл ам руу хийж хүчирхийлж байсан уу?	Тийм			1				
		Үгүй			2				
		Мэдэхгүй/санахгүй байна			8				
		Татгалзсан/хариулаагүй			9				
1004	Шаардлагатай бол: Бэлгийн харьцаанд гэдэгт ам, анус болон үтрээгээр бэлгийн хавьталд орохыг ойлгоно.	Анхны бэлгийн хавьталд орохдоо хэдэн настай байсан бэ?			Нас жилээр [ ][ ]				
					Бэлгийн харьцаанд орж байгаагүй	95	⇒1006		
					Мэдэхгүй/санахгүй байна	98			
					Татгалзсан/хариулаагүй	99			
1005	Хамгийн анх бэлгийн харьцаанд орсноо яаж тодорхойлох вэ? Та бэлгийн харьцаанд орохыг хүссэн /хүсээгүй эсвэл/ хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон уу?	Бэлгийн харьцаанд орохыг хүссэн			1				
		Хүсээгүй гэхдээ бэлгийн харьцаанд орсон			2				
		Хүчээр бэлгийн харьцаанд орсон			3				
		Мэдэхгүй/санахгүй байна			8				
1005с	Таны анхны бэлгийн харьцаанд орсон тэр хүн нөхөр (ирээдүйн)/хамтран амьдрагч хос эсвэл өөр хэн нэгэн байсан уу?	(Ирээдүйн) нөхөр/хамтран амьдрагч			1				
		Үе тэнгийн хүн			2				
		Насаар ах			3				
		Насаар дүү			4				
		Мэдэхгүй/санахгүй байна			8				
1005а	Эмэгтэйчүүдийн бэлгийн хамтрагчдын тоо хүн бүрт харилцан адилгүй байдаг. Зарим эмэгтэйчүүд нэг бэлгийн хамтрагчтай, зарим нь 2 түүнээс их эсвэл 50, түүнээс ч их байдаг. Харин та амьдралынхаа туршид хичнээн эрэгтэй хүнтэй бэлгийн харьцаанд орж байсан бэ? Тодруулах: Ойролцоогоор?	Хамтрагчид			[ ][ ][ ]				
		Мэдэхгүй/санахгүй			998				
		Татгалзсан/хариулаагүй			999				

1005b	<p>Хэрэв 1005а-д нэг хамтрагчтай гэсэн байвал асуух: Та сүүлийн 12 сарын хугацаанд бэлгийн харьцаанд орсон уу? Хэрэв үгүй бол “00” гэж тэмдэглэнэ.</p> <p>Хэрэв 1005а-д нэгээс олон хамтрагчтай гэсэн бол асуух: Сүүлийн 12 сард та эдгээр эрчүүдийн хэдтэй нь бэлгийн харьцаанд орсон бэ? Одоогийн байгаа хамтрагчийг оруулж тооцно.</p>	<p>Хамтрагчид [ ] [ ]</p> <p>Мэдэхгүй/санахгүй байна 98</p> <p>Татгалзсан/хариулаагүй 99</p>																													
1006	Таныг хүүхэд байхад ээжийг тань аав (түүний нөхөр эсвэл найз залуу) чинь цохиж, зодож байсан уу?	<p>Тийм 1</p> <p>Үгүй 2</p> <p>Эцэг, эх хамт амьдардаггүй байсан 3</p> <p>Мэдэхгүй/санахгүй байна 8</p> <p>Татгалзсан/хариулаагүй 9</p>																													
1007	<p>Таныг хүүхэд байхад гэр бүлийн хэн нэгэн гишүүн эдгээр үйлдлийг хийсэн үү:</p> <p>a) Алгадсан эсвэл цохисон (алгаараа)?</p> <p>b) Таныг өшиглөж эсвэл цохиж байсан уу?</p> <p>c) Таныг тэлээ, саваа, шүүр эсвэл ямар нэгэн зүйлээр цохисон уу?</p> <p>d) Олсоор таныг хүлсэн үү?</p> <p>e) Харанхуй өрөө, 00-ын өрөөнд гэрэл унтрааж түгждэг байсан уу</p> <p>x) Өөр зүйл байсан уу? (бичих) _____</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Тийм</th> <th>Үгүй</th> <th>Мэдэхгүй</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>b)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>c)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>d)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>e)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>x)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>8</td> </tr> </tbody> </table>		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	a)	1	2	8	b)	1	2	8	c)	1	2	8	d)	1	2	8	e)	1	2	8	x)	1	2	8	
	Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй																												
a)	1	2	8																												
b)	1	2	8																												
c)	1	2	8																												
d)	1	2	8																												
e)	1	2	8																												
x)	1	2	8																												

ХЭСЭГ 11. САНХҮҮГИЙН ХАРААТ БУС БАЙДАЛ

Би таниас одоо таны орлогын эх үүсвэрийн талаар хэдэн асуулт асууя. Эдгээр асуулт нь өнөө үеийн эмэгтэйчүүдийн санхүүгийн байдлыг тодорхойлох мэдээллийн эх үүсвэр болох юм.

1101	Хэрэв та дараах зүйлүүдийг эзэмшдэг эсвэл хамтран эзэмшдэг бол бидэнд хэлж өгч туслана уу?	Тийм өөрөө эзэмшдэг	Тийм бусадтай эзэмшдэг	Үгүй, эзэмшдэггүй	
	a) Газар	1	2	3	
	b) Орон сууц	1	2	3	
	c) Компани эсвэл бизнес (шууд болон шууд бус)	1	2	3	
	d) Мал	1	2	3	
	e) Гэрийн тэжээвэр амьтад (тахиа, гахай зэрэг)	1	2	3	
	f) Тодорхой салбарын үйлдвэрлэл (мод эсвэл үр тариа)	1	2	3	
	g) Өрхийн удаан эдэлгээт бараа	1	2	3	
	h) Үнэт эдлэл, алт эсвэл бусад үнэтэй зүйлс	1	2	3	
	j) Автомашин	1	2	3	
	k) Банкны хадгаламж	1	2	3	
	x) Бусад (үл хөдлөх хөрөнгө) бичих _____	1	2	3	
	Тодруулах: Эдгээр зүйлсийг та өөрөө эзэмшдэг үү эсвэл бусадтай хамтран эзэмшдэг үү?				
Шалгалт: Лавлах хуудас, Хүснэгт А	Одоогоор гэрлэсэн байгаа/одоогоор эр хүнтэй амьдарч байгаа (Зүйл К) [ ] (1) ↓	Одоогоор гэрлээгүй эсвэл эр хүнтэй хамт амьдраагүй/одоо эсвэл өмнө нь эрэгтэй хамтрагчтай болж байгаагүй (Зүйл L, M, N) [ ] ⇒ ⇒X.12			
Шалгах 111с	Сонголтууд 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 <i>[хэрэв шаардлагатай бол эдгээр бэлэн мөнгөний орлогыг тусгаарай]</i> ↓	Сонголтууд 8, 9, 10, 11, 98, 99 ⇒ ⇒X.12			
1103	Та өөрийхөө олсон мөнгийг өөрийн хүссэнээр нөхөр/хамтрагчдаа бүгдийг нь эсвэл мөнгөний тодорхой хэсгийг өгдөг үү?	Өөртөө/өөрийн сонголтоор			1
		Нөхөр/хамтрагчид хэсгийг нь өгдөг			2
		Нөхөр/хамтрагчид бүгдийг өгдөг			3
		Мэдэхгүй/санахгүй байна			8
		Татгалзсан/хариулаагүй			9
1104	Таны гэр бүлдээ авчирч байгаа мөнгө нөхөр/хамтрагчийнхаас илүү юу? бага уу? эсвэл ижил байдаг уу?	Нөхөр/хамтрагчийнхаас илүү			1
		Нөхөр/хамтрагчийнхаас бага			2
		Ижил			3
		Мэдэхгүй/санахгүй байна			8
		Татгалзсан/хариулаагүй			9

ХЭСЭГ 12. ЯРИЛЦЛАГЫГ ДУУСГАХ

<p>1201</p>	<p>Би танд одоо нэг цаас өгөх болно. Энэхүү цаасанд 2 зураг байгаа. Цаасанд ямар ч мэдээлэл бичигдээгүй болно. Эхнийх нь гунигтай, хоёр дахь нь баяртай царайтай зураг юм.</p> <p>Таны өмнө хэлсэн зүйлтэй хамаагүй бөгөөд хэрэв таныг 15 нас хүрэхээс өмнө хэн нэгэн танд бэлгийн сонирхлоор хүрэж байсан эсвэл таныг хүсээгүй байхад таниар бэлгийн үйлдэл хийлгэсэн бол та гунигтай царайг тэмдэглээрэй (таныг 15 нас хүрээгүй охин байх үед).</p> <p>Жишээлбэл, Танд эдгээр зүйл тохиолдож байсан уу? Хөх эсвэл бэлэг эрхтэнд хүрэх Таныг хүсээгүй байхад бэлгийн хүчирхийлэлтэй холбогдолтой зураг үзүүлэх Таныг өөрийнхөө бэлэг эрхтэнд хүргэх Бэлгийн харьцаанд орох гэж оролдох эсвэл орох Танд эдгээр зүйлс тохиолдож байгаагүй бол та баяртай царайг дугуйлна уу. Та цаасанд тэмдэглэгээ хийсэн бол нугалаад дугуйнд хийнэ үү, Ингэснээр таны хариултыг би мэдэх боломжгүй юм.</p> <p>Хариулагчид зурагт карт болон балыг өгнө үү. Хариулагч картыг нугалж дугуйнд хийгээд танд буцааж өгөхөөс өмнө битүүмжлэхийг сануулаарай. Дараа нь ярилцлага авагч асуулгатайгаа хавсаргана. (эсвэл дугуйнд асуулгын кодыг бичнэ үү).</p>	<table border="1"> <tr> <td>Дуусгах карт өгсөн</td> <td align="right">1</td> </tr> <tr> <td>Дуусгах карт өгөөгүй</td> <td align="right">2</td> </tr> </table>	Дуусгах карт өгсөн	1	Дуусгах карт өгөөгүй	2
Дуусгах карт өгсөн	1					
Дуусгах карт өгөөгүй	2					
<p>1202</p>	<p>Одоо бид ярилцлагаа дуусгах гэж байна. Танд санал эсвэл өөр нэмж хэлэх зүйл байна уу?</p>					

ХАВСРАЛТ 3. ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Энэхүү судалгаа нь Монгол Улсын хэмжээнд хүчирхийлэлтэй холбоотой мэдээллийг цуглуулах зорилгоор анх удаа хийгдсэн тул асуулгын хуудсанд орсон болон судалгаанд ашиглагдсан зарим ойлголт, тодорхойлолтыг хэрэглэгчдэд ойлгомжтой болгох үүднээс дэлгэрэнгүй байдлаар оруулж байна.

Эдгээр ойлголт, тодорхойлолт нь Монгол Улсын хууль, тогтоомжинд хэрэглэгдэж байгаа болон ДЭМБ, НҮБ-аас тодорхойлон гаргасан, дэлхий нийтээрээ мөрдөж буй олон улсын нийтлэг стандарт бүхий ойлголт, тодорхойлолт юм.

Судалгааны зорилгод үндэслэн өрхийн гишүүнд дараах эмэгтэйчүүдийг хамруулсан.

- Өрхөд ажилладаг гэрийн үйлчлэгч бол ихэвчлэн долоо хоногт 5-аас доошгүй шөнө өрхөд хоноглодог байх.
- Өрхөд байгаа зочин бол наад зах нь сүүлийн 4 долоо хоног өрхөд амьдарсан байх

Хүйс: Эмэгтэй, эрэгтэй хүмүүсийн насан туршид нь үл өөрчлөгдөх биологийн ялгааг илэрхийлдэг.

Жендэр: Улс төр, эрх зүй, эдийн засаг, нийгэм, соёлын ба гэр бүлийн харилцаанд эрэгтэй, эмэгтэй хүний гүйцэтгэх үүрэг, хүлээх хариуцлага, тэдний нийгэмд эзлэх байр суурийн талаар уламжлагдан тогтсон, түүхэн явцад хувьсан өөрчлөгддөг ойлголт, үзэл, хандлагыг хэлнэ.

Хамтрагч:

- Одоогийн, сүүлийн нөхөр, хамтрагч, хамтран амьдрагч, сүй тавьсан залуу, болзоот залуу зэрэг.
- Бэлгийн харилцаанд орсон мөн ороогүй ч байж болно.
- Хамтрагч гэдэг ойлголт нь орон оронд өөр өөр байдаг.
- Дотны хамтрагч нь бизнес түнш болон бусад түнш/хамтрагчаас ялгаатай.

Хамтран амьдрагч: Гэрлэлтээ бүртгүүлээгүй ч харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр гэр бүлийн харилцаа үүсгэн хамтран амьдарч байгаа этгээд.

Хүчирхийлэл: Аливаа нэг субъект өмнөө тулгарсан зорилгодоо хүрэхийн тулд албадлага, хүч хэрэглэх аргыг хэрэглэхийг ойлгоно. Хүчирхийлэл нь хүчтэй өвдөлт, шаналлыг үүсгэдэг. Зорилго агуулж, төлөвлөгдсөн үйлдлээр явагддаг. Үйлдэл болон эс үйлдлээр илэрдэг.

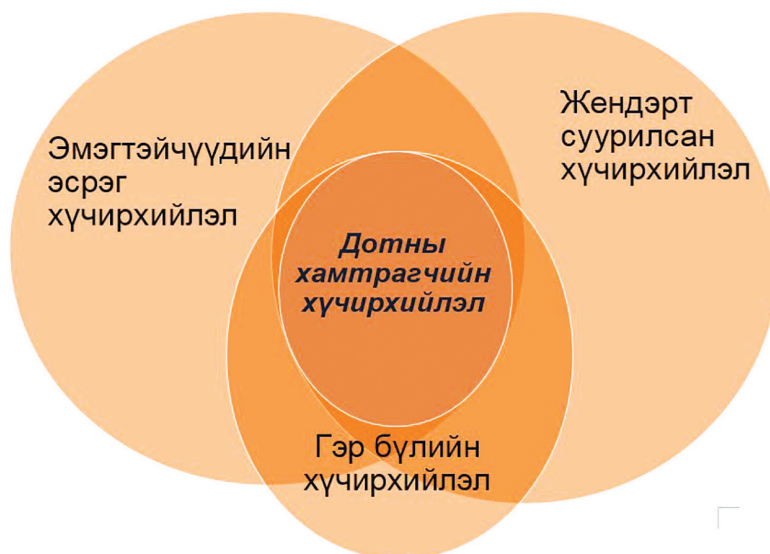
Хүчирхийллийн хэлбэрүүд:

- Бие махбодын хүчирхийлэл
- Бэлгийн хүчирхийлэл/дарамт
- Сэтгэл зүйн хүчирхийлэл/дарамт
- Эдийн засгийн дарамт

Сэтгэл зүйн хүчирхийлэл/дарамтын төрөл:

- Хянах зан үйл
- Сэтгэл зүйн дарамт
- Эдийн засгийн дарамт

Хүчирхийллийн хоорондын хамаарал:

Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл: Жендэрээс үүдэлтэйгээр бусдад бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны гэм хор, эдийн хохирол учруулсан, учруулж болзошгүй үйлдэл, эс үйлдэхгүйг хэлнэ.

Гэр бүлийн хүчирхийлэл: Эхнэр, нөхөр, гэр бүлийн бусад гишүүн, хамтран амьдрагч, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, тэдгээрийн асрамж, хамгаалалтад байгаа этгээд, тухайн гэр бүлд хамт амьдарч байгаа этгээд, тусдаа амьдарч байгаа төрүүлсэн, үрчлэн авсан хүүхэд, төрсөн, үрчлэн авсан эцэг, эх, ах, эгч, дүү зэрэг хамаарал бүхий хүний сэтгэл санаанд дарамт учруулах, эдийн засаг, бэлгийн эрх чөлөө, бие махбодод халдсан үйлдэл, эс үйлдэхгүйг хэлнэ.

ГБХ-ийн хохирогч: Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас сэтгэл санаа, эдийн засаг, бие махбод, бэлгийн халдашгүй байдлаараа хохирсон хүн.

ГБХ-ийн зан үйл, хэлбэр:

- Гэр бүлийн гишүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл, ихэвчлэн эмэгтэйчүүдэд одоогийн болон өмнөх хамтрагчийн зүгээс ирэх хүчирхийлэл/дарамт
- Албадсан, заналхийлсэн шинжтэй зан үйл
- Бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл зүйн ба эдийн засгийн дарамт/хүчирхийлэл

Хамтрагчийн хүчирхийллийн төрөл:

- Биеийн
- Бэлгийн
- Сэтгэл зүйн
  - o Хянах зан үйл
  - o Сэтгэл санааны дарамт
  - o Эдийн засгийн дарамт

Бусад хүмүүсээс учруулсан хүчирхийлэл: Дотны хамтрагчаас бусад хүмүүс тухайлбал, эцэг, эх, багш, танил, найз, ах дүү, гэр бүлийн бусад гишүүн, танихгүй хүмүүсийн зүгээс учруулсан хүчирхийллийг ойлгоно. Бусад хүмүүсээс учруулсан хүчирхийллийг доорх байдлаар ангилсан. Үүнд:

- Биеийн

- Бэлгийн

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл: Эмэгтэйчүүдэд хувийн эсвэл олон нийтийн орон зайд бие махбодын, бэлгийн эсвэл сэтгэл зүйн сөрөг үр дагавар учруулах жендэрт суурилсан хүчирхийллийн үйлдлүүдийг хэлнэ. Үүнд мөн эдгээр үйлдлүүдийн заналхийлэл, албадлага, эрх чөлөөг боох зэрэг үйлдлүүд орно.

Эмэгтэйчүүдийн эсрэг үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл (ЭЭҮБХ)-ийн төрлүүд:

- Хамтрагчийн хүчирхийлэл/дарамт
- Инжтэй холбоотой хүчирхийлэл/дарамт
- Бусдын зүгээс учруулсан хүчирхийлэл
- Охидын бэлгийн дарамт
- Бэлэг эрхтний зэрэмдэглэл
- Хүний наймаа (эмэгтэйчүүд)
- Албадан биеийг нь үнэлүүлэх
- Ажлын байрны бэлгийн дарамт (АББД)
- Фемицид (эмэгтэйчүүдийн эсрэг аллага)

Бие махбодын хүчирхийллийн үйлдлүүд:

- Алгадах
- Зодох
- Сэгсрэх
- Түлхэх
- Үснээс нь зулгаах
- Газраар чирэх
- Гэмтээж, бэртээхээр юм шидэх
- Зангидсан гараар эсвэл эд юмаар цохих
- Хоолой боох
- Гарыг нь мушгих
- Түлэх
- Өшиглөх
- Хананд савах
- Хутга, мэс, буу ашиглах, эсвэл эдгээрийг ашиглан айлган сүрдүүлэх
- Химийн бодис ашиглах
- Хүнд гэмтээх
- Эмнэлгээс нуух
- Морь, машин, мотоциклоор хөөх
- Ташуурдах, юмаар ороолгох
- Амь насыг нь хохироох

Бэлгийн хүчирхийллийн үйлдлүүд:

- Хүч хэрэглэн бэлгийн харьцаанд оруулах
- Айлган сүрдүүлж бэлгийн харьцаанд оруулах
- Хүсээгүй бэлгийн үйлдэл хийлгэх
- Бусдын өмнө бэлгийн харьцаанд оруулах
- Бусадтай бэлгийн харьцаанд оруулах

Сэтгэл зүйн дарамтын үйлдлүүд:

- Хэл амаар доромжлох, муу хэлэх
- Айлгах, сүрдүүлэх
- Үг хэлээр заналхийлэх, айлган сүрдүүлэх
- Хүчирхийлнэ гэж айлгах
- Бусдын өмнө доромжлох, эвгүй байдалд оруулах

Хянах зан үйлийн үйлдлүүд:

- Бусдаас тусгаарлах, найз нөхөд, гэр бүлийн гишүүдтэй уулзуулахгүй байх
- Хардах
- Хаана, хэнтэй явж байгааг асууж шалгаах
- Үйлдэл бүрийг хянах, үүнд эрүүл мэнд, хөдөлмөрлөх эрхийг боох

Эдийн засгийн дарамтын үйлдлүүд:

- Мөнгө өгөхгүй байх
- Өрхийн орлогыг үрэх
- Санхүүгийн шийдвэрт оролцуулахгүй байх
- Гэр бүлдээ мөнгө зарцуулахгүй байх
- Хөдөлмөрлөх, мөнгө олох үйл ажиллагаанд оролцох эрхийг боох
- Олсон мөнгийг булааж авах

Хүүхэд насны бэлгийн хүчирхийлэл: 15 нас хүрэхээсээ өмнө дараах үйлдлүүдэд өртөж байсан бол хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан гэж ойлгоно.

- Хөх эсвэл бэлэг эрхтэнд хүрэх
- Хүсээгүй байхад бэлгийн харьцаатай холбогдох юм ярих эсвэл зураг үзүүлэх
- Бэлэг эрхтэндээ хүргэх
- Бэлгийн хавьталд оруулах эсвэл оруулахыг оролдох

Амьдралын турш: Эмэгтэйчүүдийн 15 наснаас хойш судалгаа авсан өдөр хүртэлх хугацааг ойлгоно. Амьдралынхаа туршид хүчирхийлэлд өртсөн гэдгийг тухайн эмэгтэй амьдралдаа (15 наснаас одоог хүртэлх хугацаа) хамгийн багадаа нэг удаа хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт өртсөн тохиолдлыг ойлгоно.

Сүүлийн 12 сар: Судалгааны мэдээлэл цуглуулсан өдрөөс өмнөх 365 хоногийг ойлгоно.

Хүчирхийллийн шалтгаан бус, хүчирхийллийг хүндрүүлэгч хүчин зүйл:

- Өвчлөл
- Генетик
- Согтууруулах ундаа ба хар тамхи
- Биеэ барих чадваргүй
- Эдийн засгийн асуудлууд
- Уур/стресс
- Эмэгтэйн бие авч явах байдал, харилцааны асуудлууд

Хүчирхийллээс үүдсэн амь нас, эрүүл мэндтэй холбоотой сөрөг үр дагаврууд:

- Аллага
- Амиа хорлолт
- Хүсээгүй жирэмслэлт
- Эхийн эндэгдэл
- БЗХӨ, ДОХ
- Бие махбодын бэртэл, гэмтэл

- Сэтгэцийн өөрчлөлт, гутрал, хямрал, донтолт
- Архаг мэдрэлийн өвчин
- Гэмтэж бэртэх зан үйлдлүүд
- Эмэгтэйчүүдийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн асуудлууд

Хүчирхийллээс үүдсэн бусад сөрөг үр дагаврууд:

Эмэгтэйчүүдэд:

- Санхүүгийн хараат байдал
- Ажиллах чадвараа алдах
- Үйлдэл хийх чадваргүй байх
- Нийгмийн харилцаанд оролцох чадвараа алдах
- Бусдаас тусгаарлагдах
- Бэртэл, гэмтэл авах

Хүүхдэд:

- Бага жинтэй төрөх
- Сэтгэл зүйн гутралд орох
- Биеэ авч явах чадваргүй болох
- Сурлага муудах
- Бэртэл, гэмтэл авах
- Гэрээсээ зугтах

Нэг цэгийн үйлчилгээ: Гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчийг эмнэлэг, төрийн, төрийн бус байгууллагад түр байрлуулан аюулгүй байдлын хамгаалалт, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, сэтгэл зүйн үйлчилгээ, нийгмийн халамжийн үйлчилгээ, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ, эрх зүйн туслалцаа, холбон зуучлах үйлчилгээг нэг доор үзүүлэх ажиллагааг хэлнэ.

Түр хамгаалах байр: Гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчийг тодорхой хугацаагаар байрлуулан аюулгүй байдлын хамгаалалт, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, сэтгэл зүйн үйлчилгээ, нийгмийн халамжийн үйлчилгээ, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ, эрх зүйн туслалцаа, холбон зуучлах үйлчилгээг үзүүлэх зориулалт бүхий стандарт хангасан газрыг хэлнэ.

Холбон зуучлах үйлчилгээ: Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас хохирогч, түүний гэр бүлийн гишүүнд учирсан сөрөг үр дагаврыг арилгах, хэвийн байдалд нь оруулах, нөхөн сэргээхэд туслах зорилгоор холбогдох төрийн, төрийн бус байгууллагад зуучилж, хамтран үйлчилгээ үзүүлэхийг хэлнэ.

Байгууллага: Гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчдод тусламж, дэмжлэг үзүүлэх, зөвлөгөө өгөх үйл ажиллагаа эрхэлдэг байгууллагууд орно.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн: Бие махбод, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн байнгын согог нь бусад төрлийн бэрхшээлтэй нийлсний улмаас бусдын адил нийгмийн амьдралд оролцох чадвар нь хязгаарлагдсан хүнийг ойлгоно.

Хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэр /Вашингтон бүлгийн богино багц асуулга/:

- Харааны бэрхшээл
- Сонсголын бэрхшээл
- Алхах бэрхшээл
- Оюуны бэрхшээл
- Хөдөлгөөний бэрхшээл
- Харилцааны бэрхшээл

ХАВСРАЛТ 4. ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1. Тогтвортой хөгжлийн зорилтын үзүүлэлт - сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь, 15-49 болон 15-64 нас, хүчирхийллийн хэлбэр, аймаг, нийслэл, байршил, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	Тогтвортой хөгжлийн зорилт 5.2.1				Тогтвортой хөгжлийн зорилт 5.2.2	
	Хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл				Бусдын зүгээс үйлдсэн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүдийн хувь	
	Бэлгийн		Бие махбодын эсвэл бэлгийн			
Нас	15-49	15-64	15-49	15-64	15-49	15-64
Улсын дүн	3.6	3.0	14.7	12.7	3.1	2.6
Хот	3.7	3.0	14.8	12.7	3.6	3.0
Хөдөө	3.3	2.8	14.5	12.6	1.9	1.8
Байршил						
Нийслэл	3.7	3.0	15.1	12.9	3.5	2.9
Аймгийн төв	3.7	3.3	13.9	12.1	3.7	3.2
Сумын төв	3.6	2.9	15.4	12.7	2.0	2.0
Хөдөө	3.1	2.7	13.8	12.5	1.9	1.7
Баруун бүс	4.3	3.6	13.4	12.1	2.9	2.6
Баян-Өлгий	8.6	6.9	15.7	13.6	0.9	1.5
Говь-Алтай	3.2	2.6	11.1	11.3	5.6	4.5
Завхан	1.9	1.5	12.3	10.1	2.9	2.4
Увс	2.1	2.4	11.2	11.2	3.7	3.3
Ховд	4.5	3.8	15.5	13.3	2.8	2.2
Хангайн бүс	3.2	2.8	14.5	12.8	2.3	2.0
Архангай	3.7	2.9	14.6	12.4	1.6	1.2
Баянхонгор	1.1	2.1	9.5	9.1	1.9	1.6
Булган	3.7	2.9	13.0	11.2	2.9	2.5
Орхон	5.4	4.6	12.6	11.3	1.7	1.5
Өвөрхангай	3.6	3.3	22.3	19.4	1.9	1.9
Хөвсгөл	1.7	1.4	13.0	11.7	3.5	2.9
Төвийн бүс	3.4	2.7	14.9	12.5	2.5	2.4
Говьсүмбэр	1.1	.9	13.3	12.3	3.9	3.3
Дархан-Уул	4.7	3.8	15.3	12.4	3.3	2.6
Дорноговь	2.0	1.6	9.1	7.6	2.5	2.5
Дундговь	.7	.6	18.3	15.3	2.6	2.6
Өмнөговь	4.5	3.9	16.6	15.3	2.9	2.4
Сэлэнгэ	2.3	1.8	10.7	9.1	1.1	1.4
Төв	5.0	4.1	20.6	16.4	2.6	2.8
Зүүн бүс	3.1	2.6	14.0	12.1	3.3	3.0
Дорнод	2.8	2.1	18.2	14.7	6.9	5.4
Сүхбаатар	3.8	3.5	13.3	11.6	1.7	1.7
Хэнтий	2.8	2.3	10.4	9.6	1.0	1.6
Улаанбаатар	3.7	3.0	15.1	12.9	3.5	2.9
Насны бүлэг						
15-19	0.4	0.4	8.0	8.0	7.7	7.7
20-24	2.7	2.7	16.4	16.4	3.5	3.5
25-29	3.7	3.7	17.4	17.4	2.0	2.0
30-34	5.6	5.6	17.7	17.7	2.6	2.6
35-39	3.8	3.8	12.7	12.7	2.3	2.3
40-44	4.7	4.7	14.8	14.8	2.7	2.7
45-49	1.1	1.1	9.5	9.5	0.5	0.5
50-54		0.7		6.6		0.6
55-59		0.7		3.6		0.4
60-64		0.0		2.7		1.1

Хүснэгт 2. НҮБ-ын эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн үзүүлэлтүүд, бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл, хүчирхийллийн хэлбэр, насны бүлэг, үйлдэгч, давтамжаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын				Хүнд хэлбэрийн бэлгийн				Дунд хэлбэрийн бэлгийн			
	Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард		Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард		Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БҮГД	984	100.0	272	100.0	234	100.0	34	100.0	789	100.0	135	100.0
Насны бүлэг												
15-19	89	15.9	61	41.6	7	10.6	4	42.1	57	12.3	27	29.1
20-24	89	15.5	18	9.9	17	14.2	3	8.3	61	17.2	12	17.8
25-29	178	19.4	49	14.7	35	13.9	4	4.1	149	18.6	18	12.1
30-34	161	14.2	39	8.9	42	18.2	5	14.0	143	15.9	25	14.7
35-39	122	8.9	28	8.3	37	13.7	4	9.4	112	10.6	18	9.9
40-44	127	9.1	33	7.9	29	7.7	4	5.5	99	10.6	21	11.8
45-49	72	6.0	17	3.1	20	6.5	2	3.3	53	6.0	4	1.3
50-54	74	4.9	14	1.7	17	5.5	4	5.6	56	3.7	6	1.2
55-59	45	3.8	8	3.0	17	4.4	3	5.7	36	2.7	1	0.1
60-64	27	2.3	5	1.1	13	5.3	1	2.1	23	2.4	3	1.9
Хүчирхийлэл үйлдэгч												
Эцэг эх	139	17.8	35	18.6	4	3.4	3	22.7	2	0.2	1	0.8
Хадам эцэг, эх	16	1.2	7	2.7	1	0.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Төрсөн ах, эгч	184	19.8	50	19.7	3	0.7	2	3.1	2	0.1	2	0.6
Гэр бүлийн бусад гишүүд	129	14.5	38	12.1	10	4.9	0	0.0	22	3.3	3	0.7
Ажлын хэн нэгэн	58	5.9	13	7.9	10	3.4	2	8.9	69	8.1	14	11.9
Найз/танил	217	17.6	47	10.1	118	45.5	12	32.8	365	49.4	58	45.3
Шинэ танилууд	25	1.5	12	2.7	20	4.5	9	11.1	67	7.4	31	19.3
Танихгүй хүн	124	9.4	28	8.0	61	26.7	8	19.2	182	27.0	28	18.4
Багш	33	3.0	11	4.3	3	3.5	1	20.0	5	0.5	1	0.0
Эмч, эрүүл мэндийн ажилтан	1	0.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	5	0.5	2	1.1
Лам, шашны тэргүүн	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	0.3	0	0.0
Хадам ах, эгч, дүү	51	2.2	19	3.3	5	2.5	1	6.3	0	0.0	0	0.0
Хойд эцэг, эх	26	2.5	7	2.5	0	0.0	0	0.0	7	0.5	2	0.5
Хойд эцэг, эхийн хүүхдүүд	5	0.4	0	0.0	2	1.3	0	0.0	2	0.1	0	0.0
Бусад	60	4.2	37	8.1	10	3.0	2	1.6	29	2.6	4	1.5
Хүчирхийллийн давтамж												
Нэг	526	48.3	161	59.2	157	68.7	15	49.2	495	67.9	64	49.9
Цөөн (2-5)	323	37.3	77	29.1	54	21.8	11	16.6	244	27.4	58	40.9
Олон (5+)	135	14.4	34	11.8	23	9.5	8	34.2	50	4.6	13	9.2

Хүснэгт 3. НҮБ-ын эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллийн үзүүлэлтүүд, хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэл, насны бүлэг, хамтрагчийн статус, давтамжаар

	Бие махбодын болон бэлгийн				Сүүлийн 12 сард бие махбодын				Сүүлийн 12 сард эдийн засгийн								
	Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард		Тоо		Хувь		Тоо		Хувь		Тоо		Хувь		
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	
Бүгд	2175	100.0	829	100.0	788	100.0	744	100.0	100.0	744	100.0	100.0	744	100.0	744	100.0	
Насны бүлэг																	
15-19	7	1.3	6	2.8	6	3.0	7	1.0	3.0	7	1.0	3.0	7	1.0	7	1.0	1.0
20-24	81	7.7	51	14.6	49	15.1	49	15.7	15.1	49	15.7	15.1	49	15.7	49	15.7	15.7
25-29	300	17.5	161	21.7	147	20.8	134	23.5	20.8	134	23.5	20.8	134	23.5	134	23.5	23.5
30-34	364	16.5	181	20.0	174	19.9	144	18.5	19.9	144	18.5	19.9	144	18.5	144	18.5	18.5
35-39	384	14.6	150	12.5	147	13.1	136	12.9	13.1	136	12.9	13.1	136	12.9	136	12.9	12.9
40-44	372	15.5	132	13.4	124	13.0	106	11.9	13.0	106	11.9	13.0	106	11.9	106	11.9	11.9
45-49	249	10.3	64	7.4	61	7.7	69	7.8	7.7	69	7.8	7.7	69	7.8	69	7.8	7.8
50-54	214	7.9	51	4.6	49	4.6	53	4.7	4.6	49	4.7	4.6	53	4.7	53	4.7	4.7
55-59	139	6.2	24	2.0	22	1.9	36	3.1	2.0	22	1.9	1.9	36	3.1	36	3.1	3.1
60-64	65	2.5	9	0.9	9	1.0	10	0.9	1.0	9	1.0	1.0	10	0.9	10	0.9	0.9
Хамтрагчийн статус																	
Гэрлэсэн	1604	68.3	612	68.8	583	68.3	530	63.7	68.8	583	68.3	63.7	530	63.7	530	63.7	63.7
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	226	11.0	105	12.3	99	12.4	89	16.0	12.3	99	12.4	16.0	89	16.0	89	16.0	16.0
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	32	2.9	16	3.7	14	3.5	20	5.8	3.7	14	3.5	5.8	20	5.8	20	5.8	5.8
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	131	5.8	41	4.7	40	4.9	36	4.4	4.7	40	4.9	4.4	36	4.4	36	4.4	4.4
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	61	4.6	31	5.4	29	5.5	41	6.1	5.4	29	5.5	6.1	41	6.1	41	6.1	6.1
Бэлэвсэн	88	4.2	11	.5	11	.6	8	.4	.5	11	.6	.4	8	.4	8	.4	.4
Болздог найз залуутай	33	3.3	13	4.6	12	4.9	20	3.6	4.6	12	4.9	3.6	20	3.6	20	3.6	3.6
Хүчирхийллийн давтамж																	
Нэг удаа	354	17.1	180	22.1					22.1								
Цөөн удаа (2-5)	844	37.2	424	50.6					50.6								
Олон удаа (5-аас дээш)	977	45.7	225	27.3					27.3								

Хүснэгт 4. Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд, байршил, бүс, аймаг, нийслэл, насны бүлэг, боловсролын түвшнээр

Үзүүлэлт	Нийт эмэгтэйчүүд		Хамтрагчтай эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	7319	100.0	6914	100.0
Хот	3663	67.3	3421	66.7
Хөдөө	3656	32.7	3493	33.3
Байршил				
Нийслэл	1401	46.9	1318	46.8
Аймгийн төв	2262	20.4	2103	20.0
Сумын төв	1653	14.2	1580	14.4
Хөдөө	2003	18.5	1913	18.9
Баруун бүс	1333	12.2	1237	11.7
Баян-Өлгий	263	3.0	239	2.7
Говь-Алтай	266	1.8	253	1.9
Завхан	263	2.2	242	2.1
Увс	270	2.5	243	2.2
Ховд	271	2.6	260	2.7
Хангайн бүс	1703	18.8	1619	19.1
Архангай	294	2.9	276	2.9
Баянхонгор	246	2.7	230	2.7
Булган	287	1.9	279	2.1
Орхон	297	3.4	282	3.5
Өвөрхангай	287	3.6	273	3.6
Хөвсгөл	292	4.2	279	4.3
Төвийн бүс	2015	15.6	1912	15.7
Говьсүмбэр	290	0.5	273	0.5
Дархан-Уул	295	3.3	280	3.3
Дорноговь	299	2.1	279	2.1
Дундговь	289	1.4	272	1.4
Өмнөговь	285	2.0	280	2.1
Сэлэнгэ	281	3.4	263	3.3
Төв	276	2.8	265	2.9
Зүүн бүс	867	6.6	828	6.8
Дорнод	283	2.5	271	2.5
Сүхбаатар	300	1.9	287	2.0
Хэнтий	284	2.3	270	2.3
Улаанбаатар	1401	46.9	1318	46.8
Насны бүлэг				
15-19	411	11.1	140	4.4
20-24	447	12.0	392	11.3
25-29	920	14.7	901	15.8
30-34	1043	13.0	1032	14.3
35-39	1030	11.3	1025	12.5
40-44	914	10.4	902	11.5
45-49	800	9.0	783	9.9
50-54	775	8.1	769	8.9
55-59	599	6.3	593	6.9
60-64	380	4.0	377	4.4
Боловсролын түвшин				
Боловсролгүй	374	3.9	357	4.1
Бага	489	4.8	467	5.0
Суурь	1361	17.0	1171	13.9
Бүрэн дунд	2008	29.7	1890	29.0
Техникийн болон мэргэжлийн	1122	13.7	1103	14.9
Дээд	1965	30.8	1926	33.0

Хүснэгт 5. Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүд, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хамтрагчийн статус, шашин шүтлэг, яс үндэс, хөгжлийн бэрхшээлийн статусаар

Үзүүлэлт	Нийт эмэгтэйчүүд		Хамтрагчтай эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	7319	100.0	6914	100.0
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал				
Цалин хөлстэй ажиллагч	4227	49.0	4169	53.4
Ажилгүй	1074	15.8	1010	16.2
Гэрийн эзэгтэй	745	13.5	745	15.0
Оюутан	432	13.0	161	5.9
Тэтгэвэрт	841	8.7	829	9.5
Хамтрагчийн статус				
Огт гэрлээгүй, хамтрагчгүй	402	9.8		
Гэрлэсэн	5156	60.0	5156	66.6
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	558	9.4	558	10.4
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	183	4.8	183	5.4
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	203	2.5	203	2.8
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	152	2.6	152	2.9
Бэлэвсэн	435	5.4	435	6.0
Болздог найз залуутай	227	5.4	227	6.0
Бусад	3	0.1	0	0.0
Шашин шүтлэг				
Шүтдэггүй	2235	31.8	2073	31.0
Буддын	4308	54.5	4136	55.8
Христ	175	3.0	154	2.7
Бөө мөргөл	281	6.4	259	6.4
Ислам	274	3.4	251	3.3
Бусад	45	0.8	40	0.8
Мэдэхгүй/санахгүй байна	1	0.0	1	0.0
Яс үндэс				
Халх	5939	83.3	5625	83.8
Казах	306	3.8	281	3.6
Дөрвөд	214	2.7	198	2.7
Буриад	150	1.7	144	1.8
Бусад	700	8.4	657	8.0
Мэдэхгүй/санахгүй байна	10	0.1	9	0.1
Хөгжлийн бэрхшээлийн статус				
Хөгжлийн бэрхшээлгүй	5182	71.7	4878	71.1
Дунд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	1761	23.9	1676	24.3
Хүнд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	376	4.3	360	4.6

Хүснэгт 6. Амьдралдаа хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, байршил, бүс, аймаг нийслэлээр

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	2109	29.7	498	8.0	2175	31.2	2521	41.6	2746	40.3	1230	19.9	3784	57.9
Хот	1051	29.7	259	8.7	1088	31.4	1402	45.4	1425	41.5	679	21.4	2005	60.7
Хөдөө	1058	29.8	239	6.7	1087	30.8	1119	34.1	1321	37.9	551	16.9	1779	52.3
Байршил														
Нийслэл	399	29.9	104	9.1	415	31.7	575	47.7	546	42.1	302	22.9	790	62.1
Аймгийн төв	652	29.2	155	7.5	673	30.6	827	39.9	879	40.1	377	17.8	1215	57.3
Сумын төв	513	32.1	101	6.5	523	32.8	540	36.4	652	41.9	258	17.9	842	55.2
Хөдөө	545	28.1	138	6.9	564	29.3	579	32.3	669	34.9	293	16.1	937	50.1
Баруун бүс	328	26.1	101	8.3	340	27.2	371	31.3	437	34.4	168	14.6	585	47.6
Баян-Өлгий	64	26.0	27	11.3	66	27.0	86	37.9	82	33.8	55	23.7	131	54.4
Говь-Алтай	67	26.5	24	10.1	72	29.6	77	31.1	103	38.5	39	15.6	133	52.6
Завхан	61	22.5	11	5.3	62	23.4	61	22.8	80	30.6	20	7.3	92	36.1
Увс	50	21.4	19	6.7	53	22.4	60	27.4	68	29.5	22	9.8	89	38.8
Ховд	86	32.6	20	7.7	87	32.9	87	34.8	104	39.1	32	14.5	140	53.7
Хангайн бүс	470	28.3	102	6.2	484	29.5	541	35.4	600	37.4	264	17.9	837	53.1
Архангай	82	28.9	24	8.7	86	30.7	96	36.4	112	41.3	49	15.9	155	57.0
Баянхонгор	59	22.9	8	4.8	62	25.8	66	32.8	71	32.3	34	18.6	113	52.2
Булган	98	34.6	19	6.7	100	35.7	90	34.9	113	38.5	39	13.9	153	56.4
Орхон	76	24.5	18	6.1	77	24.9	104	35.2	99	32.6	50	18.5	140	48.8
Өвөрхангай	74	31.6	20	7.4	77	32.7	91	37.7	97	39.4	50	22.1	131	52.1
Хөвсгөл	81	28.7	13	4.4	82	29.0	94	35.1	108	39.5	42	16.7	145	53.7
Төвийн бүс	651	33.4	140	7.5	668	34.8	714	39.3	814	42.2	353	18.4	1090	58.3
Говьсүмбэр	104	38.4	21	7.3	106	39.1	104	42.9	127	48.7	56	21.7	162	61.7
Дархан-Уул	106	37.5	29	11.5	112	41.0	118	42.9	134	46.3	49	18.7	179	66.0
Дорноговь	77	29.5	15	5.4	77	29.5	83	31.5	93	32.7	33	11.6	135	48.6
Дундговь	75	29.2	13	4.2	75	29.2	82	32.8	106	42.0	53	20.4	136	53.2
Өмнөговь	110	37.7	25	9.1	113	39.7	125	45.8	127	43.6	75	25.5	176	63.3
Сэлэнгэ	94	31.6	18	4.9	99	32.8	94	36.4	113	41.0	40	14.9	152	56.1
Төв	85	31.9	19	8.1	86	32.4	108	41.9	114	43.9	47	20.5	150	57.7
Зүүн бүс	261	30.3	51	5.9	268	31.0	320	40.2	349	42.0	143	16.9	482	58.6
Дорнод	93	32.3	12	4.4	94	32.7	102	36.4	114	39.3	43	14.6	154	54.1
Сүхбаатар	73	27.0	20	7.3	77	28.2	91	32.9	102	36.4	46	15.8	148	52.8
Хэнтий	95	31.0	19	6.4	97	31.5	127	50.7	133	49.8	54	20.3	180	68.6
Улаанбаатар	399	29.9	104	9.1	415	31.7	575	47.7	546	42.1	302	22.9	790	62.1

Хүснэгт 7. Амьдралдаа хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	2109	29.7	498	8.0	2175	31.2	2521	41.6	2746	40.3	1230	19.9	3784	57.9
Насны бүлэг														
15-19	7	9.0	2	1.0	7	9.0	74	54.7	24	24.9	12	4.1	80	61.2
20-24	76	20.2	17	4.8	81	21.3	174	44.7	120	33.6	73	20.5	223	56.2
25-29	290	31.9	57	7.2	300	34.4	398	49.3	396	41.9	184	24.7	551	63.7
30-34	357	34.8	88	10.4	364	36.0	447	45.5	474	49.9	217	23.8	641	66.4
35-39	379	35.1	91	11.7	384	36.2	410	42.8	477	47.4	222	23.1	613	59.6
40-44	361	40.7	85	9.9	372	42.0	360	43.9	432	46.8	174	21.5	553	63.2
45-49	242	30.9	56	9.6	249	32.6	255	37.5	310	41.7	133	18.4	408	53.9
50-54	205	26.5	48	6.0	214	27.8	207	29.0	273	36.4	101	13.7	356	47.9
55-59	129	26.1	41	8.6	139	28.0	129	30.0	164	30.7	79	15.9	232	46.5
60-64	63	17.0	13	2.8	65	17.8	67	24.3	76	19.4	35	12.3	127	38.2
Боловсролын түвшин														
Боловсролгүй	111	31.4	46	15.1	115	36.3	115	38.8	137	43.6	76	24.7	190	59.1
Бага	112	27.7	33	7.6	118	29.1	113	29.4	137	33.2	78	19.2	196	47.4
Суурь	337	28.3	88	6.8	348	29.2	381	38.7	408	34.0	202	16.5	592	54.7
Бүрэн дунд	619	29.0	117	7.3	631	30.1	738	42.5	788	40.9	363	21.3	1089	59.0
Техникийн болон мэргэжлийн	348	35.4	79	8.3	361	36.7	405	45.3	440	44.3	181	20.3	594	61.1
Дээд	582	28.6	135	8.2	602	30.2	769	42.6	836	41.4	330	19.3	1123	58.2
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал														
Цалин хөлстэй ажиллагч	1353	32.0	288	7.7	1390	33.1	1543	41.0	1780	42.8	725	19.9	2367	58.8
Ажилгүй	333	32.2	98	10.2	345	34.9	427	49.1	418	44.5	239	25.2	588	61.7
Гэрийн эзэгтэй	251	32.3	67	10.6	259	34.3	301	43.7	324	42.8	162	23.0	441	60.9
Оюутан	11	7.1	2	1.0	12	7.6	75	41.7	30	23.5	13	7.1	87	53.1
Тэтгэвэрт	161	23.1	43	6.4	169	24.1	175	29.0	194	25.8	91	13.7	301	44.1

Хүснэгт 8. Амьдралдаа хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, шашин шүтлэг, яс, үндэс, хөгжлийн бэрхшээлийн статусуар

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	2109	29.7	498	8.0	2175	31.2	2521	41.6	2746	40.3	1230	19.9	3784	57.9
Шашин шүтлэг														
Шүтдэггүй	613	28.3	142	7.2	634	29.5	770	41.4	766	36.2	382	20.6	1105	55.5
Буддын	1260	29.6	281	7.9	1298	30.9	1449	39.7	1673	41.2	682	18.1	2249	57.5
Христ	67	43.9	20	10.5	68	45.1	80	54.3	79	47.9	39	28.0	104	67.5
Бөө мөргөл	92	35.8	23	10.5	94	39.5	118	57.3	127	52.8	63	27.7	167	70.9
Ислам	65	25.1	29	13.1	68	27.1	89	39.2	82	32.7	58	21.8	135	54.5
Бусад	12	15.2	3	3.5	13	16.8	14	18.7	19	44.8	5	9.1	23	49.4
Яс, үндэс														
Халх	1740	30.1	384	7.8	1790	31.6	2088	42.5	2286	41.3	1016	20.2	3125	58.8
Казах	66	21.4	28	10.8	68	22.2	96	35.1	88	28.4	59	19.2	147	49.5
Дөрвөд	50	25.0	12	7.6	54	27.6	60	27.5	68	32.4	30	13.5	89	41.9
Буриад	50	35.9	12	10.1	52	39.4	51	37.4	60	40.9	29	29.6	77	60.9
Бусад	198	29.9	59	9.0	206	30.7	222	40.6	240	38.0	93	16.7	341	56.9
Хөгжлийн бэрхшээлийн статус														
Хөгжлийн бэрхшээлгүй	1393	27.5	303	7.1	1437	28.7	1675	39.1	1845	37.9	745	17.4	2565	55.0
Дунд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	576	34.4	147	8.7	589	35.9	695	47.6	737	46.3	387	24.5	1002	64.9
Хүнд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	140	40.5	48	17.7	149	44.7	151	49.2	164	46.9	98	33.1	217	65.2

Хүснэгт 9. Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйдүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, байршил, бүс, аймаг нийслэлээр

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	788	11.9	188	3.0	829	12.7	1472	23.8	1473	22.4	744	12.0	2231	35.0
Хот	380	11.9	94	3.0	401	12.7	801	25.6	730	22.8	388	12.6	1159	36.4
Хөдөө	408	12.0	94	2.8	428	12.6	671	20.3	743	21.8	356	10.7	1072	32.0
Байршил														
Нийслэл	149	12.1	34	3.0	156	12.9	318	26.2	296	23.6	161	13.2	472	37.7
Аймгийн төв	231	11.2	60	3.3	245	12.1	483	24.2	434	20.9	227	11.1	687	33.6
Сумын төв	179	11.8	43	2.9	194	12.7	329	22.2	355	23.3	174	12.0	504	33.6
Хөдөө	229	12.2	51	2.7	234	12.5	342	18.8	388	20.7	182	9.8	568	30.8
Баруун бүс	139	11.4	42	3.6	147	12.1	242	20.5	239	19.0	114	9.7	364	30.4
Баян-Өлгий	31	12.2	16	6.9	33	13.6	65	28.7	48	20.5	40	16.6	95	40.5
Говь-Алтай	26	10.4	8	2.6	30	11.3	45	18.2	52	20.3	22	8.3	73	29.5
Завхан	24	9.9	4	1.5	25	10.1	36	13.2	47	18.0	14	5.0	56	22.1
Увс	25	11.2	6	2.4	25	11.2	45	20.7	37	16.3	16	7.1	61	28.4
Ховд	33	12.8	8	3.8	34	13.3	51	19.1	55	19.8	22	9.6	79	29.2
Хангайн бүс	184	12.1	46	2.8	192	12.8	304	20.3	347	22.8	171	12.0	498	32.7
Архангай	34	12.1	9	2.9	35	12.4	53	19.4	67	23.9	34	10.9	97	35.0
Баянхонгор	20	7.8	3	2.1	21	9.1	36	18.5	41	18.6	16	8.6	61	29.8
Булган	32	11.2	8	2.9	32	11.2	53	19.1	53	18.3	24	8.8	82	28.9
Орхон	31	10.8	12	4.6	32	11.3	60	20.5	56	18.9	33	13.1	85	30.4
Өвөрхангай	40	18.4	10	3.3	43	19.4	55	22.8	62	27.1	40	17.8	88	36.5
Хөвсгөл	27	11.0	4	1.4	29	11.7	47	20.2	68	26.5	24	10.4	85	33.5
Төвийн бүс	223	11.6	45	2.7	235	12.5	422	23.2	397	20.0	219	11.0	615	32.1
Говьсүмбэр	32	12.2	4	0.9	33	12.3	63	24.2	62	23.3	33	12.2	94	36.3
Дархан-Уул	29	10.0	10	3.8	35	12.4	61	23.7	53	16.8	28	9.1	90	31.2
Дорноговь	20	7.6	4	1.6	20	7.6	43	15.5	45	15.3	15	5.0	70	25.7
Дундговь	34	15.3	2	0.6	34	15.3	57	24.7	58	24.5	37	14.8	89	36.0
Өмнөговь	44	14.0	11	3.9	47	15.3	84	30.0	68	23.5	48	15.4	110	38.9
Сэлэнгэ	24	8.8	5	1.8	25	9.1	51	20.7	47	18.4	21	7.5	74	28.5
Төв	40	15.9	9	4.1	41	16.4	63	25.1	64	23.8	37	16.4	88	34.1
Зүүн бүс	93	11.4	21	2.6	99	12.1	186	24.8	194	25.2	79	9.6	282	36.9
Дорнод	35	14.4	5	2.1	36	14.7	57	22.9	61	23.0	26	9.2	86	32.8
Сүхбаатар	29	10.4	10	3.5	32	11.6	54	19.9	59	21.8	28	10.0	87	32.4
Хэнтий	29	8.8	6	2.3	31	9.6	75	31.0	74	30.3	25	9.5	109	45.4
Улаанбаатар	149	12.1	34	3.0	156	12.9	318	26.2	296	23.6	161	13.2	472	37.7

Хүснэгт 10. Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	788	11.9	188	3.0	829	12.7	1472	23.8	1473	22.4	744	12.0	2231	35.0
Насны бүлэг														
15-19	6	8.0	1	0.4	6	8.0	49	35.9	14	13.7	7	2.8	54	41.4
20-24	49	16.0	9	2.7	51	16.4	121	32.0	80	24.7	49	16.6	159	42.5
25-29	147	15.7	34	3.7	161	17.4	293	32.6	269	27.3	134	17.7	409	45.3
30-34	174	16.6	43	5.6	181	17.7	294	30.8	286	31.6	144	15.4	429	45.4
35-39	147	12.4	35	3.8	150	12.7	254	25.4	267	25.8	136	12.4	375	36.5
40-44	124	13.4	42	4.7	132	14.8	209	23.2	223	24.9	106	12.3	323	35.9
45-49	61	9.3	11	1.1	64	9.5	114	16.3	142	20.4	69	9.5	205	28.1
50-54	49	6.1	6	0.7	51	6.6	80	9.0	116	14.7	53	6.3	149	19.1
55-59	22	3.3	7	0.7	24	3.6	40	7.3	58	9.0	36	5.4	91	14.4
60-64	9	2.7	0	0.0	9	2.7	18	7.3	18	4.2	10	2.4	37	11.0
Боловсролын түвшин														
Боловсролгүй	53	16.0	20	5.0	55	16.6	62	15.3	77	22.6	45	11.4	108	28.8
Бага	41	12.5	14	3.3	44	13.4	66	15.1	74	20.5	49	12.6	119	31.7
Суурь	138	12.9	34	2.6	140	13.0	211	21.6	222	20.8	118	9.3	334	32.1
Бүрэн дүнд	232	12.2	48	3.9	245	13.4	437	26.3	434	23.2	223	14.5	650	37.5
Техникийн болон мэргэжлийн	113	11.0	24	2.0	122	11.8	210	20.5	206	19.9	99	9.4	309	29.3
Дээд	211	11.1	48	2.4	223	11.6	486	26.6	460	23.9	210	12.0	711	37.8
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал														
Цалин хөлстэй ажиллагч	514	12.7	113	2.7	536	13.2	923	23.9	978	24.2	462	12.7	1421	36.1
Ажилгүй	140	16.1	46	5.1	153	17.6	257	29.5	237	26.5	147	15.4	370	40.3
Гэрийн эзэгтэй	102	12.0	26	4.5	107	13.4	192	25.6	183	24.6	97	14.0	280	37.6
Оюутан	9	6.8	1	0.5	10	7.3	55	31.5	21	17.4	8	5.2	65	41.9
Тэтгэвэрт	23	3.1	2	0.1	23	3.1	45	6.5	54	5.7	30	3.2	95	11.4

Хүснэгт 11. Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн зүгээс хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, шашин шүтлэг, яс үндэс, хөгжлийн бэрхшээлийн статусаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын		Бэлгийн		Бие махбодын болон бэлгийн		Хянах зан үйл		Сэтгэл санааны		Эдийн засгийн		Аль нэг хэлбэрийн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	788	11.9	188	3.0	829	12.7	1472	23.8	1473	22.4	744	12.0	2231	35.0
Шашин шүтлэг														
Шүтдэггүй	246	12.0	49	2.5	258	12.6	468	24.7	418	20.3	235	13.0	662	34.6
Буддын	455	11.3	110	3.1	478	12.0	817	22.1	887	22.6	414	10.9	1300	33.4
Христ	17	12.2	4	1.9	19	13.8	37	26.5	38	23.8	16	14.8	51	32.9
Бөө мөргөл	36	18.4	7	1.7	37	18.6	72	33.3	70	30.9	33	15.0	103	47.6
Ислам	31	10.1	17	8.2	34	14.1	68	27.5	51	21.7	45	15.1	100	40.3
Бусад	3	2.8	1	0.6	3	2.8	9	13.1	9	29.1	1	2.2	14	38.6
Яс, үндэс														
Халх	642	12.0	139	2.6	677	12.6	1212	24.2	1238	23.2	610	12.1	1850	35.6
Казах	30	8.7	17	7.4	32	11.8	69	24.1	51	18.3	44	13.8	103	35.1
Дөрвөд	20	7.9	3	2.1	21	9.1	40	20.7	35	13.5	21	7.6	54	27.4
Буриад	20	15.9	3	1.8	20	15.9	25	17.3	25	16.8	16	17.5	42	33.9
Бусад	75	13.2	26	4.8	78	13.6	125	22.7	123	21.0	52	10.1	181	31.3
Хөгжлийн бэрхшээлийн статус														
Хөгжлийн бэрхшээлгүй	485	10.5	109	2.7	515	11.2	984	23.0	971	21.0	446	10.7	1512	33.6
Дунд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	255	16.0	64	3.5	262	16.4	403	26.5	425	26.8	242	14.8	606	39.9
Хүнд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	48	12.8	15	4.8	52	15.3	85	23.2	77	22.2	56	17.2	113	30.2

Хүснэгт 12. Бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, байршил, бүс, аймаг, нийслэлээр

Үзүүлэлт	Бие махбодын				Бэлгийн			
	Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард		Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	984	17.3	272	4.5	914	14.0	159	2.6
Хот	583	20.1	151	4.9	520	15.6	94	3.0
Хөдөө	401	11.6	121	3.6	394	10.8	65	1.8
Байршил								
Нийслэл	263	22.1	65	5.0	213	16.2	32	2.9
Аймгийн төв	320	15.5	86	4.5	307	14.1	62	3.2
Сумын төв	216	13.4	58	3.8	193	11.6	36	2.0
Хөдөө	185	10.1	63	3.4	201	10.2	29	1.7
Баруун бүс	132	10.1	51	3.6	115	8.4	28	2.6
Баян-Өлгий	25	8.6	14	4.5	15	6.1	3	1.5
Говь-Алтай	39	15.1	14	3.8	31	12.4	8	4.5
Завхан	23	10.0	9	3.5	26	8.4	5	2.4
Увс	33	13.6	11	5.2	28	9.8	7	3.3
Ховд	12	5.1	3	1.1	15	7.0	5	2.2
Хангайн бүс	193	12.4	57	4.1	221	13.3	30	2.0
Архангай	35	15.1	13	6.8	32	9.6	4	1.2
Баянхонгор	37	16.1	9	3.8	26	11.6	2	1.6
Булган	27	9.8	8	3.5	34	14.3	5	2.5
Орхон	43	14.8	10	3.3	57	18.1	5	1.5
Өвөрхангай	23	8.8	8	3.5	36	13.6	7	1.9
Хөвсгөл	28	10.2	9	3.7	36	12.3	7	2.9
Төвийн бүс	288	15.6	74	4.1	254	12.5	48	2.4
Говьсүмбэр	40	17.5	14	7.3	32	14.4	9	3.3
Дархан-Уул	55	20.8	12	4.6	40	11.8	7	2.6
Дорноговь	29	10.6	10	3.3	24	9.0	4	2.5
Дундговь	36	12.9	9	3.6	38	16.3	7	2.6
Өмнөговь	51	19.1	9	3.0	51	16.5	7	2.4
Сэлэнгэ	37	13.0	8	3.8	41	13.6	4	1.4
Төв	40	14.9	12	4.8	28	9.7	10	2.8
Зүүн бүс	108	14.9	25	3.7	111	14.2	21	3.0
Дорнод	37	15.0	9	4.8	41	16.6	10	5.4
Сүхбаатар	29	12.2	9	3.3	27	8.4	6	1.7
Хэнтий	42	16.9	7	2.8	43	16.4	5	1.6
Улаанбаатар	263	22.1	65	5.0	213	16.2	32	2.9

Хүснэгт 13. Бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд, хүчирхийллийн хэлбэр, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хөгжлийн бэрхшээлийн статусаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын				Бэлгийн			
	Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард		Амьдралдаа		Сүүлийн 12 сард	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Улсын дүн	984	17.3	272	4.5	914	14.0	159	2.6
Насны бүлэг								
15-19	89	24.8	61	16.7	62	16.4	31	7.7
20-24	89	22.3	18	3.7	67	18.5	14	3.5
25-29	178	22.8	49	4.4	165	17.0	22	2.0
30-34	161	18.9	39	3.1	164	17.0	26	2.6
35-39	122	13.6	28	3.3	134	14.1	21	2.3
40-44	127	15.0	33	3.4	113	13.6	23	2.7
45-49	72	11.5	17	1.5	69	10.2	6	0.5
50-54	74	10.5	14	0.9	68	7.2	9	0.6
55-59	45	10.5	8	2.1	45	6.1	4	0.4
60-64	27	9.8	5	1.2	27	8.5	3	1.1
Боловсролын түвшин								
Боловсролгүй	37	16.9	10	2.9	45	14.8	9	3.0
Бага	46	13.5	19	4.4	45	8.2	8	1.9
Суурь	170	15.3	81	8.4	140	11.9	35	4.7
Бүрэн дунд	271	18.4	73	4.5	234	12.9	46	2.5
Техникийн болон мэргэжлийн	132	15.0	31	3.6	134	13.8	28	2.9
Дээд	328	19.1	58	2.8	316	17.1	33	1.5
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал								
Цалин хөлстэй ажиллагч	514	15.0	112	2.5	532	13.8	75	2.1
Ажилгүй	194	24.3	57	5.5	165	18.0	39	3.0
Гэрийн эзэгтэй	122	17.3	37	3.6	96	14.7	8	1.5
Оюутан	87	22.0	56	13.6	59	14.3	30	6.5
Тэтгэвэрт	67	10.3	10	1.3	62	6.2	7	0.6
Хөгжлийн бэрхшээлийн статус								
Хөгжлийн бэрхшээлгүй	633	15.8	162	4.1	610	13.4	106	2.5
Дунд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	299	22.3	92	5.7	243	15.6	43	3.2
Хүнд хэлбэрийн бэрхшээлтэй	52	14.3	18	3.6	61	15.8	10	1.7

Хүснэгт 14. Хүчирхийллийн талаарх эмэгтэйчүүдийн хандлага, хүчирхийлэлд өртсөн, өртөөгүй эсэхээр

Хандлага	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Сайн эхнэр нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг дагадаг	2591	47.6	1281	55.4	3872	50.0
Нөхөр нь эхнэртээ гэрийн эзэн (эрх мэдэл илүү) гэдгээ мэдрүүлж байх ёстой	1813	33.4	880	40.2	2693	35.6
Эхнэр нөхрийнхөө сэтгэлд нийцэхээр гэрийн ажлаа хийгээгүй	156	2.6	112	3.9	268	3.0
Нөхрийн үгэнд орохгүй байвал	248	4.2	167	7.9	415	5.3
Бэлгийн харьцаанд орохыг хүсэхгүй байвал	87	1.6	65	2.5	152	1.9
Дараах нөхцөлд нөхөр нь эхнэртээ цохиж/зодож болно гэж хариулсан эмэгтэйчүүд	129	2.4	88	3.9	217	2.9
Эхнэрээ хардах шалтгаан байвал	416	7.7	303	14.5	719	9.8
Эхнэрээ өөр эртэй явсаныг мэдвэл	1159	22.2	758	35.5	1917	26.3
Хүүхдүүдээ анхаарал хандуулахгүй байвал	329	6.1	209	10.1	538	7.4
Эхнэр хүсэхгүй бол	4181	88.4	1980	90.0	6161	88.9
Дараах нөхцөлд эхнэр нь нөхөр согтуу үед нөхөртэйгээ бэлгийн харилцаанд орохгүй байх зөв гэж үзсэн эмэгтэйчүүд	4333	89.9	2052	92.1	6385	90.6
Нөхөр эхнэрээ зовоож, дарамталдаг	4391	91.6	2073	93.0	6464	92.0
	4263	88.5	2031	92.0	6294	89.6

Хүснэгт 15. "Сайн эхнэр нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг дагадаг" гэдэг үгтэй санал нийлсэн эмэгтэйчүүд, байршил, бүс, аймаг, нийслэл, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	2591	47.6	1281	55.4	3872	50.0
Хот	1143	42.0	595	51.0	1738	44.8
Хөдөө	1448	58.7	686	64.6	2134	60.5
Байршил						
Нийслэл	376	37.6	207	48.1	583	41.0
Аймгийн төв	767	52.1	388	57.9	1155	53.9
Сумын төв	609	56.6	300	58.9	909	57.4
Хөдөө	839	60.3	386	69.4	1225	63.0
Баруун бүс	488	53.1	198	59.8	686	54.9
Баян-Өлгий	111	60.6	45	74.5	156	64.3
Говь-Алтай	108	58.8	48	64.0	156	60.3
Завхан	102	54.5	30	53.9	132	54.4
Увс	90	46.5	28	55.5	118	48.5
Ховд	77	45.7	47	50.6	124	47.3
Хангайн бүс	655	55.8	309	65.0	964	58.6
Архангай	113	58.8	65	75.3	178	63.8
Баянхонгор	101	57.0	36	60.7	137	58.0
Булган	104	52.3	68	72.2	172	59.4
Орхон	104	49.9	38	51.3	142	50.3
Өвөрхангай	113	56.0	49	65.6	162	59.1
Хөвсгөл	120	59.6	53	64.9	173	61.2
Төвийн бүс	719	57.5	401	60.5	1120	58.6
Говьсүмбэр	84	49.0	57	52.0	141	50.2
Дархан-Уул	106	59.5	71	63.5	177	61.2
Дорноговь	106	52.9	44	58.0	150	54.4
Дундговь	125	63.9	49	60.5	174	62.9
Өмнөговь	85	48.6	64	58.2	149	52.4
Сэлэнгэ	106	61.1	61	56.7	167	59.7
Төв	107	58.8	55	66.3	162	61.2
Зүүн бүс	353	60.2	166	61.8	519	60.7
Дорнод	104	53.7	61	63.8	165	57.0
Сүхбаатар	148	70.9	43	57.9	191	67.3
Хэнтий	101	57.5	62	62.4	163	59.1
Улаанбаатар	376	37.6	207	48.1	583	41.0
Насны бүлэг						
15-19	49	25.6	3	21.7	52	25.3
20-24	138	38.9	49	57.2	187	42.8
25-29	251	35.6	148	41.9	399	37.8
30-34	350	48.8	207	60.4	557	53.0
35-39	335	49.5	213	53.7	548	51.0
40-44	303	51.2	217	55.4	520	52.9
45-49	312	52.9	160	62.1	472	55.9
50-54	366	59.9	145	63.4	511	60.9
55-59	279	59.9	92	59.5	371	59.8
60-64	208	65.8	47	76.4	255	67.7

Хүснэгт 16. "Сайн эхнэр нөхөртэйгээ санал нийлээгүй ч үгийг дагадаг" гэдэг үгтэй санал нийлсэн эмэгтэйчүүд, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, хамтрагчийн статуссаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	2591	47.6	1281	55.4	3872	50.0
Боловсролын түвшин						
Боловсролгүй	165	67.7	88	79.7	253	72.1
Бага	255	73.0	89	63.4	344	70.2
Суурь	547	59.2	247	65.3	794	61.0
Бүрэн дунд	682	46.7	374	62.5	1056	51.5
Техникийн болон мэргэжлийн	433	54.4	203	51.8	636	53.4
Дээд	509	34.5	280	42.4	789	36.8
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал						
Цалин хөлстэй ажиллагч	1485	47.0	804	53.2	2289	49.1
Ажилгүй	367	48.4	207	64.3	574	54.0
Гэрийн эзэгтэй	262	47.1	143	50.3	405	48.2
Оюутан	46	25.8	7	27.2	53	25.9
Тэтгэвэрт	431	66.5	120	67.9	551	66.8
Хамтрагчийн статус						
Гэрлэсэн	2006	52.5	969	57.3	2975	54.0
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	154	35.9	124	58.1	278	43.2
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	71	41.7	21	67.4	92	46.0
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	32	32.1	53	34.2	85	33.5
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	45	34.1	33	36.6	78	35.3
Бэлэвсэн	212	55.9	65	75.5	277	60.2
Болздог найз залуутай	68	24.6	16	33.6	84	26.1

Хүснэгт 17. "Нөхөр нь эхнэртээ гэрийн эзэн (эрх мэдэл илүү) гэдгээ мэдрүүлж байх ёстой" гэдэг үгтэй санал нийлсэн эмэгтэйчүүд, байршил, бүс, аймаг, нийслэл, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	2904	66.2	880	40.2	2693	35.6
Хот	1564	71.1	399	37.5	1160	31.4
Хөдөө	1340	56.3	481	45.9	1533	43.9
Байршил						
Нийслэл	653	73.9	141	36.8	391	29.5
Аймгийн төв	911	64.8	258	39.1	769	35.9
Сумын төв	647	63.1	196	38.7	597	36.9
Хөдөө	693	51.4	285	52.0	936	49.3
Баруун бүс	530	58.4	133	41.2	494	40.8
Баян-Өлгий	64	39.4	45	74.8	154	64.5
Говь-Алтай	113	57.0	28	34.7	96	40.5
Завхан	114	63.0	15	25.3	79	32.7
Увс	124	68.9	15	26.5	77	27.9
Ховд	115	66.3	30	34.2	88	33.9
Хангайн бүс	656	58.3	211	46.4	683	42.6
Архангай	85	45.6	41	49.1	143	51.9
Баянхонгор	91	55.4	29	50.5	104	44.6
Булган	119	71.4	38	44.1	98	34.2
Орхон	133	65.0	27	35.7	98	34.8
Өвөрхангай	114	58.6	41	53.4	123	45.4
Хөвсгөл	114	56.7	35	44.3	117	43.3
Төвийн бүс	751	62.9	276	41.3	764	38.4
Говьсүмбэр	105	65.1	40	40.3	100	36.6
Дархан-Уул	104	64.4	58	53.8	122	43.1
Дорноговь	116	56.1	37	51.5	121	45.7
Дундговь	91	43.6	37	43.7	143	52.2
Өмнөговь	110	67.3	36	33.8	92	32.6
Сэлэнгэ	102	66.6	41	35.5	103	34.1
Төв	123	69.3	27	28.8	83	30.1
Зүүн бүс	314	57.6	119	43.9	361	42.3
Дорнод	106	61.4	48	49.5	118	41.4
Сүхбаатар	106	51.4	34	41.0	135	45.4
Хэнтий	102	59.0	37	39.8	108	40.6
Улаанбаатар	653	73.9	141	36.8	391	29.5
Насны бүлэг						
15-19	103	85.6	3	53.4	32	17.3
20-24	209	70.3	33	45.8	135	33.1
25-29	431	77.2	102	33.6	272	26.5
30-34	430	67.4	122	29.3	355	31.1
35-39	413	63.7	128	32.6	354	34.7
40-44	333	66.9	157	41.6	354	36.5
45-49	308	60.6	113	43.9	333	40.3
50-54	288	55.3	112	56.0	376	47.6
55-59	238	53.4	72	56.7	286	48.9
60-64	151	50.8	38	64.9	196	51.3

Хүснэгт 18. "Нөхөр нь эхнэртээ гэрийн эзэн (эрх мэдэл илүү) гэдгээ мэдрүүлж байх ёстой" гэдэг үгтэй санал нийлсэн эмэгтэйчүүд, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хамтрагчийн статусаар

Үзүүлэлт	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	2904	66.2	880	40.2	2693	35.6
Боловсролын түвшин						
Боловсролгүй	87	36.4	65	56.9	214	59.9
Бага	127	39.1	67	65.2	285	61.6
Суурь	402	54.6	195	57.9	613	48.7
Бүрэн дунд	822	70.3	249	40.5	680	32.8
Техникийн болон мэргэжлийн	440	59.3	143	40.6	443	40.3
Дээд	1026	77.9	161	26.4	458	23.3
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал						
Цалин хөлстэй ажиллагч	1759	66.1	553	38.3	1563	35.1
Ажилгүй	382	67.2	131	41.7	407	35.4
Гэрийн эзэгтэй	321	71.0	100	33.8	263	30.6
Оюутан	115	78.5	4	51.2	38	23.7
Тэтгэвэрт	327	49.0	92	63.3	422	53.7
Хамтрагчийн статус						
Гэрлэсэн	2149	63.9	641	37.3	2023	36.2
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	224	78.2	97	50.2	204	31.1
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	102	66.3	9	43.6	57	34.9
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	39	67.0	51	46.9	83	41.3
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	57	68.6	26	44.6	59	37.7
Бэлэвсэн	185	54.0	46	54.9	206	47.3
Болздог найз залуутай	144	79.7	10	29.0	60	21.8

Хүснэгт 19. Амьдралдаа хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртөж байсан эмэгтэйчүүдийн 6-12 насны хүүхдүүдийн зан байдал

Хүүхдийн зан байдал	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй		Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн		Нийт эмэгтэйчүүд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Байнга хар дарж зүүдэлдэг	238	14.2	232	23.7	470	17.9
Орондоо байнга шээдэг	48	4.0	58	4.3	106	4.1
Хүүхдүүдийн аль нэг нь аймхай зожиг	475	29.5	455	47.1	930	36.3
Хүүхдүүдийн аль нэг нь түрэмгий ааштай	488	27.5	416	43.0	904	33.4
Хичээлдээ муу сурч, улирч байсан	33	2.6	44	6.2	77	4.0
Хүүхдүүд сургуулиасаа завсардсан эсвэл гарч байсан тохиолдол	27	1.9	24	2.8	51	2.2
Нэг ба түүнээс дээш удаа гэрээс зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэд	10	0.4	12	0.8	22	0.6
Нэг ба түүнээс дээш удаа гэрээс зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэд	23	1.8	19	2.7	42	2.1
Нэг ба түүнээс дээш удаа гэрээс зугтаж байсан хүүхэд	30	2.1	30	3.4	60	2.6

Хүснэгт 20. Амьдралдаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд болон тэдний хүүхдийн зарим зан ааш хоорондын статистик ач холбогдлын түвшин

Хүүхдийн зан байдал	Тестийн утга	Pearson Chi-Square	Likelihood Ratio
Хүүхдүүдийн аль нэг нь аймхай зожиг	Утга Чөлөөний зэрэг	75.7 2	75.1 2
Ач холбогдлын түвшин		0.000	0.000
Хүүхдүүдийн аль нэг нь түрэмгий ааштай	Утга Чөлөөний зэрэг	60.5 2	60.2 2
Ач холбогдлын түвшин		0.000	0.000
Байнга хар дарж зүүдэлдэг	Утга Чөлөөний зэрэг	36.6 2	36.4 2
Ач холбогдлын түвшин		0.000	0.000
Орондоо байнга шээдэг	Утга Чөлөөний зэрэг	0.8 2	1.1 2
Ач холбогдлын түвшин		0.684	0.575

Хүснэгт 21. Хамтрагчаа цохиж, зодож байсан эмэгтэйчүүд, байршил, суурьшил, бүс, насны бүлэг, боловсролын түвшин, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, хамтрагчийн статусаар, давтамжаар

Үзүүлэлт	Нэг		2-5 удаа		5-аас илүү удаа	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	323	4.9	226	3.7	60	1.2
Хот	155	4.8	120	4.1	37	1.4
Хөдөө	168	5.1	106	3.0	23	0.7
Байршил						
Нийслэл	72	5.2	54	4.6	19	1.7
Аймгийн төв	83	3.7	66	2.9	18	0.7
Сумын төв	89	6.1	53	3.2	13	0.9
Хөдөө	79	4.3	53	2.9	10	0.6
Бүс						
Улаанбаатар	72	5.2	54	4.6	19	1.7
Зүүн	37	4.3	35	5.0	4	0.4
Төв	112	6.1	75	3.8	22	1.1
Хангай	65	4.4	35	2.1	8	0.6
Баруун	37	3.0	27	1.9	7	0.6
Насны бүлэг						
15-19	10	5.5	6	7.4	2	6.4
20-24	18	4.5	13	4.0	1	0.0
25-29	47	4.4	39	5.3	8	0.5
30-34	46	4.5	44	4.2	11	0.9
35-39	56	5.9	34	2.9	9	0.8
40-44	38	5.2	35	3.6	13	2.5
45-49	37	7.2	21	3.0	6	1.3
50-54	34	3.5	14	1.1	6	0.9
55-59	18	3.6	12	2.4	4	1.5
60-64	19	3.6	8	4.4	0	0.0
Боловсролын түвшин						
Боловсролгүй	15	3.2	7	2.3	3	0.8
Бага	27	6.9	10	2.6	4	1.6
Суурь	45	4.5	33	4.2	14	2.5
Бүрэн дунд	94	4.9	71	3.3	17	0.8
Техникийн болон мэргэжлийн	39	3.6	39	5.3	8	2.2
Дээд	103	5.5	66	3.6	14	0.5
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал						
Цалин хөлстэй ажиллагч	200	5.3	133	3.5	38	1.0
Ажилгүй	51	4.8	41	3.0	10	0.7
Гэрийн эзэгтэй	29	4.6	33	5.1	7	1.9
Оюутан	7	4.1	5	6.6	1	2.2
Тэтгэвэрт	36	3.7	14	2.5	4	1.6
Хамтрагчийн статус						
Гэрлэсэн	238	5.2	166	3.5	41	0.9
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	26	5.2	26	4.5	12	3.4
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	11	5.0	6	3.7	1	0.1
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	8	4.6	6	4.7	3	2.3
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	11	4.3	9	9.1	0	0.0
Бэлэвсэн	19	3.0	10	1.9	2	0.5
Болздог найз залуутай	10	3.2	3	3.8	1	2.2

Хүснэгт 22. Судалгаанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийн байдал, суурьшил, бүс, насны бүлгээр

Үзүүлэлт	Ерөнхий эрүүл мэнд				Сүүлийн үеийн өвдөлт			
	Боломжийн, сайн, маш сайн		Муу, маш муу		Өвдөөгүй/бага зэрэг		Хэсэгчилж/маш их өдсөн	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	6545	90.1	774	9.9	5967	82.5	1352	17.5
Хот	3259	89.5	404	10.5	2956	82.0	707	18.0
Хөдөө	3286	91.2	370	8.8	3011	83.4	645	16.6
Байршил								
Нийслэл	1222	88.9	179	11.1	1108	81.3	293	18.7
Аймгийн төв	2037	90.9	225	9.1	1848	83.7	414	16.3
Сумын төв	1488	90.9	165	9.1	1353	82.3	300	17.7
Хөдөө	1798	91.4	205	8.6	1658	84.2	345	15.8
Бүс								
Улаанбаатар	1222	88.9	179	11.1	1108	81.3	293	18.7
Зүүн	792	92.5	75	7.5	731	85.5	136	14.5
Төв	1822	91.4	193	8.6	1596	81.3	419	18.7
Хангай	1515	90.1	188	9.9	1372	81.9	331	18.1
Баруун	1194	91.4	139	8.6	1160	87.8	173	12.2
Насны бүлэг								
15-19	401	97.4	10	2.6	376	91.9	35	8.1
20-24	435	97.7	12	2.3	404	91.3	43	8.7
25-29	882	96.2	38	3.8	810	87.8	110	12.2
30-34	962	91.1	81	8.9	896	84.5	147	15.5
35-39	928	87.9	102	12.1	844	80.8	186	19.2
40-44	802	88.2	112	11.8	735	80.3	179	19.7
45-49	689	82.3	111	17.7	617	72.6	183	27.4
50-54	651	83.5	124	16.5	567	72.5	208	27.5
55-59	499	81.7	100	18.3	440	72.9	159	27.1
60-64	296	76.2	84	23.8	278	71.6	102	28.4
Боловсролын түвшин								
Боловсролгүй	286	79.6	88	20.4	280	75.5	94	24.5
Бага	415	85.2	74	14.8	392	81.5	97	18.5
Суурь	1190	89.4	171	10.6	1104	82.9	257	17.1
Бүрэн дунд	1803	89.9	205	10.1	1629	81.2	379	18.8
Техникийн болон мэргэжлийн	998	86.8	124	13.2	887	79.4	235	20.6
Дээд	1853	94.2	112	5.8	1675	85.9	290	14.1
Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал								
Цалин хөлстэй ажиллагч	3893	92.6	334	7.4	3488	82.2	739	17.8
Ажилгүй	880	82.0	194	18.0	857	79.0	217	21.0
Гэрийн эзэгтэй	686	91.2	59	8.8	609	84.0	136	16.0
Оюутан	425	99.0	7	1.0	399	93.4	33	6.6
Тэтгэвэрт	661	75.6	180	24.4	614	71.6	227	28.4
Хамтрагчийн статус								
Огт гэрлээгүй, найз залуугүй	379	97.6	23	2.4	367	91.7	35	8.3
Гэрлэсэн	4662	90.1	494	9.9	4207	81.1	949	18.9
Гэрлээгүй ч хамт амьдардаг	493	88.0	65	12.0	455	82.8	103	17.2
Одоогоор хамт амьдардаггүй ч найз залуутай	169	95.4	14	4.6	159	91.9	24	8.1
Гэрлэж байгаад салсан/тусгаарласан	161	81.9	42	18.1	147	66.5	56	33.5
Хамтран амьдарч байгаад салсан/тусгаарласан	118	78.6	34	21.4	114	79.5	38	20.5
Бэлэвсэн	350	80.8	85	19.2	316	70.6	119	29.4
Болздог найз залуутай	210	93.2	17	6.8	200	92.1	27	7.9

Хүснэгт 23. Эмэгтэйчүүдийн биеийн болон сэтгэл санааны эрүүл мэндийн ерөнхий байдал, хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр, хот, хөдөөгөөр

	Хот, хөдөөгөөр						Бүгд (N=7319)					
	Хот(N=3663)			Хөдөө (N=3656)			Хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N=3421)		Хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N=3493)		Хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N=6914)	
	Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N=2333)	%	P-утга	Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N=2406)	%	P-утга	Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N=1087)	%	P-утга	Хүчирхийлэлд өртөөгүй (N=4739)	%	P-утга
Эрүүл мэндийн ерөнхий байдал												
Сайн, маш сайн	42.5		29.9	43.4		33.6	40.4		42.8		31.1	
Боломжийн	48.4		53.5	49.2		53.0	50.4		48.7		53.3	
Муу, маш муу	9.1		16.7	7.5		13.4	9.3		8.6		15.6	
Сүүлийн 4 долоо хоногт гарсан сэтгэл зовоосон асуудал (SRQ**)												
0-5	77.4		48.7	78.7		56.4	71.8		77.8		51.2	
6-10	16.5		26.7	15.5		24.2	18.2		16.2		25.9	
11-15	4.3		18.8	4.4		12.8	7.0		4.3		16.9	
16-20	1.8		5.8	1.4		6.6	3.0		1.7		6.1	
SRQ онооны дундаж утга***	3.3		6.3	3.2		5.8	4.0		3.2		6.0	
SRQ онооны голч утга***	2.0		5.0	2.0		4.0	3.0		2.0		5.0	
Амиа хорлох хүсэлтэй	7.8		22.7	4.0		17.4	8.1		6.5		21.0	
Амиа хорлох оролдлого хийсэн	1.6		5.3	0.4		4.8	1.8		1.2		5.1	

* SRQ-20 гэдэг нь ДЭМБ-ын тодорхойлсноор хувь хүн өөрийнхөө эрүүл мэндийг үнэлэх 20 багц асуулт болно.

*** Тэмдэглэл: Тухайн бүлэг тус бүрийн дундаж оноо

Хүснэгт 24. Эмэгтэйчүүдийн сэтгэл санааны эрүүл мэндийн байдал, хамтрагчийнхаа сэтгэл зүйн хүчирхийлэлд өртсөн эсэхээр

	Хамтрагчийн зүгээс бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй эмэгтэйчүүд				Хамтрагчийнхаа бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд				
	Хүчирхийлэлд өртөөгүй* (N= 3875) %	Зөвхөн сэтгэл зүйн хүчирхийлэл (N= 864) %	P-утга	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртөөгүй хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N= 4739) %	Сэтгэл зүйн дарамтгүй бие махбодын/ бэлгийн хүчирхийлэл (N= 293) %	Сэтгэл зүйн дарамттай бие махбодын/ бэлгийн хүчирхийлэл (N= 1882) %	P-утга	Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N= 2175) %	Нийт хамтрагчтай эмэгтэйчүүд (N= 6914) %
Эрүүл мэндийн ерөнхий байдал									
Сайн, маш сайн	43.6	39.1	0.0811	42.8	42.5	29.3	0.0128	31.1	39.1
Боломжийн	48.1	51.0	0.1656	48.7	43.3	54.9	0.0651	53.3	50.1
Муу, маш муу	8.3	9.8	0.5775	8.6	14.2	15.8	0.5449	15.6	10.8
Сүүлийн 4 долоо хоногт гарсан сэтгэл зовоосон асуудал (SRQ**)									
0-5	80.8	65.5	0.0001	77.8	67.6	48.7	0.0001	51.2	69.5
6-10	14.2	24.7	0.0001	16.2	22.1	26.5	0.0695	25.9	19.2
11-15	4.0	5.7	0.0005	4.3	7.7	18.3	0.0009	16.9	8.2
16-20	1.1	4.1	0.0006	1.7	2.7	6.6	0.0031	6.1	3.0
SRQ онооны дундаж утга***	3.0	4.3	0.0001	3.2	4.3	6.3	0.0001	6.0	4.1
SRQ онооны галч утга***	2.0	3.0	0.0001	2.0	3.0	5.0	0.0001	5.0	3.0
Амиа хорлох хүсэлтэй	5.1	12.5	0.0001	6.5	7.6	23.0	0.0001	21.0	11.0
Амиа хорлох оролдлого хийсэн	1.0	2.1	0.0432	1.2	1.5	5.7	0.0010	5.1	2.4

* SRQ-20 гэдэг нь ДЭМБ-ын тодорхойлсноор хувь хүн өөрийнхөө эрүүл мэндийг үнэлэх 20 багц асуулт болно.

*** Тэмдэглэл: Тухайн бүлэг тус бүрийн дундаж оноо

ХАВСРАЛТ 5. ТҮҮВРИЙН БОЛОН ТҮҮВРИЙН БУС АЛДАА

Түүврийн болон түүврийн бус алдаа гэсэн хоёр төрлийн алдаа түүвэр судалгаанд гардаг. Түүвэр хийх үйл ажиллагаатай хамааралгүйгээр мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах явцад гарч байгаа алдааг түүвийн бус алдаа гэдэг. Судалгаанд хамрагдахаар сонгогдсон өрхийг олж ярилцлага авч чадахгүй байх, асуултыг буруу тавих, судлаач болон ярилцлага өгч байгаа хүмүүс асуултыг буруу ойлгосон байх зэрэг алдааг түүврийн бус алдаанд хамруулж авч үздэг. Мөн түүврийн бус алдаанд мэдээллийг засварлах, кодлох, компьютерт оруулах, бодлогын даалгаврыг боловсруулах явцад гарсан алдаануудыг оруулна. Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны түүврийг хийх, судалгааг зохион байгуулж, төлөвлөж явуулахад түүврийн бус алдааг хамгийн бага байлгах арга хэмжээг авч ажилласан. Гэвч ийм төрлийн алдаа тогтмол гардаг бөгөөд статистикийн аргаар тооцоход хүндрэлтэй.

Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн судалгааны түүвэр нь ижил түүврийн аргаар, тухайн эх олонлогоос тэнцүү тооны түүврийг сонгон авч болох боломжит бүх түүврийн зөвхөн нэг тухайн тохиолдол байна. Эдгээр түүвэр болгоны үр дүн тухайн судалгааны түүврийн үр дүнгээс тодорхой хэмжээгээр ялгаатай байна. Түүврийн алдаа нь бүхий л боломжит түүврүүдийн хоорондын хэлбэлзлэлийг хэмждэг хэмжигдэхүүн бөгөөд нарийн тодорхойлоход хүндрэлтэй боловч судалгааны мэдээлэлд үндэслэн статистикийн аргаар тооцож болно.

Энэхүү хавсралтад сонгон авсан үзүүлэлт тус бүрийн хувьд түүврийн алдааны дараах үзүүлэлтийг тооцсон. Үүнд:

- Стандарт алдаа (se): Түүврийн алдааг ихэвчлэн тодорхой үзүүлэлт (дундаж, харьцаа гэх мэт)–ийн стандарт алдааг ашиглан хэмждэг. Стандарт алдаа нь түүврийн вариациас квадрат язгуур авсантай тэнцүү байна. Энд стандарт алдааг Тейлорийн шугаман аргаар тооцсон.
- Вариацийн коэффициент (se/r)–ийг стандарт алдааг тухайн үзүүлэлтийн утгад харьцуулж тооцдог бөгөөд энэ нь түүврийн харьцангуй алдааны хэмжигдэхүүн юм.
- Дизайн эффект (deff) нь тухайн сонгож боловсруулсан түүврийн дизайны вариацийг энгийн санамсаргүй түүврийн үеийн вариацид харьцуулсан харьцаагаар илэрхийлэгдэнэ. Дизайн эффектийн квадрат язгуур (deft) нь түүврийн дизайны тохиромжтой эсэхийг тодорхойлсон үр ашгийг харуулна. Хэрвээ уг үзүүлэлт 1–тэй тэнцүү байвал ашигласан түүврийн дизайн нь энгийн санамсаргүй түүврийн дизайнтай адил үр ашигтай болохыг илэрхийлнэ. Харин уг үзүүлэлт 1–ээс их байгаа тохиолдолд түүврийн алдаа их байгааг харуулдаг бөгөөд энэ нь түүврийн дизайн нарийн цогц байгаатай холбоотой.
- Итгэх интервал нь тодорхой статистик ач холбогдолын түвшинд эх олонлогийн үзүүлэлтийн бодит утга байх интервалыг илэрхийлдэг. Судалгаанаас тооцсон аливаа статистик үзүүлэлтийн хувьд тухайн статистик үзүүлэлтийн утга нь түүний стандарт алдааг 2 дахин үржүүлснийг нэмж, хассан хязгаарын ($r + 2.se$ or $r - 2.se$) дотор байна. Манай тохиолдолд 95 хувийн статистик ач холбогдолын түвшинг ашигласан болно.

Судалгааны түүврийн алдааг тооцохдоо SPSS програм хангамжийг ашигласан. Үр дүнг харгалзах хүснэгтүүдэд харуулсан. Хүснэгтүүдэд дээр дурдсан түүврийн алдааны хэмжигдэхүүнүүдээс гадна үзүүлэлт тус бүрийг тооцоход ашигласан жигнэсэн болон жигнээгүй утгыг оруулсан.

Тодорхой хувьсагчийн түүврийн алдааг улсын дүн, бүс болон хот, хөдөөгөөр тооцсон.

Тэйлорийн шулууны арга нь үзүүлэлтийн хувь, эсвэл дунджийг эдгээр үзүүлэлтийн харьцаа байдлаар тооцдог. Өөрөөр хэлбэл, $r = \frac{y}{x}$ байх бөгөөд энд “y” нь “y” үзүүлэлтийн тухайн түүврийг нийт дүнгээр авсан хэмжээ байхад, “x” бол тухайн үед авч үзэж байгаа хэсэг бүлэг, бүр жижиг бүлэг дэх тохиолдлын нийт дүн байна. “r” нь статистикийн хувийн жингийн хэмжигдэхүүн бөгөөд доор өгөдсөн томъёог ашиглан түүврийн вариаци болон алдааг тооцдог

$$var(r) = \frac{1-f}{x^2} \sum_{h=1}^H \left[\frac{m_h}{m_h - 1} \left(\sum_{i=1}^{m_h} z_{hi}^2 - \frac{z_{hi}^2}{m_h} \right) \right]$$

$$se(r) = \sqrt{var(r)}(r) = \sqrt{var(r)}$$

Энд:

$z_{hi} = y_{hi} - r \cdot x_{hi}$ буюу $z_h = y_h - r \cdot x_h$ байна;

h -түүврийн хэсгийн тоо, 1-ээс h -ийн хооронд утга авна. ;

m_h - h хэсэгт сонгогдсон түүврийн нэгжийн тоо ;

y_{hi} - ' h ' хэсгийн ' i ' түүврийн нэгж дэх " y " үзүүлэлтийн нийт дүн;

x_{hi} - ' h ' хэсгийн ' i ' түүврийн нэгж дэх нийт тохиолдлын тоо;

f - түүврийн ерөнхий харьцаа болно. Хэмжээ нь бага байгаа тохиолдолд 0-тэй тэнцүү гэж авч үзнэ.

Хүснэгт 1. Түүврийн алдаа: Улсын дүн, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	29.7	0.88	28.00	31.48	0.030	2.575	1.605	6914
Дунд зэргийн	8.3	0.64	7.05	9.56	0.077	3.681	1.918	6914
Хүнд хэлбэрийн	21.4	0.82	19.82	23.05	0.038	2.766	1.663	6914
Бэртэл гэмтэл аваагүй	16.4	0.75	14.91	17.85	0.046	2.807	1.675	6914
Бэртэл гэмтэл авсан	13.3	0.69	11.98	14.71	0.052	2.873	1.695	6914
Бэлгийн хүчирхийлэл	8.0	0.46	7.11	8.92	0.057	1.962	1.401	6914
Дунд зэргийн	2.5	0.33	1.89	3.18	0.129	2.987	1.728	6914
Хүнд хэлбэрийн	5.5	0.43	4.62	6.33	0.079	2.512	1.585	6914
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	31.2	0.88	29.46	32.93	0.028	2.499	1.581	6914
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	7.8	0.59	6.64	8.97	0.076	3.341	1.828	6914
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	23.4	0.82	21.77	25.00	0.035	2.592	1.610	6914
Хянах зан үйл	41.6	1.12	39.43	43.83	0.027	3.557	1.886	6914
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	40.3	0.01	38.35	42.31	0.025	2.916	1.708	6914
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	19.9	0.71	18.45	21.26	0.036	2.220	1.490	6914
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	55.8	1.30	53.22	58.35	0.023	4.754	2.180	6914
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.5	0.28	0.89	2.01	0.196	3.902	1.975	6914
Зөвхөн бие махбодын	23.2	0.71	21.78	24.58	0.031	1.968	1.403	6914
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	6.6	0.49	5.60	7.52	0.074	2.671	1.634	6914

Хүснэгт 2. Түүврийн алдаа: Улсын дун, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.9	0.67	10.60	13.24	0.056	2.954	1.719	6914
Дунд зэргийн	3.6	0.46	2.74	4.53	0.125	4.089	2.022	6914
Хүнд хэлбэрийн	8.3	0.57	7.16	9.41	0.069	2.985	1.728	6914
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.4	0.72	14.01	16.82	0.046	2.711	1.646	6914
Бэртэл гэмтэл авсан	8.7	0.53	7.60	9.70	0.062	2.499	1.581	6914
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.0	0.36	2.25	3.66	0.121	3.094	1.759	6914
Дунд зэргийн	0.8	0.20	0.37	1.14	0.259	3.538	1.881	6914
Хүнд хэлбэрийн	2.2	0.30	1.61	2.79	0.137	2.917	1.708	6914
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.7	0.68	11.31	14.00	0.054	2.902	1.704	6914
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	14.9	0.66	13.64	16.22	0.044	2.352	1.534	6914
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.3	0.55	8.24	10.42	0.059	2.496	1.580	6914
Хянах зан үйл	23.8	0.95	21.97	25.72	0.040	3.444	1.856	6914
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	22.4	0.01	20.44	24.45	0.045	4.137	2.034	6914
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	12.0	0.69	10.61	13.31	0.057	3.090	1.758	6914
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	35.5	1.01	33.47	37.43	0.028	3.053	1.747	6914
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	17.8	0.78	16.28	19.36	0.044	2.895	1.701	6914
Бэлгийн	5.1	0.34	4.39	5.73	0.067	1.650	1.285	6914
Бие махбодын болон бэлгийн	18.5	0.71	17.14	19.94	0.038	2.326	1.525	6914
Сэтгэл санааны	19.5	0.71	18.13	20.92	0.036	2.209	1.486	6914
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	11.9	0.67	10.60	13.24	0.056	2.954	1.719	6914
Бэлгийн	3.0	0.36	2.25	3.66	0.121	3.094	1.759	6914
Бие махбодын болон бэлгийн	12.7	0.68	11.31	14.00	0.054	2.902	1.704	6914
Сэтгэл санааны	13.2	0.60	11.99	14.36	0.046	2.189	1.480	6914

Хүснэгт 3. Түүврийн алдаа: Хот, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (t)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент t (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deft)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	29.7	1.23	27.27	32.12	0.042	2.492	1.579	3421
Дунд зэргийн	8.6	0.90	6.81	10.35	0.105	3.521	1.876	3421
Хүнд хэлбэрийн	21.1	1.16	18.83	23.40	0.055	2.768	1.664	3421
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.6	1.05	13.54	17.65	0.067	2.839	1.685	3420
Бэртэл гэмтэл авсан	14.1	1.00	12.11	16.05	0.071	2.829	1.682	3420
Бэлгийн хүчирхийлэл	8.7	0.64	7.40	9.92	0.074	1.767	1.329	3421
Дунд зэргийн	2.7	0.47	1.74	3.58	0.176	2.883	1.698	3421
Хүнд хэлбэрийн	6.0	0.61	4.79	7.21	0.102	2.282	1.511	3421
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	31.4	1.22	28.97	33.79	0.039	2.379	1.542	3421
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас	8.1	0.82	6.44	9.66	0.101	3.084	1.756	3421
Бэртэл, гэмтэл авсан	23.3	1.16	21.05	25.60	0.050	2.560	1.600	3421
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас								
Бэртэл, гэмтэл авсан								
Хянах зан үйл	45.4	1.60	42.24	48.52	0.035	3.513	1.874	3421
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	41.5	.01	38.77	44.30	0.034	2.795	1.672	3421
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	21.4	0.98	19.42	23.28	0.046	1.951	1.397	3421
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	58.2	1.86	54.58	61.90	0.032	4.862	2.205	3421
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.7	0.41	0.87	2.49	0.244	3.497	1.870	3421
Зөвхөн бие махбодын	22.7	0.98	20.79	24.64	0.043	1.858	1.363	3421
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	7.0	0.70	5.61	8.35	0.100	2.557	1.599	3421

Хүснэгт 4. Түүврийн алдаа: Хот, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадратын язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.9	0.95	9.99	13.75	0.080	2.981	1.727	3421
Дунд зэргийн	4.0	0.66	2.73	5.31	0.163	3.811	1.952	3421
Хүнд хэлбэрийн	7.9	0.82	6.25	9.46	0.104	3.144	1.773	3421
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.3	0.98	13.42	17.28	0.064	2.535	1.592	3421
Бэртэл гэмтэл авсан	8.3	0.75	6.83	9.80	0.091	2.546	1.596	3421
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.0	0.52	2.03	4.07	0.170	3.125	1.768	3421
Дунд зэргийн	0.7	0.29	0.17	1.30	0.390	3.851	1.962	3421
Хүнд хэлбэрийн	2.3	0.43	1.46	3.17	0.187	2.841	1.686	3421
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.7	0.98	10.75	14.60	0.077	2.948	1.717	3421
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	14.8	0.89	13.03	16.54	0.060	2.151	1.467	3421
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.0	0.79	7.50	10.59	0.087	2.564	1.601	3421
Хянах зан үйл	25.6	1.38	22.91	28.34	0.054	3.412	1.847	3421
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	22.8	.01	19.90	25.61	0.064	4.108	2.027	3421
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	12.6	0.96	10.67	14.45	0.077	2.878	1.696	3421
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	37.4	1.44	34.61	40.26	0.038	3.009	1.735	3421
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	17.8	1.12	15.63	20.02	0.063	2.908	1.705	3421
Бэлгийн	5.6	0.47	4.69	6.54	0.083	1.417	1.191	3421
Бие махбодын болон бэлгийн	18.7	1.00	16.73	20.68	0.054	2.257	1.502	3421
Сэтгэл санааны	19.2	0.96	17.32	21.10	0.050	2.029	1.424	3421
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	11.9	0.95	9.99	13.75	0.080	2.981	1.727	3421
Бэлгийн	3.0	0.52	2.03	4.07	0.170	3.125	1.768	3421
Бие махбодын болон бэлгийн	12.7	0.98	10.75	14.60	0.077	2.948	1.717	3421
Сэтгэл санааны	13.5	0.85	11.78	15.14	0.063	2.139	1.463	3421

Хүснэгт 5. Түүврийн алдаа: Хөдөө, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	29.8	0.97	27.93	31.74	0.032	1.562	1.250	3493
Дунд зэргийн	7.8	0.64	6.49	9.02	0.083	2.008	1.417	3493
Хүнд хэлбэрийн	22.1	0.83	20.43	23.72	0.038	1.415	1.189	3493
Бэртэл гэмтэл аваагүй	18.0	0.81	16.36	19.56	0.045	1.563	1.250	3493
Бэртэл гэмтэл авсан	11.9	0.60	10.69	13.06	0.051	1.210	1.100	3493
Бэлгийн хүчирхийлэл	6.7	0.48	5.77	7.67	0.072	1.293	1.137	3493
Дунд зэргийн	2.3	0.29	1.72	2.85	0.125	1.284	1.133	3493
Хүнд хэлбэрийн	4.4	0.44	3.57	5.29	0.098	1.570	1.253	3493
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	30.8	1.00	28.86	32.79	0.032	1.637	1.279	3493
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	7.3	0.67	6.00	8.62	0.091	2.294	1.515	3493
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	23.5	0.85	21.84	25.19	0.036	1.404	1.185	3493
Хянах зан үйл	34.1	1.00	32.12	36.07	0.029	1.560	1.249	3493
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	37.9	0.01	35.83	39.98	0.028	1.660	1.289	3493
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	16.9	0.87	15.15	18.56	0.051	1.871	1.368	3493
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	50.9	1.15	48.61	53.14	0.023	1.851	1.361	3493
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн	1.0	0.21	0.57	1.42	0.215	1.628	1.276	3493
Зөвхөн бэлгийн	24.1	0.89	22.35	25.86	0.037	1.514	1.230	3493
Зөвхөн бие махбодын	5.7	0.43	4.88	6.57	0.075	1.204	1.097	3493
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг								

Хүснэгт 6. Түүврийн алдаа: Хөдөө, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөлийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	12.0	0.63	10.79	13.27	0.052	1.310	1.144	3493
Дунд зэргийн	2.9	0.37	2.15	3.60	0.128	1.683	1.297	3493
Хүнд хэлбэрийн	9.2	0.56	8.05	10.26	0.061	1.328	1.152	3493
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.5	0.86	13.85	17.23	0.055	1.959	1.400	3493
Бэртэл гэмтэл авсан	9.3	0.56	8.22	10.43	0.060	1.301	1.141	3493
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.8	0.27	2.24	3.30	0.097	0.941	0.970	3493
Дунд зэргийн	.8	0.13	0.55	1.04	0.158	0.696	0.834	3493
Хүнд хэлбэрийн	2.0	0.25	1.48	2.47	0.128	1.161	1.077	3493
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.6	0.60	11.43	13.80	0.048	1.141	1.068	3493
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	15.2	0.84	13.56	16.88	0.055	1.923	1.387	3493
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.9	0.54	8.82	10.96	0.055	1.154	1.074	3493
Хянах зан үйл	20.3	0.74	18.83	21.73	0.036	1.173	1.083	3493
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	21.8	0.01	19.97	23.69	0.043	1.830	1.353	3493
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	10.7	0.71	9.34	12.15	0.066	1.845	1.358	3493
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	31.5	0.91	29.68	33.27	0.029	1.348	1.161	3493
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	17.8	0.73	16.37	19.24	0.041	1.269	1.126	3493
Бэлгийн	3.9	0.38	3.20	4.70	0.097	1.346	1.160	3493
Бие махбодын болон бэлгийн	18.2	0.74	16.75	19.67	0.041	1.293	1.137	3493
Сэтгэл санааны	20.1	0.90	18.37	21.91	0.045	1.753	1.324	3493
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	12.0	0.63	10.79	13.27	0.052	1.310	1.144	3493
Бэлгийн	2.8	0.27	2.24	3.30	0.097	0.941	0.970	3493
Бие махбодын болон бэлгийн	12.6	0.60	11.43	13.80	0.048	1.141	1.068	3493
Сэтгэл санааны	12.6	0.60	11.43	13.78	0.047	1.130	1.063	3493

Хүснэгт 7. Түүврийн алдаа: Улаанбаатар, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deft)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deft)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	29.9	1.69	26.58	33.24	0.057	1.799	1.341	1318
Дунд зэргийн	9.2	1.26	6.77	11.72	0.136	2.481	1.575	1318
Хүнд хэлбэрийн	20.7	1.59	17.54	23.79	0.077	2.023	1.422	1318
Бэртэл гэмтэл аваагүй	16.1	1.44	13.30	18.98	0.089	2.026	1.424	1318
Бэртэл гэмтэл авсан	13.8	1.36	11.10	16.45	0.099	2.049	1.432	1318
Бэлгийн хүчирхийлэл	9.1	0.86	7.46	10.84	0.094	1.170	1.081	1318
Дунд зэргийн	2.8	0.64	1.53	4.05	0.229	1.989	1.410	1318
Хүнд хэлбэрийн	6.4	0.85	4.69	8.02	0.133	1.588	1.260	1318
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	31.7	1.67	28.41	34.97	0.053	1.691	1.300	1318
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	8.6	1.13	6.40	10.87	0.131	2.148	1.466	1318
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	23.1	1.57	19.97	26.15	0.068	1.828	1.352	1318
Хянах зан үйл	47.7	2.22	43.35	52.08	0.046	2.592	1.610	1318
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	42.1	0.02	38.38	45.90	0.045	1.979	1.407	1318
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	22.9	1.34	20.22	25.51	0.059	1.350	1.162	1318
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	59.3	2.59	54.24	64.44	0.044	3.661	1.913	1318
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.8	0.56	0.68	2.89	0.314	2.358	1.536	1318
Зөвхөн бие махбодын	22.5	1.33	19.92	25.17	0.059	1.338	1.157	1318
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	7.4	0.96	5.48	9.25	0.130	1.765	1.328	1318

Хүснэгт 8. Түүврийн алдаа: Улаанбаатар, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	12.1	1.31	9.57	14.72	0.108	2.115	1.454	1318
Дунд зэргийн	4.7	0.92	2.89	6.50	0.195	2.474	1.573	1318
Хүнд хэлбэрийн	7.4	1.12	5.24	9.65	0.150	2.390	1.546	1318
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.9	1.34	13.23	18.51	0.084	1.773	1.332	1318
Бэртэл гэмтэл авсан	8.0	1.02	5.96	9.98	0.128	1.877	1.370	1318
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.0	0.71	1.56	4.35	0.240	2.307	1.519	1318
Дунд зэргийн	.7	0.39	-0.10	1.43	0.587	3.017	1.737	1318
Хүнд хэлбэрийн	2.3	0.60	1.12	3.47	0.260	2.085	1.444	1318
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.9	1.33	10.28	15.54	0.103	2.085	1.444	1318
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	15.3	1.22	12.89	17.67	0.080	1.504	1.227	1318
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	8.8	1.07	6.65	10.86	0.122	1.885	1.373	1318
Хянах зан үйл	26.2	1.91	22.48	30.00	0.073	2.482	1.576	1318
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	23.6	0.02	19.62	27.50	0.085	2.941	1.715	1318
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	13.2	1.34	10.55	15.81	0.101	2.054	1.433	1318
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	38.2	1.99	34.28	42.10	0.052	2.205	1.485	1318
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	17.8	1.53	14.75	20.78	0.086	2.114	1.454	1318
Бэлгийн	6.2	0.64	4.94	7.45	0.103	0.915	0.956	1318
Бие махбодын болон бэлгийн	18.8	1.36	16.10	21.47	0.073	1.607	1.268	1318
Сэтгэл санааны	19.2	1.30	16.62	21.75	0.068	1.446	1.202	1318
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	12.1	1.31	9.57	14.72	0.108	2.115	1.454	1318
Бэлгийн	3.0	0.71	1.56	4.35	0.240	2.307	1.519	1318
Бие махбодын болон бэлгийн	12.9	1.33	10.28	15.54	0.103	2.085	1.444	1318
Сэтгэл санааны	12.8	1.15	10.51	15.03	0.090	1.559	1.249	1318

Хүснэгт 9. Түүврийн алдаа: Баруун бүс, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deft)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	26.1	1.46	23.18	28.93	0.056	1.368	1.170	1237
Дунд зэргийн	6.0	0.87	4.25	7.66	0.146	1.658	1.288	1237
Хүнд хэлбэрийн	20.1	1.23	17.67	22.53	0.061	1.171	1.082	1237
Бэртэл гэмтэл аваагүй	14.2	1.32	11.60	16.78	0.093	1.759	1.326	1237
Бэртэл гэмтэл авсан	11.9	0.93	10.02	13.70	0.079	1.033	1.016	1237
Бэлгийн хүчирхийлэл	8.3	0.88	6.55	10.03	0.107	1.268	1.126	1237
Дунд зэргийн	2.6	0.57	1.49	3.73	0.219	1.583	1.258	1237
Хүнд хэлбэрийн	5.7	0.85	4.01	7.34	0.149	1.650	1.284	1237
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	27.2	1.53	24.21	30.23	0.056	1.457	1.207	1237
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	5.6	0.88	3.91	7.39	0.156	1.803	1.343	1237
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	21.6	1.29	19.03	24.11	0.060	1.215	1.102	1237
Хянах зан үйл	31.3	1.17	29.01	33.63	0.037	0.790	0.889	1237
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	34.4	0.02	31.36	37.35	0.044	1.273	1.128	1237
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	14.6	1.24	12.18	17.05	0.085	1.516	1.231	1237
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	46.3	1.68	42.96	49.57	0.036	1.401	1.184	1237
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.2	0.38	0.42	1.91	0.326	1.545	1.243	1237
Зөвхөн бие махбодын	18.9	1.26	16.44	21.42	0.067	1.285	1.134	1237
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	7.1	0.83	5.48	8.76	0.117	1.293	1.137	1237

Хүснэгт 10. Түүврийн алдаа: Баруун бүс, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент T (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадратын язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.4	1.13	9.22	13.67	0.099	1.558	1.248	1237
Дунд зэргийн	2.6	0.60	1.45	3.80	0.228	1.728	1.314	1237
Хүнд хэлбэрийн	8.8	0.97	6.91	10.74	0.110	1.453	1.205	1237
Бэртэл гэмтэл аваагүй	13.1	1.35	10.48	15.78	0.102	1.962	1.401	1237
Бэртэл гэмтэл авсан	9.1	1.00	7.18	11.10	0.109	1.478	1.216	1237
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.6	0.53	2.59	4.70	0.146	1.003	1.002	1237
Дунд зэргийн	.6	0.21	0.18	1.00	0.352	0.916	0.957	1237
Хүнд хэлбэрийн	3.1	0.56	1.96	4.15	0.182	1.289	1.135	1237
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.1	1.09	9.92	14.23	0.091	1.394	1.181	1237
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	12.5	1.26	10.02	15.00	0.101	1.805	1.343	1237
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	10.0	0.94	8.12	11.82	0.094	1.212	1.101	1237
Хянах зан үйл	20.5	1.09	18.31	22.61	0.053	0.909	0.953	1237
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	19.0	0.01	16.76	21.30	0.061	1.069	1.034	1237
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	9.7	1.18	7.38	12.05	0.122	1.978	1.406	1237
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	31.1	1.65	27.83	34.33	0.053	1.571	1.253	1237
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	14.6	1.19	12.26	16.95	0.082	1.407	1.186	1237
Бэлгийн	4.6	0.73	3.21	6.08	0.157	1.481	1.217	1237
Бие махбодын болон бэлгийн	15.1	1.20	12.77	17.51	0.079	1.393	1.180	1237
Сэтгэл санааны	16.2	1.17	13.91	18.53	0.072	1.253	1.119	1237
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	11.4	1.13	9.22	13.67	0.099	1.558	1.248	1237
Бэлгийн	3.6	0.53	2.59	4.70	0.146	1.003	1.002	1237
Бие махбодын болон бэлгийн	12.1	1.09	9.92	14.23	0.091	1.394	1.181	1237
Сэтгэл санааны	13.3	1.14	11.10	15.59	0.086	1.392	1.180	1237

Хүснэгт 11. Түүврийн алдаа: Хангайн бүс, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадратын язгуур (deft)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	28.3	1.16	26.07	30.62	0.041	1.064	1.031	1619
Дунд зэргийн	6.6	0.71	5.15	7.95	0.109	1.338	1.157	1619
Хүнд хэлбэрийн	21.8	1.03	19.77	23.81	0.047	1.001	1.001	1619
Бэртэл гэмтэл аваагүй	15.0	0.96	13.13	16.91	0.064	1.167	1.080	1619
Бэртэл гэмтэл авсан	13.3	0.87	11.55	14.97	0.066	1.061	1.030	1619
Бэлгийн хүчирхийлэл	6.2	0.65	4.96	7.54	0.105	1.181	1.087	1619
Дунд зэргийн	2.0	0.36	1.29	2.69	0.178	1.047	1.023	1619
Хүнд хэлбэрийн	4.3	0.59	3.09	5.42	0.139	1.392	1.180	1619
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	29.5	1.23	27.09	31.94	0.042	1.178	1.086	1619
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	6.1	0.73	4.62	7.50	0.121	1.525	1.235	1619
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	23.5	1.13	21.23	25.68	0.048	1.150	1.073	1619
Хянах зан үйл	35.4	1.50	32.49	38.41	0.042	1.596	1.263	1619
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	37.4	0.02	34.36	40.38	0.041	1.627	1.275	1619
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	17.9	1.13	15.68	20.14	0.063	1.406	1.186	1619
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	51.8	1.58	48.70	54.92	0.030	1.616	1.271	1619
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.2	0.34	0.50	1.84	0.293	1.640	1.281	1619
Зөвхөн бие махбодын	23.3	1.05	21.19	25.34	0.045	1.006	1.003	1619
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	5.1	0.56	3.99	6.17	0.109	1.034	1.017	1619

Хүснэгт 12. Түүврийн алдаа: Хангайн бүс, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадратын язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	12.1	0.82	10.53	13.75	0.067	1.013	1.006	1619
Дунд зэргийн	2.5	0.47	1.60	3.45	0.186	1.453	1.206	1619
Хүнд хэлбэрийн	9.6	0.79	8.07	11.16	0.082	1.148	1.072	1619
Бэртэл гэмтэл аваагүй	13.1	1.09	10.91	15.19	0.083	1.682	1.297	1619
Бэртэл гэмтэл авсан	9.7	0.78	8.21	11.27	0.080	1.108	1.053	1619
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.8	0.44	1.99	3.70	0.153	1.114	1.055	1619
Дунд зэргийн	1.3	0.28	0.72	1.81	0.219	0.995	0.997	1619
Хүнд хэлбэрийн	1.6	0.36	0.88	2.28	0.224	1.311	1.145	1619
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.8	0.80	11.19	14.32	0.062	0.920	0.959	1619
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	12.9	1.07	10.76	14.98	0.083	1.653	1.286	1619
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	10.1	0.77	8.60	11.62	0.076	1.047	1.023	1619
Хянах зан үйл	20.3	1.12	18.06	22.47	0.055	1.256	1.121	1619
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	22.8	0.01	20.01	25.60	0.062	1.859	1.363	1619
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	12.0	0.85	10.29	13.64	0.071	1.112	1.054	1619
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	32.5	1.11	30.26	34.64	0.034	0.912	0.955	1619
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	16.2	1.09	14.05	18.36	0.067	1.425	1.194	1619
Бэлгийн	3.4	0.53	2.36	4.45	0.156	1.388	1.178	1619
Бие махбодын болон бэлгийн	16.8	1.13	14.54	18.97	0.067	1.469	1.212	1619
Сэтгэл санааны	19.0	1.16	16.75	21.32	0.061	1.411	1.188	1619
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	12.1	0.82	10.53	13.75	0.067	1.013	1.006	1619
Бэлгийн	2.8	0.44	1.99	3.70	0.153	1.114	1.055	1619
Бие махбодын болон бэлгийн	12.8	0.80	11.19	14.32	0.062	0.920	0.959	1619
Сэтгэл санааны	13.4	0.80	11.80	14.94	0.060	0.887	0.942	1619

Хүснэгт 13. Түүврийн алдаа: Төвийн бүс, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөлийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	33.4	1.51	30.45	36.41	0.045	1.962	1.401	1912
Дунд зэргийн	9.5	1.00	7.51	11.43	0.105	2.217	1.489	1912
Хүнд хэлбэрийн	24.0	1.41	21.17	26.75	0.059	2.100	1.449	1912
Бэртэл гэмтэл аваагүй	19.5	1.24	17.09	21.97	0.064	1.873	1.369	1912
Бэртэл гэмтэл авсан	13.9	1.10	11.74	16.06	0.079	1.927	1.388	1912
Бэлгийн хүчирхийлэл	7.5	0.79	5.95	9.05	0.105	1.704	1.306	1912
Дунд зэргийн	2.8	0.49	1.85	3.80	0.175	1.703	1.305	1912
Хүнд хэлбэрийн	4.7	0.52	3.64	5.71	0.112	1.181	1.087	1912
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	34.8	1.56	31.72	37.88	0.045	2.058	1.435	1912
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.2	1.06	7.15	11.33	0.115	2.571	1.603	1912
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	25.6	1.39	22.82	28.30	0.054	1.942	1.394	1912
Хянах зан үйл	39.3	1.61	36.10	42.44	0.041	2.080	1.442	1912
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	42.2	0.02	38.99	45.45	0.039	2.119	1.456	1912
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	18.4	1.31	15.85	21.02	0.071	2.193	1.481	1912
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	56.5	1.78	52.99	60.00	0.031	2.461	1.569	1912
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	1.4	0.46	0.47	2.27	0.335	2.972	1.724	1912
Зөвхөн бие махбодын	27.3	1.31	24.71	29.88	0.048	1.665	1.290	1912
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	6.1	0.71	4.73	7.54	0.116	1.680	1.296	1912

Хүснэгт 14. Түүврийн алдаа: Төвийн бүс, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.6	0.93	9.77	13.43	0.080	1.610	1.269	1912
Дунд зэргийн	3.1	0.49	2.14	4.09	0.158	1.543	1.242	1912
Хүнд хэлбэрийн	8.5	0.76	6.99	9.97	0.089	1.405	1.185	1912
Бэртэл гэмтэл аваагүй	18.4	1.29	15.84	20.91	0.070	2.113	1.453	1912
Бэртэл гэмтэл авсан	8.9	0.78	7.35	10.41	0.088	1.427	1.195	1912
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.7	0.48	1.80	3.70	0.175	1.658	1.288	1912
Дунд зэргийн	0.7	0.27	0.17	1.24	0.383	2.005	1.416	1912
Хүнд хэлбэрийн	2.0	0.31	1.42	2.66	0.154	0.945	0.972	1912
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.5	0.99	10.51	14.40	0.079	1.709	1.307	1912
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	18.0	1.22	15.64	20.44	0.068	1.920	1.386	1912
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.4	0.77	7.91	10.95	0.082	1.336	1.156	1912
Хянах зан үйл	23.2	1.25	20.69	25.63	0.054	1.685	1.298	1912
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	20.0	0.01	17.56	22.54	0.063	1.911	1.382	1912
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	11.0	1.02	9.00	13.01	0.093	2.030	1.425	1912
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	34.5	1.45	31.60	37.33	0.042	1.789	1.338	1912
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	21.8	1.05	19.76	23.91	0.048	1.244	1.115	1912
Бэлгийн	4.8	0.56	3.66	5.85	0.117	1.311	1.145	1912
Бие махбодын болон бэлгийн	22.3	1.04	20.29	24.40	0.047	1.198	1.094	1912
Сэтгэл санааны	22.5	1.35	19.82	25.13	0.060	1.997	1.413	1912
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	11.6	0.93	9.77	13.43	0.080	1.610	1.269	1912
Бэлгийн	2.7	0.48	1.80	3.70	0.175	1.658	1.288	1912
Бие махбодын болон бэлгийн	12.5	0.99	10.51	14.40	0.079	1.709	1.307	1912
Сэтгэл санааны	13.7	1.03	11.72	15.78	0.075	1.719	1.311	1912

Хүснэгт 15. Түүврийн алдаа: Зүүн бүс, амьдралынхаа туршид хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент $T (se/r)$	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Амьдралдаа хамтрагчийн зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	30.3	2.04	26.28	34.33	0.067	1.637	1.279	828
Дунд зэргийн	8.1	1.06	6.03	10.21	0.131	1.245	1.116	828
Хүнд хэлбэрийн	22.2	1.78	18.69	25.68	0.080	1.512	1.230	828
Бэртэл гэмтэл аваагүй	18.4	1.29	15.82	20.92	0.070	0.923	0.961	828
Бэртэл гэмтэл авсан	11.9	1.35	9.28	14.59	0.113	1.428	1.195	828
Бэлгийн хүчирхийлэл	5.9	1.01	3.91	7.89	0.171	1.521	1.233	828
Дунд зэргийн	1.5	0.52	0.49	2.53	0.343	1.491	1.221	828
Хүнд хэлбэрийн	4.4	0.88	2.65	6.13	0.201	1.540	1.241	828
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	31.0	2.13	26.79	35.16	0.069	1.750	1.323	828
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	7.4	1.03	5.37	9.44	0.139	1.284	1.133	828
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	23.6	1.88	19.86	27.28	0.080	1.629	1.276	828
Хянах зан үйл	40.2	1.57	37.12	43.28	0.039	0.843	0.918	828
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	42.0	0.02	37.87	46.19	0.050	1.520	1.233	828
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	16.9	1.36	14.22	19.59	0.081	1.094	1.046	828
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	57.2	1.71	53.87	60.59	0.030	0.984	0.992	828
Зөвхөн аль нэг хүчирхийлэлд өртсөн								
Зөвхөн бэлгийн	0.7	0.28	0.12	1.22	0.416	0.967	0.983	828
Зөвхөн бие махбодын	25.1	1.91	21.31	28.84	0.076	1.610	1.269	828
Бие махбодын болон бэлгийн зэрэг	5.2	0.93	3.39	7.06	0.178	1.449	1.204	828

Хүснэгт 16. Түүврийн алдаа: Зүүн бүс, сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд

Хүчирхийллийн хэлбэр, хугацаа	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент T (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			r-2se	r+2se				
Сүүлийн 12 сард хамтрагчийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.4	1.43	8.55	14.17	0.125	1.669	1.292	828
Дунд зэргийн	2.4	0.53	1.38	3.46	0.218	0.974	0.987	828
Хүнд хэлбэрийн	8.9	1.40	6.19	11.69	0.156	1.983	1.408	828
Бэртэл гэмтэл аваагүй	16.0	1.37	13.26	18.65	0.086	1.153	1.074	828
Бэртэл гэмтэл авсан	8.9	1.40	6.19	11.69	0.156	1.983	1.408	828
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.6	0.67	1.26	3.90	0.260	1.484	1.218	828
Дунд зэргийн	0.4	0.22	0.00	0.80	0.593	1.083	1.041	828
Хүнд хэлбэрийн	2.2	0.63	0.96	3.46	0.287	1.543	1.242	828
Бие махбодын болон бэлгийн хүчирхийлэл	12.1	1.44	9.24	14.92	0.119	1.620	1.273	828
Дунд зэргийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	15.3	1.35	12.59	17.92	0.089	1.170	1.082	828
Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн улмаас бэртэл, гэмтэл авсан	9.7	1.44	6.87	12.54	0.148	1.956	1.399	828
Хянах зан үйл	24.8	1.74	21.33	28.18	0.070	1.344	1.159	828
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл	25.2	0.02	21.33	29.01	0.078	1.675	1.294	828
Эдийн засгийн хүчирхийлэл	9.6	1.10	7.39	11.72	0.115	1.157	1.075	828
Хүчирхийллийн аль нэг хэлбэрт	34.8	1.70	31.44	38.13	0.049	1.052	1.025	828
Зөвхөн сүүлийн 12 сараас өмнө хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	18.9	1.54	15.92	21.97	0.081	1.274	1.129	828
Бэлгийн	3.3	0.61	2.12	4.52	0.184	0.961	0.980	828
Бие махбодын болон бэлгийн	18.9	1.52	15.90	21.90	0.081	1.250	1.118	828
Сэтгэл санааны	22.0	1.91	18.28	25.79	0.087	1.752	1.323	828
Зөвхөн сүүлийн 12 сард хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын	11.4	1.43	8.55	14.17	0.125	1.669	1.292	828
Бэлгийн	2.6	0.67	1.26	3.90	0.260	1.484	1.218	828
Бие махбодын болон бэлгийн	12.1	1.44	9.24	14.92	0.119	1.620	1.273	828
Сэтгэл санааны	13.8	1.28	11.27	16.30	0.093	1.134	1.065	828

Хүснэгт 17. Түүврийн алдаа: Улсын дүн, хот, хөдөө

Хүчирхийллийн хэлбэр	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент T (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
УЛСЫН ДҮН								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	17.3	0.85	15.62	18.98	0.049	3.735	1.933	7319
Бэлгийн хүчирхийлэл	14.0	0.62	12.78	15.22	0.044	2.335	1.528	7319
Хүнд хэлбэрийн	3.1	0.32	2.51	3.77	0.102	2.447	1.564	7319
Дунд зэргийн	12.5	0.64	11.23	13.73	0.051	2.702	1.644	7319
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	4.5	0.42	3.63	5.28	0.094	3.037	1.743	7319
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.6	0.33	1.96	3.26	0.127	3.140	1.772	7319
Хүнд хэлбэрийн	0.5	0.15	0.16	0.74	0.328	3.574	1.891	7319
Дунд зэргийн	2.3	0.30	1.67	2.87	0.134	3.032	1.741	7319
ХОТ								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	20.1	1.22	17.69	22.47	0.061	3.371	1.836	3663
Бэлгийн хүчирхийлэл	15.6	0.86	13.86	17.26	0.055	2.071	1.439	3663
Хүнд хэлбэрийн	3.2	0.44	2.30	4.04	0.139	2.318	1.523	3663
Дунд зэргийн	14.1	0.89	12.36	15.88	0.063	2.401	1.550	3663
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	4.9	0.59	3.72	6.03	0.120	2.703	1.644	3663
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.0	0.47	2.06	3.90	0.157	2.775	1.666	3663
Хүнд хэлбэрийн	0.4	0.21	0.02	0.85	0.488	3.784	1.945	3663
Дунд зэргийн	2.6	0.43	1.80	3.49	0.163	2.633	1.623	3663
ХӨДӨӨ								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	11.6	0.70	10.19	12.96	0.061	1.761	1.327	3656
Бэлгийн хүчирхийлэл	10.8	0.63	9.54	12.02	0.058	1.509	1.228	3656
Хүнд хэлбэрийн	3.1	0.36	2.37	3.78	0.117	1.575	1.255	3656
Дунд зэргийн	9.1	0.60	7.91	10.29	0.066	1.610	1.269	3656
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	3.6	0.45	2.70	4.46	0.125	2.106	1.451	3656
Бэлгийн хүчирхийлэл	1.8	0.28	1.29	2.40	0.153	1.599	1.265	3656
Хүнд хэлбэрийн	0.5	0.13	0.24	0.74	0.262	1.229	1.109	3656
Дунд зэргийн	1.5	0.26	0.99	2.00	0.173	1.657	1.287	3656

Хүснэгт 18. Түүврийн алдаа: Улсын дүн

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтгэлийн N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	87.9	0.81	86.35	89.55	0.009	4.573	2.138	7309
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	11.0	0.53	9.94	12.01	0.048	2.058	1.434	7232
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	76.8	0.89	75.09	78.57	0.012	3.183	1.784	7232
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	83.4	0.95	81.51	85.24	0.011	4.742	2.178	7319
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	21.2	0.82	19.62	22.84	0.039	2.673	1.635	6666
Амьгүй төрөлт	3.5	0.33	2.87	4.18	0.095	2.184	1.478	6666
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	34.4	1.02	32.41	36.44	0.030	3.091	1.758	6666
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	9.9	0.51	8.93	10.93	0.051	2.104	1.450	7319
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	17.5	0.71	16.14	18.92	0.040	2.516	1.586	7319
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	8.2	0.53	7.13	9.23	0.065	2.781	1.668	7319
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	22.5	0.80	20.94	24.09	0.036	2.700	1.643	7319
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтэйчүүд	1.1	0.16	0.76	1.40	0.151	1.821	1.349	7319
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	7.8	0.72	6.42	9.26	0.092	4.827	2.197	6677
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	49.8	2.18	45.48	54.15	0.044	0.881	0.939	464
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	10.6	0.67	9.30	11.95	0.063	3.400	1.844	7114
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.5	0.15	0.26	0.84	0.268	2.893	1.701	7316
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	0.6	0.12	0.33	0.82	0.215	0.690	0.831	2580
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	2.1	0.43	1.29	2.98	0.201	2.279	1.509	2580
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	2.6	0.44	1.71	3.46	0.171	2.004	1.416	2580
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.1	0.35	2.39	3.76	0.114	2.998	1.732	7319
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.8	0.31	2.14	3.37	0.114	2.669	1.634	7319
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	18.8	0.70	17.42	20.19	0.037	2.369	1.539	7319
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	13.8	0.64	12.57	15.10	0.046	2.535	1.592	7319
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	9.7	0.50	8.67	10.64	0.052	2.104	1.450	7319
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	18.9	0.93	17.09	20.75	0.049	4.123	2.031	7319
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.3	0.37	2.59	4.05	0.112	3.135	1.771	7319
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	13.0	0.70	11.68	14.41	0.053	3.117	1.766	7319
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.5	0.33	2.81	4.12	0.096	2.419	1.555	7319
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.4	0.32	2.77	4.02	0.093	2.200	1.483	7253
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	8.9	0.57	7.73	9.98	0.064	2.938	1.714	7274
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	10.7	0.61	9.45	11.86	0.057	2.824	1.680	7214

Хүснэгт 19. Түүврийн алдаа: Хот

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	86.9	1.15	84.63	89.15	0.013	4.228	2.056	3655
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	9.8	0.70	8.46	11.21	0.071	1.983	1.408	3609
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	76.9	1.22	74.47	79.29	0.016	3.043	1.744	3609
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	81.4	1.34	78.80	84.08	0.016	4.359	2.088	3663
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	22.4	1.18	20.11	24.74	0.052	2.603	1.613	3274
Амьгүй төрөлт	3.9	0.48	2.94	4.83	0.124	2.035	1.426	3274
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	42.0	1.54	38.95	45.02	0.037	3.188	1.785	3274
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	10.5	0.72	9.05	11.88	0.069	2.017	1.420	3663
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	18.0	0.98	16.05	19.92	0.055	2.391	1.546	3663
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	7.9	0.75	6.42	9.37	0.095	2.824	1.680	3663
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	20.9	1.12	18.70	23.10	0.053	2.767	1.663	3663
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтэйчүүд	1.1	0.21	0.64	1.47	0.201	1.583	1.258	3663
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	8.5	1.07	6.42	10.61	0.125	4.789	2.188	3282
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохилж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	54.4	2.78	48.91	59.95	0.051	0.788	0.888	254
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	13.8	0.97	11.84	15.66	0.070	2.790	1.670	3525
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.7	0.21	0.28	1.12	0.306	2.413	1.554	3662
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	0.5	0.17	0.15	0.81	0.347	0.710	0.842	1214
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	1.9	0.62	0.74	3.16	0.315	2.401	1.549	1214
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	2.4	0.64	1.13	3.63	0.267	2.116	1.455	1214
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.1	0.50	2.12	4.09	0.161	3.042	1.744	3663
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.0	0.44	2.16	3.91	0.146	2.454	1.567	3663
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	20.7	0.99	18.72	22.60	0.048	2.171	1.474	3663
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	15.3	0.90	13.55	17.10	0.059	2.297	1.516	3663
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	10.3	0.69	8.96	11.67	0.067	1.871	1.368	3663
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	22.1	1.32	19.48	24.67	0.060	3.707	1.925	3663
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.3	0.52	2.30	4.34	0.156	3.047	1.745	3663
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	14.8	0.98	12.86	16.72	0.066	2.798	1.673	3663
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.5	0.46	2.64	4.45	0.130	2.282	1.510	3663
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.5	0.44	2.60	4.31	0.126	2.053	1.433	3613
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	9.0	0.81	7.44	10.62	0.089	2.879	1.697	3626
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	11.0	0.86	9.28	12.66	0.078	2.704	1.644	3581

Хүснэгт 20. Түүврийн алдаа: Хөдөө

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтгэчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэчүүд	90.1	0.81	88.52	91.73	0.009	2.723	1.650	3654
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэчүүд	13.3	0.73	11.86	14.74	0.055	1.684	1.298	3623
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэчүүд	76.7	0.99	74.78	78.68	0.013	1.990	1.411	3623
Жирэмсэлж байсан эмэгтгэчүүд	87.4	0.90	85.58	89.14	0.010	2.692	1.641	3656
Зулбаж байсан эмэгтгэчүүд	18.9	0.77	17.43	20.45	0.040	1.297	1.139	3392
Амьгүй төрөлт	2.8	0.31	2.22	3.45	0.110	1.201	1.096	3392
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтгэчүүд	19.9	0.73	18.48	21.34	0.037	1.125	1.060	3392
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтгэчүүд	8.8	0.48	7.88	9.77	0.054	1.044	1.022	3656
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтгэчүүд	16.6	0.75	15.10	18.07	0.045	1.500	1.225	3656
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтгэчүүд	8.8	0.54	7.68	9.83	0.062	1.359	1.166	3656
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтгэчүүд	25.8	0.83	24.21	27.47	0.032	1.301	1.141	3656
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтгэчүүд	1.1	0.24	0.67	1.60	0.209	1.833	1.354	3656
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтгэчүүд	6.5	0.48	5.59	7.48	0.074	1.282	1.132	3395
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтгэчүүд	38.2	2.35	33.52	42.84	0.061	0.487	0.698	210
Тамхи татдаг эмэгтгэчүүд	4.4	0.39	3.61	5.15	0.090	1.323	1.150	3589
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтгэчүүд	0.2	0.09	0.06	0.41	0.373	1.201	1.096	3654
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтгэчүүд	0.7	0.18	0.39	1.08	0.241	0.585	0.765	1366
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтгэчүүд	2.4	0.52	1.42	3.46	0.212	1.539	1.241	1366
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтгэчүүд	2.9	0.52	1.89	3.95	0.179	1.308	1.144	1366
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	3.0	0.28	2.44	3.56	0.094	0.999	1.000	3656
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	2.2	0.27	1.65	2.70	0.123	1.219	1.104	3656
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	15.0	0.68	13.65	16.33	0.045	1.329	1.153	3656
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	10.8	0.61	9.54	11.96	0.057	1.436	1.198	3656
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	8.3	0.57	7.17	9.41	0.069	1.553	1.246	3656
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	12.4	0.76	10.93	13.91	0.061	1.929	1.389	3656
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.3	0.40	2.54	4.10	0.119	1.791	1.338	3656
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	9.5	0.63	8.22	10.70	0.067	1.690	1.300	3656
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.3	0.37	2.57	4.02	0.111	1.547	1.244	3656
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэчүүд	3.3	0.36	2.55	3.99	0.111	1.521	1.233	3640
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	8.5	0.56	7.41	9.60	0.066	1.454	1.206	3648
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	10.0	0.63	8.78	11.26	0.063	1.588	1.260	3633

Хүснэгт 21. Түүврийн алдаа: БҮС-Улаанбаатар

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	87.0	1.60	83.81	90.10	0.018	3.133	1.770	1394
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	9.6	0.95	7.71	11.46	0.099	1.421	1.192	1360
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	77.2	1.69	73.82	80.49	0.022	2.213	1.487	1360
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	80.9	1.86	77.22	84.56	0.023	3.148	1.774	1401
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	23.2	1.62	20.05	26.45	0.070	1.837	1.355	1243
Амыгүй төрөлт	4.1	0.66	2.79	5.37	0.161	1.370	1.170	1243
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	43.7	2.14	39.47	47.90	0.049	2.316	1.522	1243
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	11.1	0.99	9.12	13.03	0.090	1.401	1.184	1401
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	18.7	1.36	16.06	21.41	0.073	1.702	1.305	1401
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	7.7	1.04	5.68	9.78	0.135	2.123	1.457	1401
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	20.3	1.56	17.20	23.34	0.077	2.102	1.450	1401
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтэйчүүд	0.8	0.27	0.28	1.34	0.333	1.263	1.124	1401
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	9.0	1.51	6.02	11.96	0.168	3.448	1.857	1243
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	57.7	3.40	50.93	64.42	0.059	0.444	0.667	95
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	16.3	1.34	13.62	18.91	0.083	1.759	1.326	1326
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.9	0.31	0.33	1.54	0.328	1.420	1.192	1401
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	0.3	0.19	0.01	0.64	0.722	0.626	0.791	456
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	2.3	0.87	0.57	4.02	0.381	1.552	1.246	456
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	2.6	0.90	0.80	4.32	0.350	1.463	1.210	456
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.1	0.69	1.71	4.44	0.225	2.248	1.499	1401
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.7	0.59	1.53	3.87	0.220	1.877	1.370	1401
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	21.6	1.33	18.95	24.19	0.062	1.465	1.210	1401
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	15.7	1.22	13.30	18.10	0.078	1.572	1.254	1401
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	11.0	0.94	9.10	12.80	0.086	1.266	1.125	1401
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	24.6	1.84	20.95	28.19	0.075	2.556	1.599	1401
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.5	0.72	2.11	4.96	0.205	2.148	1.465	1401
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	15.3	1.33	12.66	17.89	0.087	1.910	1.382	1401
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.6	0.64	2.38	4.90	0.176	1.633	1.278	1401
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.5	0.61	2.35	4.74	0.171	1.458	1.207	1361
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	9.5	1.12	7.25	11.67	0.119	2.034	1.426	1383
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	11.6	1.20	9.22	13.96	0.104	1.904	1.380	1348

Хүснэгт 22. Түүврийн алдаа: Зүүн бүс

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, итгэх хязгаарын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтгэлийн N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэлийнүүд	91.0	1.43	88.18	93.80	0.016	2.151	1.467	867
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэлийнүүд	16.1	1.44	13.23	18.89	0.089	1.324	1.151	866
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтгэлийнүүд	74.9	1.98	71.04	78.82	0.026	1.799	1.341	866
Жирэмсэлж байсан эмэгтгэлийнүүд	88.4	1.85	84.76	92.03	0.021	2.881	1.697	867
Зулбаж байсан эмэгтгэлийнүүд	18.9	1.29	16.35	21.45	0.068	0.879	0.937	805
Амьгүй төрөлт	4.0	0.69	2.64	5.36	0.173	0.998	0.999	805
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтгэлийнүүд	23.5	1.95	19.70	27.37	0.083	1.697	1.303	805
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтгэлийнүүд	7.5	1.08	5.41	9.66	0.143	1.445	1.202	867
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтгэлийнүүд	14.5	1.23	12.03	16.88	0.085	1.063	1.031	867
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм ууссан эмэгтгэлийнүүд	7.7	0.97	5.78	9.61	0.127	1.155	1.075	867
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм ууссан эмэгтгэлийнүүд	24.4	1.47	21.48	27.28	0.060	1.020	1.010	867
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм ууссан эмэгтгэлийнүүд	0.9	0.42	0.03	1.70	0.492	1.824	1.351	867
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтгэлийнүүд	6.8	1.35	4.12	9.42	0.199	2.309	1.520	805
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтгэлийнүүд	59.0	4.09	50.85	67.11	0.069	0.367	0.606	54
Тамхи татдаг эмэгтгэлийнүүд	7.7	1.05	5.64	9.80	0.137	1.324	1.151	849
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтгэлийнүүд	0.1	0.12	0.05	0.36	1.005	1.049	1.024	867
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтгэлийнүүд	0.9	0.54	0.05	2.01	0.572	0.947	0.973	304
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтгэлийнүүд	1.7	0.78	0.15	3.23	0.462	1.115	1.056	304
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтгэлийнүүд	2.6	0.97	0.73	4.55	0.368	1.110	1.054	304
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	2.8	0.68	1.50	4.20	0.241	1.468	1.212	867
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	3.0	0.76	1.52	4.52	0.252	1.707	1.306	867
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	17.7	1.70	14.36	21.05	0.096	1.717	1.310	867
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	12.5	1.45	9.67	15.38	0.116	1.664	1.290	867
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	8.3	1.23	5.88	10.70	0.148	1.710	1.308	867
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	16.1	1.95	12.23	19.92	0.121	2.447	1.564	867
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	4.0	0.73	2.52	5.38	0.184	1.200	1.095	867
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	11.8	1.38	9.11	14.55	0.117	1.583	1.258	867
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	4.2	0.84	2.50	5.81	0.202	1.538	1.240	867
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтгэлийнүүд	3.9	0.78	2.39	5.48	0.199	1.404	1.185	867
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	8.8	1.21	6.40	11.15	0.137	1.570	1.253	865
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	9.8	1.24	7.38	12.25	0.126	1.495	1.223	865

Хүснэгт 23. Түүврийн алдаа: Төвийн бүс

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	89.9	1.19	87.55	92.25	0.013	3.157	1.777	2013
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	13.9	1.07	11.79	16.00	0.077	1.907	1.381	1997
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	75.9	1.57	72.86	79.03	0.021	2.683	1.638	1997
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	86.2	1.35	83.52	88.84	0.016	3.092	1.759	2015
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	21.7	1.20	19.36	24.09	0.055	1.580	1.257	1860
Амьгүй төрөлт	2.6	0.46	1.66	3.48	0.179	1.572	1.254	1860
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	35.3	1.57	32.19	38.37	0.044	2.002	1.415	1860
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	8.6	0.72	7.16	9.99	0.084	1.334	1.155	2015
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	18.7	1.10	16.50	20.83	0.059	1.605	1.267	2015
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	8.1	0.78	6.59	9.65	0.096	1.635	1.279	2015
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	21.9	1.03	19.84	23.91	0.047	1.255	1.120	2015
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтэйчүүд	0.9	0.16	0.56	1.20	0.184	0.608	0.780	2015
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	7.0	0.76	5.48	8.47	0.109	1.648	1.284	1860
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	37.8	3.91	30.07	45.62	0.103	0.847	0.920	131
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	9.7	0.82	8.08	11.32	0.085	1.522	1.234	1967
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.3	0.13	0.10	0.60	0.362	0.922	0.960	2013
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	0.5	0.30	0.05	1.08	0.594	1.294	1.138	734
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	1.9	0.70	0.51	3.27	0.372	1.947	1.395	734
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	2.3	0.77	0.81	3.83	0.330	1.898	1.378	734
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.1	0.46	2.19	4.00	0.149	1.421	1.192	2015
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.7	0.43	1.83	3.55	0.162	1.453	1.205	2015
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	16.9	1.11	14.76	19.14	0.066	1.769	1.330	2015
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	13.1	0.92	11.33	14.95	0.070	1.486	1.219	2015
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	8.9	0.90	7.18	10.72	0.100	1.989	1.410	2015
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	16.7	1.26	14.21	19.16	0.075	2.285	1.512	2015
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.1	0.57	2.01	4.25	0.182	2.158	1.469	2015
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	11.6	0.90	9.87	13.40	0.077	1.572	1.254	2015
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	4.6	0.51	3.60	5.61	0.111	1.195	1.093	2015
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	4.5	0.50	3.54	5.52	0.111	1.168	1.081	2007
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	9.3	0.88	7.60	11.05	0.094	1.826	1.351	2012
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	11.2	0.98	9.30	13.15	0.087	1.917	1.385	2004

Хүснэгт 24. Түүврийн алдаа: Хангайн бүс

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	89.2	1.12	87.01	91.43	0.013	2.223	1.491	1703
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	13.3	1.02	11.25	15.28	0.077	1.533	1.238	1683
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	75.8	1.33	73.17	78.42	0.018	1.633	1.278	1683
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	86.3	1.19	83.98	88.65	0.014	2.024	1.423	1703
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	18.1	0.97	16.21	20.03	0.053	0.985	0.992	1558
Амьгүй төрөлт	3.2	0.52	2.12	4.18	0.166	1.391	1.179	1558
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	26.7	1.20	24.38	29.09	0.045	1.140	1.068	1558
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	9.9	0.72	8.48	11.32	0.073	0.987	0.993	1703
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	18.1	1.12	15.90	20.30	0.062	1.431	1.196	1703
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	10.0	0.78	8.48	11.54	0.078	1.139	1.067	1703
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм уусан эмэгтэйчүүд	27.9	1.16	25.59	30.15	0.042	1.136	1.066	1703
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм уусан эмэгтэйчүүд	2.0	0.44	1.10	2.82	0.223	1.692	1.301	1703
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	6.8	0.63	5.53	8.00	0.093	0.978	0.989	1567
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	36.2	3.17	29.94	42.52	0.087	0.421	0.649	98
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	4.2	0.58	3.01	5.30	0.140	1.423	1.193	1666
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.2	0.11	0.06	0.38	0.700	1.327	1.152	1703
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	0.2	0.12	0.03	0.45	0.574	0.431	0.657	619
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	1.3	0.55	0.24	2.41	0.418	1.447	1.203	619
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	1.5	0.57	0.42	2.65	0.368	1.305	1.142	619
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.8	0.41	2.04	3.65	0.144	1.033	1.016	1703
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.8	0.50	1.85	3.84	0.177	1.566	1.251	1703
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	17.3	1.16	15.06	19.63	0.067	1.597	1.264	1703
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	13.2	1.09	11.06	15.36	0.083	1.773	1.331	1703
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	8.1	0.71	6.74	9.54	0.087	1.152	1.073	1703
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	13.2	0.97	11.26	15.07	0.074	1.397	1.182	1703
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	3.2	0.47	2.23	4.08	0.148	1.223	1.106	1703
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	12.7	1.19	10.34	15.03	0.094	2.175	1.475	1703
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	2.7	0.50	1.74	3.72	0.183	1.607	1.268	1703
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.8	0.51	1.76	3.76	0.183	1.609	1.269	1687
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	7.9	0.69	6.52	9.25	0.088	1.121	1.059	1701
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	9.6	0.76	8.15	11.13	0.078	1.104	1.051	1686

Хүснэгт 25. Түүврийн алдаа: Баруун бүс

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	85.6	1.09	83.49	87.77	0.013	1.277	1.130	1332
17 наснаасаа өмнө бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	6.2	0.63	4.96	7.46	0.102	0.915	0.956	1326
18 наснаас хойш бэлгийн харьцаанд орсон эмэгтэйчүүд	79.4	1.19	77.01	81.72	0.015	1.155	1.075	1326
Жирэмсэлж байсан эмэгтэйчүүд	82.1	1.27	79.57	84.58	0.016	1.465	1.211	1333
Зулбаж байсан эмэгтэйчүүд	19.3	1.59	16.19	22.46	0.082	1.954	1.398	1200
Амьгүй төрөлт	3.0	0.52	2.01	4.07	0.172	1.111	1.054	1200
Үр хөндөлт хийлгэсэн эмэгтэйчүүд	17.0	1.35	14.33	19.63	0.079	1.544	1.242	1200
Эрүүл мэндийн байдал нь муу, маш муу эмэгтэйчүүд	8.6	0.82	6.99	10.23	0.096	1.147	1.071	1333
Сүүлийн 1 сард хүнд өвдсөн эмэгтэйчүүд	12.2	0.97	10.32	14.12	0.079	1.159	1.077	1333
Сүүлийн 1 сард унтаж, тайвшрахаар эм ууссан эмэгтэйчүүд	7.4	0.74	5.96	8.86	0.099	1.053	1.026	1333
Сүүлийн 1 сард өвчин намдаахаар эм ууссан эмэгтэйчүүд	22.7	1.33	20.07	25.31	0.059	1.344	1.159	1333
Сүүлийн 1 сард гутарч сэтгэлээр унахгүйн тулд эм ууссан эмэгтэйчүүд	1.1	0.38	0.37	1.89	0.340	1.759	1.326	1333
Жирэмсэн байхдаа зодуулсан эмэгтэйчүүд	7.0	0.78	5.44	8.53	0.112	1.135	1.066	1202
Жирэмсэн байхдаа хэвлий рүүгээ цохиулж, өшиглүүлсэн эмэгтэйчүүд	43.5	4.69	34.16	52.77	0.108	0.760	0.872	86
Тамхи татдаг эмэгтэйчүүд	2.5	0.45	1.59	3.38	0.183	1.112	1.054	1306
Архи, согтууруулах ундаа хэрэглэдэг эмэгтэйчүүд	0.1	0.11	-0.06	0.36	0.715	1.021	1.010	1332
Гэрээсээ зугтаж байсан эрэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	2.1	0.51	1.10	3.13	0.243	0.596	0.772	467
Гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэй хүүхэдтэй эмэгтэйчүүд	3.5	1.06	1.44	5.59	0.300	1.532	1.238	467
Хүүхэд нь гэрээсээ зугтаж байсан эмэгтэйчүүд	4.7	1.05	2.65	6.80	0.223	1.149	1.072	467
Сүүлийн 12 сард хамтрагч болон хамтрагч бус этгээдийн үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	3.5	0.51	2.51	4.52	0.145	1.027	1.013	1333
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.7	0.53	1.69	3.79	0.195	1.422	1.193	1333
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	13.4	1.02	11.41	15.40	0.076	1.183	1.088	1333
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	9.2	0.94	7.34	11.04	0.102	1.408	1.187	1333
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	8.6	0.87	6.93	10.36	0.101	1.282	1.132	1333
Хүчирхийлэл үйлдэгч								
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэгчийн тоо	10.4	1.06	8.34	12.52	0.102	1.606	1.267	1333
Хүнд хэлбэрийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	2.7	0.56	1.55	3.76	0.211	1.622	1.274	1333
Дунд зэргийн бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	7.5	1.03	5.44	9.50	0.138	2.047	1.431	1333
Хүүхэд насанд нь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдсэн хүний тоо	2.1	0.39	1.30	2.83	0.187	0.988	0.994	1333
Хүүхэд насны хүчирхийлэл								
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд	2.0	0.39	1.29	2.81	0.189	0.989	0.995	1331
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Картаар)	7.5	0.75	6.01	8.97	0.100	1.068	1.033	1313
Хүүхэд насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн (Асуулгаар тодорхойлогдсон болон картанд тэмдэглэсэн)	8.4	0.82	6.79	10.00	0.097	1.137	1.066	1311

Хүснэгт 26. Түүврийн алдаа: Бүсээр

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (deff)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (deff)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод ууга r-2se	Дээд ууга r+2se				
Улаанбаатар								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	22.1	1.70	18.73	25.41	0.077	2,340	1,530	1401
Бэлгийн хүчирхийлэл	16.2	1.16	13.90	18.49	0.072	1,399	1,183	1401
Хүнд хэлбэрийн	3.3	0.61	2.14	4.55	0.183	1,620	1,273	1401
Дунд зэргийн	14.7	1.21	12.32	17.09	0.082	1,637	1,279	1401
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	5.0	0.81	3.46	6.63	0.160	1,898	1,378	1401
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.9	0.64	1.63	4.15	0.222	2,053	1,433	1401
Хүнд хэлбэрийн	0.5	0.30	-0.10	1.06	0.618	2,581	1,607	1401
Дунд зэргийн	2.5	0.59	1.33	3.64	0.236	1,989	1,410	1401
Зүүн бүс								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	14.9	1.78	11.39	18.38	0.119	2,154	1,468	867
Бэлгийн хүчирхийлэл	14.2	1.50	11.21	17.13	0.106	1,610	1,269	867
Хүнд хэлбэрийн	3.9	0.72	2.46	5.30	0.186	1,211	1,100	867
Дунд зэргийн	11.5	1.38	8.81	14.25	0.120	1,622	1,273	867
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	3.7	0.80	2.14	5.28	0.214	1,535	1,239	867
Бэлгийн хүчирхийлэл	3.0	0.82	1.43	4.64	0.269	1,966	1,402	867
Хүнд хэлбэрийн	0.4	0.21	0.03	0.85	0.471	0,854	0,924	867
Дунд зэргийн	2.7	0.74	1.22	4.12	0.276	1,808	1,345	867
Төвийн бүс								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	15.6	1.18	13.24	17.90	0.076	2,143	1,464	2015
Бэлгийн хүчирхийлэл	12.5	0.91	10.75	14.34	0.073	1,529	1,237	2015
Хүнд хэлбэрийн	3.0	0.55	1.95	4.11	0.181	2,071	1,439	2015
Дунд зэргийн	11.2	0.83	9.56	12.83	0.074	1,392	1,180	2015
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	4.1	0.71	2.70	5.50	0.173	2,579	1,606	2015
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.4	0.45	1.49	3.24	0.189	1,734	1,317	2015
Хүнд хэлбэрийн	0.7	0.23	0.21	1.10	0.347	1,601	1,265	2015
Дунд зэргийн	2.1	0.43	1.30	2.98	0.199	1,749	1,322	2015

Хүснэгт 27. Түүврийн алдаа: Бүсээр

Сонгосон үзүүлэлтийн стандарт алдаа, итгэх хязгаар, вариацийн коэффициент, түүврийн загварын нөлөөлөл, түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур

Хангайн бүс	Үзүүлэлт (r)	Стандарт алдаа (se)	Итгэх хязгаар		Вариацийн коэффициент (se/r)	Түүврийн загварын нөлөөлөл (def)	Түүврийн загварын нөлөөллийн квадрат язгуур (def)	Хамарсан эмэгтэйчүүд N
			Доод утга r-2se	Дээд утга r+2se				
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	12.4	0.90	10.60	14.14	0.073	1.269	1.127	1703
Бэлгийн хүчирхийлэл	13.3	1.05	11.21	15.33	0.079	1.625	1.275	1703
Хүнд хэлбэрийн	3.0	0.45	2.12	3.89	0.150	1.184	1.088	1703
Дунд зэргийн	11.7	1.07	9.62	13.82	0.091	1.874	1.369	1703
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	4.1	0.65	2.80	5.35	0.159	1.836	1.355	1703
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.0	0.40	1.16	2.76	0.206	1.448	1.203	1703
Хүнд хэлбэрийн	0.2	0.11	0.04	0.46	0.428	0.775	0.880	1703
Дунд зэргийн	1.7	0.39	0.96	2.51	0.226	1.531	1.237	1703
Баруун бүс								
Амьдралдаа бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	10.1	1.02	8.05	12.09	0.102	1.544	1.243	1333
Бэлгийн хүчирхийлэл	8.4	0.97	6.51	10.33	0.115	1.626	1.275	1333
Хүнд хэлбэрийн	2.3	0.44	1.44	3.17	0.190	1.130	1.063	1333
Дунд зэргийн	7.2	0.97	5.32	9.14	0.134	1.869	1.367	1333
Сүүлийн 12 сард бусдын зүгээс үйлдсэн хүчирхийлэлд өртсөн эмэгтэйчүүд								
Бие махбодын хүчирхийлэл	3.6	0.51	2.62	4.61	0.140	0.982	0.991	1333
Бэлгийн хүчирхийлэл	2.6	0.55	1.54	3.71	0.210	1.585	1.259	1333
Хүнд хэлбэрийн	0.4	0.22	0.04	0.83	0.559	1.652	1.285	1333
Дунд зэргийн	2.2	0.51	1.22	3.23	0.230	1.609	1.269	1333